

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BÖLÜMÜ**

**TÜRKİYE İLE FRANSA YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMLERİNİN EĞİTİM
FAKÜLTELERİ VE ÜNİVERSİTE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME ENSTİTÜLERİ
(MESLEKİ EĞİTİM DIŞI) BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ**

Pınar KALKANLI

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı
İSTANBUL, 2009**

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BÖLÜMÜ**

**TÜRKİYE İLE FRANSA YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMLERİNİN EĞİTİM
FAKÜLTELERİ VE ÜNİVERSİTE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME ENSTİTÜLERİ
(MESLEKİ EĞİTİM DIŞI) BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ**

Pınar KALKANLI

**Danışman
Prof. Dr. Adil ÇAĞLAR**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İSTANBUL, 2009

TC.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE İLE FRANSA YÜKSEK ÖĞRETİM SİSTEMLERİNİN
EĞİTİM FAKÜLTELERİ VE ÜNİVERSİTE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

ENSTİTÜLERİ (MESELEKİ EĞİTİM DIŞI) BAĞLAMINDA
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ
DİNAR KALKANLI

ONAY

Jüri:

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Adil CAĞLAN

Üye

Prof. Dr. Suat ANAR

Üye

Yrd. Doç. Dr. Nuri BALOĞLU

Yüksek lisans tezi onay tarihi: 20.05/2009

TÜRKİYE İLE FRANSA YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMLERİNİN EĞİTİM FAKÜLTELERİ VE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME ENSTİTÜLERİ BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

ÖZET

Günümüz bilgi ve teknoloji çağında tüm insanlığa hizmet eden öğretmenler eğitimin temel taşı konumundadırlar. Eğitimle kazandırılan değerlere ve bilgi kaynaklarına giden yolu gösterici; öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve eğitimde verimliliği artıran öğretmenler, bir ülkenin kalkınmasına doğrudan yardımcı olmaktadır. Üzerinde taşıdığı tüm vasıflarla öğretmenler çağdaş ve nitelikli öğretmen olarak adlandırılmaktadır. Öğretmenin niteliği ise, öğretmen adaylarının seçimi, yetiştirilmesi, istihdamı ve toplumsal statüsü bağlamında ön plana çıkmaktadır. Nitelikli öğretmenler yetiştirmek için eğitimde kalıcı politikalar oluşturulması gerekmektedir.

Eğitim sistemleri, ilköğretimden üniversiteye kadar uzanan tüm eğitim kademelerinde, millî eğitim esaslarına yönelik hazırlanmaktadır. Öğrenciler, sosyal, kültürel ve ekonomik öğeleriyle bir bütünlük arz eden topluma sorumlu bir yurttaş kazandırılmaları yönünde eğitim almaktadırlar.

Yirmi birinci yüzyılda karşılaştırmalı eğitim araştırmaları, farklı ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik alanda gelişimleri esasında ülkelerin eğitim sistemlerini inceleyen bir perspektifle karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmada, “Türkiye ile Fransa Yükseköğretim sistemlerinin eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme enstitüleri bağlamında incelenmesi” çerçevesinde söz konusu ülkelerin yükseköğretim sistemleri ve öğretmen yetiştirme özellikleri ele alınmıştır.

Araştırma, giriş, problem durumu, ilgili araştırmalar, terimler ve kısaltmalar, karşılaştırmalı eğitimin önemi, karşılaştırmalı eğitimin tarihsel süreci, AB sürecinde eğitim, yöntem, Türk eğitim sistemi, Fransız eğitim sistemi, Eğitim Sistemlerini Karşılaştırılması, Yükseköğretim ve öğretmen yetiştirme sistemi, Yükseköğretim ve öğretmen yetiştirme sistemi karşılaştırılması, sonuç ve öneriler olmak üzere sekiz bölüm altında toplanmıştır.

Araştırma aşağıda belirtilen ölçütler dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir:

1. Türk Eğitim Sistemi 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda belirtilen esaslara göre hareket ederken, Fransız Eğitim Sistemi ise 1990 yılını müteakip kabul edilen “Yöneltme Yasası” bağlamında yapılandırılmıştır.

2. Fransa’da ilköğretimden ortaöğretime kadar tüm eğitim kurumlarındaki okullaşma oranları düzenli olarak dağılım gösterirken, Türkiye’de zorunlu eğitim çağındaki öğrencilerin çoğu okullaşırken, zorunlu eğitim çağı sonrası okullaşma oranları oldukça düşüktür.

3. Fransa’daki okullar Bilgi, İletişim ve Teknolojileri (BIT) bağlamında yapılandırılırken, Türkiye’deki okullar Bilgi, İletişim ve Teknolojileri (BIT) alanında yeterli imkânlara sahip değildir.

4. Türkiye’deki üniversiteler Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından yönetilirken, Fransa’daki üniversiteler doğrudan Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak yönetilmektedir.

5. Türkiye’de 1981’de kabul edilen Yüksek Öğretim Kanunu’yla öğretmen yetiştirme görevini Eğitim Fakülteleri yürütmektedir. Fransa’da öğretmen yetiştirme görevini 1989’da yürürlüğe giren “Eğitim Yönlendirme Kanunu” ile Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri üstlenmektedir.

6. Fransa’da öğretmen yetiştirme uzun vadede belirlenen eğitim programı çerçevesinde üniversite eğitimi sonrasında öğretmen adayının ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda büyük bir özveri ve dikkatle gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de öğretmen yetiştirme programı üniversitelerin eğitim fakültelerinde verilirken, burada öğretmen adayları ilgi ve kabiliyetleri ile meslekî düşünce stilleri esasında yönlendirilerek öğrenim görmektedir.

Anahtar Kelimeler : Öğretmen, Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı Eğitim, Yükseköğretim.

A COMPARATIVE STUDY
of
TURKISH AND FRENCH HIGHER EDUCATION SYSTEMS IN THE CONTEXT
OF FACULTIES OF EDUCATION AND INSTITUTES FOR TEACHER
TRAINING

ABSTRACT

In today's information and technology age, teachers serving to the entire humanity are the foundation stones of education. Teachers, who are leading on the path to values and sources of information brought in by education, facilitating learning and increasing efficiency in education, help a country develop directly. The teachers having all the qualifications are called to be modern and qualified teachers. The qualification of teacher comes to the forefront in the context of selection, training, employment and social status of prospective teachers. In order to train qualified teachers, permanent policies must be established in education.

The education systems are arranged intended for national education principles in all education levels extending from primary education to university. Students receive education for being gained as a responsible citizen to the society showing integrity with its social, cultural and economic elements.

In the 21st century, comparative education studies appear with a perspective examining the education systems of countries based on the developments of different countries in social, cultural and economic domains.

In this study, within the framework of "Studying the Turkish and French Higher Education Systems in the Context of Faculties of Education and Institutes for Teacher Training", the higher education systems and teacher training characteristics of such countries are discussed.

The study is consisting of eight headings as Introduction, the Situation of Problem, Related Studies, Terms and Abbreviations, Importance of Comparative Education, Historical Process of Comparative Education, Education, the Method in the EU Process, Turkish Education System, French Education System, Comparison of Education Systems, Higher Education and Teacher Training System, Comparison of Higher Education and Teacher Training Systems, Conclusion and Suggestions.

The study has been performed taking into account the below mentioned criteria:

1. While the Turkish Education System acts according to the bases specified in Basic National Education Law Number 1739, the French Education System has been structured within the context of "Orientation Law" accepted after the year 1990.

2. While schoolization rates in all education institutions from primary education to secondary education show a regular distribution in France. In Turkey, most of the students in compulsory education period are schoolized and schoolization rates in post-compulsory education period are extremely low.

3. While the schools in France are structured in the context of Information and Communication Technologies (*ICT*), the schools in Turkey do not have sufficient potential in terms of Information and Communication Technologies (*ICT*).

4. While the universities in Turkey are administered by Turkish Council of Higher Education (*YÖK*), the universities in France are administered directly subject to the Ministry of National Education.

5. In Turkey, the task of teacher training is executed by the Faculties of Education based on the Higher Education Law accepted in 1981. In France, the task of teacher training is assumed by University Teacher Training Institutes in accordance with “Education Orientation Law” having come into force in 1989.

6. In France, teacher training is realized with a great devotion and diligence in line with the interests and capabilities of prospective teacher after university education within the framework of an education program set in the long term. In Turkey, teacher training program is applied in faculties of education of universities and prospective teachers receive education there by being oriented based on their interests and capabilities and professional reflection styles.

Keywords: Teacher, Education System, Comparative Education, Higher Education.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
EKLER LİSTESİ.....	xiii

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	4
1.3.Alt Problemler.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.7. İlgili Araştırmalar.....	6
1.8. Terimler ve Kısaltmalar.....	6
1.9. Karşılaştırmalı Eğitim.....	8
1.9.1. Karşılaştırmalı Eğitimde Yapılan Tanımlar.....	8
1.9.2. Karşılaştırmalı Eğitimin Önemi.....	9
1.9.3. Karşılaştırmalı Eğitimin Tarihsel Süreci.....	10
1.9.4. Yapılandırmacı Eğitim.....	13
1.9.4. Avrupa Birliği Sürecinde Eğitim.....	19

BÖLÜM 2

2. YÖNTEM.....	33
2.1. Karşılaştırma Eğitim Alanında Kullanılan Yöntemler.....	33
2.2. Araştırmanın Yöntemi.....	34
2.3 Veriler ve Toplanması.....	34

BÖLÜM 3

3. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ.....	35
3.1. Genel Yapı.....	35
3.2. Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Süreci.....	35
3.3. Türk Eğitim Sisteminin Genel Durumu.....	37
3.4. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları.....	38
3.4.1. Genel Amaçlar.....	38

3.4.2. Özel Amaçlar.....	38
3.5. Türk Eğitim Sisteminin İlkeleri.....	39
3.6. Türk Eğitim Sisteminin Yapılanması.....	42
3.6.1. Taşra Teşkilatı.....	46
3.7. Türk Eğitim Sisteminde Okulların Yapılanması.....	47
3.7.1. Örgün Eğitim.....	49
3.7.1.1. Okul Öncesi Eğitim.....	49
3.7.1.1.1. Okul Öncesi Eğitim Kurumları.....	49
3.7.1.2. İlköğretim.....	51
3.7.1.3. Ortaöğretim.....	52
3.7.1.3.1. Ortaöğretim Kurumları.....	53
3.7.1.3.1.1. Genel Ortaöğretim.....	55
3.7.1.3.1.2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim.....	56
3.7.1.4. Özel Eğitim.....	58
3.7.1.4.1. Özel Eğitim Kurumları.....	59
3.7.1.5. Özel Öğretim.....	59
3.7.1.5.1. Özel Okullar.....	60
3.7.1.5.2. Özel Dershaneler.....	60
3.7.2. Yaygın Eğitim.....	61
3.7.2.1. Yaygın Eğitim Kurumları.....	62
3.7.2.1.1 Halk Eğitim Merkezleri.....	63
3.8. Eğitimin Teftişi.....	65
3.8.1. Müfettiş.....	66
3.9. Eğitimin Finansmanı.....	67

BÖLÜM 4

4. FRANSIZ EĞİTİM SİSTEMİ.....	70
4.1. Genel Yapı.....	70
4.2. Fransız Eğitim Sisteminin Tarihsel Süreci.....	70
4.3. Fransız Eğitim Sisteminin Amaçları.....	71
4.3.1. Fransız Eğitim Sisteminde Okul Öncesi Eğitimin Amaçları.....	71
4.3.2. Fransız Eğitim Sisteminde İlköğretimin Amaçları.....	72
4.3.3. Fransız Eğitim Sisteminde Ortaöğretimin Amaçları.....	72
4.4. Fransız Eğitim Sisteminin İlkeleri.....	72
4.5. Fransız Eğitim Sisteminde Okulların Yapılandırılması.....	73
4.5.1. Kilise ve Devletin Birbirinden Ayrılması.....	80
4.5.2. Zorunlu Eğitim.....	81
4.5.3. Örgün Eğitim.....	82
4.5.3.1. Okul Öncesi Eğitim.....	82
4.5.3.2. İlköğretim.....	83
4.5.3.3. Ortaöğretim.....	84
4.5.3.4. Lise.....	84
4.5.4. Yaygın Eğitim.....	87

4.6. Eğitimin Teftişi.....	89
4.6.1. Müfettiş.....	90
4.7. Eğitimin Finansmanı.....	92

BÖLÜM 5

5. EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	96
5.1. Türk ve Fransız Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	97

BÖLÜM 6

6. YÜKSEKÖĞRETİM.....	98
6.1. Yükseköğretim.....	98
6.2. Yükseköğretimin Toplumsal Yeri ve Önemi.....	99
6.3. Eğitim Sistemlerinde Yükseköğretim Tarihi.....	100
6.3.1. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Tarihsel Süreci.....	110
6.3.2. Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Tarihsel Süreci.....	110
6.4. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Amaçları.....	113
6.5. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Temel İlkeleri.....	114
6.6. Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Amaçları.....	115
6.7. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Yapısı.....	116
6.8. Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Yapısı.....	118
6.9. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme.....	121
6.9.1. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi.....	121
6.9.1.1. Öğretmen Yetiştirme Programı İle İlgili Yapılan	
Millî Eğitim Şûraları :	122
6.9.1.1.1. X. Millî Eğitim Şûrası (1981).....	122
6.9.1.1.2. XI. Millî Eğitim Şûrası (1982).....	122
6.9.1.1.3. XII. Millî Eğitim Şûrası (1988).....	124
6.9.1.1.4. XIII. Millî Eğitim Şûrası (1990).....	125
6.9.1.1.5. XIV. Millî Eğitim Şûrası (1993).....	125
6.9.1.1.6. XV. Millî Eğitim Şûrası (1996).....	126
6.9.1.1.7. XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006).....	127
6.9.1.2. Öğretmen Yetiştirme Programı İle İlgili Yapılan	
Beş Yıllık Kalkınma Planları	129
6.9.1.2.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)....	129
6.9.1.2.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1967-1972)....	129
6.9.1.2.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	
(1973-1977).....	130
6.9.1.2.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	
(1979-1983).....	130
6.9.1.2.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	
(1985-1989).....	132
6.9.1.2.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı	

(1990-1994).....	133
6.9.1.2.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000).....	134
6.9.1.2.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005).....	137
6.9.1.3. Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme Programı	141
6.9.1.3.1. İlk Öğretmen Okulları.....	141
6.9.1.3.2. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri.....	143
6.9.1.3.3. Köy Muallim Mektepleri.....	144
6.9.1.3.4. Köy Eğitim Kursları.....	144
6.9.1.3.5. Köy Öğretmen Okulları.....	144
6.9.1.3.6. Köy Enstitüleri.....	145
6.9.1.3.7. Üç Yıllık Öğretmen Enstitüleri (Ortaokullara Öğretmen Yetiştiren Eğitim Kurumları).....	145
6.9.1.3.8. Yüksek Öğretmen Okulları ve Üniversiteler (Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Kurumları).....	146
6.9.1.3.8.1. 1982-1983 Öğretim Yılında Eğitim Fakültelerinin Akademik Teşkilat Yapıları.....	151
6.9.1.3.8.2. 1983-1990 Öğretim Yıllarında Eğitim Fakülteleri Bölümlerinin Yapısı.....	151
6.9.1.4. Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) ve Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.....	155
6.9.1.5. Hizmet-içi Eğitim.....	160
6.9.1.6. Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı.....	160
6.9.1.7. Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitim ve Eğitim Fakültelerinin Yapısı.....	162
6.10. Fransa'da Öğretmen Yetiştirme.....	188
6.10.1. Fransa'da Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi.....	188
6.10.1.1. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Hazırlanılan Yarışma Türü Sınavlar.....	190
6.10.1.2. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Sınıf Öğretmenliği Programı Dersleri.....	192
6.10.1.3. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Ortaokul (Kolej) ve Lise Öğretmenliği Dersleri.....	194
6.10.1.4. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Staj Programı ve Öğretmenin Nitelikleri.....	195

BÖLÜM 7

7. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	198
7.1. Türk ve Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretim Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	198
7.2. Türk ve Fransız Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	203

BÖLÜM 8

8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	210
8.1. Sonuç.....	210
8.2. Öneriler.....	212
8.2.1. Araştırma İle İlgili Öneriler.....	212
8.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	213
Kaynakça.....	214
Ekler.....	223
Özgeçmiş.....	300

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 : 2007-2008 Öğretim Yılında Okul Öncesi Eğitim Kademesinde Okullaşma Oranları

Tablo 1.1 : 2007-2008 Öğretim Yılında Okulöncesi Eğitim Kademesinde Öğrenci Sayıları

Tablo 2 : İlköğretim Kademesinde Yıllara göre Okullaşma Oranları

Tablo 2.1 : İlköğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci, Derslik ve Öğretmen Sayıları

Tablo 3 : Ortaöğretim Kademesinde Yıllara Göre Okullaşma Oranları

Tablo 3.1 : Ortaöğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayısı

Tablo 4 : Eğitim Kademelerine göre Okul Sayısı (Resmî-Özel), Derslik Sayısı (Resmî-Özel), Öğretmen Sayısı (Kadrolu- Sözleşmeli)

Tablo 5 : 2007-2008 Öğretim Yılında Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kademesinde Öğrenci Sayıları

Tablo 6 : GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki MEB Bütçesinin Yıllara Göre Payları

Tablo 7 : Fransız Eğitim Sistemi (Resmî-Özel)

Tablo 8: Fransa’da 2006-2007 ve 2007-2008 Öğretim Yılı Okulöncesi Eğitim Kademesindeki Öğrenci Sayıları

Tablo 9: Fransa’da 2007-2008 Eğitim ve Öğretim Yılı İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Sayıları

Tablo 10: 2007-2008 Eğitim ve Öğretim Yılı Ortaöğretim Kademesindeki Öğrenci Sayıları

Tablo 11 : Fransa’da 2006-2007 Eğitim ve Öğretim Yılı Eğitim Kademelerinde (Resmî-Özel) Öğrenci, Öğretmen ve Okul Sayısı

Tablo 12 : Milli Eğitim Bakanlığı’na Bağlı Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumları (1982-1983 Öğretim yılı)

Tablo 13 : 2004’te Eğitim Finansmanı Destekleyicileri

Tablo 14 : 2007-2008 Eğitim Öğretim Yılı Farklı Eğitim Düzeylerine Yönelik Harcama Miktarları

Tablo 15 : 2005-2006 Öğretim Yılı Öğretim Alanlarına Giren Toplam Lisans Öğrencisi Sayıları

Tablo 16 : 2007-2008 Öğretim Yılında Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları

Tablo 17 : Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumları(1982-1983 Öğretim yılı)

Tablo 18 : 1983-1993 Öğretim Yılları Arasında Eğitim Fakültelerinin Akademik Yapılanması

Tablo19 : Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans (1997)

Tablo 20 : 1982-1983 ve 2005-2006 Eğitim ve Öğretim Yılı Fakülte, Öğrenci, Mezun ve Öğretim Elemanı Sayısı

Tablo 21 : Fransa'da Sınıf Öğretmenliği Programı Alan Dersleri

Tablo 22 : Fransa'da Sınıf Öğretmenliği Programı Genel Kültür Dersleri

Tablo 23 : Fransa'da Sınıf Öğretmenliği Programı Meslek Bilgisi Dersler

Tablo 24 : Eğitimde Toplam Kamu Harcamaları

Tablo 25 : Eğitim Düzeylerine Göre, Eğitim Kurumlarında Öğrenci Başına ve Ulusal Gelire Dayalı Harcamalar (2001)

Tablo 26 : Kamu ve Özel Eğitim Kurumlarında Yaşa Göre Okullaşma Oranları (2002)

Tablo 27 : Eğitim Kademesine Göre Brüt Okullaşma Oranı 1996

Tablo 28 : Kamu Ortaöğretim Kurumlarında Alınan Kararların Yüzdeleri (2003)

Tablo 29 : Kurum Türüne (Kamu-Özel) Göre Sınıf Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2002)

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 : Millî Eğitim Bakanlığı Örgütsel Şeması

Şekil 2 : İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü Bağlantı Şeması

Şekil 3 : Türk Eğitim Sisteminde Okulların Yapısı

Şekil 4 : Yükseköğretim Sistemi

Şekil 5 : Yükseköğretim Sisteminin Yapısı

Şekil 6: Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Programı

EKLER LİSTESİ

- EK 1 : Türkiye’de Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 2 : Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 3 : İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 4 : Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 5 : İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
- EK 6 : Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 7 : Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 8 : Beden Eğitimi Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 9 : Müzik Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 10 : Almanca Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 11 : Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 12 : İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 13 : Japonca Öğretmenliği Lisans Öğretmenliği
- EK 14 : Arapça Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 15 : Görme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 16 : İşitme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 17 : Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Lisans Programı
- EK 18 : Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği
- EK 19: İlköğretim I. Kademesine Öğretmen Yetiştiren Kurumların Alanlar Açısından Kredi Dağılımları
- EK 20 : Fransa’daki Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri
- EK 21: Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri

ÖNSÖZ

Birey okul eğitimi çağına gelinceye kadar ailesi ve yakın çevresinden edinip, içselleştirdiği yaşantıları ışığında bir kimlik kazanır. Okul ortamında öğrencilik dönemi olarak açılan pencereden yeni bir yaşantıya geçen birey için yaşam deneyimlerini kazanmasında öğretmenlerinin değer üstünlüğü yadsınamaz.

Eğitimin girdisi insandır. İnsan düşünce ve fikir dünyasında farkındalık sağlamak, bilmek ve öğrenmek üzere eğitim kademelerine katılım göstererek; kendi öğrenme kapasitesini genişletir. Özerk ve özgürlükçü bir anlayışta edinilen bilgileri, kendi bakış açısıyla karşılaştırıp, sonuca ulaştıran bir birey için “öğrenmeyi öğrenme” prensibinden söz etmek mümkündür. Bireyin, bu prensipte hareket eden diğer bireylerle iletişim halinde bilgi paylaşımında bulunarak, öğrenme işbirliğine girmesi durumu ise gelecekteki başarısı için önemli bir yatırımdır.

Araştırmanın gerçekleşmesinde öncelikle ailem olmak üzere emeği geçen tüm lisans ve yüksek lisans hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Araştırma konusunun ortaya çıkması sürecini müteakip ilgi ve desteğini her zaman üzerimde hissettiğim tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Adil ÇAĞLAR’a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Desteklerinden dolayı Sayın Prof. Dr. Sefer ADA’ya, Sayın Prof. Dr. Murat DEMİRKAN’a ve çalışmalarına değerli katkılarından dolayı Sayın Dr. Senem Seda ŞAHENK, Sayın Araş. Gör. Tuğba KORKMAZ’a, Sayın Araş. Gör. Engin KARADAĞ’a ve Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün idari çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın, literatür taraması sürecinde değerli görüşlerine başvurduğum İzmir Fransız Kültür Merkezi çalışanları adına Sayın Gülden TUNUKGÜN YANARDAĞOĞLU’na ve tüm meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Pınar KALKANLI
2008- İstanbul

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlıkları sunulmuş ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim; bireyin doğduğu andan itibaren aile içinde kazandığı; okul öncesi-ilköğretim-ortaöğretim-lise-üniversite eğitim kademelerinde geliştirdiği; bilmek ve öğrenmek prensiplerine dayanan yaşam boyu faydalandığı etkin bir süreçtir. Psikolojik görüşe göre, eğitim, her bireydeki yetenekleri en yüksek derecede geliştirmelidir ve bu geliştirme, bireyin gelecekteki başarılarını sağlamalıdır (Wallon, 1951). Sosyolojik görüşe göre, eğitim, yetişkinlerce çocuk ve gençler üzerine uygulanması gereken bir eylemdir (Ergun, 2005:39). Eğitim, toplumsal ihtiyaç ve beklentilere yönelik iş gücünün amaç ve hedeflerini belirlemede, topluma iyi bir vatandaş kazandırma çerçevesinde ele alınır. Toplumsallaşan bireyin, sorumlu yurttaş olması da, aile içinde başlayan ve yaşam boyu öğretim ve öğrenim etkinlikleriyle olduğu gibi, eğitim sistemlerinin düzenlediği izlencelerle gerçekleştirilmektedir (Okçabol, 2005:126). Eğitim sistemleri ise belirlenen amaçlar ile girdi-çıktı, eğitim-öğretim süreci ve yönetim gibi ögeler bağlamında içinde bulunulan toplumun beklentilerine karşı sorumluluk üstlenmeyi ve bireyler arası etkileşimi gerektirmektedir. *Bu amaçlara ulaşmak için de eğitimin kendi içinde bir bütünlüğünün ve bir felsefesinin olması zorunludur (Eratalay, Kartal, 2006).* Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin 20 Mart 1953 tarihli ve 1 Numaralı Ek Protokolündeki 2. maddesinde eğitim her bireye sunulmuş bir ayrıcalık olarak *“Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına*

saygı gösterir” demektedir (Çeçen, 1999). Eğitim hayatı, eğitimin tüm kademelerinde bu prensibe hizmet eden işbirliği zinciri olarak değerlendirildiğinde; beraberinde aile-okul-devlet gibi birleştirici öğelerin varlığını görmek mümkündür. Bu konuda öncelikle toplumun en küçük birimi olan aileler çocuklarına doğdukları andan itibaren verdikleri eğitimin üzerine eğitim kurumları tarafından verilecek eğitimin şekli ve kalitesi ile ilgili düşünce geliştirirken diğer yandan devlet, topluma nitelikli insan gücü yetiştirmek amacıyla eğitimin her kademesinde eğitim bütçelerini düzenlemekte, eğiticileri belirlemekte, bu eğiticiler tarafından uygulanacak programları oluşturarak, eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik tedbirler almaktadır. Buna göre, nitelikli insan gücü yetiştirme ile eğitimin kalitesi arasında doğrusal bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. 21. yüzyıl insanının taşıması gereken temel özellikler; etkili iletişim becerileri, kendi başına öğrenebilme yeteneği, sosyal beceriler ve takım çalışması becerileri, etkin ve verimli düşünebilme becerileri (eleştirel düşünme, problem çözme), bilgi ustalığı (bilgiye ulaşabilme, kullanabilme ve yeni bilgi üretebilme) yaşam boyu öğrenebilme becerileri olarak tanımlanmaktadır (Bates, 2002:41 Akt. Erişti, 2004). Tüm ülkeler eğitim sistemlerini, öğretmen yetiştirme politikalarını ve öğretmen yetiştiren kurumlarını, 21. yüzyıl insanını yetiştirecek olan bu niteliklere sahip öğretmenlerin ihtiyaç ve beklentilerine cevap verecek şekilde düzenlemektedir.

Ülkemizde ilk olarak çağdaş anlamda öğretmen yetiştiren kurumlar, 1848 yılında açılan Darülmualimîn idi (Akyüz, 2006). 1915 yılı itibariyle Darülmualimîn adı Muallim Mektebi ve 1924-1925 öğretim yılından itibaren de öğretmen okulları olarak değiştirilmiştir.

Cumhuriyetin ilânından seksenli yılların başına dek, öğretmen yetiştirme görevini sırasıyla; Kız ve Erkek Öğretmen Okulları (1923), Köy ve Kasaba Öğretmen Okulları (1926-1940), Köy Enstitüleri (1940-1946), İlk öğretmen Okulları (1954-1974), Eğitim Enstitüleri (1947-1981) ve Yüksek Öğretmen Okulları (1978-1981) gibi çeşitli orta ve yükseköğretim kurumları üstlenmiştir (Küçükahmet, 2000). Bu kurumlar, zaman içinde öğretmen yetiştirilmesi hususunda önemli gelişmeler sağlamış, başarılı adımlar atmıştır. Ülkemizde 1981’de kabul edilen Yüksek Öğretim Kanunu ile eğitim fakülteleri dört yıllık lisans düzeyindeki çalışmalarıyla öğretmen yetiştirme görevini sürdürmektedir.

Konu Fransa açısından incelendiğinde, eğitimin temel amaçlarında büyük bir benzerlik görmek mümkündür. Bu ülke de eğitimde iyi yetişmiş insan gücünü sağlamak amacı her zaman önemli görülmüştür. Bu amaca hizmet eden Yüksek Öğretmen Okulları ilk kez 30 Ekim 1794 tarihli kararname ile 20 Ocak 1795'te Paris'te açılmıştır. Daha sonra, 1832'de Charleville Öğretmen Okulu 13 Temmuz 1880'de Fontenay Kız Yüksek Öğretmen Okulu, ve 30 Aralık 1882'de Saint-Cloud Erkek Yüksek Öğretmen Okulu faaliyete geçirilmiş, 1960 yılı sonrası özellikle öğretmen yetiştirme üzerinde durulmuştur. 26 Ağustos 1987 Tarih ve 89-486 Sayılı Kanun ile her üniversitede bir Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü (IUFM-Institut Universitaire de Formation des Maîtres) açılması gündeme gelmiştir. Bu düşünce, iki yıl sonra, 1989'da yürürlüğe giren Eğitim Yönlendirme Kanunu ile öğretmen yetiştirme sistemi adı altında geliştirilmiş ve 1991'de uygulamaya konulmuştur. Bu uygulama ile iki yıl eğitim vererek okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri yetiştirmeye başlayan Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri (I.U.F.M) Fransız eğitim sistemine öğretmen yetiştirme konusunda çok önemli değişiklikler getirmiştir. Üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinde iki yıllık eğitim boyunca öğretmen adaylarına kazandırılacak genel meslekî eğilimler; alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi olarak belirlenmiştir (Pastiaux, 2006:126). Bu husus, ilerleyen bölümlerde detaylı ve karşılaştırmalı olarak yeniden ele alınacaktır.

Eğitimin kendi içinde bir bütünlüğünün ve bir felsefesinin olması zorunluluğu; onun sistematik bir yapıya sahip olmasını da beraberinde getirmektedir. Eğitim sistemleri bu sistemleri geliştiren ülkelerin yapısal özelliklerine göre şekillenmektedir. Bu yapının sağlamlığı, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve kalıcı başarılarının göstergesidir. Ülkeler, eğitim sistemlerinin işleyişinde karşılaştıkları problemleri çözmede diğer ülkelerdeki bu sistemlerin yapısal özelliklerini ve benzer problemlere bakış açıları incelemek ve kendi bünyelerine adapte etmek suretiyle sürekli bir gelişim içinde olmalıdır.

Bu noktadan hareketle, eğitim sistemlerinin şekillenmesine etki eden siyasi, ekonomik ve kültürel ortamda yetiştirilen öğrenci, öğretmen, bilim adamı ve araştırmacılar, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yararlı olarak kullanacak bir potansiyele eriştirilmelidir. Bu husus farklı ülkelerin eğitimde kaydettikleri çeşitli yaklaşımları,

yöntemleri, paradigmaları araştırma konusu yapmak ve bilgiye çevirerek kazanılan tecrübeyi uygulamaya dönüştürmekle mümkündür.

Ülkelerin çeşitli disiplinlerde yetiştirdikleri insan gücü, eğitim alanında sağladıkları gelişmeyle yakından ilgili olduğundan ulusal eğitim düzeni benzer uygulamalara sahip ülkelerinkiyle karşılaştırıldığında elde edilecek fayda, tartışmasız en üst seviyededir. Bu durumu değerlendiren Uluslararası örgütlerin belirledikleri *karşılaştırmalı eğitim, çeşitli toplumlarda, ülkelerde, bölgelerde ve tarihi dönemlerde uygulanan, eğitim sistemlerini bazen bütün olarak bazen de bir kaç yönden karşılaştırarak ortak ve farklı yönleri tespit edip bundan eğitim teori ve pratiğinde, eğitim politikasında, eğitim planlamasında ve reformlarında, uluslararası ilişkilerin yumuşatılmasında ve bir barış ortamı sağlanmasında yararlanılmaya çalışılan bir bilimdir (Ergün, 1985)*. Bu noktada, ülkelerin bakış açılarını diğer ülkelere ait bakış açıları üzerinde çalışarak belirlemeleri kaçınılmazdır. Karşılaştırmalı Eğitim çalışma alanının çıkış noktası da budur.

Araştırmanın konusunu oluşturan eğitim sistemlerinin karşılaştırılma alanı, herhangi bir zamanda bir veya daha fazla yabancı ülkenin eğitim sistemlerini, kültürel faaliyetlerini ve bu duruma etki eden sosyal ve ekonomik alt yapıyı incelemek, bu konuda çeşitli görüşler ortaya sürmektir.

Araştırmanın asıl amacı, ulusları birbirine tanıtmak, aralarında karşılıklı bir işbirliği ve anlayış havası yaratmaktır. Yabancı ülkelerin eğitim sistemleri tasvir edilirken karşılaştırmalar yapılmalı, uluslararası bir tanım ve anlayışla karşılaşma ortamı yaratılmalıdır.

Uluslararası eğitim çalışmaları, bir yandan yabancı ülkelerin eğitim sistemlerini tanıtıcı bilgiler verirken bir yandan da çeşitli alanlarda karşılaştırmalar yapmaktadır (Ergün,1985). Yaratılan bu ortamın faydalı bulunacak yönlerinin Türk insanının zekâ, anlayış düzeyi ve eğitim psikolojisi de dikkate alınarak ülkemiz eğitim sistemine tümü ile ve/veya diğer ülkelerle karşılaştırılması suretiyle istifadesi sağlanmalıdır.

1.2. Problem Cümlesi

Eğitim sistemleri içinde yer alan yükseköğretim, bir ülkeye insan gücü yetiştirmede, toplumu kalkındırma ve bilginin üretilmesinde önemli bir dönemi ifade etmektedir. Bu araştırmada da yer alan Yükseköğretim, üniversite kavramı ile bütünleşmekte, ülkenin

çağdaşlaşmasına olumlu katkılarının yanında ülke insanının bilimsel değerlerinin ortaya çıkarılmasında somut veriler sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Toplumun bireyleri, değişen dünya konjonktüründe kendilerine bir yer edinmek, bilgi seviyelerini sürekli geliştirmek, insanlığa faydalı oluşumlar içersinde yer almak ve kendinden sonra gelecek nesillere yaşanabilir çevre ve koşullar sağlamak düşüncelerini paylaşmak ve bilgi kazanmak için yükseköğretimi tercih etmektedirler. Ülkelerin yükseköğretim sistemlerinde belirlediği ölçütlerin bir ülkeden diğer ülkeye farklılık arz etmesi dikkat edilmesi gereken bir durumdur. Bu bağlamda yükseköğretimde ve yükseköğretime kadar eğitim sistemlerinde ortaya çıkan değişik görüş ve kuramlar karşılaştırmalı eğitim alanı konusu içinde incelenmelidir.

Araştırma, Türkiye ile Fransa'da Yükseköğretim sistemlerinin öğretmen yetiştirme enstitüleri ve eğitim fakülteleri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi problemi çerçevesinde ele alınmaktadır.

1.3. Alt Problemler

Araştırma problemine çözüm getirmek amacıyla şu alt problemlere cevap aranmıştır :

1. Türkiye ile Fransa eğitim sistemleri özellikleri ve tarihsel gelişimleri nelerdir ve bunlar arasında ne gibi benzer ve farklı yönler vardır?
2. Türkiye ile Fransa Yükseköğretim sistemleri özellikleri ile tarihsel gelişimlerdeki benzer ve farklı yönler nelerdir?
3. Türkiye ile Fransa Yükseköğretim sistemleri eğitim programlarının yapısında ne gibi benzer ve farklı yönler vardır?
4. Fransa'daki üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri ile Türkiye'deki eğitim fakültelerinin uygulama boyutunda ne gibi benzer ve farklı yönler vardır?
5. Bu alt problemler ile Türkiye'deki eğitim fakültelerinin gelişmesi ve ilerlemesi için Fransa Yükseköğretim sistemi deneyimlerinden ne ölçüde faydalanılabilir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Karşılaştırmalı Eğitim, 19., 20. yüzyıl düşünce sistemleriyle nasıl ele alındığı şeklinde bir yaklaşımla 21. yüzyılda ideal eğitimin nasıl olması gerektiği üzerinde görüşlerin bildirilmesi şeklinde ileri sürülmüş, eğitim politikasının sosyo-ekonomik, kültürel hayat gibi değişkenlerden dolayı etkilendiği fikri paylaşılmıştır.

Araştırma, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana eğitim sorunlarının karşılaştırmalı eğitimciler tarafından ortaya konulması ile geçen süreci konu edinmekte, Yükseköğretim sisteminin gelişmesi ve ilerlemesi için hangi yöntem ve tekniklerin eğitim sistemine dahil edilmesi üzerine eleştirel bir bakış açısı kazandırmaya yönelmektedir.

1.5. Araştırmanın Sayıtlıları

1. Araştırmada kullanılan kaynaklar, alt problemlerde belirtilen olguları açıklayacak niteliktedir.
2. Araştırmada kullanılan veriler Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumu verileri olup güvenilir niteliktedir.
3. Araştırmada kullanılan yöntem, araştırmada ifade edilen alt problemleri çözebilecek niteliktedir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Türkiye ve Fransa eğitim sistemleri ve bu sistemlerin uygulama durumları ile,
2. Türkiye ve Fransa'daki Yükseköğretim sistemleri ve bu sistemlerdeki uygulama durumları ile,
3. Söz konusu ülkelerin üniversiteleri ile,
4. Fransa ve Türkiye'deki eğitim kurumlarının yirminci ve yirmi birinci yüzyılın ilk yarısında eğitim ve öğretim alanlarında mevcut kaynak ve ulaşılabilecek verilerle sınırlıdır.

1.7. İlgili Araştırmalar

Ülkemizde Karşılaştırmalı Eğitim alanında kısıtlı sayıda yazılı kaynaklara rastlamak mümkündür. Karşılaştırmalı Eğitim alanı ile ilgili açıklayıcı bilgi ve dokümanlar kitaplar ve internet aracılığıyla araştırmacılara konu hakkında değişik görüş ve fikirleri aktarmaktadır. (Türkoğlu, 1998; Ültanır, 2000; Demirel, 2000; Erdoğan, 2003) Bununla birlikte, ülkelerin eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi üzerine yapılan araştırmalar da vardır. (Robbins, 1964; Eurich, 1981; Aytaç, 1985; Türkoğlu, 1985; Sağlam, 1999; Peker, 1999; Kara, 2001; Korkmaz, 2005) Ayrıca, ülkelerin eğitim sistemlerine yönelik yapılan zengin içerikli çalışmalar da mevcuttur (Kıran, 1995; Topbaş, 2001; İbrahimova, 2002; Maya, 2006; Erden, 2007).

1.8 Terimler ve Kısaltmalar

AB: Avrupa Birliği

AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu

BEP: Brevet d'Etudes Professionnelles (**Meslekî Eğitim Brövesi**)

BP: Baccalauréat professionnel (**Meslekî Bakalorya**)

BM: Birleşmiş Milletler

EN: Ecoles normales d'instituteurs (**Öğretmen Okulları**)

ENNA: Ecoles normales nationales d'apprentissage (**Ulusal Öğretim Okulları**)

CPR: Centres pédagogiques régionaux (**Bölgesel Eğitim Merkezleri**)

MAFPEN: Les Missions académiques à la formation des personnels de l'Education Nationale (**Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Formasyonu için akademik öncelikler**)

CAPE: Certificat d'Aptitude au Professorat des Ecoles (**Okul Öğretmenleri Yeterlik Belgesi**)

CIC: Le comité interprofessionnel consultatif (**Meslekler arası Planlama Komitesi**)

CNESER: Le conseil National de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche (**Yüksek Öğretim ve Araştırma Ulusal Konseyi**)

CPC: Les commissions professionnelles consultatives (**Meslekî Planlama Komisyonu**)

C.P.U: La conférence des présidents d'universités (**Üniversite Başkanları Konferansı**)

CRPE: Concours de Recrutement des Professeurs des Ecoles (**Okul Öğretmenleri İşe Alınması Yarışması**)

CSE: Le conseil supérieur de l'Education (**Yüksek Eğitim Konseyi**)

CITICE: La Commission de l'informatique et des technologies de l'information et de la communication dans l'enseignement

(**Eğitimde İletişim ve Bilgi Teknolojileri ve Bilgisayar Komisyonu**)

CTICE: Le conseiller aux technologies d'information et de communication (**İletişim ve Bilgi Teknolojileri Danışmanı**)

D.A.E.U: Diplôme d'accès aux études universitaires (**Üniversite Derslerine Giriş Diploması**)

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

EPA: Etablissement Public Administratif (**Kamu İdarî Kurumu**)

IEN: Inspecteurs de l'Education nationale (**Millî Eğitim Müfettişleri**)

IGAENR: Inspection Générale de l'administration de l'Education nationale et de la recherche (**Millî Eğitim ve İdarî Araştırma Genel Teftişi**)

IGEN: Inspection Générale de l'Education nationale (**Millî Eğitim Genel Teftişi**)

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

IUT: Institut Universitaire de Technologie (**Üniversite Teknoloji Enstitüsü**)

LMD: Licence-Master-Doctorat (**Lisans-Mastır-Doktora**)

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development

ONL: L'Observatoire national de la Lecture (**Ulusal Okuma Gözlemevi**)

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

UER: Des unités l'enseignement et de recherche (**Eğitim ve Araştırma Üniteleri**)

1.9. Karşılaştırmalı Eğitim

Bu bölümde karşılaştırmalı eğitimde yapılan tanımlar, önemi ve tarihsel gelişimine yer verilmiştir.

1.9.1. Karşılaştırmalı Eğitim Üzerine Yapılan Tanımlar

Karşılaştırmalı eğitim üzerine birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

Karşılaştırmalı Eğitim, “milli eğitim sistemlerini, siyasal, sosyal ve kültürel etkenleri göz önünde bulundurarak inceleyen bir alandır” (Erdoğan, 2006).

Karşılaştırmalı Eğitim ayrıca “Tamamlama gereksinimi olmayan hiçbir ulus ve hiçbir eğitim sistemi olmadığından araştırmayı yapan ülke eksikliklerin giderilmesinde, araştırmada yer alan ülkenin de araştırmadan yararlanmasını imkân sağlar” (Ültanır, 2000: 7).

“Çeşitli ülkelerde eğitim ile ilgili olguları tahlil etmek suretiyle, ülkelerin kendi eğitim sorunlarına çözüm yolları ararken geniş bir bakış açısı içerisinde hareket etmesini sağlayan bir alandır” (King, 1979 : 23).

Karşılaştırmalı Eğitim, “farklı kültürler ve farklı ülkelerde, iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlikleri ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, benzer görünen olguları açıklayan ve insanları eğitime yolları hakkında yararlı teklifler getiren bir disiplindir” (Türkoğlu, 1985 : 18).

Bu noktada, eğitime etki eden faktörlerin bulunması, bunların çeşitli eğitim sistemlerinde ne gibi sonuçlar doğuracağının belirlenmesi amacı ile ülkelerden diğer toplumların uluslararası ekonomik, politik ve kültürel ilişkiler çerçevesinde toplanan prensiplerini eğitim bakış açısıyla değerlendirmeleri beklenmektedir.

Karşılaştırmalı Eğitim üzerine geliştirilmiş bu tanımların ortak noktası, karşılaştırmalı eğitimin eğitim sistemleri ve eğitimi ilgilendiren yan etkenleri irdelemeyi kendine konu edinen bir bilimsel disiplin olduğu yönündedir. Marc Antoine Jullien 1817 yılında yayınladığı "Esquisse et vues préliminaires d'un ouvrage sur l'education comparée" adlı eserinde karşılaştırmalı eğitimin bilimsel bir kavram olarak kabul görmesini desteklemiş ve bu konuda sistematik yaklaşım ve yöntemlere yer vermiştir. Jullien'e göre, bir eğitim sisteminde eksik ve hatalı ifadeler karşılaştırma metodu ile daha iyi bulunur ve bu durum da daha kapsamlı sonuçlara ulaşmayı sağlar.

1.9.2. Karşılaştırmalı Eğitimin Önemi

Karşılaştırma, düşünceyi geliştirmek için kullanılan bir yöntemdir. Karşılaştırmalı Eğitimin toplumlara kazandırdığı düşünce stili olan bir şeyin diğerine üstünlüğünün ya da ondan düşüklüğünün gösterilmesi durumu bir şeyin daha iyi/kaliteli olduğu kanıtlanmış bir şeyle karşılaştırılması (benchmarking) olup onun geliştirilmesi gerekli boyut ya da öğelerinin gösterilmesidir. (Balcı, 2007: 3) Karşılaştırmalı eğitim ayrıca, bilinenle karşılaştırılarak bilinmeyen hakkında bilgi edinilmesi, görünürde birbirine benzemeyen iki şeyin gerçekte ne kadar benzer olduğunun görülmesi ya da tersi olarak görünürde birbirine çok benzer iki şeyin gerçekte ne kadar ayrı/farklı olduklarının saptanması ve bir şeydeki değişimin ya da değişim derecesinin gösterilmesi hususunda önemlidir.

Demirel'e göre karşılaştırmalı eğitimin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1- Eğitim sistemlerine, sorunlarına ve etkinliklerine ilişkin geçerli bilgiler elde etmek;

- 2- Yerel, ulusal ve uluslararası bir konu olan eğitimde, bir dizi hipotezi, gerekli yöntem ve teknikleri, yorum için gerekli esasları ve sonuçları geliştirmek;
 - 3- Eğitime etkisi olan etmenlerin, çeşitli ülkelerdeki evrimini ve görünümünü inceleyerek, eğitim politikasının saptamasına yardım edecek görüşü kazandırmak;
 - 4- Bir ülkenin kendi eğitim sistemini geliştirmesi için kuramsal ve uygulamalı olarak katkıda bulunmak;
 - 5- Uluslararası anlayışa ve iletişime katkıda bulunmak, uluslar arası gerginliği azaltmak;
 - 6- Eğitim bilimlerini bilimsel olarak geliştirmek ve zenginleştirmek (Demirel, 2000: 3).
- Sosyal bilimler alanındaki çalışmalara dünyadaki bazı etkili çevreler kendi katkılarını getirmekte, yeni davranış şekilleri ile farklı zihniyetlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu noktada, farklı görüşlerin yarattığı çatışma ortamından olumlu yönde faydalanmayı bilmek önemlidir.

Karşılaştırmalı Eğitim alanında da durum böyledir. Örnek olarak, Anglo-amerikan çevresinde Karşılaştırmalı Eğitim için kullanılan "Comparative Education" kavramı çok geniş tutulmaktadır. Bu anlayışta birleşen çevreler, Karşılaştırmalı Eğitimi pragmatik bir amaç içinde, uluslararası eğitimi sağlamak için kullanmaktadır.

Alman ve Fransız kültür çevrelerinin egemen olduğu Kıt'a Avrupasında ise Yabancı ülkelerde Eğitim (Auslandspädagogik/ L'éducation à l'étranger) ve Uluslararası Eğitim (Internationale Erziehung, l'éducation Internationale) ayrı birer eğitimbilim dalıdır. Ancak bu iki kültür çevresinin Karşılaştırmalı Eğitim bilimi ile ilgili (Vergleichende Erziehungswissenschaft, Pédagogie Comparée) anlayış biçimleri yine de farklıdır.

Almanlar hem çağdaş hem de geçmiş eğitim problemleri üzerine karşılaştırmalı eğitim çalışmaları yaparken, Fransızlar sadece çağdaş eğitim sorunları üzerine karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını sürdürmektedir (Ergün, 1985).

1.9.3. Karşılaştırmalı Eğitimin Tarihsel Süreci

Karşılaştırmalı eğitim konusunda yapılan incelemeler karşılaştırmalı eğitim sürecinin 1800'lü yıllara dayandığını göstermektedir.

1800'lü yıllarda tabiat ve sosyal bilimlerde karşılaştırma metodu yaygın olarak kullanılmış ve 19. yüzyılda çeşitli ülkelerin eğitim reformları yapması gerekçesiyle eğitim sistemleri hakkında bilgi sahibi olmaları giderek çok büyük bir ihtiyaç olarak

ortaya çıkmıştır. İlk önce yabancı diller eğitimi üzerine bilgi paylaşımı yapılmış ve 20. yüzyılda bu alanda önemli eserler oluşturulmuştur. 1920'li yıllarda millî eğitim sistemleri oluşturma şartları ortaya konulmaya çalışılmış, sistemlerin özellikleri diğer sistemlerle yapılan karşılaştırmalardan yola çıkılarak öne sürülmüştür. Michael E. Sadler "How we can learn anything of practical Value form the Study of Foreign Systems of Education" karşılaştırmalı eğitim üzerine yazdığı eserini yayımlayarak ve bir eğitim sistemi içindeki belirleyici güçleri, devlet, kilise (din), ekonomi, aile, millî azınlıklar, üniversitelerin etkisi, mali ve politik sorunlar olarak belirlemiştir. Sadler, eğitim sistemlerini incelerken sadece kurumlar ve öğrenci-öğretmen ilişkisi içinde değil de o ülkenin sokakları ve evlerinde insan yaşayışlarına dair bilgileri edinme yoluna gidilmesi gerekliliği üzerinde durmaktadır.

Varış'a göre ise eğitim problemlerinin çözümünü yalnızca eğitim kurumlarından beklemek, eğitime etkin temel ve yan faktörlerini göz ardı etmek olacaktır. Eğitim kurumlarıyla öğrencilere aktarılacak istenen bilgi ve becerilerin davranışlara dönüştürülmesi önemlidir. Öğrencilerdeki bu davranışları en iyi şekilde ortaya çıkarmak amacıyla karşılaştırmalı eğitim alanına başvurmak yerinde bir yaklaşım olacaktır.

Lauwerys bu alanın amaçlarını şöyle sıralamaktadır :

1. Eğitim sistemleri, problemleri ve faaliyetleri hakkında geçerli bilgi elde etmek,
2. Mahalli, millî ve milletler arası bir konu olan eğitimde, bir seri hipotezi, gerekli metot ve teknikleri, yorum için gerekli esasları ve sonuçları geliştirmek,
3. Eğitime etkin olan faktörlerin, çeşitli memleketlerdeki evrimini ve görünümünü inceleyerek, eğitim politikasının tayinine yardım edecek görüşü kazandırmak,
4. Bir memleketin kendi eğitim sistemini anlayışla geliştirmesi için teorik ve pratik katkıda bulunmak (Lauwerys, 1979: 2).

20. yüzyılın karşılaştırmalı eğitimcilerinden Kandel, Karşılaştırmalı Eğitimi tarihin uzantısı olarak görmüş ve araştırmalarında eğitimdeki gelişmelerin nedenlerini, tarihsel etkenlere dayandırarak bulmaya çalışmıştır. Kandel, Karşılaştırmalı Eğitimi eğitim tarihi çalışmalarının bugüne devamı olarak düşünmeyi tercih etmiştir.

Eğitim Tarihinde, kendi ülkelerinden başka ülkelerin eğitim sistemlerini inceleyen, kendi ülkesinde tasviri mahiyette tanıtan ve buradan kendi ülkesi için sonuçlar çıkaran,

reform önerileri getiren düşünürler olmuştur.(Ergün, 1985). 18. yüzyılın ilk yarısında Yunanlı eğitim araştırmacısı Xenoplaen'in İran'a giderek, buradaki eğitim sisteminin kendi ülkesi eğitim sisteminden farklı yönlerini görmüş olarak döndüğünde yazılı olarak değerlendirmelerde bulunmuş, eğitim sisteminin iyi yönlerinin Yunanistan'da da uygulanmasını istemiştir.

Ünlü filozof Platon da başka ülkelerin eğitim sistemlerinden (özellikle Isparta'nın) esinlenerek "Devlet" adlı eserini yazmıştır. Ortaçağda İslam eğitim sisteminin Avrupa üniversitelerine nasıl örnek teşkil etmesi ve bunda da tüccar / din adamlarının önemli etkisi olması da dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Metot çağında, W.Ratke'nin Almanya'ya okul reformları yapmak üzere gönderildiği, J.A.Komenski'nin İngiltere, İsveç ve Macaristan'da okul reform planları yapıp, uyguladığı, D.Diderot'nun 1774-75 yılında Rus hükümeti için reform planı hazırladığı, G.E.Lessing'in Hollanda, İngiltere ve Fransa'ya eğitim seyahatlerinde bulunduğu göz önüne alındığında karşılaştırmalı eğitimin gelişimine olan çabaların büyüklük ve çeşitliliği daha iyi anlaşılmaktadır. Karşılaştırmalı Eğitim eseri olarak ilk kez 1817'de M.-A.Jullien'in hazırladığı "Esquisse et vues préliminaires d'un ouvrage sur l'education comparée" adlı çalışma karşımıza çıkmaktadır. İngiltere'de P.Sandiford'un "Comparative Education, Studies of the Educational System of 6 Modern Countries" (1818) eseri ikinci eser olarak ifade edilmektedir. Almanya'daki karşılaştırmalı eğitim alanında yazılan ilk eser 1925'te E. Krieck'in "Menschenformung" dur.

1830'dan 1914'e kadar gözlemcilerin yaptıkları incelemelerde; yabancı ülkelerin eğitim durumları ve sistemleri üzerine dokümantasyonların toplanması, ilk defa bu tür gözlemlerin yapıyor olması; gözlemcilerin bu dönemde tüm Avrupa'ya örnek olacak düzeyde eğitim sistemi olan Almanya'ya gezi düzenliyor olması gibi ortak özellikler tespit edilmiştir. Bu döneme "eğitim seyahatçileri" dönemi adı verilmektedir.

Bu dönemi temsil eden I.L Kandel, N. Hans, Fr, Schneider, ve diğerleri Karşılaştırmalı Eğitimin klasik gözlemcileri olarak anılmaktadır. Bu gözlemciler millî eğitim sistemlerinin dil, din, ırk, politika gibi özelliklerini ve bunların uluslararası zeminde incelenmesi üzerinde durmaktadırlar.

Karşılaştırmalı Eğitim çalışmalarının tek tek kişilerin çalışmaları olmaktan kurtulup kurumsal esasa bağlanması durumu, ilk önce ve teorik sistemciler devrinde, ulusal esasta eğitim dokümantasyon merkezlerinin kurulmasıyla gerçekleşmiştir. (Ergün, 1985) Bu merkezler, 1866'da A.B.D.'de kurulan Office of Education, 1879'da Fransa'da kurulan Musée Pédagogique, 1874'te İngiltere'de kurulan Office of Special Inquiries and Report olarak ülkelerin karşılaştırmalı eğitim alanındaki faktörlerini incelemektedirler.

Karşılaştırmalı Eğitim alanında kurulan uluslararası dokümantasyon merkezleri olarak Milletler Cemiyeti, 1926'da Cenevre'de kurulan Bureau International de l'Éducation (BIE), 1946'da hizmet vermeye başlayan Birleşmiş Milletlerin alt kuruluşu UNESCO ve İkinci Dünya Savaşı ertesinde insanların artık kavga etmelerini engelleyecek düzeyde eğitimlerini öngören Avrupa Konseyi ile 1960'da kurulan ve sanayileşmiş ülkelerden oluşan L'Organisation de coopération et de développement économiques (OCDE) gösterilmektedir.

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra Karşılaştırmalı Eğitimin tanımı çeşitli eğitim sistemlerini karşılaştırarak düşünce ve gerçekliğine yönelmekten ziyade deneysel ve istatistiksel boyutlarda kesin ve güvenilir bilgiye ulaşmayı savunan sosyal bir bilim dalı olarak kabul görmektedir. Buna göre, karşılaştırma içinde tarihsel gelişim, fonksiyonel analiz, sayısal verilerin toplanması, sentezci yorumlama yapılması yolu izlenmektedir.

1.9.4. Yapılandırmacı Eğitim

20. yüzyıl dilcilik hareketleri neticesinde ortaya çıkan sosyolojizm akımı insan dilinin sosyolojik olaylara göre incelenmesini ileri sürüyordu. Bu akım, Ferdinand de Saussure'e bağlı olarak ortaya çıkmış olup, Cenevre ve Paris Dilcilik Okullarının açılmasıyla gelişim göstermiştir. Paris Dilcilik Okulu Antoine Meillet (1866-1936), Fransa Dilciliğinin Başkanı, tarafından Avrupa toplumuna sosyolojizm akımının ikinci önemli okulu olarak tanıtılmıştır. Antoine Meillet, 24 kitabın ve 540 makalenin yazarıdır: "Hint-Avrupa Dillerinin Mukayeseli Öğrenilmesine Giriş" (1903), "German Dilleri Gurubunun Esas Hususiyetleri" (1925), "Tarihi Dilcilikte Mukayeseli Metod"(1925), "Klasik Dillerin Mukayeseli Grameri" (1925) , "Latin Dilinin Tarihi Oçerki" (1928), "Umum Slavyan Dili" (1934) ve diğerleri onun

önemli

eserlerindendir

([http://www.ege-](http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=131)

[edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=131](http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=131)).

Antoine Meillet, dilbilimi araştırmalarının metotları ile yakından ilgilenmiş, karşılaştırılmalı tarihin 19. yüzyılda olduğu gibi ifade edilmemesi üzerinde durmuştur. Bu dönemde, Antoine Meillet, dil olgularını sosyolojizm açasından ele almıştır. 20. yüzyıl dilcilik hareketleri içinde yer alan yapısalcılık ise; psikoloji, estetik, sosyoloji ve tarih alanlarında yapı analizi çalışmalarını ile yeni bir anlam kazanmıştır. Günümüzde de oldukça yaygın bir kullanım alanına sahip olan yapısalcılık kavramının doğuşu da yapısal analiz çalışmalarının bir sonucu olarak gösterilmektedir. Yapısalcılık kavramını; yapılandırmacılık, oluşturmacılık olarak da ifade edilmektedir. Yapılandırmacılık, bir öğretim kuramı değil, daha çok bir felsefedir; dünyayı görme ve algılama şeklidir; bilgi ve öğrenmenin doğasıyla ilgili bir yaklaşımdır (Brooks ve Brooks, 1993; Demirel, 2003; Saunders, 1992, Savery ve Duffy, 1996; Wilson, 1997 Akt. Demirel, 2008). Yapılandırmacılık, bir çok oluşumu içine alması bağlamında değerlendirildiğinde, öğrenenin öğretilenden yola çıkarak daha önceki eğitim yaşantıları ışığında kendi kendine düşünme yollarını araştırdığı doğal bir öğrenme sürecine eşlik eder. 18. yüzyılın ünlü düşünürlerinden Socrates, “öğreten ve öğrenenler, karşılıklı konuşup sorular sorarak ruhlarında gizli bulunan bilgiyi yorumlamalı ve oluşturmalıdır” fikrini savunduğundan, yapılandırmacı yaklaşımın ilk büyük öncüsü olduğu kabul edilmektedir (Akt. Demirel, 2008). 20. yüzyılda yapılandırmacılık akımının öğretim süreci yaklaşımlarını öne süren düşünürler Jean Piaget, John Dewey, Bruner ve Vygotsky’dir. Piaget’nin öğrenme yaşantısında bireyin geçmiş yaşantılarının önemine değindiği “Bilişsel Yapılandırmacılık”, Vygotsky’nin bilginin anlamlandırılması sürecinde toplum, kültürel özellikler, değerler ve sosyal etkileşime dikkat çektiği “Sosyal Yapılandırmacılık”, Glasersfeld’in bireyin bilgiyi etkin olarak oluşturduğunu öne sürdüğu “Radikal Yapılandırmacılık” olmak üzere yapılandırmacılıkta üç temel yaklaşımından bahsetmek mümkündür.

Radikal Yapılandırmacılık yaklaşımı hem sosyal hem de bilişsel düzlemde ele alınır. Glasersfeld'e göre (2001) bilme, hem biyolojik hem de sosyal, kültürel ve dile dayalı etkileşimlerle meydana gelir.

Yapılandırmacı öğrenme ortamı, öğrenen merkezlidir. Öğrenenler, demokratik bir sınıf ortamında günlük yaşam problemlerinin karmaşıklığını çözerek yaşam boyu kullanacakları bilgileri oluştururlar (Erdem ve Demirel, 2002). Bu sınıf ortamında gerçekleştirilen öğrenme-öğretme etkinlikleri, etkili iletişimi harekete geçirmekte, bireyleri gerçekçi, paylaşımcı ve işbirlikçi öğrenme yaşantılarında söz sahibi yapmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımda öğreten; açık fikirli, çağdaş, kendini yenileyebilen, bireysel farklılıkları dikkate alan, uygun öğrenme yaşantılarını sağlayan ve öğrenenlerle birlikte öğrenen kişidir ve temel görevi, öğrenenleri ne yapacakları, bilgiye nasıl ulaşacakları konusunda etkili yönlendirmektir (Demirel, 2008). Yapılandırmacılıkta öğrenen ve öğreten de bilgiyi anlamlandırıp, bilginin kaynağına yönelik eleştirel ve yapıcı sorular sorar. Bu öğrenme süreci sonucunda, birey bilginin anlamını kendine göre yorumlayarak, bir sentez oluşturur.

Yapılandırmacılığın öğrenme sürecinde öğrenen açısından faydaları şu şekilde ifade edilebilir (Akt. Demirel, 2008):

- Öğrenenlerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirir.
- Öğrenenlerin öğrenme sürecindeki girişimciliğini geliştirir.
- Yaşamlarında karşılaştıkları durumları daha iyi anlamayı sağlar.
- Öğreten-öğrenen ilişkilerine farklı bir boyut getirir.
- Öğrenenlerin öğrenmeye güdülenmelerini sağlar.
- Öğrenenin okula ilgisini artırır, zevkli bir öğrenme ortamı yaratır.
- Bireye daha fazla kendini ifade etme fırsatı verir.

Yapılandırmacılıkta, her bireyin bireysel gelişim özelliklerine göre bir değerlendirme söz konusudur. Bu değerlendirme sürecinde, öğrenci gelişim dosyaları, öğrenci çalışmaları, öğrencilerle gözlem ve görüşme, akran değerlendirme gibi değişik yöntemler kullanılarak, farklı bakış açıları ele alınır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 12.07.2004 tarihli kararı ile ilköğretim 1.-5. sınıf Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ile Fen ve

Teknoloji dersi ğretim programları yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre geliştirilerek 2005-2006 ğretim yılında uygulanmaya başlamıştır (Demirel, 2008). Yapılandırmacı anlayışa göre yeni ilköğretim programlarının temel özellikleri şunlardır (Eğitim Reformu Girişimi, 2006):

- Yeni programlarda öğrenciye, dinleyen, alıştıırma yapan ve sorulara cevap veren bir rol yerine; sorular soran, problem kuran, problem çözen, tıpkı bir bilim insanı gibi gereksinim duyulan bilgiyi ortaya çıkarmaya ve değerlendirmeye yönelik faaliyetlere girişen, etkinlikler yoluyla kendi bilimsel yapısını oluşturan aktif bir rol öngörülmektedir.
- Öğrenci, bilgiye nasıl ulaşması gerektiğini bilen, bilgiye ulaşarak bunu zihninde yeniden yapılandıran, sonunda da yeni bilgi üretebilen kişidir.
- Öğretmene “ğretici” yerine “ortam düzenleyici”, “yönlendirici”, “kolaylaştırıcı” roller yüklenmektedir. Öğretmenin temel rolü öğrenme-öğretme ortamını düzenlemek, etkinlikler konusunda öğrencilere rehberlik yapmaktır. Öğretmene rehberliğin yanında, işbirliği sağlayıcı, yardımcı, kolaylaştırıcı, kendini geliştirici, planlayıcı, yönlendirici, bireysel farklılıkları dikkate alıcı, sağlık ve güvenliği sağlayıcı roller verilmiştir.
- Programların değişime açıklığı ve geleceğe dönük problem çözme özelliği, kazanımlarda, etkinliklerde ve açıklamalarda yapılan incelemelerde, öğrenciye ve öğretmene verilen rolün özelliklerinde ortaya çıkmaktadır.
- Program değerlendirme, program geliştirme sürecinin ayrılmaz bir yönüdür ve her programın kendine özgü bir değerlendirme modelinin olması gerekir. Bu modele göre, sürekli ihtiyaç belirleme ile desteklenen programın tüm öğeleri ile uygulama süresince nasıl değerlendirileceğinin, değerlendirme araştırmaları ile

nasıl destekleneceğinin, verilerin karar vermede nasıl kullanılacağıının, gelişimin ve değişimin nasıl izleneceğinin belli program standartlarına göre belirlenmesi gerekir.

Eğitim Reformu Girişimi'nde belirtildiği üzere nitelikli eğitim için öğretmenin yani öğretmenin geleneksel eğitim anlayışında üstlendiği rolleri değişmiştir. Buna göre,

nitelikli eğitim için;

- Değişime uyum sağlayabilen,
- İnsana ve kaliteye önem veren,
- Motivasyonun artan önemine inanan,
- Öğrenme yaşantılarını yönetebilen,
- Kültürel farklılıklara hazırlıklı, insanı ve değerleri tanıyan,
- Eğitimi yaşam boyu uğraş olarak gören,
- Problem çözebilen,
- İletişim kurabilen,
- Planlayıcı,
- Yaratıcı,
- Yeniliklere açık, geleceğe dönük,
- Bilişim teknolojilerinde olduğu kadar duyuşsal alanda da ileri düzeyde olan,
- Ekip çalışmasını benimsemiş **öğretmenlere gereksinim vardır** (Akçamete, 2007).

İlköğretim programlarında ortaya konulan düşünceler, yükseköğretim yapısının şekillenmesine katkılarda bulunmaktadır.

Yükseköğretim tarihimizde de yeni gelişmelerin 18. yüzyılda Tanzimat ile birlikte tıp ve

mühendislik fakülteleri ile askerî okullarda başladığı görülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde bu yapılandırmacılık kuramı CLIL (Content and Language Integrated Learning) ile ele alınmıştır. 20. yüzyılın sonlarına doğru, tüm dünyada 150 tıp fakültesinde “Probleme Dayalı Öğrenme” yaklaşımının hayata geçirilmesiyle, yükseköğretimde de değişim yaşanmış, öğretim yöntem ve teknikleri öğrenen merkezli ele alınmaya başlanmıştır. Yükseköğretimde yapılandırmacı öğrenmeyi gerçekleştirmede en etkin olarak kullanılan yöntem ve teknikler şöyle sıralanabilir. İşbirliğine dayalı öğrenme, probleme dayalı öğrenme, buluş yoluyla ve araştırma yoluyla öğrenme yaklaşımlarıdır. Öğretim tekniği olarak da en yaygın kullanılanlar, bireyselleştirilmiş öğretim ile 5E (engage, explore, explain, elaborate, evaluate); giriş, buluş, açıklayış, derinleştirme, değerlendirme tekniğidir (Demirel, 2008).

Yükseköğretim programlarında temel beş özellik aşağıda verilmiştir:

1. Bilginin yeniden yapılandırılması,
2. Programlar arası “ortak ve temel” becerilerin belirlenmesi,
3. Öğrenme yaşantılarının gerçek yaşamla bütünleştirilmesi,
4. WEB tabanlı öğrenmeden kaynaklanabilecek sorunlarının giderilmesi,
5. Konunun ,akademik ve kurumsal olarak yeniden tanımlanması (Bridges, 2000).

Bridges’in (2000) yükseköğretim programlarında belirlediği bu beş temel özelliği de araştırmacı kimlikleri ile özümseyen bireyler, kurumlarını uluslararası ortamlarda tanıtmaya ve ülkelerini kalkındırma misyonunu üstlenirler. Yükseköğretimde yapılandırmacı bir temel inşa eden bireyler, eleştirel düşünme becerilerini kullanma, sorgulama ve karşılaştırma yapma yönünde teşvik edilmektedir.

1.9.5. Avrupa Birliği Sürecinde Eğitim

Ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel alandaki gelişmeleri ile sosyal hayatta ortaya çıkan değişik kuram ve yaklaşımlar sayesinde uluslararası diyalogların kurulması sağlanmaktadır.

Böylece, ortak paylaşımlar farklı kültürleri bir araya getirmekte, hoşgörü ortamı yaratılmaktadır. Bu çerçeve içersinde, UNESCO'nun uzun vadeli hedefinin barışa, insan haklarına, demokrasiye, huzura ve toplum içindeki tüm grupları ilgilendiren ve eğitimin tüm düzeylerini kucaklayan bir uluslararası anlayışa uygun bir eğitim ve formasyon programını oluşturmak olduğu söylenebilir (UNESCO, a.g.e., 43). Bu bağlamda, UNESCO 1982'de yükseköğretim kurumları ile akademik özgürlükler içerikli Akademik Özgürlükler için Haklar ve Bildirgesi'ni kabul etmiştir (UNESCO, 1982).

Ülkeler toplumsal yaşam standardını yükseltmek, insanlarına daha iyi şartlarda hizmet sunmak amacıyla uluslararası örgütlenmelere önem vermektedir. Bu standartlara ulaşmak için ise eğitim ve sosyal bilimlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu eğitim ve sosyal bilimler alanlarında verilen derslerin amaçları bu örgütlenmelere katılımın sosyal, siyasal, kültürel ve eğitim alanında akreditasyona ortam hazırlayıp, ülke kalkınmasını hızlandıracağı yönünde önem kazanmaktadır. Bu örgütlenmelerden biri de Avrupa Birliği (AB)'dir. Avrupa ülkeleri arasında 1951'de Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurulmasıyla başlayan çok yönlü birleşme süreci, önce Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) ve sonra AB'ye dönüşmüştür (Okçabol, 2007). AB 25 Mart 1957'de Fransa, Almanya, Lüksemburg, İtalya, Hollanda, Belçika arasında Roma'da imzalanan Ortak Pazar Antlaşması ile tanınmaktadır. Bununla birlikte, AB Komisyonu onayıyla Lüksemburg'da 12 Nisan 1957'de yeni yetişen nesli kaynaştırmak ve onları Avrupa vatandaşı olarak yetiştirmek amacıyla ilk Avrupa Okulu da kurulmuştur. AB üyeliğine aday ülkeler birliğin belirlediği kriterlere göre sosyal, ekonomik ve idarî yapılarında değişikliklere gitmektedir. 1964'te AET ile imzalanan Ortaklık Anlaşması (Ankara Anlaşması) Türkiye'nin adaylık sürecinin başlangıcı niteliğindedir. Türkiye'nin AB'ye adaylığı tam anlamıyla 1999 tarihinde gerçekleştirilen Helsinki Zirvesi ile kabul edilmiştir. AB'ye üye ülkeler, diğer aday ülkelerde olduğu

gibi Türkiye'nin de, tam üye olabilmesi için birtakım ölçütleri sağlamasını istemekte ve bu amaçla öneriler sunmaktadır (Kihtir, 2003 Akt. Maya, 2006). Türkiye'nin de AB'ye üye olmak isteyen ülkelerden biri olarak sosyal, ekonomik ve kültürel yönden gelişmesi için eğitime önem vermesi gerekmektedir.. Bunu da AB'ye üye ülkelerin eğitim sistemlerini karşılaştırmalı olarak inceleyerek gerçekleştirmektedir. Farklı eğitim sistemlerinden yararlanmak, ulusal, bölgesel ve yerel eğitimcilerin birbirleriyle iletişimini ve iş birliğini özendirmek Birliğin amaçları arasındadır (Gülcan, 2005: 34). AB'ye üye olan her bir ülke kendi eğitim sisteminin organizasyonu ve içeriğinden sorumludur (Bayrakçı, 2005). Türkiye 2001'de oluşturduğu Ulusal Proje ile eğitim alanında AB uyum sürecine eşlik etmiştir. Bu amaçla, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından 2002'de Ulusal Ajans kurulmuştur.

Türkiye'nin Socrates, Leonardo da Vinci Youth programlarına başvurusu 2003'te kabul edilmiştir (Serbest, 2003 Akt. Okçabol,2007). Günümüzde AB yapısında Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Komisyonu gibi kuruluşlar söz sahibi olmuştur.

Avrupa Konseyi, AB'nin eğitim ve kültür politikalarını yöneten en önemli kuruluştur (Demirel, 2005). Avrupa Birliği eğitim politikaları yönünde okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar izledikleri ölçütler ve yaptıkları iyileştirme ve uygulamalardan, Türk Eğitim Sistemi alt yapısına uygun olanların belirlenip, sistem içinde değerlendirilmesi mümkündür.

Avrupa Birliği'nin eğitim politikaları;

- Her kademedeki eğitimin niteliğinin yükseltilmesi;
- Yükseköğretim kademesinde kalite kontrol sisteminin kurulmasının ve bu sistemin işletilmesinin teşvik edilmesi;
- Avrupa Birliği ülkeleri dillerinin öğretiminin nitelik ve nicelik yönünden geliştirilmesi; (http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm.)
- Eğitim alanında Avrupa Birliği ülkeleri arasında işbirliğinin, öğrenci, öğretmen, uzman ve öğretim üyesi hareketliliğinin teşvik edilmesi;
- Eğitimde yeniliklerin, araştırmaların ve yeni teknolojilerin kullanımının desteklenmesi;
- Eğitimin Avrupalılık boyutunun güçlendirilmesi;
- Avrupa ülkeleri arasında eğitim imkanlarından yararlanılmasının kolaylaştırılması;

- Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa'nın öğrenen toplum yolunda desteklenmesi;
- Meslekî öğretimle becerili ve teknik iş gücünün endüstrideki değişmelere uyumunun kolaylaştırılması;
- Hizmet öncesi ve sürekli mesleki öğretimin nitelik ve nicelik yönünden geliştirilmesi; emek piyasasında mesleki bütünlüğün sağlanması;
- Meslekî ve teknik öğretimde Avrupa Birliği ülkeleri arasında öğrenci ve öğretmen hareketliliğinin teşvik edilmesi;
- Ülkeler arasında mesleki öğretim imkanlarından yararlanılmasının kolaylaştırılması;
- Meslekî ve teknik öğretim kurumlarıyla iş hayatı arasında ilişkilerin güçlendirilmesi;
- Avrupa Birliği ülkeleri meslekî ve teknik öğretim sistemleri arasında bilgi ve tecrübe değişiminin geliştirilmesi;
- Gençliğin toplumla bütünleşmesinin, kişiliğinin, Avrupalılık kimliğinin ve sorumluluk duygusunun gelişmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi;
- Gençliğin diğer ülkelerin kültürlerini tanımaya, çevrenin korunmasına, ırkçılıkla mücadele ve genç göçmenlere yardıma yönelik faaliyetlerin desteklenmesi;
- Avrupa Birliği ülkeleri gençlik ağının kurulmasının ve işletilmesinin teşvik edilmesi olarak **özetlenebilir** (Sezgin, 2001 : 240-241).

Bahsedilen bu eğitim politikaları çerçevesinde, 20 Eylül 2005 tarihinde Yükseköğretim Kurumu'nun (YÖK) "Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Konseyleri ve Yükseköğretim Kurumları Ulusal Öğrenci Konseyi"yle "Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme" yönetmeliklerini sunması durumu, AB sürecinde eğitim alanındaki ilerlemelerin bir göstergesidir. 21. yüzyılda kalite güvence sistemlerinin geliştirilmesi ile birlikte eğitim programlarının akreditasyonu konusu yükseköğretimin öncelikli gündemi olmuştur. Öğrencilerin mevcut programlarda kaliteyi arıyor olması nedeniyle üniversitelere kaynak sağlayan devlet, özel sektör, diğer kurum ve kuruluşların kaynakları verimli kullanmak konusunda bilinçli davranmasını sürekli hale getirmek için uygulamalarında şeffaflığa önem vermek durumundadır. Yükseköğretime ayrılan bu kaynaklar yükseköğretimin kitlelere yayılıp, demokratikleşmesinde önem arz etmektedir. Yükseköğretime ayrılan kaynaklar bakımından ülkeler değerlendirildiklerinde ABD (%2.7) ve Kanada'nın (2.5) diğer

ülkelere göre yükseköğretime üst düzeyde kaynak ayırdığı gözlenmektedir. AB (%1.1) yükseköğretime ayırdığı kaynakla orta sıralarda yer alırken Türkiye (%1.0) diğer ülkelere oranla yükseköğretime en az kaynak ayıran ülkedir. Buna karşın ABD (%2.76), AB (%1.97 2010'da %3.0) oranında araştırmaya kaynak ayırmaktadır. Türkiye (%0.79) oranında araştırmaya kaynak ayırmaktadır (Weber, 2006 Akt. Sağlamer, 2008). Ülkelerin küresel rekabette önde gitmeleri yetiştirdikleri insan kaynaklarına bağlıdır. Üretilen bilginin kalitesi, yenilikçi ve yaratıcı insan kaynaklarının geliştirilmesi, teknoloji transferinin sağlanması ülkeleri başarıya taşıyan öğelerdir (Sağlamer, 2008).

AB belirtilen eğitim politikalarını gerçekleştirmek üzere, Socrates I (1995-1999) ve Socrates II (2000-2006) programlarını uygulamaya sokmuştur. Socrates I'de elde edilen deneyimler üzerine oluşturulan Socrates II programının amaçları şunlardır:

- Eğitimin her düzeyinde Avrupa boyutunun desteklenmesi ve Avrupa çapında fırsat eşitliğinin desteklenerek, eğitsel kaynaklara uluslararası erişimin kolaylaştırılması,
- Avrupa Birliği içinde dil öğreniminin niteliksel ve niceliksel gelişiminin desteklenmesi yoluyla eğitimin kültürler arası boyutunun ve Avrupa Birliği hakları arasında ortak anlayışın ve dayanışmanın sağlanması,
- Eğitim alanında kurumlar arası değişimin teşvik edilmesi, açık ve uzaktan eğitim, diploma ve çalışma dönemlerinin tanınması ve bilgi paylaşımının geliştirilmesi yolunda engellerin ortadan kaldırılması yoluyla işbirliğinin sağlanması,
- Eğitsel uygulama ve materyallerin geliştirilmesinde yenilikçi yaklaşımların ve teknoloji kullanımının desteklenmesi ve eğitim alanında ortak politika ve ilgi alanlarının saptanması (Akt. Topbaş, 2001).

Evrensel bilgiye ulaşmayı amaç edinen düşünce yapıları karşılıklı çıkar ilişkileri bağlamında pragmatik olarak değerlendirilebilir. “Bu insanlar bizden farklıdır, dolayısıyla yaptıkları yanlıştır.” görüşü, yerini “Bu insanlar ne gibi benzer özelliklere sahiptirler, başarıları ve sorunları nedir?” şeklinde bir anlayışa bırakmaya başlamıştır (Türkoğlu, 2005). Eğitimde reform çalışmaları, her ülkenin eğitim sorunlarında benzerliklerin olduğunu gözler önüne sermektedir.

Eğitimde reform çalışmaları evrensel bir boyutta ele alınmıştır. 1958 Rusya, 1958 Danimarka, 1959 Fransa, 1959 Norveç, 1960 Yunanistan, 1962 Avusturya, 1962

Hollanda, 1963 İtalya, 1963-1967 İsveç, 1963 İngiltere, 1968-1975 Fransa, 1972 Japonya, 1946-1960 arası Suriye, Lübnan gibi bazı ülkeler, eğitim sistemlerinde reform yapmışlardır (Wexliard, 1967, 2).

Bir ülkenin tarım ya da sanayi ülkesi oluşu eğitim sisteminin gelişmesini etkilemektedir. Bilim ve teknolojik gelişmeleri takip eden, tabi kaynakları zengin, ekonomisi düzgün seyreden bir ülke için eğitime daha çok yatırım yapabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında, tabi kaynakları bakımından yetersiz, dağınık kentleşme eğilimli bir tarım ülkesi eğitime yeterli yatırım desteği bulamayabilir. Ancak, ekonomisi yeterli olan her ülkenin eğitim sisteminin gelişmiş olduğu söylenemez. Bazı ülkelerin ekonomisi düzgün, tabi kaynakları kısıtlı olabilmekte (Danimarka), bazılarının ise tabi kaynaklar yönünden zengin, ekonomik gelişmelerinin zayıf olduğu (Suudi Arabistan) görülmektedir.

Demokratik ülkeler, siyasi, ekonomik ve kültürel alanda gelişime, değişime açık ülkelerdir. Bu ülkelerde, eğitim sorunlarının özgürce tartışılıp, nitelikli insan gücünün topluma kazandırılması yönünde ekonomik düzenlemelerin yapıldığı ortamlar yaratılmaktadır. Fransa ve Türkiye de bu tip uygulamaların yapıldığı ülkeler arasındadır. Birleşmiş Milletler (BM) gerek tüm dünyayı ilgilendiren unsurlar üzerinde çalışmalar hazırlamış, gerekse bölgesel anlamda pek çok anlaşma ve bildirileriyle eğitim ve yükseköğretim konuları üzerine eğilmiştir. BM'nin 10 Aralık 1948'te kabul ettiği İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne göre, "Yükseköğretim yeteneğe göre herkese eşit olarak" sağlanmalıdır (m.26) ve "Herkes, topluluğun kültürel faaliyetlerine özgürce katılmak, sanattan yararlanmak, bilimsel gelişmeye katılarak yararlarını paylaşmak hakkına sahiptir" (m. 27.1) (Akt. Okçabol, 2007).

14-15 Aralık 1960'da Eğitimde Ayrımcılığın Önlenmesine İlişkin Anlaşma'ya göre taraf devletler, "Yükseköğretimi bireysel yetenek temeli üzerinde herkesin eşit olarak görebileceği bir eğitim olarak gerçekleştirmeye yönelik... bir ulusal politika saptayıp geliştirerek" uygulayacaklardır (m.4.a.) (Akt. Okçabol, 2007)

Bununla birlikte, 1966'da onaylanan Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslar arası Sözleşmesi'ne göre de "Yükseköğretimin her uygun yolla ve özellikle ücretsiz eğitimin giderek yaygınlaştırılmasıyla herkese yeteneğine göre eşit olarak açılması" (m.13) gerekmektedir (Akt. Okçabol, 2007).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve UNESCO'nun ortak önerisi doğrultusunda 5 Ekim 1966 tarihinde Paris'te Türkiye'nin de temsil edildiği hükümetler arası özel konferansta, Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi adlı belge sunulmuştur. Bu belgede yer alan maddelerin bir bölümü şöyledir:

-Öğretmenlerin yetiştirilmesine kabul edilmek için, uygun bir ortaöğretim bitirmiş olmak ve öğretmenlik mesleği üyelerinden istenilen kişisel nitelikleri göstermek (taşımak) gerekir (m.14)

-Öğretmenlerin yetiştirilmesiyle ilgili her program, temel olarak aşağıdaki noktaları içermelidir: a) Genel öğrenim; b) Eğitime uygulanmış (uyarlanmış) felsefe, psikoloji ve sosyolojinin temel öğelerinin (kavramlarının) öğrenimi, eğitim kuramı ve eğitim tarihi, karşılaştırmalı eğitim, deneysel pedagoji, eğitim yönetimi ve disiplinlerde öğretim yöntemlerinin öğrenimi; c) İlgilinin öğretimini yerine getirmek istediği alana ilişkin öğretim ve okul dışı etkinlikler uygulaması (m.20).

-Disiplin usullerinin konulması (belirlenmesi) sırasında öğretmen örgütlerine danışılmalıdır (m.49).

- Öğretmenler ve öğretmen örgütleri yeni programların el (ders) kitaplarının ve öğretim araç ve gereçlerinin hazırlanmasına (geliştirilmesine) katılabilmelidir (m.62).

- Mesleksi ahlak ve davranış kuralları öğretmen örgütlerince konulmalıdır (m.73).

-Öğretmenlerin kendilerine düşen ödevleri yerine getirebilmeleri için, yetkililer, öğretim politikası, okul örgütlenmesi ve öğretim alanında ortaya çıkan tüm yeni değişiklikler gibi sorunlar konusunda öğretmen örgütlerine danışma yöntemi oluşturmalı ve bunu düzenli olarak uygulamalıdır (m.75).

-Öğretmenler, tüm yurttaşların yararlandığı tüm yurttaşlık haklarını kullanmakta özgür olmalıdır ve kamusal yükümlülüklerine seçilebilmelidir (m.80).

-Öğretmenlerin aylıkları ve çalışma koşulları, öğretmen örgütleriyle işverenler arasında toplu görüşmeler yoluyla belirlenmelidir (m.82) (Gülmez, 1991: 32-63).

Bu belgede geçen ifadelerin uygulama boyutundaki sonuçlarını değerlendirmek üzere, 1968 yılı itibariyle katılımcı ülkelerin hükümetlerinden dönem içi raporu vermeleri istenmiştir. Bu bağlamda, 1994 yılından itibaren 5 Ekim tarihi Dünya Öğretmenler Günü olarak literatüre geçmiştir. Rapor verme uygulaması ise bir süre düzenli olarak

gerçekleştirilmiş, daha sonra uygulama boyutundan çıkartılmıştır.1994'te YÖK-Dünya Bankası Projesi olarak kabul gören proje yeni bir öğretmen yetiştirme modelini getirmiştir. Model, Carnegie Forumu'nun (1986) ABD için hazırladığı bir rapordan uyarlanmıştır. Carnegie Forumu'nun "Bir ulus hazırlanıyor: 21. yüzyıl için öğretmenler" (A Nation Prepared: Teachers for the 21st century) adıyla New York'ta yayımladığı rapor, YÖK'ün uygulama kapsamına aldığı şu önerileri sunmaktadır:

- Öğretmenlik mesleğinin standartlarını belirleyecek bir ulusal komite kurulmalıdır;
- Öğretmen eğitimi için fen-edebiyat alanlarının birinden lisans derecesi alınması ön koşul olmalıdır;
- Öğretmen yetiştiren programlar, yüksek lisans derecesi verecek biçimde geliştirilmelidir (Ballantine, 1989: 179).

Bu modele göre, öğretmenlik formasyonunu içerecek dersler sınırlı hale getirilmiş ve eğitim tarihi, eğitim sosyolojisi, eğitim felsefesi gibi dersler programdan çıkarılmıştır. Öğretmen ve eğitim uzmanlarının ihtiyaç dahilinde yetiştirilmesine ilişkin olarak 15 Haziran 1989 Tarih ve 3580 Sayılı Kanun ile üniversite giriş sınavlarında (ÖSS) öğretmenlik ve eğitim uzmanlığı lisans programlarını ilk beş sırada tercih eden ve kazanan öğrencilere burs verilmesi gündeme gelmiştir. Bu konu, Millî Eğitim Şûralarında da ele alınmıştır. 1969'da onaylanan Toplumsal Gelişme ve Kalkınma Bildirgesi'nin 21. maddesine göre "Genel eğitim düzeyinin yükseltilerek ulusal kalkınma sürecinin hızlandırılması ve beyin göçünün durdurulması" durumu ele alınmakta, 1 Ağustos 1975 tarihinde Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Helsinki Nihaî Senedi'nde bilim ve teknoloji alanında da 'güvenlik ve işbirliği' çerçevesinde düzenlemelere gidilmesi önerilmektedir (Çeçen, 1999).

Türkiye, 1990'da Tayland'da yapılan Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı'na katılmıştır. Bu konferansta herkes için eğitim hedeflerine dair alınan kararların uygulamasında belirlenen aksaklıklar 2000'de Dakar'da gerçekleşen bir Dünya Eğitim Forumu'nda görüşülmüştür.

Bu bağlamda, hedeflere ulaşmak için "Dakar Eylem Çerçevesi" öne sürülmüştür. Eylem çerçevesinde belirlenen hususların 2015 yılına kadar gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu hususlar şöyledir :

- En başta dezavantajlı gruplar olmak üzere erken çocukluk bakımı ve eğitiminin iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması,
- Kız çocukları, zor durumda olan çocuklar ve etnik azınlık gruplarına dahil çocuklar başta olmak üzere bütün çocukların 2015 yılına kadar kaliteli, zorunlu ve parasız bir ilköğrenime erişmelerinin ve tamamlamalarının sağlanması,
- Bütün gençlerin ve yetişkinlerin uygun öğrenme ve yaşam becerileri programlarına eşit erişimleri sağlanarak öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması,
- Kadınlar başta olmak üzere 2015 yılına kadar yetişkin okur-yazarlığı konusunda yüzde 50 oranında iyileşmenin ve bütün yetişkinlerin temel eğitim ve sürekli eğitime eşit erişimlerinin sağlanması,
- İlköğretim ve orta öğretimde cinsiyete dayalı eşitsizliklerin 2005 yılına kadar ortadan kaldırılması ve kızların kaliteli bir temel eğitime tam ve eşit erişimi ve başarısı üzerinde yoğunlaşarak 2015 yılına kadar cinsler arasında tam bir eşitliğin sağlanması.(http://digm.meb.gov.tr/belge/BM_SofyaKonferans.htm).

Avrupa’da Yaşam Boyu Öğrenme: “EFA ve CONFINTEA V Gündemi Hedeflerine Doğru” adıyla Sofya’da 6-9 Kasım 2002 tarihinde gerçekleşen bu konferansa Avrupa, Kuzey Amerika ve Orta Asya’dan 200 katılımcı iştirak etmiştir. Konferans; Bulgaristan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı, UNESCO ve UNESCO Eğitim Enstitüsü, Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü, Avrupa Yetişkin Eğitimi Derneği (EAEA) ve Almanya Yetişkin Eğitimi Birliği Uluslararası İşbirliği Enstitüsü (IIZ/DVV) tarafından desteklenmiştir.

UNESCO’nun 1997’de Hamburg’da düzenlediği V.Yetişkin Eğitimi Dünya Konferansı’nda Türkiye, Hamburg’da bulunan eğitim ataşesi tarafından temsil edilmiştir (http://digm.meb.gov.tr/belge/BM_SofyaKonfrns.htm).

Araştırma konusunun Fransa’daki uygulaması incelendiğinde bu ülkede yükseköğretim tarihinin dönüm noktasının 12 Kasım 1968 tarihi itibarıyla Yükseköğretim Yönelme Yasası’nın oluşumu olduğu anlaşılmaktadır. (Eurybase/eurydice.org.2008: 121). Edgar Faure Yasası olarak da ifade edilen yasa ile yükseköğretimde bilimsel ve kültürel nitelikli kamu kurumlarının (les établissements publics à caractère scientifique et culturel (EPCSC)) bir reform ile yeniden yapılandırılması öngörülmüştür. Eski

fakültelerin yerini araştırma ve öğretim bölümleri (des unités l'enseignement et de recherche (UER)) almıştır. Böylece özerk bir yapıya kavuşturulmuş üniversitelerde, birçok disiplinin bir arada bulunduğu ve tüm üniversite topluluğunun katılımının sağlandığı bir düşünce paylaşım platformu oluşturulmuştur.

Günümüz Fransa Yükseköğretim Sistemi, Faure yasasına uygun olarak yürütülmekte, yüksekokul ve üniversitelerin aynı çerçevede değerlendirilmesi amacına hizmet ederek, kurumların dış dünyaya açılmasına önem vermektedir. Kurumlar, kültürel, meslekî ve bilimsel boyutta ele alınmakta ve üniversiteler; bölümler, laboratuvarlar ve araştırma merkezleri olarak gruplandırılmaktadır.

26 Ocak 1984 (Savary) Yasası'ndan bu yana Fransa Yükseköğretim tarihinde yer alan hususlar şunlardır :

- Yükseköğretim kurumlarının özerk yapısına yeni ve somut bir içerik sağlayarak, kurumlar ve Devlet'e bağlı siyasi yapının ortaya konulması,
- 1991'de kurulan ve şu an sayıları 11'e yükselen Avrupa'da üniversite kollarının devamlılığının sağlanması,
- 1998'de Sorbonne'da Fransa, Almanya, İngiltere ve İtalya ülkeleri ile başlatılan, 1999'da Bologna'da, 2001'de Prag'da, 2003'de Berlin'de ve 2005'de Bergen'de devam eden ve şu anda ülke sayısının 46'ya yükseldiği Yükseköğretim ve Avrupa Araştırma Alanının kurulması,
- Devlet-Bölge planlaması çerçevesinde Yükseköğretim sisteminin gelişmesini amaç edinen 2000-2006 yılı "U3M" (3. Milenyum üniversitesi) planlaması,
- 2002'den beri "LMD reformu"(Lisans-Mastır-Doktora) olarak bilinen diploma düzenlemesinin yapılması,
- 19 Nisan 2006 araştırma program yasasına dayanan 2006 yılı sözleşmesinin yürürlüğe geçirilmesidir. (Eurydice/eurybase.org.2008).

Avrupa Üniversiteleri Birliği (European University Association (EUA)), 2006 yılında yarattığı vizyonla Avrupa üniversitelerinin dünyadaki rolünü ve misyonlarını belirlemiştir:

"Avrupa üniversiteleri, misyonları olarak kendilerini Avrupa'ya ve dünyaya hizmette, bilgi toplumu ve bilgi ekonomisinin, buluşların, yeniliklerin, öğretim, öğrenme,

araştırma, bilgi transferi ve fikirlerin korkusuzca eleştirisinin en önemli paydaşı olarak görmektedirler” (Akt. Sağlamer, 2008).

EUA düzenli olarak, Bologna Follow-up grup konferanslarına, Bologna İzleme Yönetim Kuruluna, bakanlar konferanslarına, Bologna seminerlerine katılarak, durum değerlendirmesi yapmakta ve bunu “TRENDS” adlı raporlamalar halinde Bakanlar Konferansına sunmaktadır; TRENDS I, 1999, TRENDS II, 2001, TRENDS III, 2003, TRENDS IV, 2005, TRENDS V, 2007 (Sağlamer, 2008).

EUA’nın 2007 yılında yayımlanan Lizbon Bildirgesi 2010, bundan böyle Avrupa üniversitelerinin hedefleyecekleri amaçları şu şekilde belirlemektedir: Aynı amaçla çeşitlilik sağlanması, Avrupa Yükseköğretim Alanının güçlendirilmesi, uluslararası ilişkilerin (UI) geliştirilmesi, araştırma ve inovasyonun desteklenmesi, özerklik ve finans konusunda önemli adımların atılması, kalite konusunda üniversitelerde “kalite süreçleri’nin oluşturulması, kurumsal misyonla uyumlu gelişmelerin garanti altına alınması, dış hesap verebilirlik mekanizmalarının oluşturulması ve kalitede Avrupa boyutunun yaratılması (Sağlamer, 2008).

1990’lı yıllarda “Ulusal Kalite Güvence Ajansları’nın kurulması ile Avrupa’da yükseköğretimde kalite güvence sistemlerindeki yenilikler ortaya çıkmaya başlamıştır.

EUA’nın Avrupa yükseköğretim kalite süreçlerine;

- Quality Culture Project (Kalite Kültürü Projesi)
 - European Quality Assurance Forum (Avrupa Kalite Güvencesi Forumu)
 - Institutional Evaluation Programme (Kurumsal Değerlendirme Programı)
- boyutlarında desteği olmuştur.

EUA Kalite Kültürü Projesi, 2002 yılında üniversitelerin hesap verebilirlik düşüncelerini yerine getirmek, eğitim, öğretim ve araştırmada kaynaklarını düzenli kullanarak kalitelerine katkıda bulunmak amacıyla yirmi birinci yüzyıl yükseköğretim kurumları olarak gelişim potansiyellerini arttırmak üzere başlatıldı. Bu projede 134 yükseköğretim kurumu 4 yıllık süreç çerçevesinde yer aldılar. Türkiye’den projeye İstanbul Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi destek vermiştir.

EUA Kalite Forumları, 2006 yılında etkinliklerine Münih ve Roma’da başlamıştır.

EUA’nın Kurumsal Değerlendirme Programının (IEP), öncelikli amacı, EUA üyesi

üniversitelerde kalite güvence sistemlerine gereksinim konusunda farkındalık yaratmak ve onları bu süreçlere hazırlamak, stratejik değişim kapasitesi kazandırmak ve daha sistematik iç kalite denetim mekanizmalarının oluşumlarına yardım etmek olarak özetlenebilir. 15 yılda 36 ülkeden 200'e yakın üniversiteyi değerlendiren EUA/IEP, sadece Avrupa'da değil, dünyada saygınlığa sahip bir değerlendirme sistemidir (Sağlam, 2008).

Yükseköğretim Kalite Güvencesinde Avrupa Ağı (The European Network for Quality Assurance in Higher Education), 2000 yılında Avrupa'da yükseköğretime yönelik işbirliğini arttırmak üzere kurulmuştur. Daha sonradan Yükseköğretimde Kalite Güvencesinde Avrupa İşbirliği (European Association for Quality Assurance in Higher Education: ENQA) adını alan bu kuruluşun amacı, Avrupa çapında bilgi alış verişinin ve iyi örneklerden ders alınmasının sağlanması, kalite güvencesi ile ilgili standartlar, prosedürler ve kuralların geliştirilmesi, AB ve ulusal devletlerden gelen kalite güvencesi ile ilgili uzmanlık alanlarında danışma / destek faaliyetlerini kolaylaştırmak, kalite güvence sistemleri ve akreditasyon için etkin akran değerlendirme sistemlerini desteklemek, diğer paydaşlarla iş birliği içinde olmak ve Avrupa Yükseköğretim Alanının yapılanmasına katkıda bulunmak olarak özetlenmektedir (Sağlam, 2008). Bu kuruluş Avrupa'daki tüm akreditasyon ve değerlendirme ajanslarını denetleyen bağımsız bir kuruluş statüsünde hizmet vermektedir. Avrupa Birliği ölçeğinde yükseköğretimde kalite güvence sistemlerini geliştirmek ve belli standartlarda uygulamayı gerçekleştirmek üzere ENQA, Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association (EUA)) başta olmak üzere Yükseköğretimde Kurumların Avrupa İşbirliği (European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE)), Avrupa Öğrenci Birliği (European Student Union (ESU)), Avrupa İş Dünyası ve Uluslararası Eğitim (Business Europe ve Educational International) adlı üniversite ve iş dünyası ile ilgili sivil toplum örgütleri ile iletişim içinde, Avrupa'da gerçekleştirilecek kalite güvence sistemlerini taşıyacak ve uygulayacak ajansların akreditasyon sürecini başlatmıştır (Sağlam,2008).

Türkiye'de Boğaziçi, Orta Doğu Teknik, İstanbul Teknik, Uludağ, Erciyes, Marmara , Ankara, Atatürk, Çukurova, Kocaeli, Selçuk, Süleyman Demirel, Akdeniz, Ege, Gazi,

Hacettepe ve Yeditepe Üniversiteleri EUA denetiminden geçmiştir.

Türkiye ve Fransa'nın yükseköğretim alanında ortak olarak imzaladıkları sözleşme olarak Avrupa Konseyi Sözleşmesi/ Lizbon Sözleşmesi gösterilebilir.

Avrupa Konseyi ile UNESCO'nun katılımıyla hazırlanan Avrupa Konseyi Sözleşmesi/Lizbon Sözleşmesi "Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme", 11 Nisan 1997 tarihinde Lizbon'da yapılan toplantıya katılan ülke temsilcileri tarafından imzalanmıştır. 1 Mart 2007 tarihinde Lizbon sözleşmesi Türkiye'de kabul edilip, yürürlüğe girmiştir. Lizbon sözleşmesi, 8 Şubat 2008 tarihinde de Fransa'da da kabul edilip, yürürlüğe girmiştir.

1997 Nisan ayında imzalanan Avrupa Konseyi Sözleşmesi/Lizbon Sözleşmesi ile öne sürülerek 1999 Haziran ayında Bologna süreciyle yeni bir boyutta değerlendirilen, son olarak sırasıyla 2007 yılı Mart, Mayıs aylarında Lizbon ve Londra toplantılarıyla Avrupa toplumunun yükseköğretim alanında gelişmesi, iyileşmesi ve yenilenmesine yönelik Avrupa Birliği eğitim sürecine dair alınan kararlar dolayısıyla üniversitelerin topluma hizmet anlayışıyla öğretim ve araştırmalarını daha sistemli, koordineli sürdürmeleri desteklenmektedir. Bu sürecin 2010 yılına kadar belirlediği hedefler şunlardır :

- (2010 yılına kadar) ABD ile yarışabilir ve onu geçebilecek bilgi temelli bir Avrupa ekonomisi için öğrenci, öğretim elemanı ve yönetsel kadro hareketliliği yüksek, ulus ötesi eğitim boyutlarını dikkate alan, eğitim ve araştırma etkinliklerini birbiri ile sıkı ilişkilendirmiş ve tüm süreci iç ve dış paydaş katılımı ile sürekli denetleyen ve izleyen Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı oluşturmaktır. (Atalay, 2006)

3-24 Mart 2000'de toplanan Lizbon Avrupa Konseyi kararları, Avrupa Birliği'nin eğitimi politikalarının yeniden değerlendirilmesi ve ayrıca Bilgi ve İletişim Teknolojileri'nin (BIT) eğitim politikaları içindeki yerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Bu Konsey'de eğitim sistemleri açısından önemli noktalar ortaya konularak, eğitim alanından hareketle sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamın yönlerinin incelenmesi düşünceleri paylaşılmıştır. Lizbon'da Avrupa'nın geleceğini yönlendirmek için şu amaç birliğindeki fikirlere yer verilmiştir: *"Avrupa, dünyadaki en rekabetçi ve dinamik bilgiye dayalı ekonomi olmalıdır ve daha fazla iş imkânları ile sürdürülebilir ekonomik gelişme ve sosyal kaynaşmaya elverişli olmalıdır."* (Education Council, 2001). Bu amacı

gerçekleştirmek üzere Konseyin aldığı en önemli karar *Avrupa* çalışmalarının hareketlilik kazanmasıdır.

10-12 Kasım 2003 tarihinde Atina'da toplanan Avrupa Konseyi Eğitim Bakanları'nın katıldığı 21. Daimî Konferansında spesifik bir *eÖğrenme Programı* kabul edilmiş ve Yeni Avrupa Bağlamında Kültürlerarası Eğitim Bildirgesi yayımlanmıştır. *eÖğrenme* Programının spesifik amaçları dijital okuryazarlığı artırmak ve internet üzerinde gerçek kampüsler ve gerçek kardeş okullar oluşmasını sağlamaktır (MEB, 2003; Euractiv, 2005b Akt. Bayrakçı, 2005).

Bu konferansta öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına ve hizmet içi eğitime dair önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlar şöyledir:

-Öğretmenlerin temel ve sürekli eğitimiyle meşgul yükseköğretim kurumları, bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılması konusundaki eğitim ve araştırmaya yoğunlaşmalıdır:

-İlk ve ortaöğretim öğretmenlerinin yetiştirilmesi eğitimi, derslerde bilgi ve iletişim teknolojilerinin doğru kullanımı konusunu da ihtiva etmeli ve öğretmenler istihdam edilirken bu alandaki becerileri ölçülmelidir;

-Öğretmenlere başlangıç eğitimi veren yükseköğretim öğretmenleri, geleceğin öğretmenlerine başvurabilecekleri referans noktaları vererek, bilgi ve iletişim teknolojilerinin geçerliliğini bilimsel olarak ortaya koyarak, derslerinde bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımını örneklemeye teşvik edilmeli,

-Sürekli eğitim programları, hizmetteki öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını meslekî becerileriyle birleştirmek suretiyle güncellemelerini sağlamalı ve direnmeleri yok edici kuvvetli teşvikler ihtiva etmelidir;

-Bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanılması; öğretim metotları ve ders muhtevası konusundaki üniversite araştırmaları teşvik edilmeli ve desteklenmelidir;

-Bu araştırmalar, mümkün olduğunca Avrupa okullarının sınıflarındaki gerçeklere dayandırılmalı ve üniversite araştırma ekipleri, çalışmalarına bilfiil çalışan öğretmenleri de dahil etmelidir;

-Araştırmalar, sonuçlarının, uzman olmayanların da anlayabileceği bir dil ve şekilde, karar alıcılar ve uygulayıcılara yayılmasını sağlayıcı gerekli mekanizmalarla birlikte yürütülmelidir.”

Atina’da gerçekleştirilen bu konferansta görüşülen bir diğer önemli nokta ise Yeni Avrupa Bağlamında Kùltürlerarası Eğitim Bildirgesi aracılığıyla dile getirilen düşünceler ve alınan kararlardır. Bu bildirgede, demokrasinin öğrenilmesini öngören katılımcı yönetim, kalite güvencesi, halka hesap verilebilirlik ve yaşam boyu öğrenme, yurttaşlık ve demokrasi alanındaki işbirliği kararları alınmıştır.

Toplumlar içersinde var olan farklılıklardan kaynaklanan sorunlara çözüm olarak, demokrasi

öğretimini ve kùltürler arası eğitimi, eğitim politikalarının ana öğesi haline getirecek eğitim çalışmalarına odaklanılmalıdır (Avrupa Konseyi, 2003 Akt. Okçabol, 2007)

Görüldüğü üzere Avrupa Birliği eğitim sürecinde onaylanan tüm anlaşma, sözleşme ve bildirilerin ortak noktası, eğitimin demokratik fikir ve oluşumlara eşlik eden ulusal bir anlayışta, insanlığın bilgi, beceri ve ihtiyaçlarına yönelik prensipler ile toplumsal değerler ve teknolojik gelişmelere açık kùltürlerarası bir köprü konumunda olduğu görüşüdüür.

BÖLÜM 2

2. YÖNTEM

Bu bölümde karşılaştırmalı eğitimde kullanılan yöntemler ile araştırmanın yöntemi ve veri toplama araçları ile ilgili konular açıklanmaktadır.

2.1. Karşılaştırmalı Eğitim Araştırmalarında Kullanılan Yöntemler

Karşılaştırmalı Eğitim araştırma ve çalışmalarında sınırları coğrafi, sosyal ve kültürel faktörlerle çevrilmiş demografik, dil, din, ırk, sosyal sınıflar ile teknolojik ve ekonomik faktörler incelenmektedir. Araştırmada kullanılan yöntemler şu şekildedir:

Yatay Yaklaşım

Yatay yaklaşımda eğitim sistemlerindeki tüm boyutlar, ayrı ayrı ele alınmaktadır. Genellikle araştırmanın yapıldığı döneme ait tüm unsurlar karşılaştırılır. (Türkoğlu, 1983 : 6)

Dikey Yaklaşım

Dikey yaklaşımda tarihsel gelişimin incelenmesi söz konusudur. Bu yaklaşımda incelenen sistemlerin tarihi gelişimi izlenir ve geleceğe yönelik bazı tahminlerin yapılmasına olanak sağlanır. (Türkoğlu, 1983 : 6)

Problem Çözme Yaklaşımı

Bu yaklaşımda eğitim sistemlerindeki sorunlar ortaya konur. Eğitim sisteminde aksaklıkların bulunduğu bir alan ele alınır ve ilgili soruna çözüm bulmak amacıyla sistematik bir biçimde analizi yapılır (Ültanır, 2000 : 25).

Örnek Olay Yaklaşımı

Örnek olay yaklaşımı ülkelerin eğitim alanındaki deneyimlerini inceler. Eğitim alanı sürekli bir değişim ve gelişim bağlamında değerlendirildiğinde, toplumsal yaşamın tüm yönlerinin araştırmaya dahil edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu ilkenin tam olarak yaşama geçirilmesinde bazı eksiklikler görülmektedir (Ültanır, 2000 : 24-25).

Yapısal - İşlevcilik Yaklaşımı

Bu yaklaşım sosyal ve çevresel faktörlerin eğitim sistemlerinde karşılaştırılmasını konu edinir. Bu yaklaşımda sosyal koşullar ve çevre faktörü dikkate alınarak eğitim sistemleriyle diğer toplumsal kurumlar arasındaki çift yönlü ilişkiler tanımı ve analizi yapılır (Ültanır, 2000 : 25).

Tanımlayıcı Yaklaşım

Geleneksel analiz yaklaşımıdır. Bu yaklaşım konu ile ilgili literatürün incelenmesi ve benzerlik ile farklılıkların tanımlanarak gerçeklerin karşılaştırılması söz konusudur (Ültanır, 2000: 25).

Açıklayıcı Yaklaşım

İkinci geleneksel analiz yaklaşımıdır. “Karşılaştırmalı olayların nedenlerinin araştırılması ve mümkünse gelecekteki ilerlemeler için bir takım ön çalışmaların yapılmasıdır. (Ültanır, 2000 : 26)

2.2. Araştırma Yöntemi

Araştırmada Türk ve Fransız eğitim sistemleri genel özellikleri ayrı ayrı incelenip, eğitim sistemlerinin benzer ve farklı yönleri belirtilerek, araştırma konusu ve yöntemi itibariyle tarihsel bir bakış açısıyla karşılaştırmalı eğitim öğelerini de içerdiğinden, tanımlayıcı ve dikey yaklaşım kullanılmıştır.

Araştırma, değerlendirici yaklaşım çerçevesinde güncel veriler ışığında, her iki eğitim sisteminin günümüz özellikleri göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veriler ve Toplanması

Bu araştırmayı gerçekleştirmek için tüm birincil ve ikincil kaynaklar incelenmiştir. İlgili araştırma konusu için doküman incelemesi ve literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada, ayrıca internet ağı bilgilerine başvurulmuştur.

BÖLÜM 3

3. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

3.1. Genel Yapı

Türkiye, 814.578 km²'lik yüzölçümünün %3'lük bölümünün Avrupa'da (Trakya), % 97'lik bölümünün ise Asya'da (Anadolu) bulunduğu geniş bir coğrafyada yer almaktadır. Kuzeyinde Karadeniz, kuzey doğusunda eski SSCB ülkeleri, doğusunda İran ve Irak, güney-doğusunda Suriye, güneyinde Akdeniz, batısında Yunanistan ve Bulgaristan bulunmaktadır. Türkiye'nin kara sınırlarının uzunluğu 2.875 km², deniz sınırlarının uzunluğu ise 8.333 km'dir.

Yönetim şekli Cumhuriyet'tir. Başkenti Ankara olan Türkiye'nin 2000 yılı Genel Nüfus Sayımı sonucuna göre toplam nüfusu 67.8 milyonu bulmuştur (Eurybase/eurydice.org,2008) Türkiye'nin resmî dili ve eğitim dili Türkçe'dir. Nüfusunun %99'u müslümandır (World Atlas, 2005).

3.2. Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Süreci

Türkiye'de 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin kurulmasına değin 600 yıl hüküm sürmüş Osmanlı İmparatorluğu eğitim alanında özellikle halkın egemen olduğu bir yapıya sahip olmuştur. Osmanlı İmparatorluğundan Tanzimat dönemine kadar sıbyan mektepleri, medreseler ve Enderun mektepleri dönemin eğitim kurumları olarak hizmet vermiştir. Bunlardan sadece, doğrudan devlet kademelerine yönetici yetiştirmek amacıyla kurulan Enderun mekteplerinde devletin denetimi söz konusu olmuştur. Türk eğitim tarihinde kendisine özgü bir yapıya sahip olan Enderun Mektebi 1455-1909 tarihleri arasında çok fonksiyonlu elemanlar yetiştirerek imparatorluğun yönetim, askerî ve diğer alanlardaki personel ihtiyacını karşılamıştır. Bu okullarda din dersleri yanında Türkçe ve çağdaş dersler de okutulmuştur (Okçabol, 2005: 24, Akt. Ada, Baysal, 2009: 38).

Osmanlı İmparatorluğunda batılılaşma çalışmaları Tanzimat dönemini başlatmış, geleneksel eğitim yapısının temelleri bu dönemde atılmıştır. Tanzimat dönemiyle başlayarak İkinci Meşrutiyet yıllarını da içine alan eğitim görüşleri ve uygulanmasına çalışılan öğretim programlarında Fransız eğitim sistemi örnek alınmıştır. 1869'da

Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile eğitim alanında belli başlı düzenlemeler yapılmış ve eğitim işlerinde Maarif-i Umumiye Nezareti (Eğitim Bakanlığı) ile yeni bir örgütlemeye gidilmiştir.

Eğitim kademeleri ilk, orta, yüksek olarak belirlenmiştir. Batılı tarzda, İptidai (ilkokul), Rüştîye, İdadi, Sultani (Ortaokul) adı altında okullar açılmıştır. Medreseler ve sıbyan okulları da etkilerini sürdürmüştür (Akyüz, 2001: 299).

Görüldüğü üzere Osmanlı İmparatorluğu yıkılışına kadar olan dönemde eğitim sisteminde hem batı şartlarında eğitim veren okulları hem de medrese ve sıbyan okulları gibi geleneksel eğitim veren okulları bünyesinde kabul etmiştir. Bu eğitim yapılanmasıyla toplumda, farklı düşünce yapısına sahip bireyler yetişmiş ve bu durum da görüş ayrılıklarına sebebiyet vermiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 29 Ekim 1923'de kurulması ile birlikte Türk eğitim tarihinde her açıdan değişim ve gelişimlerin yaşandığı yeni bir sayfa açılmıştır. 3 Mart 1924'de 430 Sayılı Tevhîd-i Tedrîsat Kanunu (Öğretim Birliği Kanunu) ile tüm eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde toplanmıştır. 1923-1926 yılları arasında "Bilim Kurulları" (Heyet-i İlmiye) toplantılar düzenlemiş "Genel Eğitim Yasası"nı hazırlamış ve Millî Eğitim örgütünün ve eğitim sisteminin düzenlenmesini yapmıştır. Daha sonraki dönemlerde bu kurulların yerini Eğitim Şûraları almıştır. Bu dönemde Türkiye'de Türk Eğitim Sistemi yapılırken, 1924'te John Dewey önerilerde bulunmak üzere Türkiye'ye davet edilmiştir. Dewey'in "Türkiye Maarifi Hakkında Rapor" (Dewey, 1952) adlı eseri, eğitim sistemi tarihi içerisinde zaman zaman kullanılmıştır. Türkiye'nin NATO'ya girişi, çok partili sisteme geçişi, üniversite özerkliği gibi konular, eğitim açısından öncelik kazanmıştır. 1951'de Prof. Wofford köy okulları projesi hazırlaması gerekçesiyle Türkiye'ye çağırılmış, profesörden Amerika'da yapmış olduğu araştırmanın bir benzerini ülkemizde de yapması rica edilmiştir.

Bu çalışma birleştirilmiş sınıf uygulamalarında kullanılmıştır ve halen de verimsiz olmasına rağmen öğretmen eksikliği olan yerlerde kullanılmaktadır (Wofford ve Tükel, 1952, Akt : Ültanır, 2005). 1960- 1970 yılları arasında özellikle 60 ihtilâli sonrası askerî yönetim toplumun yeniden düzenlenmesi yönünde eğitime önem vermiş, "Eğitim Reformu" adı altında bir dizi yenilik hareketleri gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte

devlet örgütünde ve eğitimde reform yanlısı düşünce yapıları tekrardan ortaya çıkmış ve 1980-1983 yılları arası Millî Eğitim Bakanlığı'nda "reform" tartışmalarının sıkça yaşandığı dönemi ifade etmiştir. 1983-1999 yılları arasında "Bakanlıkların Kuruluş Görev ve Esasları" yeniden ele alınmış (Türk, 1999), öğretmen yetiştirme görevi Millî Eğitim Bakanlığı yetki ve sorumluluğundan alınarak, üniversitelerin eğitim fakülteleri bünyesine devredilmiş, 90'lı yılları müteakip, liselerde bir süreliğine devam ettirilen kredili sistem ile yarı yıllık sisteme geçilmiş, 1997-1998 eğitim ve öğretim yılında ülke bütününde gerçekleştirilen 8 yıllık kesintisiz eğitim uygulamasıyla Türk Eğitim Sistemi yeniden düzenlenmiştir.

Değişim ve yeniliklerin süreklilik arz ettiği bir eğitim, bilim ve teknoloji çağında her geçen gün kazanılan tecrübeler toplumların eğitim sistemlerini farklı açılardan etkilemekte, buradan hareketle edinilen bilgiler dahilinde her dönem içinde eğitim alanında yaşanan sorunlara çözüm yolları geliştirilmektedir. Ülkemizde de eğitim süreci Osmanlı İmparatorluğundan günümüz Türkiye Eğitim Sistemi aşamasına düzenli ve uyumlu bir sistem yaklaşımıyla gelmiştir.

3.3. Eğitim Sisteminin Genel Durumu

Türkiye'de 6-14 yaş çocuklarının eğitimi 16.08.1997'de 4306 yasasıyla zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla değişikliğe uğramıştır.

Türk Eğitim Sistemi T.C Anayasası, Eğitim ve Öğretim Yasaları, Hükümet Programları, Kalkınma Planları, Millî Eğitim Şûraları kararlarına dayanarak oluşturulmaktadır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin düzenlenmesinde rol oynayan amaç ve ilkeleri, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile temel hükümler bir bütünlük dahilinde verilmektedir.

Millî Eğitim Temel Kanununda; eğitim ve öğretim hizmetinin devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetimden Millî Eğitim Bakanlığı sorumlu tutulmakta ve "askeri maksatlarla açılacak okullar hariç, kanun hükümlerine aykırı hiçbir eğitim faaliyetinde bulunamaz" denilmektedir. (MEB, 2002)

3.4. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları

Türk milleti ve Türk toplumunun refah ve mutluluğu için çalışmak, milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi ve sosyal kalkınmayı desteklemesi ve hızlandırması düşüncelerinden hareketle şekillenen Milli Eğitim Temel Kanunu amaçlarının ‘Türk milletini, çağdaş uygarlığın yapıcı ve yaratıcı seçkin bir ortağı yapması umulmaktadır (Başaran, 1994: 36).

3.4.1. Genel Amaçlar

Milli Eğitim Temel Kanununda Türk Milli Eğitimin genel amaçları şu şekilde verilmiştir :

Türk Milletinin bütün fertlerini,

- Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı;
- Türk Milletinin milli, ahlâki, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar yetiştirmek,
- Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,
- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

3.4.2. Özel Amaçlar

Türk eğitim ve öğretim sistemi, bahsedilen genel amaçlar çerçevesinde düzenlenmiş olarak, çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının tespit ettiği özel amaçları ve Türk Milli Eğitimi’nin temel ilkeleri bağlamında bir birlik ve beraberlik arz etmektedir.

3.5.Türk Eğitim Sisteminin İlkeleri

Türk Eğitim Sistemi'nin 14 temel ilkesi bulunmaktadır ve bu ilkeler şöyledir:

Genellik ve Eşitlik İlkesi

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları İlkesi

Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

Yöneltme İlkesi

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Millî eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

Eğitim Hakkı İlkesi

İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

Fırsat ve İmkân Eşitliği İlkesi

Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

Süreklilik İlkesi

Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği İlkesi

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâp ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlâk ve milli kültürü bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Mili Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

Demokrasi Eğitimi İlkesi

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

Laiklik İlkesi

Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

Bilimsellik İlkesi

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, Bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir.

Planlılık İlkesi

Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim – insan gücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

Karma Eğitim İlkesi

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

Okul ile Ailenin İşbirliği İlkesi

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu maksatla okullarda okul - aile birlikleri kurulur. Okul - aile birliklerinin kuruluş ve işleyişleri Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Her Yerde Eğitim İlkesi

Millî eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir (1739 S:K:md. 4)

Türk Millî Eğitimi İlkeleri, her eğitim kademesinde bulunan öğretmen ve yöneticilerin eğitim yönetimi görevlerini yerine getirirken uyması gereken temel esaslardandır. Bu ilkeler öğrencilere çok yönlü düşünme gücü, sağlam bir eğitim yaşantısı ve sosyal bir statü kazandırmak amacıyla tüm eğitim yöneticilerinin sorumluluk ve bilincinde olduğu düzeyde etkili ve önemlidir.

3.6. Türk Eğitim Sisteminin Yapılanması

Millî Eğitim Bakanlığı, 1983’de eğitim alanının gençlik ve spor hizmetleriyle birlikte yönetilmesi için bir kararla “Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı” adı altında yapılandırılmıştır. 2 Mart 1989’da çıkarılan 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile gençlik ve spor hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı hizmetinden çıkarılmış, Bakanlık 3797 sayılı ve 4359 sayılı Yasalar ile örgüt ve görevlerini yeniden düzenleme yoluna gitmiştir.

3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Yasa ile MEB’in görevleri şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 2002).

-Atatürk ilkelerine, devrimlerine ve T.C. Anayasası’nda belirtilen Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk Ulusu’nun milli, ahlâki, manevî, tarihi, kültürel değerlerini benimseyen, koruyan, geliştiren; ailesini, yurdunu, ulusunu seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasa’nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar yetiştirmek üzere, Bakanlığa bağlı her kademedeki eğitim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini plânlamak, programlamak, yürütmek, izlemek ve denetim altında bulundurmaktır.

- Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve her çeşit örgün ve yaygın eğitim kurumlarını açmak, yükseköğretim dışında kalan öğretim kurumlarının diğer bakanlık kurum ve kuruluşlarınca açılmasına izin vermek.

- Türk yurttaşlarının yurt dışında yapacakları eğitim ve öğretim hizmetlerini düzenlemek ve yürütmek.

- Diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlarca açılan, yükseköğretim dışında kalan örgün ve yaygın eğitim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve yönetmeliklerini hazırlayıp onaylamak.

- Türk Silahlı Kuvvetleri’ne bağlı ortaöğretim kurumlarının program, yönetmeliği ve öğrenim denklik derecelerinin belirlenmesi konularında iş birliğinde bulunmak.

- Yükseköğretimin, milli eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için

- Yükseköğretim Yasası ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek.
- Okullardaki beden eğitimi, spor ve izcilik eğitimi ile ilgili hizmetleri yürütmek.
- Yükseköğrenim gençliğinin barınma, beslenme ihtiyaçlarını ve maddi yönden desteklenmelerini sağlamak.
- Türk Eğitim Sisteminin yapılanması göz önüne alındığında okul öncesi dönemden yüksek öğretim alanına kadar belirlenen ölçütlerle eğitim sistemi kendine uygun sağlam bir yapılandırmayla topluma eğitim hizmeti vermektedir. MEB, yapılanmasının dört bölümden oluştuğunu ifade eden 3797 sayılı Yasa ile teşkilat ve görevlerini ortaya koymuştur. Bunlar; merkez örgütü, taşra örgütü, yurt dışı örgütü ve bağlı kuruluşlardır. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı örgütsel şeması Şekil 1’de görülmektedir.

[illegible]

44

Şekil 1’de görüldüğü gibi Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü; Bakanlık Makamı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ana Hizmet Birimleri, Danışma ve Denetim Birimleri ile Yardımcı Birimlerin yanı sıra makam onayı ile kurulan; Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığından oluşmaktadır.

Bakanlık, bakan, müsteşar ve müsteşar yardımcılarından oluşur. Bakan, bakanlık hizmetlerini mevzuata, hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik politikasına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütüp, bakanlığın görev alanına giren konularda diğer bakanlık ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyon sağlamakla sorumludur.

Müsteşar, bakanın yardımcısı olarak bakanlık hizmetlerini bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına, yıllık programlara ve mevzuat hükümlerine uygun olarak bakan adına yetki sahibidir. Hizmetlerin yürütülmesinde müsteşara yardımcı olmak üzere müsteşar yardımcısı görevlendirilir.

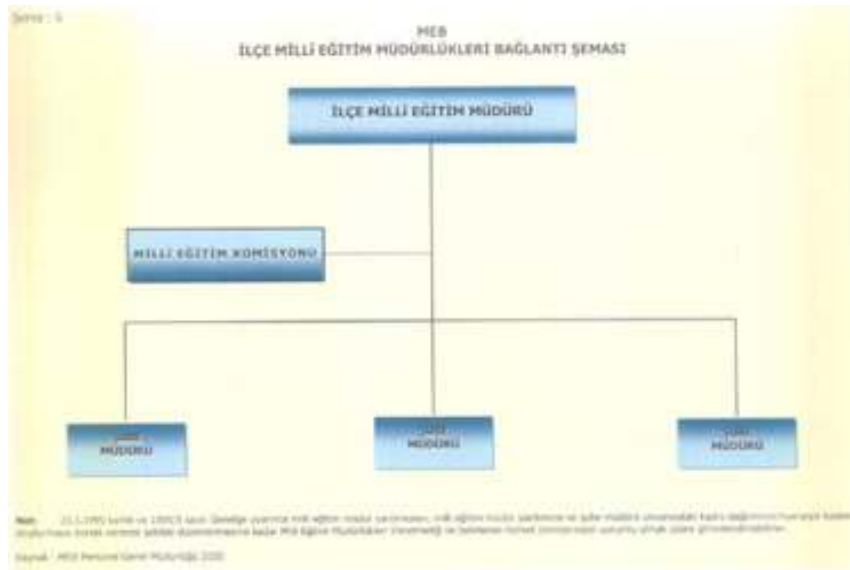
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, doğrudan bakana bağlı bir karar organıdır. Eğitimle ilgili konularda bakana yardımcı olmakta, fikir vermekte, eğitim sorunlarıyla ilgili araştırmalar yapmaktadır.

Eğitim- öğretim için yönetsel karar mekanizmaları görevini yapan üretim alt sistemleri vardır. Ana hizmet birimleri, 15 genel müdürlük, biri de başkanlık olarak hizmet vermektedir.

Danışma ve denetim birimleri ise, bakana konular hakkında bilgiler sunan üretim birimleridir. Araştırma ve planlama bölümü görevi üstlenirler. Bakan adına eğitim sisteminin denetimini yapan birimler de vardır. Bunlar; Teftiş Kurulu Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Bakanlık Müşavirleri, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği’dir.

Millî Eğitim Bakanlığında 14 yardımcı hizmet birimi görevlidir. Bu hizmet birimlerinde genel müdürlük, sekreterlik, müdürlük ve 11 daire başkanlığı bulunmaktadır.

Milli Eğitim Şûrası, Müdürler Kurulu, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu, Öğrenci Disiplin Kurulları, Özel İhtisas Komisyonları, Sürekli kurulların oluşumu ve çalışma yöntemleri ayrı yönetmeliklerle düzenlenmektedir. Millî Eğitim Akademisi ile Yüksek

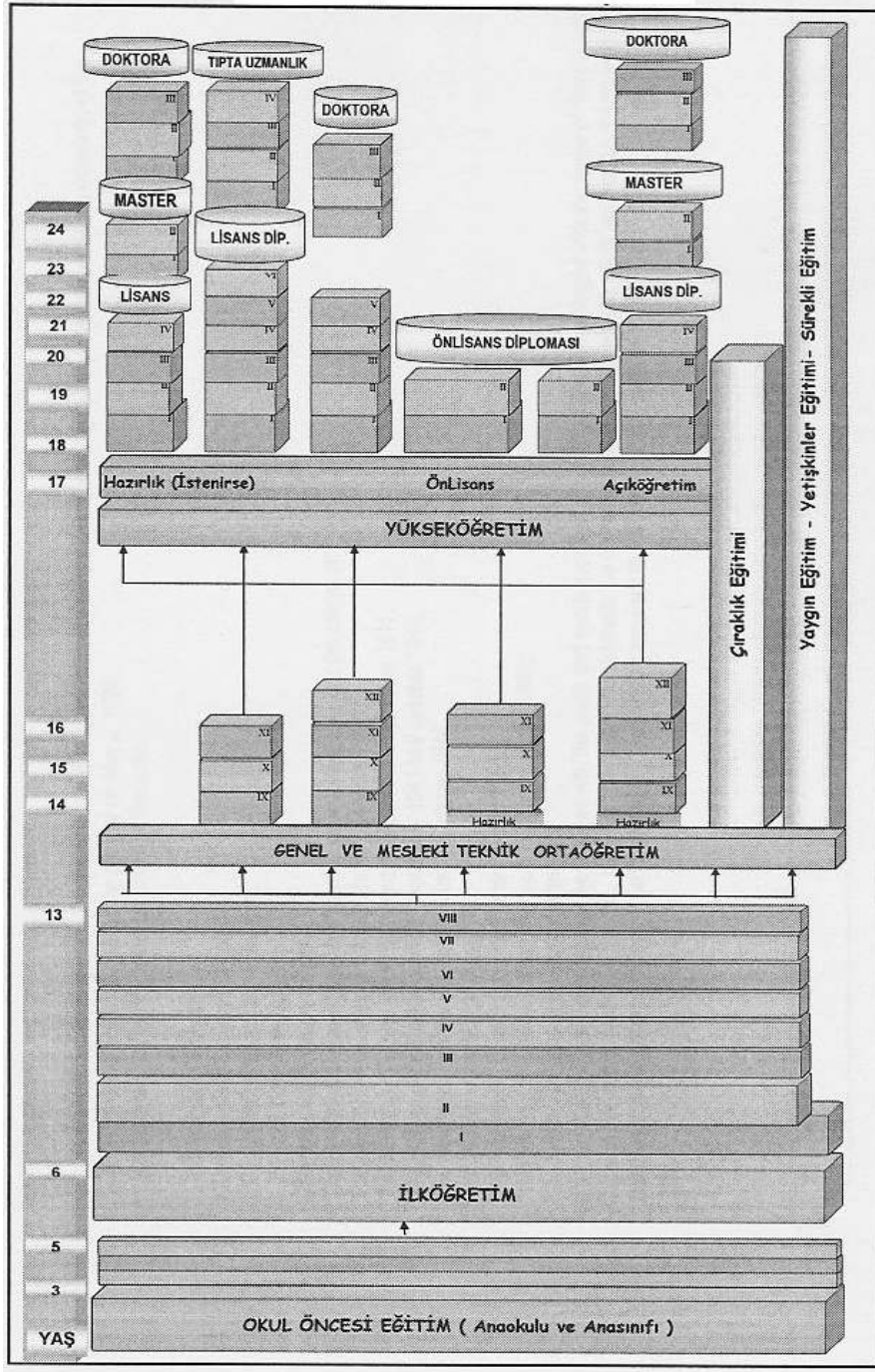

Kaynak: http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/s23_4.jpg

3.7. Türk Eğitim Sisteminde Okulların Yapılanması

Türk Eğitim Sistemi, örgün ve yaygın eğitim olarak, iki bölümden meydana gelmektedir. Türk Eğitim Sisteminde örgün ve yaygın öğretim kademeleri Şekil 1.2’de gösterilmektedir.

Şekil 3 : Türk Eğitim Sisteminde Okulların Yapılanması

Kaynak : MEB (2002)

Şekil 1.2’de Türk Eğitim Sisteminde okullar okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademeleri şeklinde yapılandırılmıştır. Okul öncesi eğitimi 3-6 yaşları

arası çocukların eğitimini kapsamaktadır. İlköğretim kademesi zorunlu ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretim zorunlu sekiz yıl eğitimi içererek 6-7 yaşları arası çocuklara sunulmaktadır. Ortaöğretim 2005’den itibaren dört yıla çıkarılmıştır. Ortaöğretim zorunlu değildir.

3.7.1. Örgün Eğitim

Örgün eğitimi, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını içine alır.

3.7.1.1. Okul öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim isteğe bağlı olarak, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitim yaşantılarının ilk basamağını oluşturmaktadır.

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak; onları temel eğitime hazırlamak; şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak olarak belirlenmiştir (MEB, 2001).

Okul öncesi eğitim, çocukları toplumun kültürel yapısı bağlamında, duygusal, fiziki ve sosyal gelişimleri yönünde yaratıcılığa yönlendiren, onlara milli, manevi ve insanî değerleri kazandıran eğlenceli ve eğitici bir süreçtir.

3.7.1.2. Okul öncesi Eğitim Kurumları

Okul öncesi eğitim kurumları, 1739 sayılı kanunun 21. maddesine göre bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen ilkokula bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilmektedir. Türk Eğitim Sistemi’nde okul öncesi eğitiminde yer alan kurumlar şunlardır (OOEGM, 2005):

1. Kreşler: 0-36 aylık çocuklara bakım ve eğitim veren kurumdur.
2. Ana Okulu: 36-72 aylık çocukların eğitimini amaçlayan okul öncesi eğitim veren bağımsız okuldur.
3. Ana Sınıfı: 60-72 aylık çocuklarının eğitimini amaçlayan örgün eğitim kurumları bünyesinde açılan okul öncesi eğitim veren bir sınıftır.

4. Uygulama Sınıfı: 36-72 aylık çocuklarının eğitimi amacıyla açılan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı diğer öğretim kurumları bünyesindeki okul öncesi eğitim sınıfıdır.
5. Özel Türk Anaokulu: 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre açılan ve okul öncesi eğitimi veren bir okuldur.
6. Özel Yabancı Anaokulu: 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre yabancı uyruklular tarafından açılan okul öncesi eğitimi veren okuldur.
7. Özel Azınlık Anaokulu: 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre açılan azınlık vatandaşlarımızın çocuklarına okul öncesi eğitim veren okuldur.

Okul öncesi eğitim kurumları, geçmişten günümüze artan bir ilgiyle desteklenmekte, buna paralel olarak okullaşma oranı artmaktadır.

Tablo 1: 2007-2008 Öğretim Yılında Okul Öncesi Eğitim Kademesinde Okullaşma Oranları

	Okullaşma Oranı
Ortalama (Kız ve Erkek Öğrenci)	25.8

Kaynak: MEB İstatistikleri, 2007-2008

2007-2008 öğretim yılında okulöncesi eğitim kademesinde öğrenim gören öğrenci sayıları

Tablo 1.1 de verilmiştir.

Tablo 1.1 : 2007-2008 Öğretim Yılında Okulöncesi Eğitim Kademesinde Öğrenci Sayıları

Toplam	Erkek Öğrenciler	Kız Öğrenciler
701.762	366.209	335.553

Kaynak: MEB İstatistikleri, 2007-2008

Tablo 1.1 'de görüldüğü üzere, 2007-2008 öğretim yılında okulöncesi eğitim kademesinde 366.209 erkek öğrenci, 335.553 kız öğrenci öğrenim görmektedir. Söz konusu öğretim yılında, toplam 701.762 öğrenci bulunmaktadır. 2004-2005 öğretim yılında okulöncesi eğitim kademesinde devlet sektöründe 199.247 erkek öğrenci,

182.957 kız öğrenci toplam 382.204 öğrenci öğrenim görmekte idi. Buna göre, iki öğretim yılı için erkek öğrenci sayısında 166.962 olarak artış gözlenmiştir. Kız öğrenci sayısında ise 152.596 olarak artış gözlenmiştir.

3.7.1.3. İlköğretim

İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocuklara sunulan bir eğitim kademesidir. Sekiz yıllık zorunlu eğitim kapsamında yer alır. “İlkokul” ile “Ortaokul” kavramları, 16.08.1997 tarihinde 4306 sayılı yasayla “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiştir. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasız olup İlköğretimin amacı, her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, milli ahlâk anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğretime hazırlanmasını sağlamaktır (1739 S.K.md.23).

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgileri vermek üzere rehberlik servisleri görevlendirilmiştir.

İlköğretim, öğrencilere temel bilgi ve becerileri sağlamada önemli bir eğitim dönemini ifade etmektedir. Öğrenciler, orta öğretim ve üst sınıflara geçişte bu temel bilgilerle okul yaşantılarını şekillendireceklerinden ilköğretim kademesinin bir öğrencinin eğitim sürecinde önemi büyüktür.

Milli Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri verilerine göre ilköğretim kademesinde “okullaşma” oranları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 : İlköğretim Kademesinde Yıllara göre Okullaşma Oranları

Eğitim Yılı	İlköğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın
1997/1998	84.74	90.25	78.97
2001/2002	92.40	96.20	88.45
2005/2006	89.77	92.29	87.16
2006/2007	90.13	92.25	87.93
2007/2008	97.37	98.53	96.14

Kaynak: MEB İstatistikleri, 2007-2008

Tablo 2’de görüldüğü üzere 2007/2008 öğretim yılında ilköğretimdeki net okullaşma oranı toplam %97.37’dir. Söz konusu yıl itibariyle %98.53 erkek, %96.14 kız öğrenciler okullara yerleştirilmiştir. Ailelerin sosyal ve ekonomik durumu ile devletin yeterli kaynak dağılımı yapmaması gerekçelerinden dolayı ilköğretim tüm çağ nüfusuna ulaştırılamamıştır. Ortaöğretimde ise ilköğretime göre net okullaşma oranı %38.81 gerileyerek, %58.56 olmuştur. Buna göre, ortaöğretim çağ nüfusunun % 41.44’ü ortaöğretime devam edememektedir.

Tablo 2.1.: İlköğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci, Derslik ve Öğretmen Sayıları

Eğitim yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Yeni Yapılan Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002/2003	35.133	10.331.645	15.471	373.303
2003/2004	36.114	10.479.538	14.569	384.170
2004/2005	35.611	10.565.389	25.498	401.288
2005/2006	34.990	10.673.935	27.860	389.859
2006/2007	34.656	10.846.930	15.260	402.829
2007/2008	34.093	10.870.570	14.762	409.318

Kaynak: MEB İstatistikleri 2007/2008

Tablo 2.1’de birleştirilmiş sınıf, Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) ve taşınmalı eğitimin artış göstermesi nedeniyle okul sayısı da azalmıştır. Altı yıl boyunca düşen okul sayısına karşın, öğrenci sayısı düzenli olarak artmıştır. Öğrenci sayısında gözlenen sürekli artışa rağmen, öğretmen sayısında aynı oranda artış görülmemektedir. Buna karşın derslik sayısı hep azalmıştır.

3.7.1.4. Ortaöğretim

Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az üç yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarını kapsar. Ortaöğretim zorunlu değildir.

Ortaöğretimin amaç ve görevleri Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine

uygun olarak;

-Öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vererek onların kişi ve toplum sorunlarını tanımasını sağlamak, çözüm yolları aramak ve ülkenin iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak,

-Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, kabiliyetleri ölçüsünde yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamak olarak sıralanmıştır (Erdem, 2007 : 14).

3.7.1.4.1. Ortaöğretim Kurumları

Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, Talim ve Terbiye Kurulunun 184 sayılı kararıyla 07.06.2005 tarihinde en az dört yıla çıkarılmıştır.

Ortaöğretim;

a) Genel Ortaöğretim

b) Meslekî ve Teknik Ortaöğretim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Nüfusu az ve dağınık olan ve Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, genel, meslekî ve teknik öğretim liseleri programlarını bünyesine alan çok programlı liseler vardır. Ayrıca, çok programlı liselerde (Ç.P.L), ilköğretime tamamlayan öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini en iyi şekilde kullanma imkânı vermek amacıyla mesleğe ve yükseköğretim programlarına hazırlayan eğitim verilmektedir.

Ortaöğretim kademesinde yıllara göre okullaşma oranları Tablo 3 'de gösterilmektedir.

Tablo 3 : Ortaöğretim Kademesinde Yıllara Göre Okullaşma Oranları

Ortaöğretim			
	Toplam	Erkek	Kadın
1997-1998	37.87	41.39	34.16
2001-2002	48.11	53.01	42.97
2005-2006	56.63	61.13	51.95
2006-2007	56.51	60.71	52.16
2007-2008	58.56	61.17	55.81

Kaynak: MEB İstatistikleri, 2007-2008

Tablo 3'de görüldüğü üzere 2007-2008 öğretim yılında ortaöğretim kademesinde kız öğrencilerin % 55.8'inin erkek öğrencilerin ise % 61.1'inin ortaöğretime devam ettiği

bilinmektedir. Buna göre, erkek öğrencilerin okullaşma oranı kız öğrencilerin okullaşma oranından yüksektir ve ortalama % 50'nin üzerine bir okullaşma oranı mevcuttur.

Ortaöğretimde okullaşma oranları 2005-2006 öğretim yılında okullaşma oranı önceki yıllara göre artmış olsa da ortaöğretimde okullaşma oranlarının hala çok düşük olduğu görülmektedir. Ortaöğretim kademesindeki yıllara göre okul, öğrenci ve öğretmen sayıları Tablo 3.1'de gösterilmektedir.

Tablo 3.1 : Ortaöğretimde Yıllara Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayısı

Eğitim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002/2003	6.212	3.023.602	137.956
2003/2004	6.931	3.014.392	147.776
2004/2005	7.183	3.046.719	167.614
2005/2006	7.435	3.258.254	185.317
2006/2007	7.934	3.386.717	187.665
2007/2008	8.250	3.245.322	191.041

Kaynak: MEB İstatistikleri 2007/2008

Tablo'ya göre 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında toplam okul sayısı 8.250, öğrenci sayısı 3.245.322, öğretmen sayısı 191.041'dir. Ortaöğretimde görev yapan 191.041 öğretmenden 188.973'ü kadrolu, 2.068'i sözleşmeli olarak görev yapmaktadır.

Söz konusu altı yıl içinde öğretmenlerin emekliye ayrılmış olması, artan öğrenci sayısına karşın yeterli sayıda öğretmen atanmış olması yıllardan beri çözülmeyen öğretmen açıklarına neden olmuştur. 2003'de 18 bin, 2004'de 20 bin, 2005'de 17 bin 150, 2006'da 15 bin ve 2007'de 16 bin öğretmen emekli olmuştur. 2008 yılında 18 bin öğretmenin emekli olacağı tahmin edilmektedir. Bu rakamlara göre son altı yılda emekli olan öğretmen sayısı 100 bini aşmıştır. Geçmişten günümüze sayıları 200 bini aşan işsiz

öğretmenlerin durumu ciddi bir sorun olarak görülmektedir.

3.7.1.4.1.1. Genel Ortaöğretim

Genel ortaöğretimin amacı, öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştirmek ve yüksek öğretime hazırlamaktır (1739 S.K. Md.28).

Genel ortaöğretim; genel liseler, Anadolu liseleri, Fen liseleri, Anadolu öğretmen liseleri, çok programlı liseleri içermektedir. Bu okullardaki öğretmen ve öğrenci sayısı ağırlıklı olarak genel liselerde olmakla beraber, 2000-2001 öğretim yılında genel liselerde 1.555 okul, 987.837 öğrenci, 46.051 öğretmen bulunmaktadır. Anadolu liselerinde ise 415 okul, 202.872 öğrenci ve 11.352 öğretmen bulunmaktadır. Özel liselerde ise 457 okul ile 56.503 öğrenciye 8.469 öğretmen ile eğitim verilmektedir. 48 fen lisesinde 9.992 öğrenci ve 724 öğretmen bulunmaktadır.

Anadolu güzel sanatlar lisesinde ise 38 okul, 4.159 öğrenci ve 444 öğretmen yer almaktadır. Açık öğretim liselerine bakıldığında ise tek bir okul ile 380.196 öğrenciye 250 öğretmen ile eğitim imkânı sağlanmaktadır. Anadolu öğretmen lisesinde ise 91 okul, 32.958 öğrenci ve 2.124 öğretmen yer almaktadır. 2006-2007 öğretim yılında genel ortaöğretimdeki öğrenci sayısı 2.142.218 olarak kaydedilmiş olup, 2007-2008 öğretim yılında öğrenci sayısı 1.980.452'ye gerilemiştir.

Tablo 4 : Eğitim Kademelerine göre Okul Sayısı (Resmî-Özel), Derslik Sayısı (Resmi Özel),Öğretmen Sayısı (Kadrolu- Sözleşmeli)

Eğitim Kademesi	Okul Sayısı (Remi- Özel)	Derslik Sayısı (Resmi- Özel)	Öğrenci Sayısı (Resmi- Özel)	Öğretmen Sayısı	
				Kadrolu	Sözleşmeli
Okulöncesi	22.506	36.236	701.762	25.650	16.319*
İlköğretim	34.093	315.887	10.870.570	409.318	36.134
Ortaöğretim	8.250	100.853	3.245.322	188.973	2.068
Toplam	64.849	452.976	14.817.654	623.941	54.521

* 251'i sözleşmeli öğretmen, 16.068'i usta öğreticidir.

Kaynak: MEB İstatistikleri 2007-2008.

Tablo 4'e göre, Okulöncesi eğitimde, 22.506 okul, 36.236 derslik sayısı, 701.762 öğrenci vardır. Bu okullarda, 25.650 kadrolu, 16.319 sözleşmeli/usta öğretici olarak eğitim vermektedir. İlköğretimde toplam okul sayısı 34.093, derslik sayısı 36.236 ve öğrenci sayısı 10.870.570'dir. İlköğretimde 409.318 kadrolu, 36.134 sözleşmeli öğretmen görev yapmaktadır.

3.7.1.4.2.Meslekî ve Teknik Ortaöğretim

Mesleki ve Teknik ortaöğretim, iş ve meslek alanlarına iş gücü yetiştiren ve öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır.

Meslekî ve Teknik ortaöğretim kurumları olarak, erkek teknik öğretim okulları, kız teknik öğretim okulları, ticaret ve turizm öğretimi okulları, din öğretimi okulları gösterilebilir.

Erkek teknik öğretim okulları, ülkemizin ihtiyaç duyduğu endüstriyel alanlarda, orta statüde insan gücü yetiştirmek ve yükseköğretime öğrenci hazırlamak amacı çerçevesinde eğitim vermektedir.

Erkek teknik ęretim okulları; Anadolu teknik liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri, endüstri meslek liseleri ve çok programlı liseleri içermektedir.

Kız teknik ęretim okulları, Anadolu kız teknik liseleri, kız teknik liseleri, Anadolu kız meslek liseleri, kız meslek liseleri, çok programlı liseleri içermektedir.

Ticaret ve turizm ęretimi okulları, ülkemizin ticaret, turizm, muhasebe, maliye, pazarlama, bankacılık, kooperatifçilik, sekreterlik, emlak komisyonculuğu, borsa hizmetleri, sigortacılık, mahalli idareler ve iletişim gibi alanlarda, kamu ve özel sektörün gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiren ortaöğretim kurumlarıdır (Demirel, 2000:32; Türk, 2002:102; Başaran, 1996:92 ve TTOGM, 2004).

Bu okullar, Anadolu otelilik ve turizm meslek liseleri, Anadolu ticaret meslek liseleri, Anadolu sekreterlik meslek liseleri, Anadolu aşçılık meslek liseleri, Anadolu mahalli idareler meslek liseleri, Anadolu iletişim meslek liseleri, çok programlı liseleri içermektedir.

Örgün Eğitim 2007-2008 Millî Eğitim İstatistik verilerine göre, Ticaret Turizm ğretimi Genel Müdürlüğü eğitim kademesinde 859 okul, 273.719 ğrenci, 16.220 kadrolu, 289 sözleşmeli ğretmen ve 9.100 derslik vardır. Ticaret Turizm ğretim Okullarının ğretmen ve ğrenci sayıları ticaret meslek liseleri bağlamında incelendiğinde, Ticaret Turizm ğretim Okullarında okullaşmanın yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bunları, çok programlı liseler izlemektedir.

Din ęretimi, imamlık-hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programların uygulandığı ğretim kurumlarıdır (Demirel, 2000: 33; Türk, 2002:102 ve DOGM, 2004).

Din ęretimi okulları; imam hatip liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, çok programlı liseleri içermektedir.

Örgün Eğitim 2007-2008 Millî Eğitim İstatistik verilerine göre, Din ğretimi Genel Müdürlüğü eğitim kademesinde 456 okul, 129.274 ğrenci, 9.137 kadrolu, 90 sözleşmeli ğretmen ve 7.197 derslik vardır. Din ęretimi okullarında ğretmen ve ğrenci sayısının en fazla imam hatip liselerinde olduğu görülmektedir.

Meslekî ve teknik ortaöğretim kademelerinde bulunan öğrenci sayıları Tablo 4 'te gösterilmiştir.

Tablo 5 : 2007-2008 ile 2006-2007 Öğretim Yılında Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kademesinde Öğrenci Sayıları

Meslekî ve Teknik Öğretim	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
2006-2007	4.244	1.244.499
2007-2008	4.450	1.264.870

Kaynak: MEB İstatistikleri, 2007-2008

Tablo 4 'de görüldüğü üzere, 2007-2008 öğretim yılında meslekî ve teknik ortaöğretimde toplam 1.264.870 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu öğretim yılında 4.450 meslekî ve teknik lise bulunmaktadır. 2004-2005 öğretim yılında üniversitelere girişte meslek liseleri eski ilgisin kaybedince, ilgi genel liselere kaymıştır. Ancak bu yargı 2007-2008 öğretim yılı sayısal verilerine göre, meslekî eğitimde öğrenci sayısının artması ve ortaöğretimde meslekî ve teknik liselerdeki öğrenci sayısındaki artışın genel liselerin önüne geçmesiyle değişmiştir. 2006-2007 öğretim yılında meslekî ve teknik öğretimde toplam öğrenci sayısı 1.244.499'dur. Aynı yıl okul sayısı 4.244'dür.

3.7.1.4.Özel Eğitim

Özel eğitim, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri yönünde genel ve meslekî eğitim görme haklarını kullanabilmelerini sağlamak için Millî Eğitim Bakanlığı özel eğitim hizmetleri yönetmeliği 573 sayılı özel eğitim kanun hükmünde kararname düzenleyerek, onların özel gereksinimlerinin karşılanması ve eğitimlerinin özel yetiştirilmiş öğretmen ve uzmanlar tarafından verilmesini kapsamaktadır.

Türkiye'de özel eğitim hizmetleri, engel gruplarına göre oluşturulmuş özel eğitim okullarında yürütülmektedir. Bununla birlikte, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri de mümkündür. "Kaynaştırma"

adı altında gerçekleştirilen bu uygulamaların yaygınlaşması üzerinde çalışmalar devam etmektedir.

Özel eğitimin amaçları Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin;

-Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir yurttaş olarak yetişmelerini, kendi kendilerine yeterli duruma gelmeleri için temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

-Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç gereç kullanarak ilgileri, ihtiyaçları, yetenekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda bir üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmaları amaçlanmaktadır (Erdem, 2007).

Özel eğitim gerektiren tüm bireylerin ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetinden yararlandırılacağı özel eğitimde bir ilke olarak özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde belirtilmiştir (ÖRGM, 2006a).

3.7.1.5.1 Özel Eğitim Kurumları

Ülkemizde, değişik durumlarda özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklara özel eğitim kurumlarında eğitim verilmektedir. Özel eğitim okul ve kurumları olarak görme engelliler ilköğretim okulu, işitme engelliler ilköğretim okulu, işitme engelliler çok programlı lisesi, ortopedik engelliler ilköğretim okulu, ortopedik engelliler meslek lisesi, hastane ilköğretim okulu, otistik çocuklar eğitim merkezleri, Vakıfbank Umut Çocukları İlköğretim Okulu (Sokak Çocukları) eğitim ve uygulama okulu (öğretilbilir zihinsel engelli çocuklar), meslekî eğitim merkezi (eğitilebilir zihinsel engelli çocuklar), görme engelliler basım evi ve akşam sanat okulu, özel eğitim sınıflarından oluşmaktadır (MEB, 2002).

2001-2002 öğretim yılında; 347 özel eğitim okul ve kurumlarında, 17.663 öğrenci öğrenim görmekte ve 3.194 öğretmen görev yapmaktadır.

3.7.1.6. Özel Öğretim

Bu bölümde özel öğretim içerisinde yer alan özel öğretim kurumlarına, özel okullara ve dershanelere yer verilmiştir.

3.7.1.6.1. Özel Okullar

Özel Türk Okulları: Türkiye Cumhuriyeti uyruklu özel veya tüzel kişiler tarafından açılmış bu okullarda anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde resmi okullar statüsünde programlar uygulanmaktadır (Türk, 2002: 106).

Özel Azınlık Okulları: Osmanlı İmparatorluğu döneminde Rum, Ermeni ve Musevi Azınlıklar tarafından kurulmuş Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmıştır. Bu okullara kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde öğrenciler devam etmektedir.

Özel Yabancı Okullar: Osmanlı İmparatorluğu döneminde Fransız, Alman, İtalyan, Avusturya ve Amerikalılar tarafından kurulmuş ve Lozan Antlaşması'na göre faaliyetine devam eden okullardır. Günümüzde bu okullara Türk çocukları devam etmektedir. 4306 sayılı Yasa gereğince, 1998-1999 öğretim yılından itibaren, bu okulların hazırlık sınıfı, 6., 7. ve 8.sınıflarının kademeli olarak tasfiyesine başlanılmıştır.

Özel Uluslar Arası Okullar: 625 sayılı Yasanın değişik 5. maddesi hükümleri çerçevesinde açılmakta ve faaliyet göstermektedir. Bu kurumlara yalnız yabancı uyruklu öğrenciler devam edebilmektedir.

Uluslar arası öğretim kurumlarında 625 sayılı Yasanın 5. maddesinde yer alan; “Bu öğretim kurumlarının, eğitim programları, Türk Devletinin milli güvenliğine ve menfaatlerine aykırı olmamak şartıyla kurum idaresince hazırlanarak Bakanlığın onayına sunulur.” hükmü doğrultusunda okula devam edecek yabancı uyruklu öğrencilerin durumu da dikkate alınarak hazırlanan öğretim programları uygulanmaktadır.

2000-2001 öğretim yılında Özel Türk Okullarının sayısı diğer özel okullara göre en ön sırada yer almakla birlikte, aynı öğretim yılında 1.899 okul, 260.557 öğrenci ve 24.153 öğretmen bulunmaktadır. Örgün Eğitim 2007-2008 Millî Eğitim İstatistik verilerine göre, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü (özel) eğitim kademesinde 711 okul, 92.827 öğrenci, 13.139 kadrolu öğretmen ve 8.533 derslik vardır.

3.7.1.6.2. Özel Dershaneler

İlköğretim ve ortaöğretim seviyesinde öğrencilerin devam ettiği ve okullardaki resmi programın uygulandığı özel dershanelere 2001-2002 öğretim yılında 588.6 bin öğrenci

devam etmiştir (MEB Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı, <http://apk.meb.gov.tr/>).

Bu kurumlarda öğrenciler belirli aralıklarla yapılan seviye belirleme sınavlarına tabi tutulmakta, rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisleriyle kişisel ve meslekî gelişim testleri doğrultusunda gelişim ve başarı düzeyleri sınanmaktadır. Özel Dershaneler öğrencileri, SBS (Seviye Belirleme Sınavı) ve ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı) ye hazırlama amacını gerçekleştirmektedirler.

3.7.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar (Erdem, 2007 : 17). Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandıracak ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir (MEB, 2006b) Yaygın eğitimde belli bir yaş sınırı yoktur. Her yaş grubu için yaygın eğitimin faaliyetleri düzenlenebilir (Fidan ve Erden,1998: 216). Günümüzde hızlı değişime karşılık olarak eğitimde de süreklilik kavramının yerleşmesi söz konusudur. Bu nedenle, MEB, okul sistemi amaçları, programları ve yapıları konusunda yeni düzenlemeler yapmakta, sürekli eğitim için okul dışı öğrenme ve eğitim sistemini geliştirme ve de tüm sistemde yeniden yapılanma gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda yaygın eğitime verilen değer de ortaya çıkmaktadır.

Yaygın eğitimle ilgili ilk çalışmalar İngiltere’de 1776’da denizcilere yönelik olarak, ABD’de 1816’da yetişkinlere yönelik fen kursları ile, SSCB, Danimarka ve İsveç’te 1800’lerde, Avusturya’da 1867’de eğitsel derneklerin kuruluşu ile, Yunanistan’da 1800’li yılların ikinci yarısında ve Yugoslavya’da 1900’lerde başlamıştır. Türkiye’de ise, yaygın eğitimle ilgili ilk uygulamalı çalışmalar 1922’de halk mektepleri ile başlamıştır.

Yaygın eğitim ilk defa 1966 yılında Yaygın Eğitim Özel İhtisas Komisyonu raporunda kullanılmıştır. Daha sonra sırasıyla; İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, Millî Eğitim Reformu Çalışma Grubu Raporunda, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında, Millî Eğitim Temel Kanununda ve Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında yer almıştır(Eratalay, Kartal, 2006).

Millî Eğitim Bakanlığı, genel, meslekî ve teknik yaygın eğitim alanındaki resmî, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları arasındaki iletişim ve koordinasyonu sağlamaktadır.

Yaygın eğitim, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine bağlı olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde bulunan, bu kademedan çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında,

- Okuma yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları sağlamak
- Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadî, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak,
- Millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
- Beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek,
- Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
- Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonominin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlamak,
- Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

3.7.2.1. Yaygın Eğitim Kurumları

Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı 16 yaygın eğitim kurumunda değişik tür ve nitelikte, her yaş grubundaki insanlara hizmet verilmektedir (Türk,2002:109).

Pratik kız sanat okulları, olgunlaşma enstitüleri, endüstri pratik sanat okulları, yetişkinler teknik eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri ve çıraklık eğitimi merkezleri yaygın eğitim kurumlarındandır.

Örgün eğitim kurumları dışında düzenlenen eğitim faaliyetleri büyük ağırlıkla halk eğitimi merkezleri tarafından yerine getirilmektedir. Bu merkezlerde, her yaş ve eğitim düzeyindeki bireylere yönelik okuma- yazma kursları, meslek kursları, sosyal ve kültürel kurslar düzenlenmektedir (CYGM, 2006).

Örgün Eğitim 2007-2008 Millî Eğitim İstatistikleri verilerine göre, Yaygın Eğitimde 11.864 okul, 5.117.623 öğrenci, 87.232 kadrolu, 53 sözleşmeli öğretmen ve 75.969 derslik vardır.

3.7.2.2. Halk Eğitimi Merkezleri

Halk eğitimi merkezleri, il ve ilçe merkezlerinde Millî Eğitim Bakanlığı'nca açılan bir halk eğitimi kurumudur. Halk eğitimi merkezleri, 1257 sayılı Halk eğitimi merkezleri yönetmeliği ile 27.05.1963 Gün tebliğler dergisinde yayınlanarak açılmasına onay almıştır. Halk eğitimi merkezleri, halk eğitimi merkezi müdürü tarafından yönetilir. Halk eğitimi merkezi müdürü, öğretmen vasfı ve haklarına sahip, ilk ya da orta öğretim kurumlarında en az beş yıl başarıyla çalışmış biri olarak ilgili valiliğin teklifi üzerine, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından atanır. Halk Eğitimi Merkezlerinin amaçları şöyledir (Halk eğitim merkezleri yönetmeliği):

-Vatandaşlara Atatürk Devrimlerinin manâsını kavratmak; Cumhuriyet esaslarını ve demokratik yaşayışı benimsetmek, yurt ölçüsünde kökleştirmek; demokratik yaşayışın temeli olan hür disiplin, karşılıklı anlayış, sevgi, saygı, hoş görürlük duygularını geliştirmek,

-Vatandaşlara bilgi, hüner kazandırmak; vatandaşların bilgi ve hünerlerini, davranışlarını ve değer hükümlerini geliştirmek ve ilerletmek suretiyle toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına eğitsel yollarla yardım ve kılavuzluk etmektir.

Halk eğitim yukarıda sayılan amaçlarını yerine getirerek, vatandaşın ilgi, istidat ve kabiliyetlerini ortaya çıkarmakta, işbirliği ve hoşgörü ortamının yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Halk Eğitimi Merkezlerinin başlıca görevleri şunlardır:

- Okuma-yazma bilmeyen vatandaşlar için halk dershaneleri açılmasını teşvik etmek;
- Vatandaşların temel ve genel bilgisini ve ana dilini geliştirmek için gerekli kursları açmak;
- Öğrenim kurumlarında öğrenimlerini yapmamış yetişkinler için ilkokul, ortaokul ve lise bitirme kurslarını açmak;
- Vatandaşların ilgi duyduğu tarih, coğrafya, aktüalite, ekonomi, sosyoloji, psikoloji ve benzeri konularında ve teknik alanda toplantılar düzenlemek, kurslar açmak;

- Toplum kalkınması ve halk eğitimi konusunda sorumluluk almış resmî görevlilerle gönüllü elemanların ve önderlerin toplum kalınması ve halk eğitimi konularında yetiştirilmeleri için kurslar açmak;
- Konferanslar, açık oturumlar, paneller, sempozyumlar, konserler, temsiller, edebiyat toplantıları, çeşitli yarışmalar ve spor faaliyetleri, geziler, folklor gösterileri, kahramanlık günleri, grup münakaşaları, film gösterileri ve benzeri çalışmalar düzenlemek;
- Halkın güzel sanatlara karşı olan ilgisini teşvik edici çalışmalar yapmak ve güzel sanatlarda kabiliyetli görülenlerin geliştirilmelerine çeşitli yollarla yardım etmek;
- Sergiler düzenlemek, mevcut sergi ve galerilerden ve mahalli müzelerden halkın geniş ölçüde yararlanmasını sağlamaya çalışmak;
- Vatandaşların mesleki ve genel kültürlerini geliştirecek özellikte ve halk seviyesine uygun, yayın yapmak; bu tür çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek; gerekirse halk eğitimi ile ilgili çeşitli yayınların yapılmasına önderlik etmek;
- Folklor derlemelerini teşvik etmek ve desteklemek; sonuçlarının yayımlanmasına yardım etmek;
- Bölgesinde yetişmiş ünlü kişilerin biyografilerinin hazırlanmasını teşvik etmek ve desteklemek;
- Bölgesinin tarihi, kültürel, ekonomik ve turistik önem ve özelliklerinin tespitine yönelmiş araştırma ve çalışmaları teşvik etmek, desteklemek ve sonuçların yayılmasına ve yayımlanmasına yardım etmek;
- Vatandaşların, bilhassa gençliğin boş zamanlarını değerlendirmelerine yardım için, gerekli her türlü eğitsel çalışmaları teşvik etmek, desteklemek, yapılmakta bulunan çalışmaların geliştirilmesine yardım etmek, bu çeşit çalışmalarda bulunmak;
- Türk kadınının sosyal yapı içinde daha aktif hale getirilmesi konusunda gerekli çalışmaları yapmak, bu konuda kadın dernekleri ve kuruluşlarıyla sıkı birlişbirliğı sağlamak;
- Halkın, mevcut kütüphanelerden daha geniş ölçüde faydalanmalarını sağlayacak çalışmaları teşvik etmek ve okuma salonları açmak;

- Köylünün kültürel gelişmesine ve okuma ihtiyacının giderilmesine yardım amacı ile köye bağış gazete, dergi ve kitap göndermeyi sağlamak için her türlü çalışmaları yapmak;
- Bölgedeki, ekonomik önemi olan veya karakteristik özellik taşıyan el ve ev sanatlarının geliştirilmesine yayılmasına ve değerlendirilmesine yönelmiş çalışmaları yapmak;
- Vatandaşlara, ihtiyaçlarını sezdirerek, onlarda öğrenme, daha iyi ve daha ileri bir hayat seviyesine ulaşmak isteğini uyandırmak; problemlerini kavramlarına, çözmelerine ve bu yönde örgütlenmelerine eğitsel yollarla yardım etmek;
- Başka kurum ve kuruluşlarca ele alınan halk eğitimi çalışmalarının planlanmasına, planların uygulanmasına ve değerlendirilmesine yardım etmek, onlarla işbirliği yapmak;
- Çevreden geleni istek ihtiyaçlara uygun diğer halk eğitimi çalışmalarını, imkânların elverdiği oranda yapmak (http://www.ogretmenimiz.com/menu_dosya/0010.htm).

Görüldüğü üzere Halk Eğitim Merkezleri, tüm sosyal sınıflardaki vatandaşların, yaşları, eğitim seviyeleri ve ilgi alanları ne olursa olsun ilgi, yetenek ve istidatlarını geliştirmeleri için onlara, sosyal, kültürel ve ekonomik her türlü fırsatları değerlendirmeleri bağlamında yol gösteren, onları bu yönde eğiterek, güvenli, sevecen, hoşgörülü ve mutlu bireyler yetiştirmek amacıyla hizmet vermektedir. Bu ve bunun gibi yaygın eğitim kurum ve kuruluşlarıyla aynı amaç noktasından hareket ederek, topluma, insanlığa ve vatana yönelik çok faydalı çalışmaların sürdürülmesi destek gördükçe, toplumsal kalkınmanın yüksek olduğu ortamlar yaratılmış olacaktır.

Millî Eğitim Bakanlığı eğitim verilerine göre, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında 8.644 Halk eğitimi kurumunda 3.451.515 kişi eğitim görmüş ve bu kurumlarda 57.750 öğretmen görev yapmıştır (MEB, 2005).

3.8. Eğitimin Teftişi

Teftiş, kamu adına ve yararına uygulama ve davranışların mevzuata uygunluğunu kontrol etme işlevidir (<http://tkb.meb.gov.tr/>).

Cumhuriyet öncesi dönemde Millî Eğitim Bakanlığı teftiş kadrosunda bir bakan, üç müfettiş bulunmaktaydı. 1923'te Maarif Müfettişleri Talimatnamesi yayımlanmış ve Teftiş Heyeti oluşturulmuştur. 1926'da 789 Sayılı Maarif Teşkilat Kanunun yürürlüğe girmesiyle, müfettişlerin hak, yetki ve görevlerine ilişkin bir yönetmelik hazırlanmıştır.

1933'te 2287 Sayılı Kanun ile Millî Eğitim Bakanlığı örgütü genişletilmiş, bu kanunun 10. maddesinde Teftiş kurulunun oluşturulup, görevlerinin yeniden düzenlenmesi gündeme gelmiştir.

1967'de Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Bakanlık denetim sorumluluğu için iki birimle birlikte çalışmaktadır. Bunlardan biri, bakanlık merkez teşkilatı bünyesinde ve doğrudan doğruya bakana bağlı Teftiş Kurulu, ikincisi il millî eğitim müdürlüklerine bağlı İlköğretim Teftiş Kurullarıdır. 1993'te ise Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü düzenlenmiştir. 3797 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'da Teftiş Kurulu, müfettiş sıfat ve yetkisine sahip bir başkan, müfettiş, yazı ve hesap işlerini yürüten bir bürodan oluşur. Bu kurul, bakanlığın merkez ve taşra örgütünün her türlü etkinlik ve işlemlerinin denetim, inceleme ve soruşturma işlerini yürütür. Ayrıca, bakanlığın amaçlarını gerçekleştirmesine katkı sağlayarak plan ve programlara uygun çalışmasını sağlayacak öneriler hazırlar (TEMSEN, 2006; Başaran, 1994: 57).

3.8.1. Müfettiş

Ülkemizde eğitim ve öğretimde denetimi Millî Eğitim Bakanlığınca atanan müfettişler tarafından yapılmaktadır. Müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde belirtilmiştir. 13 Ağustos 1999 Gün ve 23 785 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğine göre belirlenen İlköğretim Müfettişlerinin görev alanları, okul öncesi eğitim kurumları, ilköğretim kurumları, özel eğitim gerektiren çocuklar için açılmış ilköğretim seviyesindeki okullar ve sınıflar, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar, ilköğretim seviyesinde açılan öğrencileri yetiştirme kursları, özel öğretim kurumlarına bağlı, ilköğretim seviyesindeki dersane, kurs etüt eğitim merkezleri ve okulları, valilikçe uygun görülen bakanlığın gözlem ve denetimine tabi diğer okul ve kurumlarda inceleme ve soruşturma işleri oluşturur (Mevzuat, 1999).

İlköğretim müfettişleri taşra teşkilâtında yani illerde Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışırlar. İlköğretim müfettişleri başkanlığı, başkan ve başkan yardımcıları ile müfettiş ve müfettiş yardımcılarından oluşan bir danışma denetleme birimidir (Mevzuat, 1999).

İlköğretim müfettişleri yukarıda sayılan görev alanlarında; rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirirler (Mevzuat, 1999).

Ülkemizde ilköğretim müfettişi atanabilmek için belirli bir alanda lisans öğrenimi görmüş olmak, belli bir süre öğretmen veya eğitim yöneticisi konumunda hizmet vermiş olmak koşullarını taşımak gerekmektedir. Bu koşulları taşıyan ilköğretim müfettişi adayları, yapılan seçme sınavında başarılı olmaları halinde ilköğretim müfettişi yardımcısı olarak göreve başlamaktadırlar. İlköğretim müfettişi yardımcılığı görevinde üç yıl hizmet verdikten sonra, değerlendirme sınavı ile ilköğretim müfettişliği görevine atanmaktadırlar.

3.9. Eğitim Finansmanı

Ülkemizde eğitim planlaması ve eğitim finansmanından hükümet ve eğitim bakanlığı sorumludur. Zorunlu eğitimde okutulan ders kitapları bakanlık tarafından karşılanmaktadır. Yalnızca okul öncesi ve Yükseköğretim düzeyinde öğretim ücreti söz konusudur. Eğitimin finansmanı, eğitim hizmetlerinin sunumu için gerekli parasal kaynaklarının elde edilmesi süreci kadar, bu kaynakların farklı bölgeler, iller, eğitim tür ve düzeyleri farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireyler ve gruplara dağıtım sürecidir. Eğitime ilişkin kararların alınmasıyla başlayan finansman süreci, farklı tür ve düzeylerdeki eğitsel amaçlara ve toplumlara göre değişebilmektedir (Ada, 2009). Türkiye’de eğitim finansmanı, çeşitli kaynaklardan sağlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) parasal kaynakları (MEB, 2001); konsolide bütçeden ayrılan kaynaklar, il özel idare bütçesinden ayrılan kaynaklar, Çıraklık Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonundan ayrılan kaynaklar (3308 Sayılı Yasa gereğince), eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergisi (3418 Sayılı Yasa gereğince), eğitime katkı payı (4306 Sayılı Yasa gereğince), döner sermaye işletmelerinden sağlanan gelirler, halkın kişi ve kuruluşlar olarak eğitime katkıları, bağışlar, Millî Eğitim Vakfı gelirleri ve dernek gelirleri (okul yaptırma, yaşatma ve öğrenci koruma dernekleri vb.) oluşmaktadır. Eğitime ayrılan kaynaklardan en büyük oran, konsolide bütçeden ayrılan paylara aittir. Eğitime ayrılan paylar yüksek oldukça ve

gerekli miktarlarda kullanıldıkça eğitim ihtiyacının en iyi şekilde karşılanması mümkündür.

GSMH ve Konsolide bütçe içindeki MEB bütçesinin yıllara göre payları Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 6 : GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki MEB Bütçesinin Yıllara Göre Payları

GSMH VE KONSOLİDE BÜTÇE İÇİNDEKİ MEB BÜTÇESİNİN PAYLARI

YILLAR	GSMH	KONSOLİDE BÜTÇE	MEB BÜTÇESİ	MEB BÜTÇESİNİN GSMH'YE ORANI (%)	(Milyon TL) MEB BÜTÇESİNİN KONSOLİDE BÜTÇEYE ORANI (%)
1990	397.177.500	64.400.354	8.506.541	2.14	13.21
1991	634.382.800	106.987.150	14.943.538	2.36	14.10
1992	1.103.604.900	206.545.328	30.357.203	2.75	14.59
1993	1.997.322.800	400.710.000	57.506.445	2.88	14.55
1994	3.887.902.900	626.398.307	93.911.410	2.41	11.38
1995	7.854.887.200	1.341.978.063	138.606.829	1.73	10.17
1996	14.978.087.300	3.688.508.822	257.803.140	1.71	7.21
1997	29.393.202.100	6.361.685.500	512.234.445	1.74	8.05
1998	53.012.760.600	14.789.473.000	1.243.108.000	2.34	8.40
1999	78.282.967.000	27.143.487.196	2.131.808.500	2.72	7.86
2000	125.970.544.000	48.713.341.000	3.360.330.000	2.65	7.17
2001	184.766.666.000	48.359.962.500	4.045.305.625	2.18	8.36
2002	260.550.667.000	98.071.000.000	7.460.991.000	2.85	7.60

KAYNAÇ: MEB, Anayasa, Planlama ve Ekonomi Bakanlığı

Kaynak: <http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/131.htm>

Tablo 6’da görüldüğü üzere 1990’da GSMH 397.177.500 milyon, konsolide bütçe 64.400.354 milyon olup, MEB’e ayrılan bütçe 8.506.541 milyondur. 1990 yılı bütçesinin GSMH’ye oranı %2.14; konsolide bütçeye oranı % 13.21’dir. MEB bütçesinin GSMH’ye oranı 1994-1997 yılları arasında düşüşe geçmiş, 1998 yılından itibaren nispeten toparlanmıştır. 1995-1997 yılları arasında ise konsolide bütçe değerlerinde bir düşüş yaşanmıştır.

BÖLÜM 4

4. FRANSIZ EĞİTİM SİSTEMİ

4.1. Genel Yapı

Fransa, 549.000 km² olan, 2700 kilometre uzunluğundaki kıyı şeridi, doğal güzellikleri, tarihi, kültürel, sanatsal ve turistik yerleriyle Avrupa'nın önemli ülkelerinden biridir. Fransa, kuzey batısında Kuzey Denizi ve Manş Denizi, batısında Atlas Okyanusu ve güneyinde Akdeniz'le kuşatılmış bir ülke olarak, kuzey doğusunda Belçika, Lüksemburg ve Almanya doğusunda İsviçre, güney doğusunda İtalya ve güney batısında İspanya ile komşudur.

Yönetim şekli parlamenter rejime sahip Cumhuriyettir. Fransa'nın resmî dili ve eğitim dili Fransızca'dır. Fransa'nın nüfusu 2000 sayımına göre 58.7 milyondur. Nüfus 2000 yılı sayımından bu yana 5.8 milyon artarak, 64.5 milyona (Eurybase/eurydice.org, 2008) yükselmiştir. Nüfusunun % 90'ı Katolik olup, %10'u diğer dinlere mensuptur.

4.2. Fransız Eğitim Sisteminin Tarihsel Süreci

19. yüzyılın başından 20.yüzyılın ortasına kadar, Fransız Eğitim Sistemi iki temel düşünce üzerine şekillenmiştir: İlköğretim temeli, ortaöğretim-yükseköğretim temeli . (Auduc, 2003)

İlk düşünce, 19.yüzyıl boyunca 6-12 yaş grubu öğrencilere göre düzenlenmiştir:

1850: Kilise kontrolü altındaki ilkokullar için Falloux Yasası

1881-1886: İlkokul üzerine yapılmış Jules Ferry Yasası'nda geçen ilkeler şöyledir :

1. Laik Eğitim
2. Ücretsiz Eğitim
3. Kamusal Eğitim
4. Zorunlu Eğitim

Görüldüğü üzere, 1879'dan itibaren tüm yetkileri elinde tutan (Cumhurbaşkanı, Milletvekili Odası, Senato) cumhuriyetçiler, bakan Jules Ferry'nin önderliğinde 6-13 yaş arası öğrenciler için zorunlu, ücretsiz ve laik eğitimi oluşturmuşlardır (Eurybase/eurydice.org.2008).

Fransa'da eğitim devletin halka karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu bir görev olarak

değerlendirilmiştir. Bu düşünce bağlamında eğitim, devlet garantisi altındadır.

İkinci düşünce ise, I. Napolyon tarafından Fransız İhtilâli sonrasında düzenlenen lise ve baccalauréat (bakalorya) sisteminin oluşturulmasıyla ortaya konulmuştur.

6 Ocak 1959'da Berthouin reformuyla zorunlu eğitim çağı 16 yaşa kadar uzatılmıştır.

1789 devrimiyle birlikte yerleşen düşünce yapısında eğitim, bir insanlık hakkı olarak kabul edilmiştir. Eğitim, bireylerin sosyal hak ve özgürlüklerinin bir teminatı olarak görülmüş, demokratik bir toplumun getirilerinden her bakımdan faydalanma fırsatı yaratmıştır. Bununla birlikte, 24 Temmuz 1793 tarihli Anayasa'nın 22. maddesinde devletin görevi, herkesin hakkı olan eğitimle toplumun genel kültürünü desteklemek ve öğretimi yurttaşın yeteneğine göre düzenlemek olarak tanımlanmıştır (www.ogretmenlik.com).

4.3. Fransız Eğitim Sisteminin Amaçları

1989'daki eğitim hareketi ile Fransa'da eğitime yönelik amaçlar şu şeklide sıralanmaktadır:

- Her öğrencinin kendi ile ilgili planlarını gerçekleştirmesine olanak sağlamak,
- Her genci istenilen düzeyde eğitime hazırlamak
- Öğrencilerin yükseköğretime devam etmelerini sağlayacak biçimde diploma almaları için eşit olanaklar sunmak,
- Bireyleri yeni Avrupalılık ve uluslararası işbirliği düşüncesiyle yetiştirmek,

Sonraki beş yılda gerçekleştirilmesi hedeflenen eğitimin amaçları ise şöyledir :

- İstenilen nitelikleri kazanmadan okuldan ayrılan öğrencilerin sayısını yarıya indirmek,
- Kolej eğitiminde % 65'lik okullaşma hedefini yakalamak,
- Aileler ve öğrenciler tarafından kabul görmeyen rehberlik kurslarının sayısını en azından yarıya indirmek olarak belirlenmiştir (Eden, 2007).

4.3.1. Fransız Eğitim Sisteminde Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitimin temel amacı, çocuğun global gelişimini sağlamak ve üst öğrenime hazırlamaktır.

90-788 Sayılı 6 Eylül 1990 tarihli kararname ile bu kurumların amaçları belirtilmiştir. Öğrenci kişiliğinin sağlıklı gelişebilmesi için öğrencinin bütün temel yeteneklerinin geliştirilmesi, bedensel ve zihinsel alanda yaşlıları ile olduğu kadar yetişkinlerle de ilişki

kurdurarak öğrencinin sosyalleşmesi ve ilköğretim hayatına hazırlanması amaçlanır. Yazılı ve sözlü dil öğretiminin yanında yaratıcılığın geliştirilmesi de önemsenmekte ve bu yolla hayatı keşfetmesi, duyarlılık, yaratıcılık ve hayal kurma kapasitelerinin güçlendirilmesi ön görülür. Özetle, bu kurumların ilk genel amacı okullandırmaktır, ikinci sırada sosyalleştirmek ve son olarak öğretmek ve yaptırmaktır. Öğrencinin değerlendirilmesi bu kurumlarda yer alan önemli bir süreçtir (AFAE, 1999: 9/2; Auduc, 1994: 78).

4.3.2. Fransız Eğitim Sisteminde İlköğretimin Amaçları

10 Temmuz 1990 tarihli yöneltme yasasıyla ilköğretimin temel görevi olarak, çocuklara okumanın, yazmanın ve hesaplamanın temellerinin kazandırılması öne sürülmüştür (AFAE, 1999: 10/1). İlköğretimin amaçları, öğrencilere, temel matematik ve okuma yazma becerileri kazandırmak, kendi vücutlarının, dünyadaki varlıkların, uzay ve zamanla ilgili oluşumların farkına varmalarını sağlamaktır. Bununla birlikte, çocukların dünyayı anlamaları için bir yabancı dili öğrenmelerini sağlamak ve fiziksel, zihinsel ve ahlakî değerlerle sosyalleşmelerini sağlamak amaçlanmıştır (Eurydice/eurybase.org, 2008).

4.3.3. Fransız Eğitim Sisteminde Ortaöğretim Eğitiminin Amaçları

Ortaöğretimin amaçları öğrenciye; toplumsal, kültürel engelleri ortadan kaldırarak yeterli eğitim olanağı kazandırmak, genel kültür ve temel bilgileri vermek, bireysel yeteneklere uygun iyi bir yöneltme sağlamak, kendine uygun eğitimi seçebilmesi için değişik seçim olanakları vermek ve ulusal gereksinimlere uygun üst kademelere geçiş olanakları sağlamaktır (Eurybase/eurydice.org.2008).

4.4. Fransız Eğitim Sisteminin İlkeleri

Laiklik İlkesi: Fransa’da parasız devlet okulları ve özel okullar bulunmaktadır. Devlet okulları laik bir yapıya sahiptir. Özel okullar ise devletin denetimi ile eğitim özgürlüğü ilkesine uygun bir anlayışla hareket eder.

Ücretsiz Eğitim İlkesi: İlköğretimde ücretsiz eğitim 16 Haziran 1881 yasasıyla, ortaöğretimde ücretsiz eğitim ise 31 Mayıs 1933 yasasıyla kabul edilmiştir. Kamu kuruluşlarında eğitim ücretsizdir. İlköğretim ve kolejlerde eğitim kitapları ve herkesin kullanımına sunulan okul araç-gereçleri ile mobilyalar ücretsiz olarak devlet tarafından

karşılır. Liselerde ise, ders kitapları çoğunlukla veliler tarafından alınır.

Genellik ve Eşitlik İlkesi: 26 Ağustos 1789 tarihli İnsan ve Vatandaşlık yasasının 1. maddesi bütün insanlar eşit ve özgür olduğunu ifade eder; 6. yasası bütün insanların yasalar önünde eşit olduğunu kabul eder. Çocukların ve yetişkinlerin eğitim hizmetlerin yararlanmaları anayasal bir hak olarak görülmekte; eğitim kurumları öğrenci seçiminde eşit davranmaktadır.

Karma Eğitim İlkesi: 6 Ocak 1959 tarihli eğitim yasasının 59. ve 45. maddelerinde belirtildiği üzere eğitim Fransa’da oturan 6-16 yaş arası çocuklar için zorunludur. Devlet okullarında eğitim hizmeti erkek-kız öğrencilerin bir arada eğitim gördüğü karma eğitim ilkesi ile gerçekleştirilmektedir.

Fırsat ve İmkân Eşitliği İlkesi: 10 Temmuz 1989 tarihli yöneltme yasası, birinci maddesinde eğitim hakkını birincil öncelik olarak ifade etmektedir. Bu yasada ayrıca, temel eşitlik, özgürlük, birlik esaslarına bağlılık için, devlet bu hakkı öğrencinin sosyal, kültürel veya coğrafi sınırlara bakılmaksızın ülke içerisindeki her genç ve çocuk için uygun görmektedir.

(<http://education.gouv.fr/cid162/les-grands-principes.html>)

4.5. Fransız Eğitim Sisteminde Okulların Yapılandırılması

Fransa’da bilgi toplumu oluşturmak için Ağustos 1997’de ifade edilmiş ve Ocak 1998’de yayımlanmış eğitim sisteminde devletin geliştirdiği programda iki temel unsurun ön plana alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

- Öğrencilerin meslekî yaşantıları çerçevesinde kullanacakları teknik ortamı sağlayacak şekilde onları yetiştirmek,

- Eğitimde kullanılan reformlar ile öğretim yöntemlerini çeşitlendirmek ve multimedya zenginliklerini öğretim hizmetlerinde kullanmak

Eğitimde bilim ve teknoloji öğelerini kullanma düşüncesi 21. yüzyılda giderek yaygınlaşmış ve ülkeleri eğitim kurumlarında bu düşünceden hareket ederek birtakım yenilikler geliştirmeye yöneltmişlerdir. Görüldüğü gibi Fransa eğitim sistemi içerisinde de bu konu üzerine tüm okulları kapsayan program geliştirilmiştir. Burada amaç, öğrencilerin meslekî yaşantılarında kullanabilecekleri teknik bilgileri okullara adapte edilmiş multimedya içerikli eğitim ile verebilmektir.

Fransa, merkezî bir eğitim sisteminin oluşturulması, eğitim için özel bir yaklaşımın yerleşmesi ve kilise ve devlet ayrımı konularında yaptığı yönetsel düzenlemeler ile eğitim sisteminde önemli gelişmeler göstermiştir. Özellikle 1945’de Eğitim Bakanlığı’nın oluşturulmasına kadar geçen dönemde kilise ve rektörün eğitim alanında söz sahibi olması durumunun ortadan kaldırılması durumu gündemdeydi. 1945 ve sonrası Fransa’da merkeziyetçilik olgusu güç kazanmıştır. Devlet, kamu hizmeti ve eğitimin tutarlılığının sağlanması konusunda birleştirici bir konumdadır. Devlet bu konumuyla eğitimsel yönelimleri ve eğitim programını tanımlamaktadır. Bununla birlikte, geçmişte olduğu gibi % 80’den fazla öğrenciye eğitim veren devlet okullarında çalışan eğitim personelinin işe alımı, eğitimi ve yönetimiyle ilgilenmektedir (Eurybase/eurydice.org, 2008). Ayrıca devlet, sözleşmeli özel okul öğretmenlerinin yönetimi ve eğitimiyle de ilgilenir ve kurumların işleyişi için giderlerin takibini üstlenir. Her bölgesel yerleşkenin bir tip öğretim kurumu ile ilgilenme görevi mevcuttur. İlkokullar için, mahallî (commune); kolejler için, bölge (département); liseler için bölüm (région) adını alan kuruluşlar bu görevi yerine getirmektedir. 13 Ağustos 2004 tarihli yerinden yönetim yasası ile, bölge (département) kolejlerin; bölüm (région) ise liselerin işleyişinden sorumludur.

2007 başkanlık seçimlerinden sonra, eğitim ve eğitim sisteminin yönetimi iki bakanlığın sorumluluğu altına verilmiştir: Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim ve Araştırma Bakanlığı.

Politikasını düzenlemek ve fikirlerini ortaya koymak için Millî eğitimden sorumlu bakanlık:

-genel teftişlere : Millî Eğitim Genel Teftişi (IGEN) ve Araştırma ve Millî Eğitim Yönetimi Genel Teftişi (IGAENR)

-bakanlığının ana yönetimini içeren büro, hizmet ve tüm alanlara bağlı ve bağımsız kurumlara

(Eğitim Yüksek Konseyi gibi) yardımcı olur (Eurybase/eurydice.org, 2008).

Tablo 7: Fransız Eğitim Sistemi (Resmî ve Özel)

Fransız Eğitim Sistemi (Resmî ve Özel)				
Enseignement Supérieur (Yüksek Öğretim) : 2 169 000 (étudiants) (öğrenci)				
	Kurulmasına kim karar veriyor? Kim finanse ediyor?	Kurumu kim yönetiyor?	Yönetim ve görüşme makamları kimlerdir?	Açılmasına ve kapanmasına kim karar veriyor?
Universités (Üniversiteler) 87 Üniversite	Bakanlık Örnek: Maliye Bakanlığı %75'i Devlet	Üniversite Konseyi tarafından seçilen üniversite başkanı	Üniversite Konseyi	Ulusal Üniversite Diploması için Bakanlık; Üniversite Diploması için Üniversite Konseyi
Université Technologie Enstitüleri (IUT) 89 IUT Université Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri (IUFM) 17.600 Université Profesörü 28.000 Doçent	%25'i mahalli topluluklar	İdari Konsey tarafından seçilen müdür	İdari Konsey	Ulusal Diploma için Bakanlık

12.000 İkinci Kademe Öğretmenleri Olmak üzere 70.000 öğretmen				
Seconde degré (İkinci Kademe) : 5.736.000 élèves (öğrenci)				
Lycée 4.509 kurum	Bölüm	Bakan tarafından atanan müdür	Bakan tarafından atanan ana personelleri ve idari personeli içine alan idari konsey Öğrenci ve öğrenci velilerinden oluşan oyla seçilmiş kişiler - Tartışma ve danışma organı 501.000'nin doçent öğretmen, sertifikalı öğretmen ve meslek lisesi öğretmeni olduğu 783.000	Bölüm gençlerin meslekî formasyonlarının bölgesel planı (PRDF) ve tahmine dayalı şema hazırlayarak ihtiyaçları ortaya koyar.

			öğretmen	
Premier Degré (Birinci Kademe) : 6. 721.000 élèves (öğrenci)				
Collèges (Kolejler) 6.893 Kurum	Bölge		Öğretmenleri, mahallî yönetim	
Ecoles (Okullar) 19.222’i anaokulu olarak 60.732 okul	Mahallî Yönetimi destekleyen akademi müfettişleri	Akademi müfettişleri tarafından atanan müdür	temsilcilerini ve ailelerini içine alan okul konseyi Danışma organı 325.000’inin okul ve anaokulu öğretmenlerinden oluştugu 517.000 öğretmen	Mahallî yönetim

Kaynak: Les institutions de la France, Repères pratiques, NATHAN, 1998

Tablo 7’de Fransız Eğitim Sistemi üniversiteler, üniversite teknoloji enstitüleri (IUT), üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri, liseler, kolejler ve okulların 1998 yılı bağlamında sayısal verilerine yer verilmiştir. Buna göre, 1997-1998 eğitim ve öğretim yılında toplam 87 üniversitede 2 169 000 öğrenci öğrenim görmektedir. Üniversite Teknoloji Enstitüleri ve Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde 17.600 Üniversite Profesörü 28.000 doçent 12.000 ikinci kademe öğretmenleri olmak üzere 70.000 öğretmen eğitim vermektedir. Aynı yıllarda ikinci kademe 5 736 000 öğrenci öğrenim görürken, birinci kademeye 6 721 000 öğrenci devam etmektedir.

Eğitim Gençlik ve Araştırma Bakanlığı: Fransa’da ulusal olarak eğitim ve eğitim sistemi yönetimi ile Gençlik, Eğitim ve Araştırma Bakanı ilgilenmektedir. 1995 yılı itibariyle Fransa Eğitim Bakanlığı iki ana bölümden oluşturulmuştur. Bunlar eğitim-öğretim, yükseköğretim ve araştırma bölümleridir (Sağlam, 1999).

Eğitim-öğretim bölümünde aşağıdaki birimler bulunmaktadır. Bunlar (Sağlam, 1999) :

- Okulöncesi eğitim ve ilköğretim
- Ortaöğretim
- Ortaöğretim Öğretmenleri
- Genel ve uluslararası ilişkiler ve İşbirliği
- Yönetim-Hizmet ve Teknik Personel
- Mali İşler ve Yönetim Denetimi
- Geliştirme ve Planlama
- Denetleme ve Yönetimsel İşler
- Bilgi ve Yeni Teknolojiler

Yükseköğretim ve araştırma bölümünde aşağıdaki birimler bulunmaktadır. Bunlar (Sağlam, 1999):

- Yönetim, İnsan gücü ve Mali İşler Genel Müdürlüğü
- Araştırma ve Teknik Genel Müdürlüğü
- Geliştirme, Teknoloji ve Bölgesel Etkinlikler Genel Müdürlüğü
- Bilimsel ve Teknik Bilgi İşlem ve Kitaplıklar Genel Müdürlüğü

Eğitim bakanı tüm bu yardımcı birimler ile birlikte eğitimin düzenlenmesi, planlanması ve eğitim sisteminde uygulanması konularıyla ilgilenmektedir. Bu kurullardan biri olan Denetleme Üst Kurulu, okulların denetimi ve eğitim sisteminin geliştirilmesi konusunda bakana karşı sorumludur.

Eğitimin iç danışma birimleri olan Eğitim Yüksek Konseyi ve Yükseköğretim ve Araştırma Ulusal Konseyi eğitim bakanının görevlerini yerine getirmesinde eğitim bakanına danışmanlık etmektedir.

Eğitim Yüksek Konseyi (CSE): Eğitim Bakanı'nın ya da temsilcisinin başkanlık yaptığı ve devlet okullarında çalışan personel (48 üye), öğrenci velileri, ilkokul, kolej, lise öğrencileri ile üniversite öğrencileri (19 üye), kültürel ve ilçe temsilcileri ile sosyal birliklerden temsilcilerin (28 üye) katıldığı toplam 95 üyeden oluşan bir konseydir (Eurybase/eurydice.org.2008). Konsey, her çeşit sorunla ilgilenmekte olup, özel ve devlet okullarındaki tüm eğitim kademelerindeki (ilköğretim, kolej ve teknik eğitim) eğitim işleri ve sözleşmeli özel ve devlet okulları personelinin kıdem dereceleriyle ilgili sorunlarla, program, sınav, diplomaların dağıtılması, okullaşma düzeyleri ile ilgili

çıkabilecek aksaklıklara kadar tüm eğitim konuları çalışma alanına girmektedir. Eğitim Yüksek Konseyi, ulusal ortamda Bakanlığa danışmanlık eder.

Yükseköğretim ve Araştırma Ulusal Konseyi (CNESER): Personel (29 üye), üniversite öğrencileri(11 üye) ve eğitimsel, kültürel, bilimsel, ekonomik ve sosyal alanlara ulusal ilgi duyanlar (21 üye) olmak üzere 61 üyeden oluşan bu konsey, yükseköğretim ve okulların yönetimi ve işleyişinden sorumludur. Millî Eğitim Bakanlığı'na yükseköğretimi kapsayan temel yönelimler üzerindeki düşüncelerini sunar, bu düşünceler; reform projeleri, formasyon organizasyonu, kurumlar arasında verilerin dağıtılmasıdır. Bununla birlikte, Üniversite başkanları sözcüsü (C.P.U.), Millî Eğitimden sorumlu bakana bağlı olarak, meslekî, kültürel, bilimsel alanda devlet kuruluşları ve üniversite başkanları ile tüm üniversite başkanlarını bir masa etrafında toplayarak, bu eğitim kurumlarını ilgilendiren her şey üzerinde çalışır, bakana düşüncelerini sunar ve bakanın ona ilettiği sorunlar hakkındaki görüşlerini bildirir.

Akademiler: Akademi, üniversitelerde üst derecede görev yapan rektörler tarafından yönetilir. Rektör, bölge eğitim müdürü unvanında görev yaparak, bakanlar konseyi tarafından çıkartılan kararnameye göre, cumhurbaşkanı tarafından atanır (Eurybase/eurydice.org.2008).

Akademiler, Fransız İhtilâli'nden bu yana devletin geleneksel alt idarî yapısını oluşturur. Akademiye Millî Eğitim Bakanını temsil eden bölge eğitim müdürü, eğitim kamu hizmetlerinden sorumludur. Aynı zamanda sözleşmeli özel öğretimi ilgilendiren yetkileri yerine getirir. Bölge eğitim müdürünün kullandığı yetkiler tüm eğitim kademelerine kadar ulaştırılır (ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim).

Bölge eğitim müdürüne, eğitim sistemi kontrolü ya da hizmet çerçevesinde birleşmiş memurlar yardımcı olmaktadır. Yakın danışmanları arasında, yönetime ve akademik bölgenin idaresine doğrudan katılan genel sekreter ve kabine müdürü vardır. Görevleri, konsey ile denetim ve faaliyet işlevlerini yerine getirmektir.

Eğitimle ilgili diğer örgütler:

Meslekî Danışma Komisyonları (CPC): Meslekî danışma komisyonları, meslekî eğitimle ilgi tüm konularla ilgilenirler, bu komisyonlar, devlet yetkilileri, çalışan ve esnaf, ücretliler ile belirli yetkiler için şahısların temsilcilerinden oluşmaktadır.

Günümüzde bu komisyonlar, her birinin bir büyük faaliyet alanından sorumlu olduğu 20 üyeden oluşmaktadır. Meslekî danışma komisyonları, formasyonların mesleklere yönelik olarak ayarlanmasına, işlerin sürekliliğinden, gelişiminden komisyonları onaylayan sınav talimatları ve formasyon programlarına yönelik düşünce ve fikir geliştirmeyi üstlenirler.

Değişik komisyonlar arasında bu faaliyetlerin koordinasyonu meslekler arası danışma komitesi (CIC) tarafından gerçekleştirilmektedir. Başkan tarafından yönetilen bu komite, 20 komisyonun başkan yardımcısı ve başkanını bir görüş etrafında birleştirir.

Okuma için Ulusal Gözlemevi: 7 Haziran 1996 tarihli karar ile oluşturulan okuma için ulusal gözlemevi, millî eğitimden sorumlu bakanlıkla birleştirilmiş bağımsız bir kuruluştur. Bu gözlemevi, eğitimi, okumayı mükemmelleştirmek ve eğitimsel araştırmaları desteklemek için , uygun bilimsel verileri toplama ve kullanmaya; bu eğitimde öğrenciler tarafından karşılaşılan güçlükler üzerinde çalışmaya, bilgi alış-verişini, profesyoneller, ebeveynler ve bilimsel partnerler arasındaki tecrübeleri uygun hale getirmeye, eğitimsel araştırmaları analiz etmeye ve gündemdeki bilgiler ile yapılan araştırmaları toplamaya, ilk formasyonu geliştirmek ve eğitimcilerin sürekliliği için tavsiyeleri hayata geçirmeye uygun eğitimsel araştırmaların çeşitliliğini geliştirmek ve cahilliği önlemek üzere yeniliklere önem vermektedir.

Laiklik Gözlemevi: Laiklik gözlemevi 25 Mart 2007 tarihli 2007-425 sayılı kararname ile kamu hizmetlerinde laiklik prensibine saygı çerçevesinde hükümete danışmanlık eder. Bu unvan doğrultusunda; laiklik gözlemevi, laiklik üzerine kamu yetkilerini kullanarak, verileri birleştirir, analizler, çalışmalar ve araştırmalar üretir, diğer kurumlara araştırma ve çalışmaların yapılmasını salık verir.

Laiklik gözlemevi, Başbakan ya da bakanlar tarafından yasal veya yönetmeliğe uygun metinlerin projeleri çerçevesinde denetlenebilir (Eurybase/eurydice.org. 2008).

4.5.1. Kilise ve Devletin Birbirinden Ayrılması

1833 Guizot yasası gereklerinin Falloux yasasının gerekleri ile birleşmesi sonrasında, özel ve kamuya bağlı ilkokulların büyük bir bölümü din adamları topluluğunun yönetimi altına girmişti. Özellikle kız öğrencilerin eğitiminden sorumlu rahibelerin görüşleri yerine psikoposun uyum mektubuyla öğrencilerin eğitsel kapasite diploması geçerli

olabilirdi (Chevallier, Conac, 1991). O dönemde, erkeklerin üçte biri papazlar okuluna gitmekteydi. En azından popüler kültürün çocuklarından oluşan her iki grup, eğitimini kilisenin egemenliğinde almaktaydı. Burada 47 000'i papazlardan oluşan 110 000 kadın ve erkek öğretmen eğitim vermekteydi. Bununla birlikte kamu eğitimi veren kurumlardaki laik öğretmenler bile papazların gözetimi altında idi. Papaz, belediye başkanı ile birlikte ücretsiz eğitim almaya hak kazanmış öğrencilerin listesini hazırlamaktaydı. Laik öğretmen, öğrencilere din kitabını ezbere okutturmalı idi.

O dönemde Kırsal bölgelerde, ilkokul eğitimine önem verilmesi gündeme gelmiştir. Bu duruma istinaden aynı dönemde III. Napolyon'un başbakanı Victor Duruy 1867'de yayınladığı yasasıyla 12 000 yeni okul açılmıştır. Böylece, eğitimin zorunlu, laik ve ücretsiz olmasını öngören yeni eğitim programı da öne sürülmüştür. Görüldüğü üzere Fransa'da laiklik devlet okullarındaki eğitimin üç genel prensibinden biridir. Laiklik, Napolyon'un 1801'deki uyum yasası ve 1905'te kilise ve devletin birbirinden ayrılması yasası ile şekillenmiştir. Buna göre, okul tarafsız olmalıdır. Din, eğitimde araç değildir.

15 Mart 2004 tarihli 2004-228 sayılı yasa açıkça belirtir ki, "devlet okulları, kolejler ve liselerde dinî bir işaret ya da giyimin taşınması ile öğrencilerin cesaret içinde dinî kisve altında gösterdikleri her tür davranış yasaktır"(Eurybase/eurydice.org.2008).

4.5.2. Zorunlu Eğitim

Devlet okullarında eğitim üç temel kavram ile ifade edilmektedir:

- Laiklik
- 16 yaşına kadar zorunlu eğitim
- Ücretsiz eğitim (Eurybase/eurydice.org.2008).

Eğitim, birinci ulusal önceliktir. Eğitimde kamu hizmeti, öğrencilerin rahatlığı için çalışmaktadır. Eğitim ayrıca, hakların eşitliğine katkıda bulunur.

Millî eğitimin genel politikasını oluşturan temel prensipler, yönlendirme yasası ve 23.04.2005 tarihli programında açıklanmaktadır.

Tüm öğrencilerin başarısı için diğer yasal düzenlemeler öğrenci haklarında eşitliği garanti etmektedirler. Bunlar:

- Sosyal yapı için 18 Ocak 2005 yasası.
- Özürlü kişilerin vatandaşlığı ve katılımı ile hak ve taleplerdeki eşitlik için 11 Şubat

2005

yasası.

-Hakların eşitliği için 31 Mart 2006 yasası.

Fransız Millî Eğitim Sistemi de Türk Millî Eğitim Sistemi gibi iki ana bölümden oluşmaktadır: 1.Örgün Eğitim 2.Yaygın Eğitim

4.5.3. Örgün Eğitim

Fransa'da örgün eğitim alanına giren kurumlar şunlardır: Okulöncesi, ortaöğretim ve yükseköğretim.

4.5.3.1. Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitim, henüz ilköğretim çağına gelmemiş olan 2 veya 3-5 yaş arası çocuklara yönelik bir eğitim kademesi olup, zorunlu değildir. Anaokulunda üç öğretim devresi vardır:

1.Petite section(Küçükler bölümü)

2. Moyenne section (Orta yaş bölümü)

3. Grande section (Büyükler bölümü)

3 yaş grubunda okullaşma oranı %95'dir. 5 yaş grubunda bu oran %100'dür

(<http://www.insee.fr/fr/ffc/figure/NATTEF07116.XLS>).

Tablo 8 : 2006-2007 ve 2007-2008 Eğitim ve Öğretim yılında Okulöncesi Eğitim Kademesindeki öğrenci sayıları

L'entrée scolaire (Öğretim Yılı)	Nombre d'enfants (Öğrenci Sayıları)
L'année 2006-2007	2 578 400
L'année 2007-2008	2 551 100

Kaynak: Note d'information 08.01/janvier, MEN-DEPP

Tablo 8'de görüldüğü üzere 2006-2007 eğitim ve öğretim yılı okulöncesi eğitimde toplam 2 578 400 öğrenci eğitim görürken, 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında bu rakam 27 400 öğrenci sayısı gerileyerek, 2 551 000 öğrenci olarak belirlenmiştir. Öğrenci sayısındaki bu gerileme nüfus faktörü ile yakından ilgilidir. Okulöncesi eğitimde bu durum doğum oranlarında artış veya düşüş ile ifade edilmektedir. Buna göre, 2001 yılından 2003 yılına kadar Fransa'da doğum oranı azalmış ve 2004 yılı

itibariyle bu oran yeniden artış göstermeye başlamıştır (Eurybase/eurydice.org.2008). 2004 yılı doğumlu 3 yaş grubu öğrencileri sayısı, ilköğretim hazırlık sınıfına (Cours Préparatoire: CP) geçen 2001 yılı doğumlu 6 yaş grubu öğrencileri sayısından daha azdır. 2004 yılı doğumlu 3 yaş grubunda öğrenci sayısında görülen % 0.6'lık artış ile bu yaş grubu öğrenci sayısında toplam 4 900 öğrenci sayısı kadar bir artış gözlemlenmiş olmakla beraber diğer yaş gruplarında aynı oranda artış söz konusu değildir. Buna göre, anaokulları, 4 yaş grubu öğrenci sayısından geçmiş yıla oranla % 0.8'lik düşüşle 6 700 öğrenci eksilmiştir, 5 yaş grubu öğrenci sayısından ise % 1.4 'lük düşüş gözlenmiştir. Bu yaş grubuna geçen yıla oranla 11.200 öğrenci kayıt yaptırmamıştır.

4.5.3.2. İlköğretim

İlköğretim 6 yaş grubu çocuklardan başlayarak tüm çocuklar için zorunlu ve ücretsizdir. Eğitim beş yıl süreyle 11 yaşına kadar devam etmektedir. Bu süreç, derslerde zorlanılması durumunda sınıf tekrarıyla uzayabilmekte veya yüksek başarı gösterilmesi durumunda sınıf atlamayla kısalabilmektedir (Eurybase/eurydice.org.2008). Anaokulu büyükler bölümünde başlayan temel öğrenmeler devresi, temel eğitim düzeyinin hazırlayıcı sınıfında da (Cours Préparatoire: CP) devam eder ve temel eğitimin 2. sınıfının (Cours Élémentaire- Première Année: CE 1) sonunda biter (2 yıl süreli birinci devre). Derinleştirme devresi temel eğitimin son üç yılından oluşur (Cours Élémentaire-Deuxième Année: CE 2, Cours Moyen-1. Année: CM1 ve Cours Moyen-2. Année: CM2) (AFAE, 1999: 10/1; Auduc, 1994: 40) Bu eğitim kademesinde de okullaşma oranı %100'dür. (<http://www.insee.fr/fr/ffc/figure/NATTEF07116.XLS>)

Tablo 9: 2007-2008 Eğitim ve Öğretim Yılı İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Sayıları

L'année 2007-2008 (Öğretim Yılı)	Nombre d'élèves (Öğrenci Sayıları)
L'enseignement public (Devlet Okulları)	4.047.300
L'enseignement privé (Özel Okullar)	901.600

Kaynak: Note d'information 08.02/janvier, MEN-DEPP

Tablo 9’da görüldüğü üzere devlet okullarında ilköğretim kademesindeki hazırlık sınıfından orta sınıfa kadar (CP’den CM2’ye kadar) toplam öğrenci sayısı 4.047.300 olarak belirtilmiştir. Bu oran 2006-2007 eğitim ve öğretim yılındaki ilköğretim kademesindeki öğrenci sayısından % 0.8’lik bir artışla 30 400 öğrenci daha fazladır.

Özel okullarda 2007-2008 eğitim ve öğretim yılı öğrenci sayılarına bakıldığında 2006, 2005 ve 2004 yılı verileriyle % 13.5 gibi aynı oranda devam ettiği görülmüş, öğrenci sayılarının 901 600 olduğu belirtilmiştir.

4.5.3.3. Ortaöğretim

Fransız eğitim sisteminde ortaöğretim kademesi “collège” (kolej) olarak adlandırılmakta olup, dört yıllık bir eğitim sürecini kapsamaktadır. Kolejdeki okul yapılanması 6., 5., 4. ve 3. sınıfı içermektedir. Kolej, üç eğitim devresinden oluşmaktadır:

- Uyum ve gözlem devresi (Kolej ile ilköğretim arasında (6. sınıf) geçiş dönemini ifade eder).
- Merkezi devre (5. ve 4. sınıfı kapsar).
- Yönelme devresi (3. sınıfı kapsayarak; meslekî, teknolojik ve genel eğitime hazırlık dönemini teşkil eder).

4.5.3.4. Lise

Kolej eğitiminin 3. sınıfı sonunda, öğrenciler genel, teknolojik ve meslekî eğitim veren liselerden her hangi birine devam edebilirler. Teknik ve genel eğitim veren liseler öğrencileri, 2., 1. ve son sınıf olmak üzere üç yılda genel, teknolojik bakaloreya ve teknisyen brövesine hazırlarlar.

Dersler iki devrede düzenlenir: belirleme devresi (genel ve teknolojik ikinci sınıf) ve son devre

(birinci sınıf ve son sınıf).

Teknisyen brövesini alan öğrenciler ya aktif yaşantıya devam edebilir ya da yüksek teknisyenlik bölümlerindeki dersleri takip edebilirler. Bunların yanında Üniversite Teknoloji Enstitülerine (IUT) de girebilirler.

Teknolojik ve genel bakaloreya son sınıfı müteakip alınır ve üniversite derslerine katılmaya imkân sağlar. Değişik durumlara göre düzenlenir ve zorunlu sözlü, yazılı ve isteğe bağlı gerçekleşen sınavları içine alır.

Meslekî lise, uzman teknik bilgilerin iyi bir seviyede verildiği genel formasyonu içine alır. Mesleğe hazırlama hedefini ortaya koyan ikinci devre meslekî eğitimler, üniversite eğitimindeki dersleri takip etmeye imkân sağlarlar.

İkinci devre meslekî eğitimler certificat d'aptitude professionnelle (CAP) (meslekî yeterlik sertifikası) , brevet d'études professionnelles (BEP) (meslekî eğitim brövesi), baccalauréat professionnel (BP) (meslekî bakaloreya) diplomalarıyla sonuçlandırılır.

Tablo 10: 2007-2008 Eğitim ve Öğretim Yılı Ortaöğretim Kademesindeki Öğrenci Sayıları

Nombre d'élèves dans le premier et second degrés (Birinci ve ikinci kademe öğrenci sayısı)	Nombre de collégiens (Kolej öğrencileri sayısı)	Nombre de lycéens (Lise öğrencileri sayısı)	Nombre de lycéens professionnels (Meslek lisesi öğrencilerinin sayısı)
5 371 368	3 187 955	1 470 032	713 381

Kaynak: Note d'information 08.02/janvier, MEN-DEPP

Tablo 10'da görüldüğü üzere 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında ortaöğretim ilk ve ikinci kademesindeki öğrenci sayısı 5 371 368, kolej öğrencisi sayısı 3 187 955, lise öğrencisi sayısı 1 470 032 ve meslek lisesi öğrenci sayısı 713 381 olarak tespit edilmiştir. Buna göre,

2007-2008 eğitim ve öğretim yılında ortaöğretim kademesinde en yüksek öğrenci sayısı 5 371 368 öğrenci ile ortaöğretim ilk ve ikinci kademesinde bulunmaktadır.

Tablo 11 : 2006-2007 Eğitim ve Öğretim Yılı Eğitim Kademelerinde (Resmî-Özel)
Öğrenci Öğretmen ve Okul Sayısı

	2006-2007 Eğitim ve Öğretim Yılı				
Toplam Öğrenci Sayısı (İlkokul, Kolej ve Lise)	14 972 847	Toplam Öğretmen Sayısı (Özel Okul Öğretmenleri Dahil)	880 068	Toplam Okul Sayısı (İlkokul, Kolej ve Lise)	67 077
Birinci ve İkinci Kademe Öğrenci Sayısı	12 072 139	Öğretmen Sayısı (Devlet Okulu Öğretmenleri)	735 567	Okul Sayısı (Devlet Okulları)	58 205
Devlet Okullarında Okuyan Öğrenci Sayısı	10 039 955	Eğitim Kurumlarındaki Stajyerler	24 751	Okul Sayısı (İlkokullar)	55 667
İlkokulda Okuyan Öğrenci Sayısı	6 644 108	Öğretmenler Dışında Devlet Okullarında Çalışanlar	204 946	Okul Sayısı (Kolejler)	7 011
Kolejde Okuyan Öğrenci Sayısı	3 207 181	Devlet Üniversitelerinde Çalışanlar	145 933	Okul Sayısı (Meslek Liseleri)	1 696
Lisede Okuyan Öğrenci Sayısı	1 491 184	Öğretmenler	89 698	Okul Sayısı (Diğer Lise Türleri)	2 623
Meslek Lisesinde Okuyan Öğrenci Sayısı	719 666	Öğretmenler Dışında Devlet Üniversitelerinde Çalışanlar	56 235	Okul Sayısı (Eğitimin adapte edildiği bölgesel okullar)	60
		İdari Akademik Personel	26 604		

Kaynak: <http://www.education.gouv.fr/cid5713/les-grands-chiffres-2006-2007-metropole-dom.html>

Tablo 11’de 2006-2007 eğitim ve öğretim yılına ait öğrenci, öğretmen ve okul sayıları verilmiştir. Buna göre söz konusu yıllarda tüm eğitim kademelerinde (resmî-özel) öğrenim gören toplam öğrenci sayısı 14 972 847’dir ve bu öğrencilerden 12 072 139u birinci ve ikinci kademedeki öğrenim görmektedir. İlkokullarda 6 644 108, kolejlerde 3 207 181, liselerde, 1 491 184 öğrenci öğrenim görmektedir. Tüm eğitim kademelerinde (resmî-özel) eğitim veren toplam öğretmen sayısı ise 880 068’dir ve bu öğretmenlerin 735 567’si sadece devlet kurumlarında görev yapmaktadırlar. Tüm eğitim kademelerinin toplam okul sayısı 67 077’dir. Devlet üniversitelerinde çalışan personel toplam 145 933’dür. Devlet üniversitelerinde eğitim veren öğretmenler 89 698’dir. İdari akademik personelin sayısı 26 604’tür. Bunların 58 205’i devlet okuludur. İlkokul sayısı 55 667, kolej sayısı 7 011, meslek liseleri sayısı 1 696, diğer lise türlerinin sayısı 2 623’tür. Eğitimin adapte edildiği okulların sayısı 60’tır.

4.5.4. Yaygın Eğitim

Fransız sürekli meslekî formasyon sistemi ekonomik ögeler ve devlet kurumları arasında çok kurallı sorumlulukların paylaşımı üzerine kurulmuştur.

Bu yapısal anlayış eğitimin her kademesinde fikir ortaya koymak üzere gereklidir.

Bu orijinal model, yaşam boyu öğrenme adı altında Avrupa lüğatinde açıkça belirtilmiştir.

Meslekî formasyon sisteminin yönlendirmeleri sosyal partnerler tarafından tartışılır ve meslekler arası uyumu kendilerine amaç edinir. Parlamento bu uyumları Fransız sosyal hakları içersinde açıklar. Avrupa yönerge ve tavsiyeleri doğrultusunda bu hakları yerine getirirler.

Formasyon politikaları ve onların finansmanında sorumlulukları belirtilen ekonomik ögeler ve kurumlar:

- Devlet,
- Devlet toplulukları, (bu konuda özellikle dinler söz sahibidir).

- Sosyal partnerler, patronlar ve ücretli çalışanlardan seçilmiş temsilciler
- Kurumlar

Ancak ücretli çalışanlar meslekleştirme yolunda gitgide sorumluluk anlayışına sahip olmaktadır. Onlar, formasyona yatırım yaparak meslek yaşantılarını güvence altına almak düşüncesini paylaşmaktadır.

Yaygın eğitim kurumları, tüm kurumlar için meslekî durumları ve kazanımları doğrultusunda, Fransız eğitim sistemi içerisinde yer alan meslekî aşamada önemli olan hizmetleri önerir ve pazarlar:

- bilgi ve yönlendirme
- yeteneklerin testi
- işe yönelik rehberlik etme
- meslekî ve genel formasyonlar
- tecrübelerin kazanımının geçerliği

Hizmetlerin tümü formasyonun kamusal yorumları ile birlikte finansçı ve komisyoncular arasında tartışılır.

Fransa'da bir bütün olarak formasyonun tutarı brüt iç üretim miktarı içerisinde % 1.47 olarak 22.9 milyar avro civarındadır (Dares-ministère de l'emploi, de la cohésion sociale et du logement-Note- Mars 2006 numéro. 13.3- 2003 données statistiques).

19. y.y boyunca sanayileşme durumu ile birlikte yetişkin (halk) eğitimi de gelişme ortamı bulmuştur. Birinci Dünya Savaşı sonunda yasalar teknik eğitimin gelişmesini öne sürmüştür.

İkinci Dünya Savaşı sonu 1970'li yıllara kadar yetişkin (halk) eğitimi, devlet ve belediyelerin desteğiyle sosyal ortam düzeyine yerleştirilmiştir.

16 Temmuz 1971 yasasıyla birlikte içinde eğitim alanına dair bilgiler yeniden ortaya koyulmuştur. Bu yasa itibariyle, yetişkin (halk) eğitimi, ulusal zorunluluk haline gelen sürekli meslekî eğitimin merkezine yerleştirilmiş olup, kurumlar finansal açıdan buna katkıda bulunacak ücretli çalışanları için eğitim planları oluşturacaktır.

Görüldüğü üzere, Fransız eğitim sisteminde sürekli eğitim yaklaşık 40 yıldır bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürekli eğitim, yetişkin (halk) eğitimi gibi ifadelerle altı çizilen yaygın eğitim anlayışı; yaş, eğitim seviyesi gözetmeden yapılan eğitim amaçlı

etkinliklerin tümüyle özdeşleşmekte ve insan yaşantısının her döneminde eğitim olgusuyla karşı karşıya kalınmasının kaçınılmaz olduğu önemli bir gerçek olarak öne sürülmektedir. Bu durum, Türk Eğitim sistemi yaygın eğitim anlayışında, halk eğitimi ile bütünleşmekte, insanın “her yaşta eğitim” kavramı çerçevesinde kendini yetiştirmesi ve boş zamanını değerlendirmesi amacına hizmet etmektedir.

4.6. Eğitimin Teftişi

Fransa’da Millî eğitim genel teftişi (Inspection Générale de l’Education Nationale: IGEN), araştırma ve millî eğitim idaresinin genel teftişi (Inspection Générale de l’Administration de l’Education Nationale et de la Recherche: IGAENR), région pedogojik teftişi-akademi teftişi (Inspection Pédagogique Régionale- Inspection Académique: IA-IPR) ve millî eğitim teftişi (Inspection de l’Education Nationale: IEN) olarak dört teftiş kurulu vardır (AFAE, 1999: 21/6)

Fransız Millî Eğitim sisteminde, 1802’de birinci konsül Bonaparte tarafından “öğretimin genel teftişi”olarak oluşturulan ve sonradan içeriği “kamu öğretimi genel teftişi” olarak değiştirilen IGEN ile 1965’te kurulan IGAEN’in 1999’da ismi değiştirilerek IGAENR olan iki genel teftiş kurulu söz konusudur. Genel teftişler doğrudan bakana bağlıdır. Bunlardan IGEN, kurum hakkında bakana bilgi vererek, sınıf içindeki öğretmeni denetleyip, öğretim kalitesi hakkında bilgi sahibi olmak görevini yerine getirir. Genel teftiş kurulları bakanlığın hiyerarşik yapılanmasından bağımsız olarak görevlendirildiklerinden, kendi felsefelerini yaratarak bu yönde hareket ederek, kurul üyeleriyle görüşme yaparak çalışmalarını hakkında değerlendirmelerde bulunurlar.

10 Temmuz 1989 tarihli yasanın 25. maddesi her iki genel teftiş kurulunun yıllık raporunu Parlamente’ye göndermesini ifade etmektedir. 1999’da IGEN 9 yıllık raporunu Parlamente’ye sunmuştur. Bu raporda, analiz, görüş ve araştırmalar yer almaktadır. Görev bilinci ve eğitim sisteminin yapısı dolayısıyla, çalışma alanlarındaki yöntemler çeşitlilik göstermektedir. Bununla birlikte, millî eğitimin tüm atama sınavlarına IGEN başkanlık eder. IGAENR jüri ve devam formasyon programlarında yer alarak , yönetim ve eğitici personelin işe alınmalarına ve formasyona katılır (AFAE, 1999: 21/2; Bobichon, Gauzente ve Rocquet, 1994: 84 akt. Kara)

IGEN sınavlarına başvurmak için millî eğitim asil memurunda, beş yıl öğretmenlik

yapmış olmak üzere toplam on yıl görev yapmış olmak şartı aranmaktadır. Bununda yanında müfettiş adaylarında devlet doktorası, agregasyon ya da bu diplomaya denk bir diploma sahibi olmak özelliği de aranır. Millî Eğitim Genel Teftiş Başkanı, başkanlığında yedi genel müfettiş, yedi merkezî yönetim müdürü ve yedi üniversiteliden oluşan danışma kurulu, adayların dosyalarını inceler. Atamalar, danışma kurulu görüşü alındıktan sonra cumhurbaşkanının onayına sunulur. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle ilgili atama gerçekleştirilir.

Millî eğitim genel müfettişlerinin görevleri şu kapsamlar dahilinde oluşturulur:

- Eğitim sistemini çalışmasını denetlemek
- Sonuçları değerlendirmek
- Eğitim politikasının uygulanması hakkında görüş ve öneri sunmak

4.6.1. Müfettiş

Millî eğitim genel müfettişleri üç mantık çerçevesinde görevlerini yerine getirirler. Bunlardan biri, disiplin ve uzmanlık mantığıdır. Bu mantıkta, genel teftiş elemanları 12 alan ile iki uzmanlık alanına (“Enseignement primaire” et “Etablissement et vie Scolaire”) grubuna ayrılmışlardır ve her grup başında bir başkan vardır. Gruplarda yer alan müfettişler kurum ve alanların eğitim düzey, kalitelerini inceleyip, değerlendirirler. Yüksekokullara hazırlayıcı sınıf ile yüksek teknisyen bölümlerinin öğretmenlerini denetlerler. Öğretmen, yönetim elemanları ve öğrenci temsilcileriyle görüşürler. Gerekli görüldüğünde veliler, siyasetçiler ve dış katılımcılarla da görüşürler.

Bir diğer mantık ögesi de konu mantığıdır. Her yıl bakana çalışma şeklini bildirmek üzere on konu halindeki anketler veya incelemelere göre bir rapor hazırlanır. Bu anketler veya incelemeler, “raportörler” tarafından yürütülür. Her alan üzerinde çalışan müfettişler gereken alanlardan inceleme yaparlar. Yeni eğitim teknolojileri, yerinden yönetim, çıraklık eğitimi, öğretmenlik formasyonu, öğretim içeriği gibi düşünme sanatlarının gelişmesinde alan incelemesi yaparak disiplinler arası komisyonlar oluşturulur.

Son olarak arazi mantığında, her akademide akademi görevlisi olarak üç yıl için bir millî eğitim genel müfettişi atanır. Görevi, millî eğitim müdürü (rektör) ile birlikte akademinin yerel pedagojik teftiş çalışmalarını belirlemek, akademi içersinde IGEN

yıllık programının uygulanmasını sağlamak ve IA ile région (bölüm) eğitim teftişi ve IEN katılımlarını düzenlemektir. Bir yardımcısı ve dört görev yardımcıları olan millî eğitim genel teftiş başkanı beş yıl için bakan tarafından atanır ve grup çalışmalarını yönetir (AFAE, 1999: 21/2-21/3; Bobichon, Gauzente ve Rocquet, 1994: 90, <http://www.education.gouv.fr/syst/orgs1.htm> akt. Kara).

IGAENR 14 Nisan 1965 tarihli kararname ile oluşturulan okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar yetkili teftiş kurulusudur. 12 Temmuz 1999 tarihli 99-587 sayılı kararname bu teftiş kuruluna önemli bir mevki kazandırmıştır. İşbirliği içersinde olduğu iç işleri genel teftişi (Inspections Générales du Ministère de l'Emploi et de la Solarité: IGAS) ve maliye genel teftişi (Inspections Générales du Ministère des Finances: IGF) kurullarını görev ve prestij itibariyle yakalamıştır (AFAE, 1999: 21/3 akt. Kara).

Eğitim ve araştırma sisteminin tamamen denetimi ve değerlendirmesi yanında eğitim, yükseköğretim, araştırma ve teknoloji mevzuatını uygulayan ve uygulanmasında görev üstlenen kurumların genel ve sürekli denetim ve değerlendirmesini yapar. 13 Ekim 1999 tarihli kararname; araştırmayı, teknolojiyi, çeşitli kuruluşları, başbakandan görev mektubu almayı, diğer bakanlıklar, yerel kuruluşlar, yabancı hükümetler veya uluslar arası kuruluşlar adına çeşitli görevler üstlenmeyi üstüne almıştır. Böylece, teftiş kurulunun görev alanı öğretmenleri bireysel alanda değerlendirmenin yanında yönetim, finans, muhasebe ve ekonomi alanlarında da etkin olmuştur. IGAENR doğrudan bakana bağlıdır. Bakanın öngördüğü özel veya genel nitelikte acil/özel koşullarda görev genişletmesi yapılabilir. Bazı durumlarda diğer teftiş kurullarıyla işbirliği söz konusudur (Örnek olarak IGEN). Teftiş elemanlarının bir kısmı kamu veya eğitim çevresi kuruluşlarında merkezî veya taşra hizmetlerinin yönetim görevlerini veya danışmanlık görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu teftiş kurulu, her yıl 150-200 tane raporu bakana onaylatır. Kurulun genel sekreteri birimin organizasyonu ve çalışmasını düzenler. Grup etkinlikleri grup başkanı tarafından düzenlenip, uygulanır. Bu teftiş kurulu, 14 Ocak 2000 tarihinde 90 üyeden oluşmaktadır. Bunun yanında 20 kadar müfettiş genel teftişlere atanmıştır. Bazıları merkezî ya da taşra sisteminde idarî veya danışmanlık görevleri üstlenmiştir. Grubun çalışma alanında yer alan her akademi özel olarak bir akademi danışmanı tarafından izlenir. Günümüzde IGAENR üyeleri üç beş

akademiye bir araya getiren Île de France (başkent bölgesi), Centre (Merkez), Est (Doğu), Midi (Güney), Nord-Ouest (Kuzey-batı), Ouest (Batı), Sud-Est (Güney-doğu) olmak üzere yedi yerel grupta hizmet vermektedir.

Bölüm genel idaresi denetimi, akademi teftişi ya da ilsel idare olarak adlandırılır. Bu ilsel idare, millî eğitimden sorumlu bakanın önerisi üzerine cumhurbaşkanının kararnamesiyle akademi müfettişi tarafından yönetilir. Akademi müfettişi yetkilerini yükseköğretim hariç tüm eğitim kademelerinde kullanma hakkına sahiptir.

İl millî eğitiminin hizmetler müdürü olan akademi müfettişi, emirleri doğrultusunda hareket ettiği vali ve rektör ikili işbirliğinin etkisi altındadır. En yakın çalışma arkadaşları arasında akademi müfettişi ve genel sekreter tarafından alınan kararların hepsine katılarak ve idarî hizmetler şefi statüsünde görev yaparak akademi teftişinin idarî hizmetleriyle ilgilenen akademi müfettiş yardımcısı vardır.

Bununla birlikte, akademi müfettişi, bünyesinde teknik danışman olarak görev yapan farklı memurlar çalıştırır (Örnek olarak IEN).

İlköğretim ve ortaöğretim kademeleri her biri için görevlendirilmiş akademi müfettişinin yetkilerini takip ederek akademi müfettişinin görevini ortak olarak yerine getirirler (Eurybase/eurydice.org.2008).

4.7. Eğitimin Finansmanı

Her gelişmiş ülkede olduğu gibi Fransa'da da eğitim harcamaları bütçede önemli bir paya sahiptir. Her eğitim sisteminde farklı eğitim kademelerindeki öğrenciler için yapılan harcamalar farklılık gösterir.

Fransa'da devlet, öğretici ve yönlendirme personelinin ücretleriyle ilgilenir. 1982 ile 1983 tarihli yasalar bölgelerin ve illerin fonksiyonunu yerinden yönetime devretmiştir. Buna göre, ortaöğretim ikinci devre kurumlarının yatırım ve çalışma giderlerini bölgeler, ortaöğretim birinci devre kurumlarının (kolej) yatırım ve çalışma giderlerini bölgeler, bucaklar ise okulöncesi ile ilköğretim kurumlarının yatırım ve çalışma giderlerini karşılar. Devlet ile bölgeler, üniversite kurumlarının giderlerini ortak olarak karşılar. Bölümler ise vali gözetiminde, öğretmenleri tayin eder ve bazı bursların verilmesini sağlar. Bölümler, ulusal vergilere ek olarak eğitim vergisi koyma yetkisini yerine getirir. Bu vergiler ile kaynak eğitim dahil olmak üzere tüm eğitim harcamaların yaklaşık yarısı

karşılır. Geriye kalan giderler de devletin sağladığı ödenekle karşılır (Eurydice/eurybase.org.2008).

Devlet ile anlaşmalı olan özel eğitim kurumlarına devlet, öğretmenlerin ücretlendirilmesini, temel ve sürekli eğitim giderlerini karşılır. Ancak bu kurumların kamu eğitim kurumlarının hizmet saatlerine ve eğitim programlarına uyum çerçevesinde devlet denetimine açık olması gereklidir (www.education.gouv.fr/syst/orgs1.htm Akt.Kara).

Tablo 12 : 2004'te Eğitim Finansmanı Destekleyicileri

	Milyon avroluk destek	%
Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim ve Araştırma Kurulu	63.148	54.3
Diğer Bakanlıklar	6395	5.5
Diğer Yönetim Birimleri	951	0.8
Gönüllü Kuruluşlar	25.271	21.7
Şirketler	7503	6.5
Aileler	13.009	11.2

Kaynak:http://www.google.com.tr/search?hl=fr&riz=1T4ADBR_frTR213TR213&q=reunion+des+conseils+de+professeurs+au+lycee&btnG=Rechercher.

Tablo 12' göre Fransa'da eğitim finansmanı destekleyicileri 2003-2004 eğitim ve öğretim verileri olarak Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim ve Araştırma Kurulu eğitime 63.148 milyon avroluk destekle eğitim diliminde %54.3 paya sahip olarak ilk sırada yer almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim ve Araştırma Kurulu'nu 6395 milyon avroluk destekle diğer bakanlıklar izlemektedir.

Tablo13: 2004'te Farklı Eğitim Kademelerine Yönelik Harcama Yüzdeleri

Eğitim Kademeleri	%
İlköğretim	21
Ortaöğretim I. Kademe	36
Ortaöğretim II. Kademe	12
Yükseköğretim	14
Özel Eğitim Kurumları	7
Diğer Yönetim Birimleri	21

Kaynak:http://www.google.com.tr/search?hl=fr&riz=1T4ADBR_frTR213TR213&q=reunion+des+conseils+de+professeurs+au+lycee&btnG=Rechercher.

Tabloda eğitim düzeylerine göre 2003-2004 eğitim ve öğretim yılı harcama yüzdeleri verilmiştir. Buna göre, bütçeden ilköğretime %21, Ortaöğretim I. Kademe %36, Ortaöğretim II. Kademe %12, Yükseköğretime %14, Özel Eğitim Kurumlarına %7, Diğer Yönetim Birimlerine % 21 oranında harcama yapılmaktadır.

Tablo 14 : 2007-2008 Eğitim Öğretim Yılı Farklı Eğitim Düzeylerine Yönelik Harcama Miktarları

İlköğretim	1.250.653 avro
Ortaöğretim	683.803 avro
Toplam	1.934.456 avro

Kaynak:http://www.google.com.tr/search?hl=fr&riz=1T4ADBR_frTR213TR213&q=reunion+des+conseils+de+professeurs+au+lycee&btnG=Rechercher

Tabloda 2007-2008 eğitim ve öğretim yılı farklı eğitim düzeylerine göre harcama miktarları verilmiştir. Buna göre, 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında ilköğretim 1.250.653 avro, ortaöğretime 683.803 avro olmak üzere toplam 1.934.436 avro harcama yapılmıştır.

Yüksek üniversite formasyonlarına kayıt hususunda bakanlık yönetmeliği ile belirlenen “kayıt ücretleri” öğrenciler tarafından ödenir. Bununla birlikte, öğrenciler öğrenim süresince birçok burs ve krediden yararlanabilir. (www.education.gouv.fr/syst/orgs6.htm, Akt.Kara)

Devlet okullarında eğitim ücretsizdir. Özel okullarda ise eğitim belirli bir ücrete tâbi olup, eğitim giderleri öğrenci velilerine bırakılmıştır. Buna göre, ilköğretim çağındaki bir öğrencinin velisi tarafından ödenecek eğitim giderleri olarak kantin giderleri, çocuk yuvası ya da okul sonrası derslerin giderleri ve okul dışı etkinlik giderleri gösterilebilir. Yemek için ayrılan gider, devlet okullarında 60 avro olmakla beraber özel okullarda 100 avrodur. Devlet okullarında öğrenim gören bir öğrencinin bir miktar yemek gideri belediye tarafından karşılanmaktadır. Özel okullarda öğrenim gören bir öğrencinin yemek gideri velisi tarafından karşılanmakta olup, bölge veya kurumun farklı olması bu giderde çok az bir farklılık göstermektedir. Çocuk yuvası için aylık 15 avro ile 23 avro dolaylarında bir gider söz konusudur. Birçok veli sabah ve eğer akşam saatleri de uygunsa çocuk yuvasını tercih etmektedir. İlköğretim çağındaki bir öğrenci için okul dışı etüt çalışmaları talebi yüksektir. Okul dışı etkinlik giderleri için, ortalama yıllık etkinlik başına 79 avro ile 90 avro arasında değişen ücretlendirme vardır. Çocuk yuvası veya okul dışı etütlerin yerine bu etkinliklere katılım gösterilir. Bu giderin, bir miktarını belediyeler karşılamaktadır.

2007-2008 eğitim ve öğretim yılında zorunlu eğitim çağındaki öğrenciler için 272.57 avro para yardımında bulunulmuştur. Bununla birlikte, okulöncesi ve ilköğretim çağındaki öğrenciler için Millî Eğitim Bakanlığı burs vermemektedir. Bazı şartlarda bazı belediyelerce öğrencilere bu imkân sunulmaktadır. Devlet de para yardımına ihtiyaç duyan öğrencilere okula devamlılık bursu vermektedir. Para yardımları doğrudan veya dolaylı olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır.

BÖLÜM 5

5. EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

5.1. Türkiye ve Fransa Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması

Türkiye’de ilköğretim eğitim kademesi 6-14 yaş, Fransa’da ise 6-11 yaş arasını kapsamaktadır. Türkiye ve Fransa’da eğitim sisteminin amacı lâik, zorunlu ve ücretsizdir. Zorunlu eğitim çağı, Türkiye’de 14 (İlköğretim) Fransa’da 16 (ilköğretim-ortaöğretim I.kademe-ortaöğretim II. kademenin ilk senesi) yaşa kadardır. Buna göre, Türkiye’de zorunlu eğitim 8 yıl, Fransa’da 10 yıldır. Her iki ülkede de okulöncesi eğitimin amaçları benzerdir. Fransa’da ilköğretim amaçları daha spesifik olarak ifade edilmektedir. Türkiye’de ilköğretimin amaçları daha geneldir. Bununla birlikte her iki ülke eğitim sisteminde de eğitimin bir hak olduğu, eğitimde fırsat eşitliği, bireysel yeteneklerin geliştirilmesi, karma eğitim ve yöneltme prensibinin ortak olduğu görülmektedir.

Türkiye ve Fransız eğitim politikaları da benzerlikler göstermektedir. Her iki eğitim sisteminin de merkezî olması dolayısıyla eğitimin denetimi ülkelerin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir. Fransa’da ilköğretimden yükseköğretime kadar gerçekleştirilen eğitim sürecinin denetiminden IGAENR sorumludur. Türkiye’de ilköğretim müfettişleri ilköğretimin denetimini üstlenmektedir. Türkiye’de ortaöğretim lise ve dengi okulları kapsarken, Fransa’da ortaöğretim iki kademedен meydana gelmektedir. Fransa’da ortaöğretim birinci kademeде ortaokul (kolej), ikinci kademeде lise ve dengi okullar (meslek, teknik ve genel liseler) bulunmaktadır. Türkiye’deki ortaöğretim kurumları ile Fransa’daki ortaöğretim ikinci kademe kurumları arasında benzerlik görülmektedir.

Yaygın eğitime gelindiğinde Türkiye’de bu eğitimin kurumları olarak Halk Eğitim Merkezleri, Çıraklık Eğitim Merkezleri, Pratik Kız Sanat Okulları hizmet verirken, Fransa’da benzer hizmetler yetişkin (halk) eğitimi ve sürekli eğitim programları kapsamında üniversitelerde, ulusal uzaktan eğitim merkezinde verilmektedir.

Her iki ÷lkede de eēitim planlaması kalkınma planlarının bir parçası olarak gör÷lmekte ve eēitimin finansmanı devlet tarafından karşılanmaktadır.

BÖLÜM 6

6. YÜKSEKÖĞRETİM

6.1. Yükseköğretim

Ülkemizde, yükseköğretim, 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'nın 3. maddesine göre, “Millî eğitim sistemi içinde ortaöğretime dayalı, en az dört yılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümü” ve Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre de “Bilim kollarının birinde yüksek bilgi ve araştırma yetkisi veren öğretim” (1974: 879) olarak tanımlanmaktadır (Okçabol, 2007).

Yükseköğretim, içinde bulunan sorunları görmeye, onlara çözüm üretmeye gereksinim duyulduğu durumlarda, hizmet alanlarına nitelikli insan potansiyeli kazandırmak amacıyla yaşamın demokratikleşmesine, insan haklarının korunup, var olmasına, kültürel düzeyin güçlendirilmesine, birlik, beraberlik ve eşitlik kavramları çerçevesinde hukuksal değerlerin kabul görmesine, toplumsal refahın arttırılmasına, toplumsal ve ulusal barışın gelişmesine olanak sağlamaktadır.

Yükseköğretim, insanları belli bir alanda uzmanlaştırmak, bu alanda ideale ulaştırmak ve onların yaşam seviyelerini belirleyip, topluma ve insanlığa yararlı çalışmalar yapmalarını sağlamak işlevini üstlenmektedir. Tarihten günümüze bir meslek sahibi olmak için insanlığı bilim yapmaya teşvik eden yükseköğretim kurumları üniversitelerdir.

Üniversite “Fakültelerden oluşan yükseköğretim ve bilim kurumu”dur (TDK, 1974: 822). Barnet (1990), Scott(1989), Van Vught (1989) da dile getirdiği üzere, üniversitelerin amaçları, bilgi üretmek (araştırma yapmak), bilgiyi okul ortamında paylaşmak (ders vermek) ve bilgiyi yaymaktır (yayım yapmaktır). (Akt. Okçabol, 2007) Bu amaçlar dahilinde geçmişten günümüze hizmet veren üniversiteler, toplumları kültürel ve insanî yönden zenginleştiren, dünyaya açılan bilgi üretme ve paylaşma merkezleridir.Üniversiteler, bilgi kazandırmak amacından hareketle evrensel bir nitelik arz ederler. Üniversiteler kanalı ile insanlar toplumsal sorunlara eleştirel düşünce ile

yaklaşmakta ve bu bağlamda eleştirel bakış açısı kazanmaktadırlar. Üniversiteler, bilim, inceleme, araştırma, düşünme ve eleştirme yuvalarıdır. Sınırsız olarak öğretme ve bilgi paylaşma kurumları olan üniversiteler ayrıca, özgür düşünme yollarının bulunup, aktarıldığı noktada yetiştirdiği üniversite öğretim elemanları potansiyeli ile bir bütündür.

6.2. Yükseköğretimin Toplumsal Yeri ve Önemi

Yükseköğretim, toplumsal ve insanî değerlerin aktarılması ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakılması yönünde önem arz etmektedir. İnsanlara bir yandan toplumsal sorunlara çözüm yolları üretmek amacıyla eleştirel düşünce yolları gösterilmekte, bir yandan da bunların toplumsal değerler üzerindeki etkisi yönünde insanları harekete geçirmesi yönünde vazgeçilmez olduğu görüşü paylaşılmaktadır.

Yükseköğretimin amaçları içinde yer alan, insanın kültürel yaşama katılması için onu araştırma yapma yönünde geliştirme, meslek sahibi yapma, toplumsal değerleri koruyup, benimsetme, ulusal birlik, eşitlik, bütünlük içinde evrensel bir anlayışı yayma ifadeleri toplumsal olma çerçevesinde değerlendirilebilir.

Russell (1926) üniversite, bilim ve toplum üçlemesinin birbirlerini hangi yönlerden etkilediklerine dair çıkarımlarda bulunmuş, “Eğer arı bilim, üniversitelerin amaçlarından biri olarak yaşamayı sürdüreceksen, yalnızca boş zamanı olan az sayıdaki kibar insanın incemiş zevkleri ile değil tüm toplumun yaşamı ile bağlantılı hale getirilmelidir” ifadesiyle bu durumu dile getirmiştir. Russell’in de ifade ettiği bilimin toplumsal boyutta değerlendirmesi üzerindeki gerekçesinden yola çıkarak, bilim adamı unvanını taşıyacak kişilerin de, bilimsel yöntem ve teknikleri kullanabilen, toplumsal olgulara etik yönden bakabilen alanında edindiği tecrübelerini paylaşabilenler vasfına erişmeleri desteklenmelidir. İnsan-yükseköğretim-toplum üçgeninde insan unsuru, demokratik hak ve özgürlüklerinin olduğu, insan haklarının saygı gördüğü, evrensel barışın kabul edildiği yükseköğretime ihtiyaç duymaktadır. Toplum unsuru da insanlığa birlik ve beraberlik çerçevesinde barışı öngören bir yaklaşım geliştirip, uygulamak için yükseköğretimin bir başka deyişle bilimsel bilginin, teşvikine gereksinim duymaktadır. Evrensel düzeyde de toplumların gereksinimi, birbirini anlamak, saygı duymak, kabullenmek, barış içinde ve insanca yaşamaktır (Okçabol, 2007).

6.3. Eğitim Sistemlerinde Yükseköğretim Tarihi

6.3.1. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunun kurulduğu 1299'dan 1800'lü yıllara kadar dönemde üniversite anlayışı gelişme göstermemiştir. O yıllarda Osmanlı İmparatorluğunda yükseköğretim kurumları işlevine sahip medrese kültürü yaygın olarak benimsenmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunda ilk medrese 1330'da Orhan Bey döneminde açılmıştır. Daha sonra Bursa, Edirne ve İstanbul'da medreseler açılmıştır. Yükseköğretim tarihinde Fatih Kanunnamesi olarak bilinen medreselerle ilgili düzenlemeleri içeren bir yükseköğretim mevzuatı oluşturulmuştur. Bu yükseköğretim mevzuatı 1470'de Fatih Sultan Mehmet tarafından çıkarılmıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde aynı zamanda, Avrupa bilim dünyasına paralel olarak devlet adamı Türk, Arap ve Fars dillerinin öğretildiği Enderun Mektebi açılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunda çağdaşlaşma ilk olarak askeri alanda kendini göstermiştir. 19. yüzyılın başlarında askeri okullar açılmıştır. Bu dönemden sonra eğitimde topyekûn yenileşmeye gidilerek, ilkokul (iptidâî), ortaokul (rüştîye), ve liseler (idadî) açılarak, yüksekokul, fakülte ve üniversiteye dönüşen okulların açılması söz konusu olmuştur. Bu okullar şunlardır: Adliye (1839), Ziraat (1847), Mülkiye (1859), Maden (1858), Telgraf (1861), Ticaret (1861), Sanayi (1863), Tıbbiye (1872), Hukuk (1880), Güzel Sanatlar (1883), İlahiyat (1890), Baytar (1889), Beden Eğitimi (1906), Polis (1907), Dişçi (1909), Orman (1909) ve Kadastro (1911) (Akyüz, 1999 Akt. Okçabol, 2007). Öğretmen yetiştirmek amacıyla 1877'de Büyük Öğretmen Okulu, 1891'de Erkek Yüksek Öğretmen Okulu adını almıştır (Okçabol, 2007).

Bununla birlikte, Tıbbiye okulu Tıp Fakültesine, Güzel Sanatlar Okulu, Güzel Sanatlar Akademisi'ne ve 1982'de Mimar Sinan Üniversitesi'ne (Arın, 1997: 67 Akt. Okçabol, 2007); Hamidiye Ticaret Mektebi Âlisi, 1938'de Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'na, 1959'da İstanbul İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi'ne ve 1992'de Marmara Üniversitesi'nde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ne dönüştürülmüştür (Özel, 1995: 2 Akt. Okçabol, 2007).

1863'te medrese öğrencileri ile halka açık olarak eğitim hizmeti verecek olan darülfünûn kurulmuştur. Darülfünûnun öğretim kadrosu döneminin nüfuzlu kişilerinden oluşuyordu (Arıbaş, 1995). Darülfünun, 1865'te çeşitli gerekçeler neticesinde kapatılmıştır.

1869'da çıkartılan Genel Eğitim Tüzüğü 79. maddesine göre, Darülfünun-u Osman-i kurulmuştur. Bu durumda, fen, hukuk ve edebiyat şubelerinden oluşturulan Darülfünun-u Osman-i' de dersler Türkçe anlatılacaktı. Lisans öğrenimi 3 yıldır, öğretim elemanı (müderris) olacaklar 4 yıl okuyacaktır (m. 85); dersler halka açık olacaktır (m.87) (Hatipoğlu, 2000a: 24-28)

Darülfünuna gidecek olan öğrenciler en az 16 yaşında olacak ve jüri karşısında Osmanlıca, genel tarih, coğrafya gibi konularda sınava tabi tutulacaktı. Darülfünun başkanı (rektör), eğitim bakanının önerisi üzerine padişah tarafından atanacaktı.

Darülfünunun gelirleri, harçlardan, bağışlardan ve devlet tarafından karşılanacaktı. Darülfünun-u Osman-i'nin 1870 yeniden öğretime başlaması durumu dönem içersinde çok yankı uyandırmıştır. Ancak bir yıl sonra kapatılmıştır.

Darülfünun 1874-1875'te Darülfünun-u Sultani Galatasaray Lisesi'nde üç şubesiyle (hukuk, mühendislik, edebiyat) öğrenime başlamıştır. 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşları döneminde darülfünun'da ders yapılamaması nedeniyle 1881-1882'de darülfünun yeniden kapatılmıştır.

Darülfünun 1890'da fen, edebiyat ve ilahiyat şubeleriyle Darülfünun-u Şahane adıyla açılmıştır. 1890'da açılan Darülfünun-u Şahane tüzüğüne göre, şube müdürleri eğitim bakanının önerisiyle padişah tarafından atanır (m.5).

Darülfünuna 18 yaşını dolduran İstanbul'daki lise mezunları ya da o liselerde verilen bilgiye sahip olduklarını kanıtlayanlar alınır, din şubesine başvuranlar ayrıca sınava alınır (m.9).

Öğrenci, girişte yarım ve her üç ayda bir çeyrek katlın öder (m.116).

Mülkiye, hukuk, tıp ve yüksek öğretmen okulu mezunları, istedikleri şubeye sınavsız girebilir (m.10). Öğrenim sonunda sözlü sınav yapılır (m.21) (Hatipoğlu, 2000a: 35-37).

Osmanlı İmparatorluğu 19. yüzyıla kadar İslam düşünürlerinin, 19. yüzyılın sonuna doğru da Fransız düşünürlerinin etkisi altında kalmıştır. 1908 II. Meşrutiyetin ilânı ile, Kız Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır. II. Meşrutiyet döneminde Osmanlıların

Almanlara yakınlaşması nedeniyle darülfünun da Alman etkisi altına girmiştir (Arıbaş, 1995: 24).

Darülfünûn, modern bir üniversite statüsünde, bilimsel düşünceye dayalı eğitim vermeye başlamıştır. 1919'da yayımlanan Darülfünun-u Osman-i Tüzüğü'ne göre, darülfünûn bilimsel özerkliğe sahip (m.2) bir bilim kuruludur (m.1).

Fen, edebiyat ve hukuk mezunları doktora diploması alırlar (m.3). Öğretim, öğretim üyelerinin kararı ile kürsü ve derslerden oluşur (m.5); öğretim üyeleri ve öğretmen fakülte meclisi üyesidir (m.10); fakülte üyesi olmak için, 30 yaşını doldurmak, lisans derecesine sahip olmak, bir yabancı dil bilmek, bilimselliğini gösterecek bir çalışma yapmış olmak gerekir (m.11). Öğretmen olacaklar, profesörlerin seçtiği bir kurul tarafından sınavla seçilir (m.16); bakan darülfünunun reisi olup, darülfünun genel müdürü (rektör) aracılığıyla okulu gözetir (m.19) (Hatipoğlu, 2000a: 67-72).

Cumhuriyet'in ilânıyla birlikte darülfünun yeniden önem kazanmış, 1 Nisan 1924'te 493 Sayılı İstanbul Darülfünun'unun Şahsiyeti Hükmiyesi Hakkında Kanun çıkarılarak, darülfünunun adı İstanbul Darülfünunu olarak değiştirilmiş ve bu eğitim kurumu aynı çıkarılan yönetmelikle bilimsel özerklik kazanmıştır. 1926'da açılan ve lise mezunlarının alındığı iki yıllık Orta Öğretmen Okulu, 1929-30 öğretim yılında "Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü" ve daha sonra da "Gazi Eğitim Enstitüsü" adını almıştır (Akt. Okçabol, 2007).

1932'de darülfünunu incelemek üzere İsviçre'den Albert Malche, Türkiye'ye davet edilmiştir. Malche'in verdiği raporda, Darülfünunda bilimsel inceleme ve araştırma yapılmadığı, böyle bir ortamda geleceğin öğretim üyelerini yetiştirecek bir üniversite geleneğinin sürdürülemeyeceği dile getirilmiştir. (Hatipoğlu, 2000a: 117)

Bu rapor üzerine Atatürk, İstanbul Darülfünununu kapatılarak, yerine İstanbul Üniversitesi'nin kurulmasını istemiştir. 31 Mayıs 1933 tarih ve 2252 Sayılı İstanbul Darülfünunu'nun İlgasıyla Yerine Yeni Esaslar Dahilinde Bir İÜ Teşkiline İlişkin Kanun çıkarılmış; üniversite ve rektör sözcükleri kullanılmaya başlanmıştır (Akt. Okçabol, 2007).

İstanbul Üniversitesi'nin mecliste kabul gören 18 Kasım 1933'te 2263 Sayılı Kanununa göre, rektör eğitim bakanının önerisi üzerine üçlü kararnameyle, dekanlar, rektörün

önerisi ve bakanın kararıyla; profesörler ise Fakülte Kurulu'nun tespit ettiği üç aday arasından bakanın kararıyla atanacaktır (Gürüz, 2001).

24 Ekim 1934 tarihli İÜ Yönetmeliği'ne göre üniversite, fen, edebiyat, hukuk ve tıp fakültelerinden oluşmaktadır (m.1). Üniversitenin idarecisi, eğitim bakanının temsilcisi olan rektördür (m.2-3). Rektör, bakanın önerisi üzerine müşterek kararname ile atanır ve cumhurbaşkanınca onaylanır (m.4); üniversite profesörlüğünden başka hiçbir iş yapamaz (m.6).

Üniversite Heyeti rektörün başkanlığında dekanlar ve genel sekreterden (m.11), Üniversite Danışma Komitesi, fakültelerde kurulan danışma komitelerinden (m.16) ve üniversite meclisi fakülte meclislerinden oluşur (m.20). Fakülte meclisleri, fakültenin ordinaryüs profesörleri ile profesörlerden (m.33) ve üniversite öğretim kurulu, ordinaryüs, profesör ve doçentlerden oluşur (m.37). Rektörün istediği genel sekreter bakanlıkça atanır (m.25). Her fakültede dekana bağlı olarak, idare ve maliye, öğretim ve programlar, yayın ve öğrenci işleri danışma komiteleri vardır (m.31). Ordinaryüs ya da profesör kadrosu açıldığında, fakülte meclisi tarafından iki ya da üç aday gösterilir; rektör, bu adayların her biri hakkında Üniversite Heyetinin oyunu alarak görüşünü bakanlığa bildirir; Bakan, bunlar arasından birini tercih ve tayin eder; gösterilen adayları uygun bulmazsa başka adaylar gösterilmesini isteyebilir (m.38). Ordinaryüs olabilmek için, en az beş yıl profesörlük yapmış olmak, profesörlükte dikkate değer başarı göstermek ve ders kitabı ya da başka yayınları olup alanında tanınan biri olmak gerekir. Doçentin profesör olabilmesi için en az yedi yıl doçentlik yapması, dersleriyle, araştırmalarıyla ve yayınlarıyla kendini kanıtlamış olması gerekir. Yedi yıl sonunda profesör olamayan doçentler, üniversite dışında bir göreve aktarılırlar (m.39) (Hatipoğlu, 2000a: 105-113).

1938'de eğitim bakanı olarak atanan Hasan Ali Yücel, yükseköğretim dahil tüm eğitim kademelerinde sosyal ve kültürel yaşama ilişkin bir çok düzenleme getirmiştir. Bu dönemde sırasıyla şu eğitim kurumları açılmıştır:

- İzmir Yüksek Ticaret ve İktisat Okulu (1941),
- Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü (1943),
- Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü (1944),

- İstanbul ve İzmir Kız Eğitim Enstitüleri (1946),
- Ankara Fen Fakültesi (1943),
- Ankara Tıp Fakültesi (1945),
- İstanbul Yüksek Mühendis Okulu (Şimdiki adıyla İTÜ (1944)).

18 Haziran 1946'da 4936 Sayılı Üniversiteler Kanununa göre, üniversiteler, fakültelerden, enstitü, okul ve bilimsel kurumlardan oluşmuş, özerkliği ve tüzel kişiliği olan yüksek araştırma ve öğretim birimleridir. Her üniversite genel özelliği ve tüzel kişiliği içinde, o üniversiteyi oluşturan fakülteler de bu kanun hükümlerine göre bilim ve yönetim özerkliğine ve tüzel kişiliğe sahiptir (m.1). Üniversitenin görevi, özetle bilim anlayışı kuvvetli, sağlam düşünceli aydınlar yetiştirmek, toplumsal sorunlarla ilgilenmek, uluslararası kurumlarla işbirliği yapmak, meslek adamı yetiştirmek, bilimsel verileri halka iletme (m.3).

Fakültelerde genel kurul, profesörler kurulu ve yönetim kurulu vardır (m.4). 4936 Sayılı yasayla oluşturulan Üniversitelerarası Kurul'da, rektör ve dekanlar ile senatolarca seçilecek birer üye bulunmaktadır (m.13).

Üniversitenin profesörleriyle ordinaryüs profesörlerinden oluşan profesörler kurulu, kendi içinden, her seçim döneminde başka fakültelerden olmak üzere rektörü (m.12), fakültenin profesörleri ile doçentlerin kendi aralarından seçeceği iki doçentten oluşan (m.6) fakülte profesörler kurulu da, fakülte profesörleri arasından iki yıl için dekanı seçebilmektedir (m.8).

Üniversite organları, senato ve yönetim kuruludur (m.9), Üniversitede bölüm yapılanması olmayıp kürsüler vardır. Profesörler kurulu, fakültelerde kürsü ve enstitü kurulmasını ya da birleştirilmesini önerebilmektedir (m.6).

Fakülte Genel Kurulu'nda, fakültedeki tüm profesör, doçent ve öğretim görevlileri (m.5) ve Fakülte Yönetim Kurulu'nda da dekan, bir önceki dekan ve fakülte profesörler kurulunun kendi içinden seçeceği üç profesör bulunmaktadır (m.7).

Senato, rektör, bir önceki rektör, dekanlar, fakülte ve varsa üniversiteye bağlı yüksekokul profesörler kurulunun, fakülte (ve yüksekokul) profesörleri arasından seçeceği ikişer profesörden oluşmaktadır (m.10), Üniversite yönetim kurulu, rektör, bir önceki rektör, dekanlar ve genel sekreterden oluşur (m.11). Yönetmelikler, Millî Eğitim

Bakanı'nın onamasından sonra yürürlüğe girer. Oluşturulan Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) başkanı Millî Eğitim Bakanı'dır (m.13). Millî Eğitim Bakanı üniversitenin başıdır (m.16), ÜAK'nın açacağı doçentlik sınavına (m.19) girmek için, en az iki yıl bilim doktoru ya da tıpta uzman olarak çalışmış olmak gerekmektedir (m.18).

Üniversite öğretim yardımcıları, öğretim görevlileri, okutmanlar, uzmanlar, çevirmenler ve asistanlardan oluşmaktadır (m.33). Yeni kurulacak üniversitede, bir ay içinde gerekli seçimler yapılacaktır (geçici madde 8), Dekan ve rektörlerin görev süreleri 2 yıldır (m.8, 12); aynı birimden üst üste dekan/rektör seçilmemektedir. Görüldüğü gibi, 1946'da çıkarılan 4936 Sayılı Yasa ile üniversitelere bilim adamı atanmasına önem verilmiş, akademik kariyer için yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu yasada üniversite yapılanmasında kurulların yetkisi öne çıkmaktadır ve yöneticiler, ilgili kurulların kararlarını yerine getirmekle yükümlüdür (m.8 ve 12). Üniversiteler katma bütçe ile yönetilmektedir (m.53) ve öğrencilerden alınacak harçları senato belirlemektedir (m.55); bütçe hazırlıkları üniversite yönetim kurulunda birleştirilir ve senatoda son şeklini alır (m.57). Bu yasaya göre bakan, hükümet adına üniversiteleri denetleme yetkisine sahiptir. Senato ve ÜAK'nın bazı kararları bakan onayı ile yürürlüğe girmektedir. 1946'da Türkiye'nin çok partili sisteme geçmesiyle, üniversiteler de siyasetin etkisi altına girmiştir.

1955'de Karadeniz Bölgesi'nde Karadeniz Teknik, Ege Bölgesi'nde Ege, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise Atatürk Üniversiteleri açılmıştır. 1959'da Ankara'da bulunan Bölge Plânlaması ve Mimarlık Okulu Orta Doğu'nun kaynaklarını geliştirmek ve ekonomik sorunlara çözüm getirmek, Türkiye ve başka ülkelere yarar sağlayacak araştırmalar yapmak amacıyla İngilizce eğitim verecek olan Orta Doğu Teknik Üniversite'sine (ODTÜ) dönüştürülmüştür (Kafadar, 2000) 1958 ve 1959'da Bursa ve Buca Eğitim Enstitüleri ile Ankara Yüksek Öğretmen Okulu, 1957'de Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu ve 1959'da İstanbul Erkek Teknik Öğretmen Okulu ile imam hatip okullarına öğrenci yetiştirmek üzere, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü açılmıştır (Eşme, 2001 Akt. Okçabol, 2007).

1960'lı yıllarda, planlı kalkınmayı hayata geçirmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve fen alanında çalışmalar yapacak Türkiye Bilim ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) kurulmuştur. 53 bin üniversite öğrencisinin 5 bini yurtlarda kalıyordu.

1961'de 351 Sayılı Yasa ile Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu (YURTKUR) kurulmuştur. Bu dönemde meslekî öğretmen okulları, 1962'de yüksek teknik öğretmen okulları adını almış; 1964'te İzmir Yüksek Teknik Öğretmen Okulu, 1965'te ise Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu ile Ankara Üniversitesi'nde eğitim fakültesi açılmıştır. 1967'de toplumsal ve kültürel değerlere bağlı olan doktorlar yetiştirmek üzere Hacettepe Üniversitesi açılmıştır.

8 Haziran 1965 tarihli 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, özel okulların açılması gündeme gelmiştir. Özellikle ticaret, mühendislik ve mimarlık üzerine özel yüksekokulların açılması da bu dönemde hız kazanmıştır.

1961 Anayasası'nın üniversitelere ilişkin 20. maddesi şöyledir: "Üniversiteler ancak devlet eliyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler, bilimsel ve idarî özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir. Üniversiteler kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinden kurulu organları eliyle yönetilir ve denetlenir; özel kanuna göre kurulmuş Devlet Üniversiteleri hakkındaki hükümler saklıdır. Üniversiteler organları, öğretim üyeleri ve yardımcıları, Üniversite dışındaki makamlarca her ne suretle olursa olsun, görevlerinden uzaklaştırılamazlar. Üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe araştırma ve yayında bulunabilirler. Üniversitelerin kuruluş ve işleyişleri, organları ve bunların seçimleri, görev ve yetkileri, öğretim ve araştırma görevlilerinin Üniversite organlarıncı denetlenmesi, bu esaslara göre kanunla düzenlenir, Siyasi partilere üye olma yasağı, Üniversite öğretim üyeleri yardımcıları hakkında uygulanmaz. Ancak bunlar, partilerin genel merkezleri dışında yönetim görevleri alamazlar."

20 Eylül 1971 Tarih ve 1488 Sayılı Yasa ile, 1961 anayasasının 20.maddesi değiştirilmiş, üniversitenin idarî özerkliği kaldırılmış ve anayasada şu ibareler yer almıştır:

"Üniversitelerin bütçeleri, genel ve katma bütçelerin bağlı olduğu esaslara uygun olarak yürürlüğe konur ve denetlenir. Üniversitelerle onlara bağlı fakülte, kurum ve kuruluşlarda öğrenim ve öğretim hürriyetlerinin tehlikeye düşmesi ve bu tehlikenin

üniversite organlarınca giderilmemesi halinde Bakanlar Kurulu, ilgili üniversitelerin veya bu üniversiteye bağlı fakülte, kurum ve kuruluşların idaresine el koyar ve bu kararını hemen TBMM Birleşik Toplantısı'nın onamasına sunar. Hangi hallerde el koymayı gerektireceği, el koyma kararının ilân ve uygulama usulleri ile süresi ve devamı, Bakanlar Kurulu'nun yetkilerinin nitelik ve kapsamı kanunla düzenlenir”.

14 Haziran 1973 Tarihinde 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 36. maddesi yükseköğretim kurumlarının neler olduğu, 37. maddesi yükseköğretimin nasıl düzenleneceği, 38. maddesi yükseköğretimin paralı oluşu ve 39. maddesi ise yükseköğretimin plânlaması ile ilgilidir. 20 Haziran 1973 Tarihinde 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu ile yükseköğretime yön vermek eşgüdüm sağlamak amacıyla bir Yükseköğretim Kurulu (YÖK) oluşturulmuştur (m.4).

Bu yasaya göre, “Üniversiteler, fakülte, bölüm, kürsü, yüksekokul, enstitü ve benzeri kuruluşlarla hizmet birimlerinden oluşan özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğe sahip yüksek bilim, araştırma, öğretim ve yayım birlikleridir. Her üniversite kendisine bağlı kuruluş ve birimlerle bir bütündür. Bir üniversitenin genel özerkliği ve tüzel kişiliği içinde bu üniversiteyi oluşturan fakülteler de bu kanun hükümlerine göre tüzel kişiliğe sahiptir. Üniversiteye bağlı diğer kuruluşların tüzel kişiliğe sahip olması üniversite senatosunun kararına bağlıdır” (m.2).

Bilimsel öğretim yapacak olan üniversiteler, öğrencilerini, bilim anlayışı kuvvetli, millî tarih şuuruna sahip, vatanına, örf ve adetlerine bağlı, milliyetçi ve sağlam düşünceli aydınlar ve yükseköğretime dayalı mesleklerde türlü bilim ve uzmanlık kolları iyi hazırlanmış bilgi ve tecrübe sahibi, sağlam karakterli vatandaşlar yetiştirmekle yükümlüdür (m.3).

YÖK, her üniversiteden seçilen bir profesör ile millî eğitim bakanının önerisi üzerine bakanlar kurulunca atanacak üyelerden oluşur, bakan YÖK'ün göstereceği üç aday arasından bir genel sekreter seçer (m.5).

Üniversite üzerinde devletin gözetim ve denetimini sağlamak üzere, başbakanlığa bağlı olarak ve başbakanın başkanlığında çalışan Üniversite Denetleme Kurulu kurulmuştur (m.7).

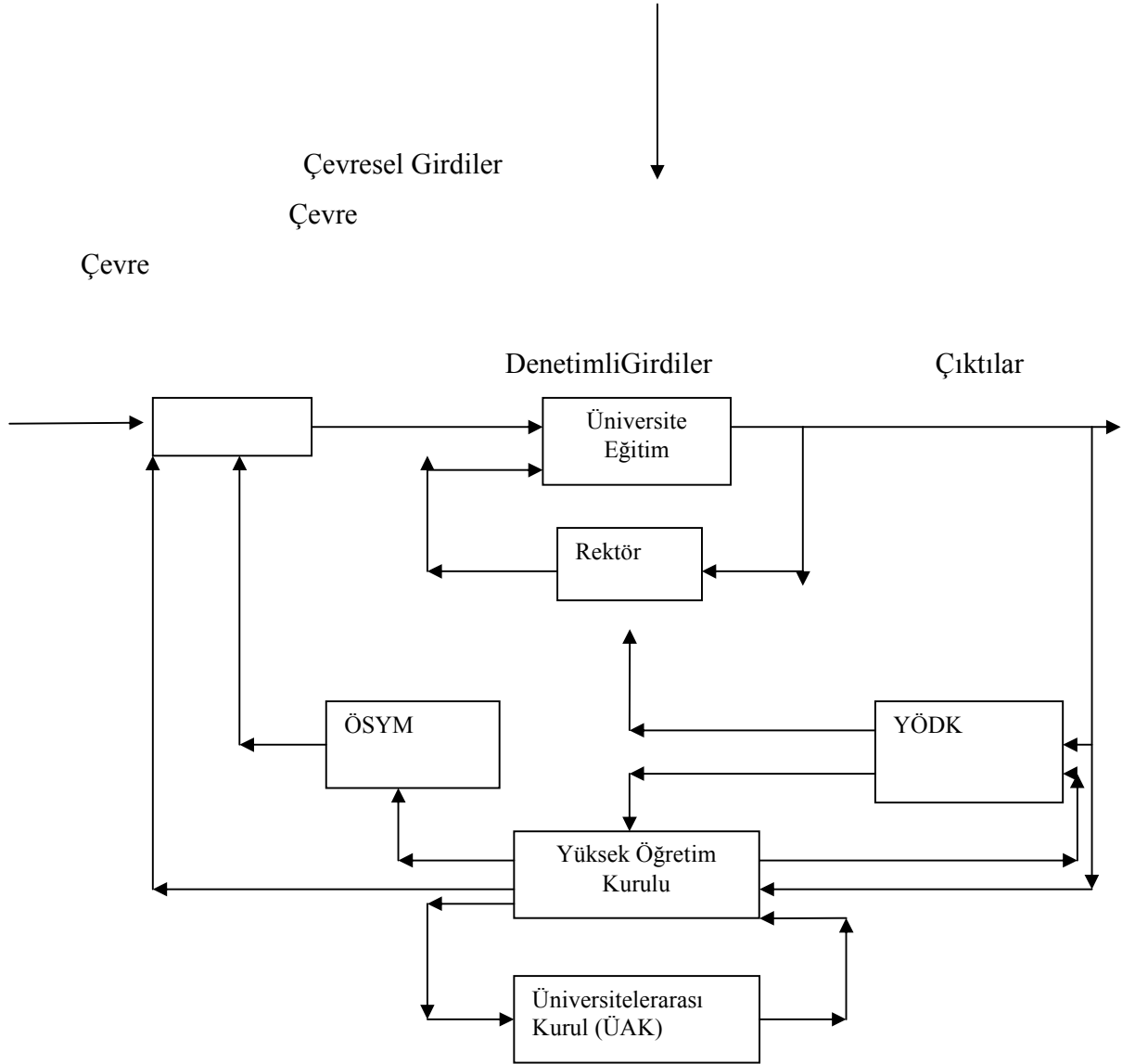
Profesörler kurulu kaldırılarak, dekan seçimi fakülte kuruluna verilmiş (m.16) ve üniversite öğretim yardımcıları arasına araştırma görevlileri de eklenmiştir (m.28).

Bundan sonraki dönemde, şu üniversiteler açılmıştır:

- Dicle Üniversitesi, Diyarbakır (1973).
- Çukurova Üniversitesi, Adana (1973).
- Anadolu Üniversitesi, Eskişehir (1973).
- İnönü Üniversitesi, Malatya (1973).
- Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas (1974).
- Uludağ Üniversitesi, Bursa (1975).
- Fırat Üniversitesi, Elazığ (1975).
- Selçuk Üniversitesi, Konya (1975).
- On dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun (1975).
- Erciyes Üniversitesi, Kayseri (1978) (Korkut, 2001).

1974'te lise dengi ilk öğretmen okulları kapatılarak, yüksekokul niteliğinde iki yıl eğitim veren okullara dönüştürülmüştür. Mektupla öğretmen yetiştirme uygulamasıyla, 1975'te Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu ile İstanbul Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu açılmış, yüksek öğretmen okulları 1978'de kapatılması neticesinde yükseköğretim düzeyinde öğretmen yetiştirilmesi sağlanmıştır.YÖK, 2547 Sayılı Yasa ile yükseköğretim birimleri, bu birimlerin görevleri ve yükseköğretim çalışanları hakkındaki her türlü ayrıntıyı bildirmektedir. Bu yasaya göre, YÖK, Cumhurbaşkanı'nca tercihen rektörlük yapmış kişiler arasından seçilen 7, Bakanlar Kurulu tarafından seçilen 7, kurul üyesi olmayan profesörlerden Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilen 7 üye olarak toplam 21 üyeden meydana gelmektedir

Şekil 4: Yükseköğretim Sistemi

Kaynak: Okçabol, 2002: 58

Şekil 4'te görüldüğü üzere rektör, üniversitelerin en üst yöneticisidir. Üniversite, bilimsel özerkliğe ve tüzel kişiliğe sahip, bilimsel araştırma ve yayım yapan bir yükseköğretim kurumudur. Rektörler, yükseköğretim üst kuruluşlarının kararlarını uygulamak, üniversite kurullarının önerilerini inceleyerek karara bağlamakla görevli olup, gerekli gördüğü hallerde öğretim elemanlarının ve diğer personelin görev yerlerini değiştirebilir ya da yeni görevler verebilir (m.13).

2547 Sayılı yasaya göre ÖSYM, YÖK'ün belirlediği çizgiler çerçevesinde yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan, yapan ve değerlendiren, öğrenci adaylarının yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmaları ve diğer hizmetleri yürüten YÖK'e bağlı bir kuruluştur (m.10). Yükseköğretim Denetleme Kurulu (YÖDK), YÖK adına üniversiteleri, bağlı birimlerini, öğretim elemanlarını ve bunların faaliyetlerini gözetim ve denetim altında bulunduran, YÖK'e bağlı bir kuruluştur (m.8).

YÖDK, YÖK'ün önereceği beş profesör üyeden; Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay'ın belirlediği üç adaydan YÖK'ün seçtiği bir üye ve MEB'in seçeceği bir üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Üniversitelerarası Kurul (ÜAK), rektör, Genelkurmay Başkanlığı'nın silahlı kuvvetlere bağlı akademilerden ve üniversite senatolarının kendi üniversitelerinden dört yıl için seçecekleri bir profesörden oluşur. Bu kurul ayrıca ilgili yönetmelikleri hazırlayıp, doçentliğe yükseltme esaslarını beliler ve doçentlik sınavlarını açar.

6.3.2. Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Tarihsel Süreci

Fransa'da yükseköğretim tarihi ilk üniversitelerin kurulduğu 12. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu kurumlar, özerk yapıda, düzgün bir statüde hizmet vermişlerdir. Bu kurumlar, toplumun dinî ve sivil en yüksek sorumluluk sahiplerini yetiştirmişlerdir. 18.yüzyılda İhtilâl ile birlikte, ulus için önemli şahsiyetleri yetiştirmek üzere, 15 Eylül 1793'te kabul edilen bir anlaşma ile özel yüksek okullar kurulmuştur: halk işleri merkez okulu (çok teknik okullara dönüştürülmüştür), meslek ve sanat konservatuvarı, doğu dilleri okulu, güzel sanatlar okulu.

19. yüzyılın başı 10 Mayıs 1806'da I. Napolyon, eğitimi kontrol etme kaygısıyla üniversite kurulu ile (denetleme ve hukuk organı) İmparatorluk Üniversitesi'ni

kurmuştur. Bu kurum, eğitimi tekeline almış ve tüm kurumların merkezine yerleştirilmiş devlet üniversitesi konumundadır. Tüm öğretmenler, zorunlu olarak bu üniversitenin üyesidirler. Bu dönemde, rektörün yönettiği akademi (27 akademi) bölgesi olan illerde, dekanlarını atayan doğrudan merkezî yetkiyle yönetilen fakülteler bulunmaktadır. 1850’de Falloux yasasıyla kapatılan İmparatorluk Üniversitesi, Fransa Üniversitesi’ne dönüştürülmüştür. Eğitimi tekeline tutarak yapılandırılmış üniversite, 1854’te Fransa’nın on altı akademik bölgeye ayrılmasından sonra kapatılmıştır. Belirli sayıda yetkiyle donatılmış, rektörün gözetimi altındaki fakültelere dönüştürülmüştür.

Fakülte yapılandırılması, 1896’da Üniversite adını almıştır. Dördüncü Cumhuriyet döneminde (1946-1958), hükümetler üniversite ile ilgilenmiş, üniversite ikililiğinde-yüksekokullar önem kazanmıştır. Sanayileşme faktörü ve Lyon’daki profesörler ve önemli şahsiyetlerin ortaya çıkmasıyla, L’Ecole Centrale Lyonnaise pour l’industrie et le Commerce (Lyon Ticaret ve Sanayi Merkez Okulu) kurulmuştur. Altmışlı yıllardan itibaren, zorunlu eğitimin 16 yaşa çekilmesi ile ortaöğretimdeki öğrenci sayılarındaki ve dolayısıyla bakanlıktaki artış ile anılan ikinci dünya savaşı sonrası ortaya çıkan “baby-boom”, okullaşma oranında da artışı beraberinde getirmiştir.

Günümüz Fransa yükseköğretim düzenlemesi, Faure yasasının önemli prensiplerini aynen kapsayarak, kurumların dış dünyaya açılmasını desteklemek ve yüksekokullar ile üniversiteleri aynı ekseninde gruplandırmak amaçlarına hizmet eden “Eğitim Yasası” ile yönetilmektedir. Bu yasa, üniversitelerin devlet kuruluşu statüsünün bundan böyle meslekî, kültürel, bilimsel nitelikli devlet kuruluşu (l’établissement public à caractère scientifique, culturel et professionnel (EPSCP))olarak adlandırıldığını kabul etmiştir. Üniversiteler spesifik olarak birçok oluşumdan meydana gelmektedir: bölümler, laboratuvarlar ve araştırma merkezleri.

26 Ocak 1984 Tarihli Yasa (Savary Yasası), 20.maddesindeki yükseköğretim alanında sözleşme kavramıyla Fransız yükseköğretim sisteminin bugünkü düzenlemesindeki prensipleri açıklamaktadır. Siyasi sözleşme, 24 Mayıs 1989 Tarihli bakanlık genelgesi ile uygulamaya konulmuştur (Eurybase/eurydice.org 2008).

Üniversitelerin sorumluluğu ve özgürlüğüne ilişkin 10 Ağustos 2007 Tarihli Yeni Yasa beş yıl içinde yükseköğretimden sorumlu bakanlığın girişimiyle reform eksenine yerleştirilmiştir.

Siyasi sözleşme, son yıllarda yükseköğretimde bilinen belli başlı reformları hayata geçirmeye yöneliktir:

-LMD şemasını ve araştırma ve yükseköğretim Avrupa ortamına girişi destekleyen sözleşme görüşmeleri ile yapılmıştır. 2006 eğitim ve öğretim yılında, tüm kurum ve kuruluşlar bu şema etrafındaki görüşlerini bildirmiştir.

-Finans yasasına yönelik çıkartılan yeni organik yasa, yükseköğretim kurumları/devlet ilişkisindeki sözleşmelerin geçerliliğini güçlendirir.

-Diğer yasal kararlar, açık, ulusal politikaya saygı çerçevesinde kurumların kimliklerini doğrulamaya yöneliktir:

-Yükseköğretimin Avrupa ortamında oluşturulmasında yükseköğretim sisteminin uygulanmasına yönelik 8 Nisan 2002 Tarihli 2002-482 Kararnamesi değiştirilmiştir. Bu metnin ilk üç maddesi (Eğitim yasasında, yönetmeliğe ilişkin, “Yükseköğretimin Avrupa ortamının oluşturulması”cf. art. D123-12 à 14 “Construction de l’espace européen de l’enseignement supérieur” birinci kitap, ikinci başlık, üçüncü bölüm, üçüncü konu) uyarlanmıştır. Eğitim yasasının L.123-1 den L.123.9 a kadar olan maddelerine hedeflenmiş görev ve amaçlara uygun olarak ve yükseköğretim Avrupa ortamı perspektifinde, günümüz yükseköğretimin organizasyonu ile ilgili olan yönetmeliğe ilişkin düzen ile bu eğitimin yenilenmiş şekli arasındaki geçişleri sağlamak için, bu kararname, yükseköğretim kurumlarına yeni formasyonların organizasyonu ile geliştirmeye yardımcı olan ortamı oluşturmak amacındadır.

-Üniversite eğitimine ilişkin 23 Nisan 2002 Tarihli Karar lisans derecesini almaya hak kazandırır. Formasyon teklifi altı yarıyıl da oluşturulmaktadır. Formasyon teklifi alan tarafından ilk ve sürekli formasyon tiplerinin izlençe şekli doğrultusunda düzenlenir. Bu izlençe, aşağıdaki diplomalar için belirlenen amaçları takip etmektedir.

-Genel üniversite eğitimi diploması ve lisanslar (diplôme d’études universitaires générales (DEUG) et licences),

-Disiplinler arası lisanslar (licences pluridisciplinaires),

- Kamu idaresi lisansı (licence d'administration publique),
 - Teknoloji üniversitesi diploması (diplôme universitaire de technologie (DUT)),
 - Teknik ve bilimsel üniversite eğitimi diploması (diplôme d'études universitaires scientifiques et techniques (DEUST)),
 - Meslekî lisanslar (licences professionnelles),
 - Rehber-çevirmen ulusal diploması (diplôme national de guide-interprète).
- İster orta seviyede olsun isterse lisans derecesinde, üniversiteler aynı zamanda yeni amaçlar doğrultusunda kendilerine bir yol belirlerler (Eurybase/eurydice.org 2008: 121).

6.4. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Amaçları

1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4. maddesine göre yükseköğretimin amaçları şöyledir :

a)Öğrencilerini,

- 1.Atatürk inkılâpları ve ilkeleri doğrultusunda Atatürk milliyetçiliğine bağlı,
- 2.Türk milletinin millî, ahlakî, insanî, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,
- 3.Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,
- 4.Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,
- 5.Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı,
- 6.Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,
- 7.İlgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek,

b)Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu arttırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,

c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve

kalkınmaya destek olmak, yurtiçi ve yurtdışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır (Akt.Okçabol, 2007 : 176).

1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 34. maddesine göre ise yükseköğretimin amacı şöyle belirlenmiştir:

a)Öğrencileri

1.İlgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumumuzun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek,

2.Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak,

3.Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak,

4.Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır (Akt. Okçabol, 2007: 178).

Görüldüğü üzere Yükseköğretim ve Milli Eğitim Temel Kanunu temelde aynı amaçlar üzerinde yoğunlaşmış, Yükseköğretim Kanununda yükseköğretimin amaçlarını daha kapsamlı prensiplerle ortaya koymuştur.

Amaçları özetlemek gerekirse, yükseköğretim kurumları bilim ve teknoloji temelli bilgiyi Atatürk ilke ve inkılâplarından aldığı güçle üretmek, yaymak ve yurtiçi-yurtdışına ulaştırmak üzere ülkesine ve milletine bağlı, saygılı, dürüst yurttaşlar yetiştirmek prensipleri dahilinde eğitim vermektedir.

6.5. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Temel İlkeleri

Yükseköğretimin planlanması, düzenlemesi ve yönetilmesi için oluşturulan ve yukarıdaki amaçlara ulaşmak için belirlenen yol haritasının temelini meydana getiren ilkeler 2547 sayılı yasanın 5. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre, Öğrencilere, Atatürk inkılâpları ve ilkeleri kapsamında Atatürk milliyetçiliğine bağlı hizmet bilincini vermek, -Milli değerlerimizi (kültür/örf/adetler) aynı şekilde evrensel kültür ile bağdaştırarak geliştirmek ve milli birlik ve beraberliği geliştiren davranışları kazandırmak,

- Yükseköğretim kurumlarının özellikleri, eğitim-öğretim dalları ve amaçları ile birlikte eğitimde birlik ve beraberliği sağlamak,
- Eğitim-öğretim plan ve programları, bilimsel ve teknolojik esaslara ülke ve bölge gereksinimlerine göre kısa ve uzun vadede hazırlıklar yapmak,
- Yükseköğretimde imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler almak, üniversitelerle ileri teknoloji enstitüleri ve fakülte, enstitü ve yüksekokullar, kalkınma plan ve programlarının ilke ve hedefleri yönünde Yükseköğretim Kurulu'nun görüşü veya önerisi üzerine kanunla kurmak,
- Meslek elemanı yetiştiren bakanlıklara bağlı yüksekokullar, Yükseköğretim Kurulu'nun prensiplerine göre bakanlar kurulu kararıyla kurmak,
- Yükseköğretim kurumlarının geliştirilmesi, verimlerinin artırılması, genişletilmesi ve bütün yurttan yaygınlaştırılması için yeni üniversitelerin açılması, öğretim elemanlarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmeleri ve görevlendirilmeleri, üretim ve insan gücü arasındaki dengeyi sağlamak,
- Yükseköğretime ayrılan kaynakların ve ihtisas gücünün dağılımı, millî eğitim politikası ve kalkınma planları ilke ve hedefleri doğrultusunda ülke, çevre ve uygulama alanı gereksinimlerinin karşılanması, örgün, yaygın, sürekli açık eğitim-öğretimi dahilinde planlanması ve gerçekleştirilmesini sağlamak,
- Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi, Türk dili, yabancı dil derslerinin zorunlu dersler olarak kabul etmek,
- Zorunlu olamamak şartıyla beden eğitimi ve güzel sanatlar derslerini en az iki yarıyıl şeklinde okutmak,

yükseköğretimin temel ilkeleri olarak belirlenmiştir.

Tüm bu ilke ve amaçlar yükseköğretim kurumlarında eğitim görmek isteyen insanların en iyi şekilde eğitimlerine devam etmelerini ve meslek yaşantılarında ilgi ve kabiliyetlerini kullanarak yaşamda mutlu olmalarını öngörmektedir.

6.6. Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Amaçları

Yükseköğretimin temel amacı, öğrencilere gerekli bilgilerle birlikte bir meslek seçmeyi, yönlendirmeyi esas alan dengeli ve tamamlayıcı eğitim vermektir. Bununla birlikte, toplumsal, kültürel ve spora ilişkin faaliyetleri yönetmek yükseköğretimin birincil

görevlerindendir. Yükseköğretim bu amaca dönük olarak aşağıdaki alt amaçları gerçekleştirmeye çalışır (Eurybase/eurydice.org.2008).

- Bilginin hazırlanması sürecinde; öğrencileri etkin iletişim becerisiyle geliştirmek ve insanı yetiştirmek,
- Kültür ve araştırmaları en üst düzeye ulaştırarak, kültür ve araştırma olanağını, yetenek ve kapasitesi olan herkese açık hale getirmek,
- Teknik ve endüstriyel devrimlerle demokratik gelişmeye uygun her bölgenin ekonomik ve toplumsal gelişimine katkıda bulunacak her alanda eleman yetiştirmek,
- Öğretim üyeleri ve araştırmacılara öğretim ve araştırmada bulunabilmeleri için gerekli olanakları sağlamak,
- Ulusal eğitimin gereksinim duyduğu öğretmenleri yetiştirmek,
- Öğrenimine devam edememiş olanlara, eğitim olanakları yaratarak yaşamda yükselme ve meslekleri değiştirme olanakları sağlamak,
- Kısmen ya da tümüyle Fransızca öğretim yapan üniversitelerle işbirliğini geliştirmek ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin üniversiteleri ile yeni bağlar kurmak.

6.7. Türk Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Yapısı

Türkiye’de yükseköğretim ortaöğretim kademesinden sonra gelen eğitim sürecidir. Yükseköğretimin dört basamağı vardır: Ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora. Ön lisans ve lisans eğitim sürecine devam edebilmek için bir ortaöğretim okulundan alınan diploma (ortaöğretim boyunca derslerin geçildiğini gösteren ortaöğretim başarı puanı) ile Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi’nin açmış olduğu Öğrenci, Seçme ve Yerleştirme Sınavını kazanmış olmaktır. Dört yıl boyunca açıköğretim fakültesinde okula devam etmeden sınavlara girerek diploma alınmaktadır. Lisans eğitimi, genelde fakülteler ve 4 yıllık yüksekokullar tarafından yapılmaktadır. Yüksek öğretimde fen, edebiyat, eğitim, mühendislik, sağlık, sanat ve ziraat gibi alanlarda eğitim verilmekte ve ilgili alanlarda lisans ve yüksek lisans programlarında bölümler açılmaktadır.

Tablo 15 : 2005-2006 Öğretim Yılı Öğretim Alanlarına Giren Toplam Lisans Öğrencisi Sayıları

	Yeni Kayıt	Toplam Öğrenci
Dil ve Edebiyat	9.591	37.901
Matematik ve Fen Bilimleri	20.084	92.978
Sağlık Bilimleri	14.935	79.765
Sosyal Bilimler (İlahiyat)	19.833 (678)	85.550 (3.220)
Uygulamalı Sosyal Bilimler (Eğitim)	95.651 (55.704)	410.176 (233.377)
Teknik Bilimler	32.603	159.049
Ziraat ve Ormancılık	6.291	29.265
Sanat	4.944	20.359
Toplam	203.932	9.150.43

Kaynak: YÖK, 2006.

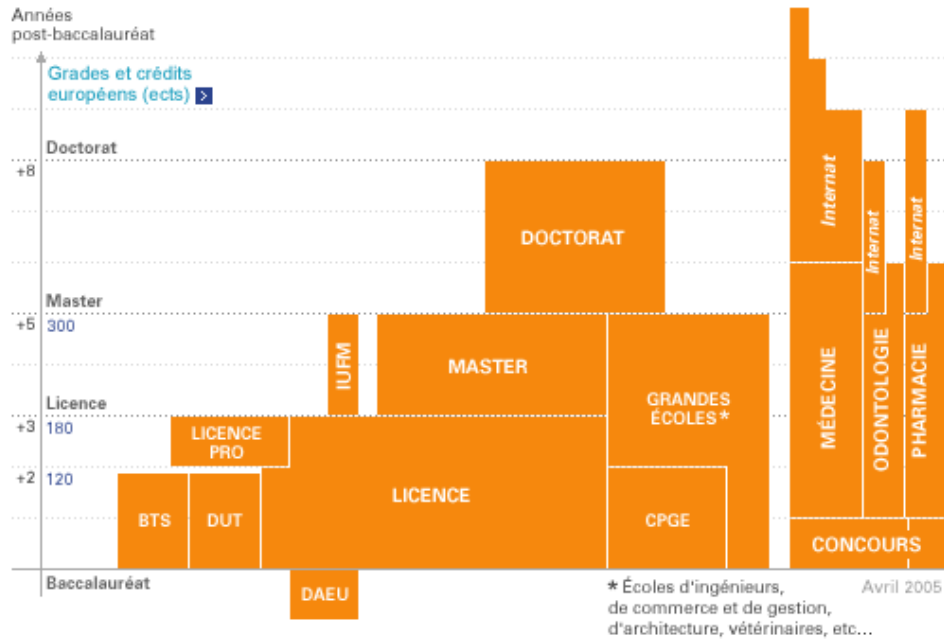
Tablo 15’de görüldüğü üzere 2005-2006 öğretim yılında lisans programları içerisinde en çok kayıt alan bölüm 233.377 öğrencisiyle eğitim bölümüdür. Eğitimden sonra sırasıyla bünyesine en çok öğrenci kabul eden bölümler şunlardır: 176.799 öğrencisiyle uygulamalı sosyal bilimler, 159.049 öğrencisiyle teknik bilimler, 92.978 öğrencisiyle matematik ve fen bilimleri, 85.550 öğrencisiyle sosyal bilimler ve 79.765 öğrencisiyle sağlık bilimleri.

Yüksek lisans, bir lisans öğretimine dayalı ve en az iki yarıyıllık eğitim-öğretim ve araştırmanın yapıldığı bir eğitim sürecidir. Doktora, lisans öğretimine dayalı en az sekiz yarıyıl süren ya da yüksek lisans/ ona eşdeğer bir diplomaya sahip olanlar için en az altı yarıyıllık programı kapsayan ve bilimsel araştırma yapma becerisini geliştirerek ortaya özgün bir araştırma eseri çıkartan bir eğitim sürecidir. Yüksek lisans yapmak isteyen öğrenciler, ÖSYM'nin düzenlediği Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Sınavı'nda (ALES) en az 55 ve üzeri not alması, doktora girecek olan adayların ise, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Sınavı'na (ALES) girerek ilgili bölüm tarafından talep edilen puanı alıp, Kamu Personeli Dil Sınavı'na (KPDS) katılarak dil seviyelerini belirlemeleri gerekmektedir.

6.8. Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Yapısı

Fransız eğitim sisteminde yükseköğretim ortaöğretim kademesinden sonra gelen bir eğitim sürecidir. 2-5 yıllık bir öğrenim süresini kapsar. Yükseköğretimin dört basamağı vardır: Ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora. Fransız eğitim sisteminde yükseköğretim ortaöğretim ikinci kademeyle bağlantılı olarak sürdürülür.

Şekil 5: Le système de l'enseignement supérieur (Yükseköğretim Sistemi)

Bu şekil, 13 Kasım 2007 tarihinde güncellenmiştir.

Kaynak: <http://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/>

Şekil 5'te de görüldüğü üzere Fransız yükseköğretim sisteminde dört tip formasyon vardır:

- Üniversiteler formasyonu
- Yüksekokullara hazırlık sınıfları (CPGE)
- Yüksek teknisyenlerin seçimi
- Uzmanlık okulları veya “yüksekokullar” (“grandes écoles”)

Bu formasyonlar arasından bazıları şunlardır:

-Bakalorya ya da ona eş değer bir diplomayla (Diplôme d'accès aux études universitaires (D.A.E.U)) Üniversiteye Giriş Diploması) girişte bir seçim olmadan doğrudan öğrenci kabul edenler: Üniversite Teknoloji Enstitüleri hariç olmak üzere tüm üniversite formasyonları;

-Öğrenci seçimiyle girişi mümkün olan kurumlar: Les classes préparatoires aux grandes écoles (CPGE) (Yüksekokullara hazırlık sınıfları), Les sélections de techniciens supérieurs (STS) (Yüksek teknisyenlerin seçimi), Les Instituts Universitaires de Technologie (IUT) (Üniversite Teknoloji Enstitüleri) ve Les écoles spécialisées (Uzmanlık okulları). Bu formasyonlara giriş prosedürü kabul dosyası üzerinden yapılır. İlgili bakalorya tipi ve lisenin son iki yılı içinde alınan notlar geçerlidir;

-Lisans eğitiminden sonra yapılan seçimin formasyonları. Bu durum, Les Instituts Universitaires De Formation Des Maîtres (IUFM) (Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri) formasyonlarında görülmektedir.

-Hazırlık sınıfından iki veya üç yıl sonra yarışmayla öğrenci kabul eden yüksekokullar (özellikle CPGE).

Tablo 16 : 2007-2008 Öğretim Yılında Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları

Type d'établissement (Kurum Tipi)	Nombre d'étudiants (Öğrenci Sayısı)
Universités (Üniversiteler)	1 326 000
Instituts Universitaires de Technologie (IUT) (Üniversite Teknoloji Enstitüleri)	113 000
Classes supérieures: (Yüksek sınıflar)	
CPGE	77 500
STS	235 500
Autres établissements (public et privé) (IUFM, écoles d'ingénieurs, de commerce, paramédicales et sociales, d'architecture, artistiques) [Diğer kurumlar (kamu ve özel)] (Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, Mühendislik Okulları, Maliye Okulları, Eczacılık ve Sosyal Okulları, Mimarlık ve Sanatçılık Okulları)	506 500

Kaynak: Chiffres de la rentrée universitaire 2007-2008, MESR.

Tablo 16'da görüldüğü üzere 2007-2008 öğretim yılında üniversitelerde (IUT hariç) öğrenim gören öğrenci sayısı 1 326 000 olarak belirtilmiştir. IUT'de öğrenim gören öğrenci sayısı da

113 000 olarak gösterilmiştir. İçersinde öğretmen yetiştirme enstitüsü 2007-2008 öğretim yılı verilerinin de yer aldığı ve özel ve kamu sektöründeki diğer kurumlarda

öğrenim gören öğrenci sayısı 506 500 olarak ifade edilmiştir. Söz konusu öğretim yılında kayıt yaptıran öğrenci sayısı

2 258 000 olup, 2006-2007 öğretim yılında öğrenci sayısı ile karşılaştırıldığında bu verinin geçen yılki verilerden 4 000 öğrenci daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Yükseköğretime kabul ediliş, ortaöğretim öğrenimi sonunda verilen ve ilk üniversite aşaması olan bakaloryanın alınması ile mümkündür. Bu durum, özellikle üniversite eğitimi ve üniversitenin ilk dönemini içine alan birçok sonuçları olan Fransız sisteminde önemli bir özelliktir.

“Yükseköğretim derslerinin işleyişi, devreler şeklinde düzenlenir. Verilen eğitime göre, devrelerin sayısı, temeli ve süresi değişebilir. Her devre, kendi amaçları doğrultusunda genel formasyonlarında, meslekî nitelik unsurlarının ediniminde, araştırmada, kişilik gelişiminde, sorumluluk duygusunda ve bireysel/ekip çalışma becerisinde öğrencilere rehberlik etmektedir. Her devre sonunda, ulusal veya bilgi, yetenek veya edinilen meslekî nitelik unsurlarını onaylayan kurumsal diplomaları verilir” (Code de l’Education, Article L. 612 Akt. Eurybase/eurydice.2008).

6.9. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme

6.9.1. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi

Türkiye’de 1847’de öğretmen yetiştirmek üzere Darülmuallim açılmıştır. Darülmuallimin ismi daha sonra Muhallim mektebi olarak değişmiş, 1870’de kız öğrencilere yönelik Kız Öğretmen Okulu açılmıştır. Cumhuriyet döneminde ise öğretmen yetiştirme görevini köy enstitüleri üstlenmiştir. Enstitüler, insanı, öğretmen adayını, odak noktası olarak görmüş; onun, düşünmesine, konuşmasına, okuyup yazmasına, üretken olmasına, başkalarıyla birlikte çalışabilmesine, el becerileri kazanmasına, sanat ve güzelduyularının gelişmesine, devrimleri öğrenip benimsemesine ve çevresine yaymasına yönelik eğitim vermiştir (Okçabol, 2005). 1953’te ilk karma öğretmen okulu öğretmen yetiştirmeye başlamıştır. 1973 yılı itibarıyla ilkokul öğretmeni yetiştirilmeye yönelik eğitime, eğitim enstitülerinde devam edilmiş, bu enstitülere lise mezunu öğretmen adayları kabul edilmiştir. Eğitim yüksekokulları eğitim enstitülerinin yerine açılmış, ve öğretim süresi iki yıldan dört yıla çıkartılmıştır. 20 Temmuz 1982’de

öğretmen yetiştiren kurumların Üniversiteler içinde yer alması ile, MEB öğretmen yetiştirme görevini Üniversitelere vermiştir (Akyüz, 2007).

Türkiye’de eğitim ve öğretmen yetiştirme tarihine yön veren iki temel unsurdan bahsetmek mümkündür. Bunlar, Millî Eğitim Şûraları (MEŞ) ve Kalkınma Planlarıdır (YÖK, 2007). Eğitim sistemi ve öğretmen yetiştirme politikalarıyla ilgili kararlar özellikle X. (1981) ve XI. (1982) Millî Eğitim Şûralarında ele alınmıştır.

6.9.1.1. Öğretmen Yetiştirme Programı İle İlgili Millî Eğitim Şûraları :

6.9.1.1.1. X. Millî Eğitim Şûrası (1981) :

Bu şûrada, eğitim sisteminin bütünleştirilmesi, eğitim sisteminin her düzeyinde meslekî ve teknik eğitime yer verilmesi, yatay ve dikey geçişler, temel eğitimden orta öğretime geçişte yöneltme, yükseköğretime geçişte öğrencinin ilgi ve isteği, yetenekleri, orta öğretimdeki başarısı ve izlediği program türünün birlikte dikkate alınması, tek tip fakat çok amaçlı lise esası, öğretmen yetiştirme, Türk dilinin öğretimine ağırlık verilmesi, programlarda Atatürkçülük (Akyüz, 2007) konuları üzerinde durulmuştur .

6.9.1.1.2. XI. Millî Eğitim Şûrası (1982):

Bu şûrada, öğretmen yetiştiren kuruluşların üniversiteye bağlanması, eğitim uzmanlarının yetiştirilmesi, uzmanlık eğitimi yapacak öğretmenlere çeşitli imkânlar (maaşlı, izin, vs.), öğretmenliğin çekici hale getirilmesi, öğretmenlerin hizmet öncesi ve içi yetiştirilmesi, öğretmenlerin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, öğretmenlerin yaşam şartlarının iyileştirilmesi, dengeli öğretmen dağılımının sağlanması (Akyüz, 2007) konuları üzerinde fikir birliği sağlanmıştır.

Bu şûrada öğretmen eğitiminin amaçları, standartları zengin bir içerikte ele alınmış, alınan kararlardan bazıları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Öğretmen yetiştiren fakülte, yüksekokul ve birimlerine öğrenci alımında, programların oluşturulmasında ve öğretim elemanı yetiştirilmesinde, (özellikle geçiş döneminde) üniversiteler ile MEB’in yakın bir işbirliği içinde bulunmaları zorunlu görülmektedir.
- Öğretmen yetiştiren fakültelerde öğrencilerin bir bütünlük içinde eğitilmesi amacıyla özel alan, meslek bilgileri ve genel kültür derslerine bölümlerin özelliklerine göre ağırlık

verilmesi gerekmektedir.

- Bütün üniversitelerin öğretmen yetiştiren fakülte, yüksekokul ve birimlerinde bütünlüğü sağlayıcı, asgari müstereklerde birleşen programlar hazırlanmalı ve uygulanmalıdır (YÖK, 2007).

Alınan bu kararlardan hareketle, öğretmen yetiştirme programlarında bütünleşmeyi sağlamak için uyulması gereken temel ilkeler şöyledir:

- Sömestr sistemi uygulanacaktır.
- Kredili sistem uygulanacaktır.
- Öğretmen yetiştiren programlarda yer alan içerik kategorilerinin (alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür) düzenleme ve ağırlıklarında paralellik sağlanacaktır.
- Seçmeli derslere yer verilecektir.
- Uygulama faaliyetlerinde birlik sağlanacaktır.
- Uygulama okulları belirlenecektir.
- Değerlendirme süreçlerinde birlik sağlanacaktır.
- Ülke koşulları dikkate alınarak, her öğretmen adayının bir esas alan yanında bir de yardımcı alanda yetiştirilmesi öngörülmektedir.
- İçerik kategorilerinin düzenlenmesindeki yaklaşık ağırlıkların aşağıdaki gibi olması önerilmektedir:

Genel kültür: %12.5

Alan Bilgisi: %62.5

Öğretmenlik meslek bilgisi (uygulama dahil): %25.0

- Özellikle siyasi iktidarların tutumuna göre değişmeyecek ve gelişmeye açık bir öğretmen yetiştirme politikası oluşturulmalıdır.
- Öğretmen yetiştiren kurumlar belli merkezlerde açılmalıdır (YÖK, 2007).

Öğretmen yetiştirme politikaları ve yükseköğretimle ilgili düzenlemeler 1982'den sonra Millî Eğitim Şûralarında sık sık dile getirilmiştir.

6.9.1.1.3. XII. Millî Eğitim Şûrası (1988):

Bu şûrada, eğitim sistemi, Yükseköğretim, öğretmen yetiştirme, eğitimde yeni teknolojiler, Türkçe ve yabancı dil eğitim ve öğretimi, eğitimin finansmanı konu başlıkları ele alınmıştır.

Şûrada öğretmen yetiştirilmesi ile ilgili alınan kararlar şunlardır:

- *Öğretmen yetiştirme ve hizmet içi eğitimde öğretmenlere uygulanan genel kültür programının, 21. yüzyıl nesillerinin üstün vasıflı insan yetiştirilmesi hedefine uygun olarak yeni bir yaklaşımla ele alınması ve;*
 - *Toplumu tanıma ve yöneltme bilimleri derslerinin artırılması (sosyoloji, felsefe, din ve ahlâk bilimleri, liderlik, sosyal tarih),*
 - *Kalkınma şuurunun yeni nesillere kazandırılması için Türkiye'nin kalkınma hedefleri sınıfta işlenen konularla, Türkiye'nin ihtiyaçlarının nerede ve niçin kullanıldığı konusunda irtibat kurulması; öğrencilere çeşitli mesleklerle ilgili bilgiler verilmesi,*
 - *Demokratik kişilik kazandırma, bunun için de çözüm üretme teknikleri konusunda Öğretmenlere uygulanan genel kültür programının takviye edilmesi.*
- *Öğretmenlerin hizmet öncesiyle hizmet içi eğitiminde esas olan alan bilgisi, öğretmenlik bilgisi, genel kültürün yanına bir de Millî Kültür unsurunun eklenmesi,*
- *Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesine alınması,*
- *Okul öncesi eğitim kademesine (ana okulu ve ana sınıfı) öğretmen yetiştiren Yüksek öğretim programlarının iki yıl olarak kalması,*

- *Eğitim yüksekokullarının dört yıla çıkarılması,*
- *Eğitim yüksekokullarında sınıf öğretmenliği yanında temel eğitimin ikinci devresine veya ortaokullara fen bilgisi, sosyal bilgiler, Türkçe, matematik gibi branş öğretmeni yetiştiren bölümlerin açılması,*
- *Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları programlarında yer alan genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ağırlık ve muhtevalarında paralellik sağlanması,*
- *Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarını uygulama okullarında veya Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili üniversitenin işbirliği sonucunda seçilecek olan uygulama okullarında, daha uzun süreli uygulama yapmaları için gerekli tedbirlerin alınması,*
- *Eğitim yüksekokulu öğrencilerinin (sınıf öğretmeni adayları) öğretmenlik Uygulamalarının bir kısmını, mutlaka köy okullarında yapmalarının sağlanması,*
- *Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları eğitim programlarının, bilim ve teknolojiye gelişmelere ve toplumun ihtiyaçlarına uygun olarak sürekli bir gelişme sürecine tâbi tutulması,*
- *Öğretmen istihdamında sözleşme usulünün denenmesi, yararlı olacağı gözlenir ise, uygulamaya konulması (YÖK, 2007).*

6.9.1.1.4. XIII. Millî Eğitim Şûrası (1990) :

Şûranın gündemi yaygın eğitim olarak belirlenmiştir.

6.9.1.1.5. XIV. Millî Eğitim Şûrası (1993) :

Şûranın gündemi okul öncesi eğitim, eğitim yöneticiliği, eğitim yönetimi olarak belirlenmiştir.

Şûrada öğretmen yetiştirme ile ilgili iki karar alınmıştır:

- *Sınıf öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakültelerinin programlarına okul öncesi eğitimi, okul öncesi öğretmeni yetiştiren fakültelerin programlarına da sınıf öğretmenliği ile ilgili derslerin konulmasının sağlanması,*
- *Öğretmen yetiştirmede, Millî Eğitim Bakanlığı ile YÖK arasında sürekli bir işbirliği sağlamak amacıyla Öğretmen Yetiştirme Koordinasyon Kurulu oluşturulması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması (YÖK, 2007)*

6.9.1.1.6. XV. Millî Eğitim Şûrası (1996) :

Şûranın gündemi ilköğretimde yönlendirme, orta öğretimde yeniden yapılanma, yükseköğretime geçiş, eğitimin finansmanı, eğitim ihtiyacının sürekli karşılanması üzerinedir (Akyüz, 2007).

Şûrada öğretmen yetiştirme ile ilgili alınan kararlar şunlardır:

- *Öğretmenler, öğretmen üniversitelerinde yetiştirilmelidir.*
- *Öğretmen yetiştiren fakülteler, gelişmiş çevrelerde açılmalıdır.*
- *İlköğretim öğretmenleri (sınıf ve dal öğretmenleri) aynı tip kurumlarda bir arada yetiştirilmelidir.*
- *Öğretmen yetiştirmede ihtiyaçlar dikkate alınarak, ilgili yükseköğretim kurumları ile Bakanlık arasındaki koordinasyon geliştirilmelidir.*
- *Öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerinin eğitim programlarında birlik sağlanmalıdır.*
- *Programlar, ilköğretim programları dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.*
- *Üniversitelerde farklı branşlardaki yükseköğretim mezunları için düzenlenen Pedagojik formasyon programlarına mutlaka son verilmelidir.*

- *İlke olarak, belli bir alanda yetişmiş olan üniversite mezunları, ilköğretim okullarına(sınıf ve dal öğretmeni olarak) atanmamalıdır. Ancak, son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı'ndaki sınıf öğretmeni açığının büyük olması ve bunun gelecek birkaç yıl içinde daha da artmasının beklenmesi nedeniyle, Eğitim Fakültelerinin farklı Bölümlerinden mezun olanların istihdamını mümkün kılmak üzere, sınıf öğretmenliği alanında en az bir yıl süreli öğretmenlik meslek eğitimi programları düzenlenmelidir.*

6.9.1.1.7. XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006) :

Şûranın gündemi, kademeler arası geçişler, yönlendirme, sınavlar, küreselleşme ve AB sürecinde Türk eğitimi (Akyüz, 2007) olarak belirtilmiştir.

Şûrada öğretmen yetiştirmeyle ilgili olarak alınan kararlar, parantez içinde karar numaralarıyla birlikte aşağıda verilmektedir:

- *Öğretmen niteliğinin artırılması için, Eğitim Fakültelerinin sayıları ülkenin gereksinimlerine göre sınırlandırılmalı; istihdam politikası doğrultusunda yeni Eğitim Fakülteleri açılmalıdır. Eğitim Fakültelerinin öğrenci kontenjanlarının belirlenmesinde de ülkenin kısa ve uzun vadeli gereksinimleri ve eğitimin niteliğinin artırılması hedefleri göz önüne alınmalıdır (51).*
- *Öğretmen yetiştirme programları öğretmene, birey-çevre-toplum bağlantılarını kurmasını sağlayacak, toplumsal sorumluluklarını kazandıracak ve geliştirecek derslerle ilgili eksikliklerini tamamlamada yardımcı olmalıdır. Yükseköğretim Kurulu tarafından üniversitelere gönderilen paket programlar; üniversite, MEB ve meslek örgütleri arasında işbirliği ile AB standartları da dikkate alınarak, eğitim ve toplum bilimleri bakış açısıyla yeniden düzenlenmelidir (53).*

- *Tezsiz yüksek lisans programlarının yarattığı sorunlar ve sonuçlar incelenmeli ve bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Öğretmenlik bir uzmanlık mesleği olarak lisansüstü düzeyi kapsayacak bir eğitim programına bağlanmalıdır (54).*
- *Aday öğretmen yetiştirme sürecinin niteliğinin yükseltilmesi için, ilgili Eğitim Fakültesi, MEB ve uygulama okulları arasında etkili bir işbirliği ve eş güdüm sağlanmalıdır. Aday öğretmen yetiştirilmesinde MEB, Yükseköğretim Kurulu ve Eğitim Fakülteleri arasında sorumluluk ve yetki paylaşımı ayrıntılı ve somut olarak belirlenmelidir. Öğretmenlik uygulamaları (staj eğitimi) köy ve kent çalışma koşullarını da kapsayan bir anlayışla yürütülmeli ve uygulama süreci sürekli değerlendirilerek geliştirilmelidir (55).*
- *Hizmet öncesinde öğretmenlik meslek eğitimi gerçek yaşama yaklaştırılmalı, sürecin bu yönde zenginleştirilmesi sağlanmalıdır (56).*
- *Öğretmen yetiştirmede kaliteyi yükseltmek, eğitim ve toplum yaşamına katkı sağlamak amacıyla Eğitim Fakülteleri, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının yanı sıra üniversitelerin diğer fakülteleriyle de işbirliği yapılmalıdır (60).*
- *Eğitim Fakülteleri, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmalıdır(62).*
- *Eğitim Fakültelerinin programları, öğrencilerin yaratıcılıklarını, düşünme becerilerini, yazılı ve sözlü anlatım güçlerini geliştirecek şekilde düzenlenmelidir (69) (YÖK, 2007).*

Öğretmen yetiştirme sistemi amaç ve politikalarındaki uyumu sağlamaya yönelik geçmişten günümüze kalkınma planları geliştirilmektedir.

6.9.1.2. Öğretmen Yetiştirme Programı İle İlgili Beş Yıllık Kalkınma Planları

6.9.1.2.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

Bu plan döneminde Öğretmen başına düşen öğrenci miktarının öğrenme etkinliğinde verimliliği düşürdüğü dile getirilmiş, öğretmenlik mesleğine gereken ilginin uyandırılması konusunda çözümler getirilmesi üzerinde durulmuştur. Bu durumu düzeltmek için öğretmen yetiştiren okullara öncelik vermekle birlikte, öğretmenlik mesleğini cazip hale getirme ve ilk yıllardan başlayarak geçici öğretmen vekili kullanabilme olanaklarının araştırılacağı (örneğin, ilk iki yıl lise ve lise derecesindeki okulları bitirenlerin fazlasını bu işte kullanmak mümkün olabilir) belirtilmiştir (DPT, 1963 Akt. YÖK, 2007).

6.9.1.2.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1967-1972)

İlk öğretmen okullarının Tamamlanmasını müteakip ilk öğretmen okullarının gelişmesi için önerilerde bulunulmuştur. İlk öğretmen okulları, “Temel eğitim veren , köyde yetişkinlerin eğitimini yürüten ve köy okulunu yaygın eğitim ve kültür merkezi olarak yöneten elemanları yetiştiren okullardır” olarak tanımlanmıştır. İkinci BKYP’de öğretmen yetiştirilmesi üzerine izlenecek genel yöntemler şu şekilde belirtilmiştir:

- *Öğretmen yetiştiren kurumların bina, teçhizat ve öğretim kadrolarının istenen niteliğe ulaştırılması öncelik taşıyacaktır.*
- *Öğretmenlerin diğer çalışma alanlarına kaymalarını önleyici, bölgesel dağılımı dengeleyici, mevcut öğretmenlerden azami yararlanmayı sağlayıcı bir politika uygulanacaktır.*

- *Öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin insan gücü açığı büyük, fakat az talep olan dallarda yetiştirilmesi için özel programlar uygulanacaktır (YÖK,2007).*

6.9.1.2.3.Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

III. Beş Yıllık Kalkınma Planında, tüm eğitim kademelerini ilgilendiren köklü bir eğitim reformu yapılması ve Türk eğitim sisteminde yeniden bir yapılanmaya gidilmesi üzerine konuşulmuştur. Bu plan döneminde kapsamlı bir eğitim reformu öngörülmekte ve Türk eğitim sisteminin tüm eğitim kademelerini birlikte ele alan sistemci bir yaklaşımla yeniden yapılandırılması öngörülmektedir (DPT,1972 Akt. YÖK, 2007).

Bu bağlamda, öğretmen sayılarının bazı eğitim kademelerinde yeterli olmadığı, ülke genelinde öğretmen dağılımında dengesizlik olduğu, öğretmen yetiştirme sisteminin bu konularda düzensiz bir anlayışta hareket ettiği değerlendirmelerinde bulunulmuştur.

Öğretmen/öğrenci oranlarının düzenli olarak modern eğitim sistemi anlayışında dağılım göstermesinin sağlanması , oluşturulan bu yeni öğretmen yetiştirme sisteminde sınıf ve branş öğretmenlerinin yetiştirilmesine öncelik verilmesi üzerinde fikir birliği sağlanmıştır.

6.9.1.2.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

Üçüncü BYKP dönemindeki gelişmelerin ele alındığı bölümde şu değerlendirmeler yapılmıştır (DPT, 1978 Akt. YÖK, 2007):

- *Artan öğrenci sayısını karşılamak için yeni fiziki kapasite yaratılmasında gecikmeler,öğretmenlerin yurt düzeyinde dengesiz dağılımı, eğitimin standardını ilkokuldan başlayarak etkilemekte ve bu nitelik düşüklüğü eğitimin tüm kademelerini belirgin bir şekilde etkilemektedir (1559).*

- *Her kademedede esasen yetersiz sayıda olan öğretmenlerin bölgelerarası ve kırsal kent arasında dengesiz dağılımı, geri kalmış yörelerde ve kırsal bölgelerde eğitimin standardının daha da düşmesine yol açmaktadır (1560).*
- *Ortaokullarda öğretmen sorunu gerek nitel, gerekse nicel yönleriyle çözülememiştir (1580).*
- *Yeni açılan okulların öğretmen gereksinmelerinin yeterince karşılanamaması, var olan Bölgeler arası dengesiz dağılımı daha geniş boyutlara ulaştırmış, özellikle doğu ve kuzeydoğu illerindeki öğretmen açığı artmıştır (1586).*
- *Öğretmen Okulları, üçüncü plan döneminde temel eğitime sınıf öğretmeni yetiştirmeye devam etmişlerdir (1601).*
- *Yükseköğretimde toplam öğrenci sayısı 61.240 artış göstermiştir. Yüksekokullarda görülen artışın önemli bir bölümü 1976-77 ve 1977-1978 yıllarında özellikle eğitim enstitülerince sağlanmıştır. 1977-1978 öğretim yılında yükseköğretime yapılan ilk kayıtların % 59.9'u iki ve üç yıllık eğitim enstitülerince gerçekleştirilmiştir (1622).*

Plan döneminde öğretmen yetiştirme ilke ve politikaları ile ilgili özet olarak şu fikirler öne sürülmüştür:

- *Tüm öğretmenlerin yükseköğretim kurumlarında yetiştirilmeleri gerekir. Öğretmen yetiştiren yüksekokullara öğretmen okullarından öğrenci alınacaktır. Öğretmen liselerini bitirenler doğrudan iki yıl daha eğitim görerek ilkokul öğretmeni olacaktır.*
- *Eğitimi enstitülerinde oluşturulan potansiyel göz önüne alınarak, bu potansiyel*

diğer eğitim kademelerinde de etkin kullanılmak üzere öğretmen yetiştirme sistemi yeniden değerlendirilmelidir.

6.9.1.2.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Bu plan döneminde yabancı dil ve özel eğitim öğretmeni yetiştirmek üzerine değerlendirmeye yer verilmiştir. Buna göre,

- *Örgün eğitimin her kademesinde yabancı dil eğitimine seçmeli ve kademeli olarak ağırlık kazandırılacak ve bunun için gerekli olan programların hazırlanması ve öğretmen ihtiyacının karşılanması için gereken tedbirler alınacaktır (532).*
- *Özel eğitim gerektiren geri ve üstün zekâlılarla, işitme, konuşma ve ortopedik engelliler uyumsuzlar ve sürekli hastalığı olan çocukların eğitimine gereken önem verilecektir. Bu amaçla; özel eğitim alanında görev alacak öğretmen ve personelin yetiştirilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır (543).*

Bununla birlikte 1982 Anayasasında özel eğitime ihtiyacı olanların topluma yararlı kılınabilmesi için Devletin tedbirler alacağı belirtilmiştir (m. 42). Ocak 1992’de ise, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumu mezunu engellilere öğretmen atanabilme imkânı getirilmiştir (Akyüz, 2007).

Beşinci BYKP’nın sosyal hedef ve politikalarını saptayan dördüncü bölümünde 1984’te belirlediği ilkökul öğretmeni(öğretmen lisesi mezunu dahil) sayısının 226 bin ve ortaokul-lise öğretmeni sayısının 150 bin olduğu gösterilmektedir. 1989 yılı itibariyle plan döneminde ulaşılması gereken ilkökul öğretmeni hedefi 11 bin öğretmen artışıyla 237.0, ortaokul-lise öğretmeni hedefi ise 20 bin öğretmen artışıyla 170 bin’dir. Bu

sayısal verilere ek olarak, plan dönemi içerisinde yükseköğretim öğretmeni sayısının 20.2 binden yaklaşık 25 bin öğretmen artışıyla 45 bine yükseltilmesi kararı alınmıştır (<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan5.pdf>) .

6.9.1.2.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Bu plan döneminde, yükseköğretimde okullaşma oranının %15,0 olarak hedef gösterilmesi ile öğretim üyesi istihdamı için 12 bin akademisyenin ek olarak doktora eğitimini tamamlaması, okullara bilgi ve eğitim teknolojileri bağlamında destek sağlanması, eğitim sisteminin bütününe kapsayan bir insan gücü potansiyeli oluşturulması, öğretmenlere eğitim ihtiyaçları yönünde hizmet öncesi ve içi eğitim verilmesi, yetenekli öğrencilerinin öğretmenlik mesleği ve öğretim üyeliğine eğilim göstermelerini sağlamak için eğitim yönetimini geliştirici önlemler alınması ve öğretmen liselerinin amaçları doğrultusunda gelişmesi öngörülmüştür.

İnsan gücü olarak yükseköğretimdeki öğrenci dağılımlarının yeniden değerlendirilmesine yönelik ortaya koyulan hedef şöyledir:

- *Yükseköğrenimli insan gücü arz tahminlerine göre yüksek öğretim kurumlarındaki öğrencilerin mevcut dağılımı, sağlık ve eğitim alanlarında öngörülen eleman ihtiyacını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Ayrıca, ekonomik ve sosyal yapıda beklenen gelişmeler, teknolojiye değişimler, dışa açılma politikaları gibi nedenlerle, öğretmenlik, sağlık bilimleri, enformatik, elektrik-elektronik, bilgisayar, endüstri mühendisliği, başta İngilizce olmak üzere yabancı diller, yönetim bilimleri ve işletmecilik, uluslararası ilişkiler dallarında arz artışına öncelik verilecektir (861).*

Bu plan dönemi içerisinde, sağlık personeli ve öğretmen ihtiyacı aynı öncelik derecesinde ele alınmıştır. Buna göre, ilkokul öğretmeni sayısının 19 bin, ortaokul-lise öğretmeni sayısının 75 bin, öğretim üyesi sayısının 18 bin artması öngörülmüştür. Plan dönemi sonunda, yükseköğretimde öğretmenlik bölümünü okuyan öğrencilerin kontenjanlarının mevcut durum öğrenci kontenjanı olan % 9.9'dan %12.4'e yükseltilmesi hedeflenmiştir
(<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan6.pdf>).

6.9.1.2.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Bu plan döneminde temel amaç ve ilkeler olarak Türkiye'nin 21.yüzyılda çağdaş, üreten, hukuk üstünlüğüne güvenen, insan haklarını ve demokratik özgürlüklerinden tam olarak istifade eden, barış içinde yaşayan bireylerin ülkesi olduğu belirtilmiştir.

Bu plan döneminde insan kaynakları alanında gelişimin gerçekleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Her kademedeki eğitimin gelişmesi ve yaygınlaştırılmasıyla birlikte, okul öncesinden başlayarak emeklilik sonrasına kadar her dönemde insan kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla kullanılabilecek tüm imkânlar harekete geçirilecektir (DPT, 1996).

Plan döneminde Avrupa Birliği ülkelerinin zorunlu eğitim süresi 9-12 arasında değişim gösterdiği, buna karşılık Türkiye'de zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasının henüz sağlanamamış olduğuna dikkat çekilmiştir.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde eğitim reformu çerçevesinde mevcut durum hakkında bilgi veren noktalar ve eğitimde belirlenen özet amaç, ilke ve politikalar şunlardır:

- *Eğitim sisteminin yapılanmasından ve işleyişinden kaynaklanan sorunların*

çözümü ihtiyacı önemini korumaktadır. Herkese eğitim ve öğretim imkânı sunulabilecek ortamı yaratıcı, her eğitim kademesinde ve özellikle yükseköğrenime girişteki yığılmaları önleyici, fırsat eşitliğini olumsuz şekilde etkileyen sistem dışı özel kurslara duyulan gereksinimi ortadan kaldıracı, zorunlu eğitim dışında her kademedeki hizmetten yararlananların maddi güçleri ölçeğinde eğitimin finansmanına katılımını sağlayıcı ve her eğitim kademesinde özel öğretim kurumlarının artırılmasına yönelik yeni düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.

- *Spora ayrılan kaynakların artırılması, tesislerin rasyonel kullanılması, sporla ilgili İnsan gücü ihtiyaçlarının karşılanması, yeni bir yapılanmaya gidilmesi, özel sektörün, mahalli idarelerin ve spor kulüplerinin rolünün ve katkısının artırılması ihtiyacı devam etmektedir.*
- *İnsan gücünün yetiştirilmesi ve verimliliğinin yükseltilmesi amacıyla eğitime ayrılan kaynakların artırılması, özel sektör kaynaklarından da yararlanılması ve bu kaynakların akılcı bir şekilde kullanılması sağlanacaktır.*
- *İnsan gücünün eğitim düzeyinin uluslararası alanda rekabet gücünü artıracak şekilde geliştirilmesi esas olacaktır.*
- *Ortaöğretimden üniversiteye yönelme sürecini yeniden düzenleyebilmek, üniversite önündeki aşırı yığılmayı önlemek ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirebilmek amacıyla, yükseköğretim öncesinde ve ortaöğretim kademesinde yoğun şekilde faaliyet gösteren özel dershanelerin*

mesleki ve teknik eğitime yönelmeleri ve uygun olanların ortaöğretim ve yükseköğretim kurumu oluşturmaları desteklenecektir (DPT, 1996).

- *Üniversite ve fakülte yönetimlerinin yetkilerinin artırılması, öğretim üyesi, araştırma görevlileri ve öğrencilerin yönetime katılmalarının sağlanması için düzenlemeler yapılacaktır.*

Bununla birlikte, bu plan döneminde kültür, gençlik, beden eğitimi ve spor ile boş zamanların değerlendirilmesi konuları da incelenmiştir. Kültürde temel yaklaşım, kültürel zenginliği kalkınma hamlesinin asli unsuru saymanın yanında, uluslararası iletişim ve etkileşimin ivmesini de ülkemizin kültürel kalkınmasına katabilmek olacaktır. Toplumun temelini oluşturan ve geleceğin güvencesi olan gençlerin eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, istihdam ve boş zaman değerlendirme konularındaki sorunlarının çözümüne yönelik önlemler alınacaktır. Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplum yetiştirilmesinin temel unsurlarından biri olan sporun geniş kitlelerce yapılması teşvik edilecek, yoğunluk tek dal yerine olimpiik sporların tüm alanlarına yöneltilecek, devletin ağırlığı azaltılırken özel kesimin katkısı artırılacak ve tesislerin rasyonel kullanımı sağlanacaktır. Boş zamanların değerlendirilmesinde eğitim ve organizasyon faaliyetlerini yürütecek insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerde rekreasyon ana bilim dalı tesis edilecektir. Zorunlu eğitim çağının sekiz yıla çıkartılması üzerine ilköğretim öğretmenleri arz/talep karşılaması arasında 60 bin öğretmen açığı görünmektedir (arz: 358 bin, talep: 418 bin). Ortaöğretim öğretmenleri arz/talep karşılamasında 160/157 olarak görünmektedir. Öğretmen görevlisi arz/talep karşılaması 73/76'dır

(<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan7.pdf>)

6.9.1.2.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

AB süreci, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ve öğretmen yetiştirme sistemi kapsamında belirlenen amaç, ilke ve politikalardan bazıları şöyledir:

- *VIII. Plan dönemi, toplumun yaşam kalitesinin yükseldiği, kesintisiz ve istikrarlı büyüme sürecine girildiği, Avrupa Birliği üyeliği sürecindeki temel dönüşümlerin gerçekleştirildiği, dünya ile bütünleşmenin sağlandığı ve ülkemizin dünyada ve bölgesinde daha güçlü, etkili ve saygın yer edindiği bir dönem olacaktır (182).*
- *Eğitim sisteminin amacı, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı, demokratik değerleri benimsemiş, milli kültürü özümsemiş, farklı kültürleri yorumlayabilen, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, yaratıcı zekaya sahip bilgi çağı insanına yetiştirmektir.*
- *Eğitim sisteminin geliştirilmesi genç nüfusa sahip Ülkemizin ekonomik gelişmesinin gerektirdiği nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanmasına ve rekabet gücü kazanmasına olanak sağlayacaktır (186).*
- *Eğitimin her kademesinde fiziki altyapı ve insan gücü altyapısı eksiklikleri önemini korumaktadır. Eğitimde gerçekleştirilen iyileşmelere rağmen zorunlu temel eğitim süresi, mesleki eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretimdeki okullaşma oranları, işgücünün eğitim seviyesi ve niteliği bakımından Avrupa Birliği ülkelerinin gerisinde kalmıştır. Kalabalık sınıflarda eğitim, ikili eğitim, öğretmen ve öğretim elemanı sayısında yetersizlik ve dengesizlikler ve üniversite önündeki aşırı yığılma devam etmektedir (595).*

- *Okullaşma oranları, 1999-2000 öğretim yılında okulöncesi eğitimde yüzde 9,8.e, ilköğretimde yüzde 97,6'ya , yüzde 22,8'i mesleki teknik eğitim ve yüzde 36,6.sı genel lise eğitiminde olmak üzere ortaöğretimde yüzde 59,4'e, yükseköğretimde ise yüzde 18,7'si örgün öğretimde olmak üzere toplam yüzde 27,8'e ulaşmıştır (655).*
- *Toplumun eğitim düzeyinin yükseltilmesi amacıyla 1997 yılında yürürlüğe konulan 4306 sayılı Kanun ile zorunlu temel eğitimin süresi 8 yıla çıkarılmıştır. Aynı Yasa ile ihtiyaç duyulan ilave kaynakların sağlanması ona ilişkin düzenlemeler de yapılmıştır. Ayrıca Dünya Bankasından sağlanan krediyle Temel Eğitim Projesine işlerlik kazandırılmıştır (658).*
- *Öğretmen sayısındaki yetersizlikler ve dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesi için çıkarılan norm kadro yönetmeliği uygulamaya konulmuştur (660).*
- *Yükseköğretim kurumları bürokratik ve merkezi yapıdan kurtarılamamış; üniversite içinde olduğu kadar üniversiteler arasında da rekabet ortamı oluşturulamamış; üniversite ve fakülte yönetimlerinin yetkileri artırılmamış; öğretim üyesi ve araştırma görevlilerinin yönetime katılımı, gerekli olan bilimsel özerklik ve üniversite-sanayi işbirliği yeterince sağlanamamıştır (673).*
- *Eğitim kurumlarının ihtiyacı olan öğretmen ve öğretim üyesi cazip hale getirilerek nitelikli öğretmen ve öğretim üyesi yetiştirilecek, yurt düzeyinde dengeli dağılımı sağlanacak ve hizmet içi eğitimleri özlük hakları ona yansıtılacaktır. Eğitimin her kademesinde öğretmen ve öğretim elemanı ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla sözleşmeli statüde eğitim personeli*

istihdamı konusunda çalışmalar başlatılacaktır (681).

2000-2005 plan döneminde, ilköğretim öğretmeni arz oranlarında yaklaşık 61 bin artış göstererek, arz 334 binden 395 bine yükselmiştir. Ortaöğretim öğretmeni arz oranlarında ise yaklaşık 54 bin artış gözlemlenmiş, arz 156 binden 210 bine yükselmiştir. 2005 yılı ilköğretim öğretmeni arz/talep karşılaştırılması yapıldığında yaklaşık 19 bin arz artışı olduğu görülmektedir. Ortaöğretim öğretmeni arz/talep karşılaştırılması yapıldığında ortaöğretim öğretmeni sayısında yaklaşık 30 bin arz artışı tahmin edilmektedir. Öğretim üyesi arz/talep karşılaştırması yapıldığında yaklaşık öğretim üyesi sayısında 35 bin arz artışı tahmin edilmektedir
(<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan8.pdf>).

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013): Bu plan döneminde, Türk eğitimi sistemi ve öğretmen yetiştirme ile ilgili alınan kararlardan bazıları şunlardır:

- *Eğitim sistemi, insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek üzere, yaşam boyu eğitim yaklaşımıyla ve bütüncül olarak ele alınacak; sistemin etkinliği, erişilebilirliği ve fırsat eşitliğine dayalı yapısı güçlendirilecektir (583).*
- *Okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla öğretmen ve fiziki altyapı ihtiyacı karşılanacak, eğitim hizmetleri çeşitlendirilecek, toplumsal farkındalık düzeyi yükseltilecek, erken çocukluk ve ebeveyn eğitimleri artırılacaktır (584).*
- *Öğretmen açığı bulunan alanlarda ihtiyacın karşılanması için üniversite kontenjanları artırılacak, öğretmenlerin bölgelere ve yerleşim yerlerine göre dengeli dağılımı sağlanacak, özlük haklarında hizmet yaptıkları yerleşim yerleri ve hizmet şartları itibarıyla farklılaşmaya gidilebilmesine imkan sağlanacaktır*

(586).

- *Müfredat programlarındaki ve eğitim yöntemlerindeki değişiklikler dikkate alınarak öğretmen yeterlilikleri sürekli olarak geliştirilecek, gereken yeterliliklerin kazandırılabilmesi için hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimde etkin yöntemler uygulanacaktır (591).*
- *Bilgi toplumuna geçiş sürecinde ihtiyaç duyulan insan gücünü yetiştirilebilmesi için yabancı dil öğretimi etkinleştirilecek, bilgi ve iletişim teknolojilerinin derslerde kullanılmasını sağlayacak yöntemler geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır (593).*
- *Yükseköğretim kurumlarında finansman kaynakları geliştirilecek ve çeşitlendirilecek; öğrenci katkı paylarının, mali gücü olmayan başarılı öğrencilere burs ve kredi sağlanması şartıyla yükseköğretimin finansmanındaki payının artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır (596).*
- *Eğitime ayrılan özel kaynaklar eğitimde fırsat eşitliğine imkan sağlayacak şekilde yönlendirilecektir. Bütün eğitim kademelerinde özel sektörün payı artırılacak, kamu kaynaklarının en fazla ihtiyaç duyan kesimlere yönlendirilmesi sağlanacaktır. Etkin bir kalite değerlendirme ve denetim sistemi kurulması koşuluyla özel yükseköğretim kurumlarının açılabilmesine imkan sağlanacaktır (597).*
- *Yükseköğretim Kurulu, standart belirleme, koordinasyon ve planlamadan sorumlu olacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Yükseköğretim kurumlarının,*

şeffaflık, hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda idari ve mali özerkliğe sahip olmaları ve yerel özelliklere uygun şekilde uzmanlaşmaları sağlanarak, sistemin rekabetçi bir yapıya kavuşması desteklenecektir (601).

6.9.1.3. Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme Programı

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte eğitim hizmetlerinin toplumda yaygınlaştırılması bağlamında özellikle ilkokullara öğretmen yetiştirilmesi durumu her dönem üzerinde konuşulan bir konu haline gelmiştir. 1923-1981 yılları arasında öğretmen yetiştirme sistemi amaç, ilke ve politikaları ilkokullara öğretmen yetiştirme, ortaokullara öğretmen yetiştirme ve liselere öğretmen yetiştirme çerçevesinde gelişim göstermiştir. 1923-1981’de ilkokullara öğretmen yetiştirme görevini ilk öğretmen okulları, iki yıllık eğitim enstitüleri ve köy enstitüleri üstlenmiştir.

6.9.1.3.1. İlk Öğretmen Okulları

İlk öğretmen okulları Cumhuriyet’in kurulmasından 1974’e kadar öğretmen yetiştirme işlevini sürdürmüştür. 1923-1924 yılları arasında ilk öğretmen okullarındaki bina, araç-gereç sıkıntısı yaşanıyor olması gerekçesiyle mevcut öğretmen okullarının sayılarında azaltmaya gidilmiştir. Bu düzenleme ile, eğitim ve öğretim verimliliği artırma çalışmaları hız kazanmıştır. 22 Mart 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile köy çocukları ve kimsesiz çocukların yatılı okutulması düşüncesinden hareketle; şehir ve kasaba gündüzlü okulları; şehir ve kasaba yatılı okulları; köy gündüz okulları; köy yatılı okulları oluşturulmuştur. 1926’ya kadar köy çocuklarının ve kimsesiz çocukların okutulması düşüncesi zaman zaman dile getirilmiş olmasına rağmen, 1926 ve sonrasında olduğu gibi aynı ilgiyle karşılanmamıştır. Bu düşünce, 1920’li yıllarda başarılı olmasa da daha sonraki dönemde, özellikle öğretmen yetiştiren okullarda başarı

ile uygulanarak verimli sonuçlar alınmıştır (Öztürk, 1996). 1940 ve sonrasında Yatılı İlköğretim Okulları yapısı ön plana alınmış, Pansiyonlu Köy Bölge Okullarının düşünce temelleri bu dönemlerde atılmıştır. Üç yıllık köy okullarından mezun olan öğrencilerin bu okullarda beş yılı tamamlaması, bu okullardan başarı ile mezun olanların Köy Enstitülerine gönderilmesi öngörülüyordu. (Çağlar, 1999). 1926'da kabul edilen Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile ayrıca Muallim Mektepleri (Öğretmen Okulları), Köy Muallim Mektepleri (Köy Öğretmen Okulları) olmak üzere iki tip öğretmen okulu yapılandırılmıştır. Ancak, Köy Muallim Mektepleri açılmasından dört yıl sonra kapatılmıştır. 1923–1924 öğretim yılında öğrenim süresi beş yıl olan Türkiye’de toplam 20 İbtidâ-i Darümuallimin ve Darümuallimat (İlk Öğretmen Okulu) bulunmaktadır. Bu okulların öğrenim süresi 1931-1932 öğretim yılında altı yıla çıkartılmıştır. Bu dönem itibariyle öğrenim ortaokul düzeyindeki birinci devreler yapısı yavaş yavaş uygulamadan çıkartılmıştır. Böylelikle, ilk öğretmen okulları lise dengi üç yıllık meslek okullarına dönüştürülmüştür (Öztürk, 1996). İlk Öğretmen Okullarının yaygınlaştırılması, Köy Enstitüleri döneminde de devam etmiştir. Bu bağlamda, ilk öğretmen okullarının sayısı 1940-41 öğretim yılında 27 iken, 1950-51 öğretim yılında 31’e, 1972-73 öğretim yılında ise 89’a çıkmıştır. Aynı dönemde öğrenci sayısı, sırasıyla 8 176, 16 306 ve 58 857 olmuştur. Öğretmen sayısı ise 749’dan 2758’e yükselmiştir (Öztürk, 2006:9 Akt. YÖK, 2007). Milli Eğitim Bakanlığı, 1970-71 öğretim yılından itibaren İlk öğretmen okullarının öğretim süresini kademeli olarak, ilkokul üzerine yedi yıla, ortaokul üzerine dört yıla çıkarılmasını kararlaştırmıştır (Öztürk, 2005 Akt. YÖK, 2007). İlk Öğretmen Okullarındaki bu yapısal düzenlemeler, eğitim programı kapsamında da bazı

düzenlemelerin yapılmasını beraberinde getirmiştir. Buna göre, ilk öğretmen okullarından mezun olan öğrenciler genel lise mezunlarıyla eşit değerlendirilmiş, üniversite sınavlarına girmeye hak kazanmışlardır. 14 Haziran 1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası, “Hangi öğretim kademesinde olursa olsun, bütün öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmeleri esastır” ifadesini kullanmıştır. 1973-1974 yılları arasında da öğretmen okullarında lise müfredatı uygulanmaya başlamıştır. Bununla birlikte, yeni nesil öğretmenlerini yükseköğretime hazırlayan bir anlayış döneme hakim olmuştur. 1974-1975 öğretim yılında ilk öğretmen okullarının bazıları günümüz Anadolu Öğretmen Lisesi konumundaki üç yıllık öğretmen lisesi yapısında değerlendirilmiş, diğerleri ise kapatılmıştır.

6.9.1.3.2. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri

1974-1975 öğretim yılında 1739 sayılı kanunun ilgili hükmü gereğince, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri açılmıştır. 1976’ten 1982’ye kadar altı yıl içinde toplam 41 enstitü faaliyet göstermiştir. 1975-1980 yılları arasında öğretmen eksikliği, politik olaylar gerekçesiyle İki Yıllık Eğitim Enstitüleri normal programın dışında öğretmen yetiştirme yoluna gitmiştir. 20 Temmuz 1982 tarihinde bu enstitüler eğitim yüksekokulu adıyla üniversite çatısı altına alınmıştır (YÖK, 1998a:5).

Cumhuriyet’in kabul edilmesi ile birlikte köylerde okullaşma oranlarının düşük olması ve köylerde öğretmen istihdam edilmesi güçlüğü durumu, devleti köyler için öğretmen okullarını açmaya yönlendirmiştir. Böylece, sırasıyla Köy Muallim Mektepleri; Köy Öğretmen Kursları, Köy Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri açılmıştır.

6.9.1.3.3. Köy Muallim Mektepleri

22 Mart 1926'da yürürlüğe giren 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'un 7. maddesi, Köy Muallim Mekteplerinin açılmasını öngörmektedir (YÖK, 2007). 1927-1928 yılları arasında Türkiye'nin öğretmen yetiştirmede önemli gelişmeler sağlayan ve ilkokul için iki yıl eğitim veren Köy Muallim Mektepleri çeşitli yerleşim birimlerinde açılmıştır. 1932-1933 yıllarında Köy Muallim Mektepleri uygulamada görülen bazı eksiklikler neticesinde kapatılmıştır; bu durum yeni bir düzenleme ihtiyacının görülmesi nedeniyle Köy Eğitim Kurslarının açılmasını salık vermiştir.

6.9.1.3.4. Köy Eğitim Kursları

“Nüfusları öğretmen gönderilmesine elverişli olmayan köylerin öğretim ve eğitim işlerini görmek, ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için köylülere rehberlik etmek üzere köy eğitimcileri istihdam edilir” amacından hareket edilerek 11 Haziran 1937 tarih 3238 Sayılı Köy Eğitimcileri Kanunu yürürlüğe girmiştir. Tonguç'a (1947) göre daha sonra bazıları Köy Enstitüleri ile birleştirilen bu kurslardan elde edilen bilgi ve deneyimler, Köy Enstitülerinin yolunu aydınlatmıştır (YÖK, 2007).

6.9.1.3.5. Köy Öğretmen Okulları

Köy Muallim Mekteplerinden sonra açılan Köy Eğitimcileri Kursları için eğitimci yetiştirmek üzere 1937 yılı itibarıyla Köy Öğretmen Okulları hizmet vermeye başlamıştır. Köy Öğretmen Okulları yapısında ilkokul kısmı, orta kısım ve öğretmen okulları olmak üzere üç bölümlendirme yapılmıştır. İlkokul kısmı uygulama okullarından oluşturulmuştur. Orta kısma, tam devreli köy okullarından mezun olarak Köy Öğretmen Okullarının ilk kısmına devam etmiş öğrenciler kabul edilmiştir. Öğretmen okullarına geçmiş öğrenciler orta kısım eğitimleri süresince edindikleri

meslekî bilgi ve becerilerinden birinde uygulama ve staj yaparak, meslek bilgilerini çoğaltıyorlar ve Köy Öğretmen Okulları son basamağından sonra mezun olarak köy öğretmeni olarak atanıyorlardı.

6.9.1.3.6. Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri, 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 Sayılı Yasanın maddesinde geçen “Köy eğitmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmek üzere ziraat işlerine elverişli arazisi bulunan yerlerde Maarif Vekilliğince köy enstitüleri açılır.” koşuluyla oluşturulmuştur. Altunya’ya (2005) göre ise Köy Enstitüleri; kuram-uygulama bütünlüğü, üretkenlik, çok yönlülük, karma eğitim, bilimsellik, özyönetim ve toplumsal bütünleşme gibi ilkeler açısından örnek okullardır (YÖK, 2007). Öğrenim süreleri ilkokul üzerine beş yıl olan Köy Enstitüleri sadece köye öğretmen yetiştirmek amacıyla açılmamıştır. 1920’li yıllarda dile getirilmeye başlanan eğitim bölgeleri anlayışının bir yansıması olarak, bulundukları bölgenin köy eğitimini yeniden organize etme misyonuna sahiptiler (Çağlar, 1998). Başarılı ve özgün bir öğretmen yetiştirme modeli olan Köy Enstitüleri, dönemin iktidarının siyasi yaklaşımı nedeniyle 1954 yılında kapatılarak altı yıllık ilk öğretmen okulu adı altında yeniden düzenlenmiştir (YÖK, 2007).

6.9.1.3.7. Üç Yıllık Öğretmen Enstitüleri (Ortaokullara Öğretmen Yetiştiren Eğitim Kurumları)

1978-1979 öğretim yılından 1981-1982 öğretim yılına kadar ortaokullara öğretmen yetiştirme, Üç Yıllık Eğitim Enstitülerinde , Yüksek Öğretmen Okulu işlevinde eğitim vermiştir 1926-1927 yıllarında Konya’da Orta Muallim Mektebi olarak kurulan enstitüler, ilk önce Türkçe Öğretmeni yetiştirme amacıyla açılan bu okullar daha sonra

Türkçe bölümüne pedagoji, matematik, fiziki ve tabii ilimler, tarih-coğrafya, iş dersi ve resim, beden terbiyesi, müzik, Fransızca, İngilizce ve Almanca bölümlerinin de eklenmesiyle bu öğretmen okulu, ortaokullarda okutulan genel eğitim derslerinin tümü için öğretmen yetiştirir bir duruma gelmişti.. Bu okulun Ankara'ya nakledilmesiyle adı 1929-1930 yıllarında “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü” olarak değiştirilmiştir. 1940’lı yıllarda ortaokullara öğretmen yetiştirmek için çok sayıda eğitim enstitüsü açılmıştır. Ortaokullara öğretmen yetiştirmek için eğitim enstitüsünün açılması 1978-1979 öğretim yılına kadar artan bir hızla devam etmiştir. Bu dönemden sonra isimleri “ Yüksek Öğretmen Okulu” olarak anılmış, program içerikleri azaltılarak, lise öğretmenleri yetiştirmek üzere eğitim süreleri dört yıla çıkartılmıştır.1967–1968 öğretim yılından itibaren gelişimini tamamlayan enstitülerde sosyal bilgiler, matematik, fen bilgisi, Türkçe, İngilizce, tarım, eğitim, Fransızca, Almanca, beden eğitimi, resim-iş, müzik olmak üzere on iki bölümde öğretmen yetiştiriliyordu (Öztürk, 2006:14 Akt. YÖK, 2007).Türkiye genelinde Yüksek Öğretmen Okulu olarak eğitim veren ortaokullara öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri 1982’de mevcut üniversitelere veya yeni açılan üniversitelere bağlanıp Eğitim Fakülteleri görevini yerine getirmişlerdir.

6.9.1.3.8. Yüksek Öğretmen Okulları ve Üniversiteler (Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Kurumları)

Liselere öğretmen yetiştiren eğitim kurumları “Yüksek Öğretmen Okulları” ve “Üniversiteler”dir. İlk Yüksek Öğretmen Okulu 1891’de kurulan “Darülmualimin-i Aliye Yüksek Öğretmen Okulu’dur. Cumhuriyet döneminde nitelikli ve sayıca yeterli öğretmen yetiştirme kararına koşut olarak açılan bu yüksek öğretmen okulu 1954-1955 öğretim yılına kadar öğretmen yetiştiren tek eğitim kurumu olarak işlevini

sürdürmüştür. Lise öğretmenlerine duyulan ihtiyacın artması üzerine 1959 yılında Ankara 1964 yılında ise İzmir’de olmak üzere iki Yüksek Öğretmen Okulu daha açılmıştır. Bu iki okullun dönemin lise öğretmenlerini yetiştirme üzerine edindiği üstün başarı neticesinde verimli sonuçlar elde edilmiştir.

Bu dönemde sayısı yüzleri aşan mezun veren yüksekokulların öğrencileri akademik kariyer yapma üzerine yoğunlaşmışlar, MEB yine bunu takip eden dönemlerde yüksek öğretmen okulları öğrencilerini üniversiteye giriş sınavıyla almaya karar vermiştir. Öğrenci kontenjanının arttırılmış ve programda iyileştirmelere gidilmiş olmasına rağmen yüksek öğretmen okulları liselere öğretmen yetiştirmede Bakanlığın isteklerine cevap veremiyordu. MEB’in tutarlı bir öğretmen yetiştirme politikasından yoksun oluşu nedeniyle Yüksek Öğretmen Okulları etkinliklerini giderek yitiriyorlardı (Kaya, 1984 Akt. YÖK, 2007).

Yüksek Öğretmen Okulları öğretmen yetiştirme işlevini yerine getiremediği için Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan bir raporla 1978’de kapatılmıştır. Yüksek Öğretmen Okulları kapatılarak köy çocuklarının üniversiteye geçiş imkânı ortadan kaldırılmakta ve öğretim üyelerini yetiştirme konusunda ciddi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, 1974’te Ankara’da eğitim teknolojisindeki son gelişmeleri yakından takip etmek amacıyla Deneme Yüksek Öğretmen Okulu yeterli kaynaklar ve hazırlıklar sağlanamadığı için kapatılmıştır. 1982 yılına kadar öğretmen yetiştirme görevi çoğunluk MEB tarafından yapılmış olsa da İstanbul Üniversitesi Edebiyat ve Fen Fakültesi, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya ile Fen Fakülteleri de lise ve dengi okullara Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, Fen Bilimleri, Tarih,

Coğrafya ve Yabancı Diller alanlarında çok sayıda öğretmen yetiştirmede söz sahibi olmuşlardır. 1970’li yılları müteakip bazı üniversitelerde “pedagojik formasyon” programları açılmış, İnönü Üniversitesi Temel Bilimler Enstitüsü, ODTÜ Fen- Edebiyat Fakültesi olmak üzere bazı üniversitelerde lisans düzeyinde öğretmenlik programları açılmıştır (YÖK, 2007). Bu dönemde üniversitelerde düzenlenen öğretmen yetiştirme sertifika programları arasında bir eşgüdüm politikası olmadığından, MEB bu konu hakkında zaman zaman tedbirler almayı sürdürmüştür.

Tablo 17 : Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlar(1982-1983 Öğretim yılı)

Kurum (MEB Bağlı)	Öğretim Süresi (Yıl)	Program (Üniversite/Lisans)	Kurum Sayısı
Yüksek öğretmen okulu	4	Türk Dili ve Ed.	10 Okul
		Tarih- Coğrafya	
		Coğrafya-Tarih	
		Matematik- Fizik	
		Fizik Matematik	
		Fizik-Kimya	
		Kimya-Fizik	
		Kimya-Biyoloji	
		Biyoloji-Kimya	
		Almanca	
		Fransızca	
		İngilizce	
		Eğitim	
		Resim-İş	
		Müzik	
		Beden Eğitimi	
Eğitim Enstitüsü	2		17 Enstitü
Yabancı Diller Yüksek Okulu	3		16 Okul

Kaynak: ÖSYM (1982). İkinci Basamak Sınav Kılavuzu. 1982.

Tablo 17’de görüldüğü üzere 1982-1983 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde “Yüksek Öğretmen Okulları”, “Yabancı Diller Yüksek Okulları” ve “Eğitim Enstitüleri” bulunmaktadır.

Yüksek Öğretmen Okulları (Son Dönem) : Dört yıl süreli ve ağırlıklı olarak liselere öğretmen yetiştirme için açılmış okullardır.

Yabancı Diller Yüksek Okulları : Üç yıl süreli ve yabancı dil öğretmeni yetiştirmeye

yönelik okullardır

Eğitim Enstitüleri : İki yıl süreli ve sınıf öğretmeni yetiştirmeye yönelik okullardır.

Üniversiteler bünyesinde ise, fen-edebiyat fakültelerinde lisans eğitimine ek olarak öğrencilerin “öğretmenlik formasyonu” derslerini almaları söz konusu idi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi ‘nde, Ankara Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi’nde Pedagoji, İnönü Üniversitesi Temel Bilimler Fakültesi’nde Matematik, Fizik, Kimya Öğretmenlik Lisans Programları, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Pedagoji bölümü, ODTÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Matematik, Fizik ve Kimya Eğitimi programlarında bahsedilen bu uygulama yapılmamakta, doğrudan ilgili alanda öğretmen yetiştirilmekteydi. 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türkiye’deki tüm yükseköğretim kurumlarının üniversitelere bağlanması karara bağlanmıştır. Öğretmen yetiştiren kurumlar, 41 Sayılı KHK (20 Temmuz 1982) ile 4 yıllık Eğitim Enstitüleri Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Fakültesi, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Eğitim Yüksekokulu adını alarak, yabancı diller yüksekokulu kaldırılmış, Eğitim Fakültelerine bağlanmıştır. Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı Gençlik ve Spor Akademileri Beden Eğitimi ve Spor Bölümü adı altında eğitim vermeye başlamıştır. Öğrenim süreleri eğitim fakültelerinde dört yıl eğitim yüksekokullarında iki yıl olarak belirlenmiştir.

6.9.1.3.8.1. 1982-1983 Öğretim Yılında Eğitim Fakülteleri Akademik Teşkilat Yapıları :

1982-1983 Öğretim yılında yükseköğretim Kurulu'nun 11.11.1982 tarih ve 220-5317 sayılı ve 19 Kasım 1982 tarih ve 220-5880 sayılı genelgeleri ile Millî Eğitim Sisteminin yapısı ve gereksinimleri dikkate alınarak eğitim fakülteleri akademi teşkilat yapılarında

şu bölümlere yer verilmiştir:

-Türk Dili ve Edebiyatı	- Biyoloji- Kimya
- Tarih- Coğrafya	- Almanca
- Coğrafya- Tarih	- Fransızca
- Matematik- Fizik	- İngilizce
- Fizik- Matematik	- Resim
-Fizik- Kimya	- Müzik
-Kimya- Fizik	- Beden Eğitimi
-Kimya- Biyoloji	- Eğitim

6.9.1.3.8.2. 1983-1990 Öğretim Yıllarında Eğitim Fakülteleri Bölümlerinin Yapısı :

Öztürk (2006)'ya göre, adı geçen bu programlar göz önünde bulundurularak 1990'ın başlarına kadar Eğitim Fakültelerinin bölüm/anabilim dalı yapısal değişiklikler de meydana gelmiştir. Yapılan bu değişiklikler, şu anki mevcut program içeriklerine de benzemektedir.

Tablo 18 : 1983-1993 Öğretim Yılları Arasında Eğitim Fakültelerinin Akademik Yapılanması

Bölüm	Anabilim/Ana sanat Dalı
Eğitim Bilimleri	Eğitim Programları ve Öğretim Eğitimde Psikolojik Hizmetler Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Özel Eğitim
Fen Bilimleri Eğitimi	Biyoloji Eğitimi Fizik Eğitimi Kimya Eğitimi Matematik Eğitimi
Sosyal Bilimler Eğitimi	Coğrafya Eğitimi Tarih Eğitimi
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi	Türk Dili Eğitimi Türk Edebiyatı Eğitimi
Yabancı Diller Eğitimi Müzik Eğitimi	Alman Dili Eğitimi Fransız Dili Eğitimi İngiliz Dili Eğitimi Ses Eğitimi Çalgı Eğitimi Müzik Kuramları Eğitimi
Resim Eğitimi	Resim Eğitimi Grafik Eğitimi Heykel Eğitimi Seramik Eğitimi Tekstil Tasarımı Eğitimi İş Eğitimi
Beden Eğitimi ve Spor	Beden Eğitimi Spor Eğitimi

Kaynak: YÖK, 2007

Tablo18'e göre, tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya, biyoloji eğitimleri ikili lisans

programları olarak düzenlenir. YÖK, 1982 yılı itibariyle tüm Eğitim Fakültelerinde öğretmenlik bilgisi dersleri vermek üzere “Eğitim Bilimleri Bölümü” kurulmasına karar vermiştir. İki yıllık Eğitim Enstitülerinden Eğitim Yüksekokullarına dönüştürülen kurumlarda 1988-1989 öğretim yılına kadar iki yıllık eğitim verilmiş, 1989-1990 öğretim yılı itibariyle Eğitim Yüksekokullarının öğretim süreleri dört yıla çıkartılmıştır. Bazı eğitim yüksekokulları 1992-1993 öğretim yılında Eğitim Fakültelerine bazıları ise bu fakülteler içindeki “sınıf öğretmenliği” ve “okul öncesi öğretmenliği” programlarına dönüştürülmüştür. Geçiş aşamasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi “Pedagoji” bölümü “Eğitim Bilimleri” bölümüne dönüştürülmüş Ankara Üniversitesi DTCF “Pedagoji” bölümü ise Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ile birleştirilmiştir (YÖK, 2007). Eğitim fakülteleri dışında bulunan öğretmen yetiştiren kurumlar (Gençlik ve Spor Akademileri gibi) bu fakülteler bünyesine geçirilmiştir. 1994 yılında Atatürk, İnönü ve Marmara Üniversiteleri Rektörlükleri, Eğitim Fakültelerindeki bölüm ve anabilim dalı düzeyinin yeniden düzenlenmesi konusunda YÖK’e teklif götürmüştür. Buna göre, Sosyal Bilimler Bölümü: Tarih ve Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalları bölümlere dönüştürülmüştür. Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü: Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalları bölümlere dönüştürülmüştür. Yabancı Diller Eğitimi Bölümü: Alman Dili, Fransız Dili ve İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalları bölümlere dönüştürülmüştür. 1983-1984 öğretim yılında öğretim programları üzerinde değişiklikler yapılmıştır.

- Türk Dili ve Ed. Öğr. Programı
- Müzik Öğretmenliği Programı
- Tarih Öğretmenliği Programı

- Resim-İş Öğretmenliği Programı
- Coğrafya Öğretmenliği Programı
- Beden Eğitimi ve Spor Öğr. Programı
- Matematik Öğretmenliği Programı
- Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği
- Fizik Öğretmenliği Programı
- Özel Eğitim Öğretmenliği Programı
- Kimya Öğretmenliği Programı
- Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
- Biyoloji Öğretmenliği Programı
- Eğitim Yönetimi ve Planlaması
- İngilizce Öğretmenliği Programı
- Rehberlik ve Psikolojik Dan. Programı
- Almanca Öğretmenliği Programı
- Eğitim Programları ve Öğretim Programı
- Fransızca Öğretmenliği Programı
- Sınıf Öğr. Programı (Eğitim Yüksek Okulu)

Bu düzenlemeye göre, fizik, kimya ve biyoloji öğretmenlikleri programlarından mezun olan öğrencilerin, “fizik bilimine giriş” ve “fen bilgisi” derslerinin de öğretmenliğini, tarih öğretmenlikleri programlarından mezun olan öğrencilerin ise “sosyal bilgiler” öğretmenliğini yapabilecek yeterlilikleri kazanacakları belirtilmiştir. Öğretmen yetiştirme modelinin üniversitelerin eğitim fakültelerine verilmesinden sonra 1997

yılında YÖK öğretmen yetiştirme sistemini kapsamlı olarak yeniden gözden geçirmiş, öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının öğrenim süreleri, bölümleri, eğitim programları, MEB ile işbirliği, eğitim-istihdam uyumu, Fen Edebiyat Fakültesi/ Eğitim Fakültesi işbirliği hakkında yeni değişiklik ve düzenlemeler üzerinde incelemelerde bulunmuştur.

6.9.1.4. Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) ve Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi

1997 yılındaki öğretmen yetiştirme eğitim kurumlarındaki düzenlemelere temel olan Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP)'nin ele aldığı konulardan biri de MEB ve YÖK'ün işbirliğiyle oluşturulan “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi”’dir. Proje, ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri için, öğretmen kalitesinin yükseltilmesi amacıyla 1 Aralık 1994 tarihinde, üç yıl sürecek olan bir uygulama şeklinde başlamıştır. Proje, 1997 yılından 30 Haziran 1999 tarihine kadar uzatılmıştır. 1997 yılı reformunda “program geliştirme”, “öğretim elemanı yetiştirme”, “donanım sağlama”, eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliği”, “eğitim fakültelerinin akademik değerlendirilmesi””öğretmen yetiştirme millî komitesi” konuları tartışılmıştır. Bu çerçevede şu hususlar dikkate alınmıştır:

- Ortaöğretim düzeyinde matematik, fizik, kimya, sosyal bilimler olarak yabancı dil, müzik ve resim; ilköğretim düzeyinde matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, müzik ve resim derslerinin ‘özel öğretim yöntemleri’ üzerine düşünceler geliştirilmiş ve üretilen kaynak öğretim materyalleri Eğitim Fakültelerine ilgili derslerde kullanılmak üzere gönderilmiş;

Bu çalışmaları kapsayan “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi Yayınları: öğretmen Eğitimi Dizisi” şeklinde YÖK’ün hazırladığı kitaplar aşağıda

verilmiştir:

- Okullarda Uygulama Çalışmaları (İlköğretim/ortaöğretim)
- Yönerge
- İlköğretim Fen (Başlangıç/Öğretmen/Öğrenci)
- İlköğretim Matematik
- İlköğretim Sanat
- Ortaöğretim Sanat
- Ortaöğretim Matematik (Cilt 1/Cilt 2)
- Biyoloji
- Fizik
- Kimya
- Okul Yönetimi
- Sosyal Bilgiler (Öğretmen/Öğrenci/Kaynak üniteler)
- Sosyal Bilimler (Öğretmen/Öğrenci)
- Fen Güvenlik
- Müzik
- English Language Teaching
(http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/me_gelistirme_projesi_kitaplari.htm)

- Eğitim Fakülteleri öğretim elemanlarının yetişmesine katkıda bulunmak

amacıyla proje çerçevesinde çeşitli Eğitim Fakültelerinden öğretim elemanları

yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası çalışmalar için yurt dışına gönderilmiş;

- Eğitim Fakültelerine, genel kullanıma ve konu alanlarına ilişkin olmak üzere çeşitli araç-gereçler satın alınmış ve bu şekilde fakültelerimizin altyapısının

- Eğitim Fakülteleri ile okullar arasındaki işbirliğini ve koordinasyonu geliştirmek üzere bir “Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu İşbirliği Programı” başlatılmış ve bu çerçevede Eğitim Fakülteleri ve Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullardan seçilen uygulama öğretmenleri ile seminer çalışmaları yapılmıştır.

```

graph TD
    subgraph "EĞİTİM FAKÜLTESİ"
        UFE[Uygulama Öğretim Elemanları]
        BUK[Bölüm Uygulama Koordinatörü]
        FUK[Fakülte Uygulama Koordinatörü]
    end

    subgraph "UYGULAMA OKULU"
        UE[Uygulama Öğretim Elemanı]
        OKU[Okul Uygulama Koordinatörü]
    end

    OA((Öğretmen Adayı))
    MEBUK[Millî Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörü]

    UFE --> BUK
    BUK --> FUK
    FUK --> MEBUK
    MEBUK --> OKU
    OKU --> UE
    UE --> OA
    OA --> UFE
    UFE --> OKU
    BUK --> OKU
    FUK --> OKU
    OKU --> UFE
    
```

Şekil 6’da görüldüğü gibi bu program kurumlar arasındaki ilişki ve işbirliğini aktif hale getirmekte, Eğitim Fakültelerinin Uygulama Okullarında yapılan etkinliklerden haberdar olması, gerektiğinde deneyimli öğretmenlerden yararlanmaları ve aynı zamanda Uygulama Okullarının da eğitim bilimlerindeki gelişmeleri takip etmeleri açısından önem arz etmektedir. Hizmet öncesi

Öğretmen Yetiştirme etkinliklerine ek olarak Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı ortak çalışmasında 750 yurt dışı öğrenim bursunun Eğitim Fakültelerine geçişi sağlanmış ve bu çerçevede yurtdışına Eğitim Fakültelerinden öğrenci gönderilmeye başlanmıştır (http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/giris.doc).

Bununla birlikte, 19 Eylül 1997 Tarih ve 97.8.44 Sayılı karar ile öğretmen yetiştirme ile ilgili kararların alınmasında YÖK kendi bünyesi için danışma organı olarak görevlendirilen Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi'ni (YÖK, 1998a: 26) kurmuştur.

Bu komite,

- Öğretmen yetiştirmeye ilgili olarak, programları ve dersleri oluşturup güncelleştirmek;
- Bu konuda ulusal ölçütler getirip uygulanmasını sağlamak;
- Bu programların kontrolünü, sürekliliğini ve güncelliğini sağlamak;
- Öğretmen eğitiminin büyük ölçüde uygulamaya dayanmasını sağlamak;
- Öğretmen temini ve istihdamı ile ilgili olarak MEB'le işbirliği içinde çalışmak;
- Programlara uygun öğrenci seçimine destek sağlamak;
- YÖK-MEB- fakülteler ve diğer kurumlar arasında bilgi ve iletişim akışını sağlamak;
- Hizmet içi eğitim kursları ve yurtdışı eğitim bursları yoluyla personel eğitimine destek sağlamak;
- Sınıf tabanlı eğitim araştırmalarının yaygınlaşmasına yardımcı olmak;
- Öğretmen yetiştirmeye ilgili verileri toplamak, saklamak ve ilgililere sunmak;
- Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecini etkin ve verimli hale getirmek;
- Belirlenecek alanlarda çalışma ve araştırma yapacak grupları oluşturmak ve çalışmalarını değerlendirmek;
- YÖK'e tavsiyelerde bulunmak;

görevlerini üstlenmektedir.

Bu komitenin adı daha sonradan Öğretmen Yetiştirme Türk Millî Komitesi olarak değişmiştir (MEB, 2000: 223). Bir YÖK üyesinin başkanlığını üstlendiği komitede, MEB adına, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürü, Yüksek Öğretim Genel

Müdürü, Personel Genel Müdürü, Hizmet içi Eğitim Dairesi Başkanı ile Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı yer almaktadır. Bu komitede ayrıca, ÖSYM’den bir üye ile eğitim fakültelerinden seçilmiş beş üye de bulunmaktadır.

Tüm bu düzenlemelerin başarılı olabilmesi için bir diğer önemli önlem ise öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının programlarında yer alan derslerin ve içeriklerinin yeniden belirlenmesine yöneliktir. Öğretmen yetiştirmede kaydedilen bilgi ve teknolojiye değin çağcıl yönelim ve gelişmeler ışığında bu programlarda yeniden düzenlemelere gidilmesinin önemine dikkat çekilmektedir.

Eğitim Fakültelerinde geçmişte yapılan öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesi ve bu konudaki yapılan araştırmalar sonucunda şu noktalar saptanmıştır:

- İçerik, ders sayıları ve kredileri, okullarda uygulamalar gibi çeşitli yönlerden belirli bir standardın olmadığı;
- Programlarda yer alan derslerin içeriği ve ilgili okul düzeyindeki öğretim alanının içeriği arasında tutarsızlıkların olduğu;
- Dersler arasında aşamalı ve birbirini tamamlayıcı mantıksal bir ilişkinin kurulamadığı;
- Teorik derslere daha fazla ağırlık verildiği ve uygulamanın geniş ölçüde ihmal edildiği;
- Alan derslerinin öğretmen adaylarını ilgili konu alanının bir dalında uzmanlığa yönelttiği;
Ve alanın öğretim yöntemlerine ilişkin derslerin yetersiz olduğu;
- Programlarda açılan derslerin öğretmen adaylarının ve ilgili okul düzeyinin ihtiyaçlarından çok öğretim elemanının yönelimleri ve tercihleri doğrultusunda şekillendiği ve bu nedenle ders sayıları ve ders yükünün çok arttığı;
- Öğretmenlik formasyonuna ilişkin derslerin eğitim bilimleri alanındaki bazı teorik derslerden oluşup öğrencileri öğretmenliğin gerektirdiği bilgi, beceri ve bakış açılarını kazandırmaktan uzak olduğu;
- Programlardaki zorunlu ders yükünün gereğinden fazla olması nedeniyle öğrencilerin bireysel ilgilerini geliştirmelerine yönelik seçmeli derslere zaman ayrılmadığı;

- Programın bütünü ile okullarda yapılan uygulama arasında tutarsızlıklar olduğu görülmüştür (YÖK, 2007).

6.9.1.5. Hizmet-içi Eğitim

Türkiye’de ilk ve orta öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlere yönelik her türlü hizmet-içi eğitim uygulaması, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenmekte ve yürütülmektedir. Hizmet içi eğitim programlarının uygulanması, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim üyeleri ve programlarda yer alan konuların özelliklerine göre, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarda görevli öğretmen ve diğer çalışanlar tarafından yürütülmektedir (Eratalay, Kartal 2006). Yeni atanan öğretmenlerin kurumlarına uyum sağlaması, mesleki yeterlilik açısından eksiklerinin tamamlanması, öğretim yaklaşımlarının geliştirilmesi, eğitim alanındaki yeniliklerin ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması hizmet-içi eğitimin belli başlı hedefleri olarak sıralanabilir.

6.9.1.6. Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı :

Öğretmen yetiştirme programında yapılan düzenlemelere ek olarak öne sürülen ortaöğretim alan öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan tezsiz yüksek lisans programı yeni bir program olmasından dolayı üç dönemlik bir program geliştirme sürecini takip etmiştir. Hem komisyon çalışmalarıyla hem de fakültelerden istenen görüşlerle belirtilen temel sorun ve ihtiyaçların göz önünde bulundurularak programların yapılandırılması ön görülmüştür. Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu öğretmen modelinin oluşturulmasına yönelik oluşturulan programın yanında Millî Eğitim Sistemimizdeki ders programları, ders kitapları ve gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri de incelenmiş, elde edilen bilgiler sentez haline getirilmiştir.

Bu uygulamalara göre, 16 öğretmen yetiştirme programı geliştirilmiştir. Lisans programları paralelinde diğer fakültelerden alan derslerini tamamlamış mezunlardan

öğretmen olmak isteyenler için Eğitim Fakültesi bünyesinde açılacak tezsiz yüksek lisans programı geliştirilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu yeni düzenlemede, her şeyden önce Eğitim Fakültelerinin “öğretmen yetiştirme” misyonlarına dikkat çekmekte, öğretmenlik mesleğini, kendine özgü ilke, yöntem ve uygulamaları olan bir meslek alanı olarak tanımlamakta ve yeni düzenlemeyi bu temel değerler üzerine inşa etmeyi öngörmektedir (YÖK,2007).

Tablo 19 : Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans (1997)

Dersler	T-U-K
I. Dönem	
1. Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3-0-3
2. Gelişim ve Öğrenme	3-0-3
3.Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	3-2-4
4. Özel Öğretim Yöntemleri I	2-2-3
5.Okul Deneyimi I	1-4-3
Dönem Toplamı	12-8-16
II. Dönem	
1. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme	2-2-3
2. Sınıf Yönetimi	2-2-3
3. Özel Öğretim Yöntemleri II	2-2-3
4. Okul Deneyimi II	1-4-3
5. Seçmeli I	3-0-3
Dönem Toplamı	12-8-16
III. Dönem	
1. Konu Alanı Ders Kitabı	2-2-3
2. Rehberlik	3-0-3
3. Öğretmenlik Uygulaması	2-6-5
4. Seçmeli II	3-0-3
Dönem Toplamı	10-8-14
Genel Toplam	32-26-45

Kaynak: www.yok.gov.tr/egitim/tezsizyl/tezsizyl.htm

Tablo 19’da Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı verilmiştir.

Buna göre, birinci dönemde Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Gelişim ve Öğrenme,

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Özel Öğretim Yöntemleri I, Okul Deneyimi I

dersleri gösterilmektedir. İkinci dönemde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri II, Okul Deneyimi II ve Seçmeli I dersleri vardır. Üçüncü dönemde ise Konu Alanı Ders Kitabı, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması ve Seçmeli II dersleri verilmektedir.

6.9.1.6. Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitim ve Eğitim Fakültelerinin Yapısı

Sekiz yıllık eğitime geçiş ve çeşitli düzey ve alanlardaki gereksinimler dikkate alınarak Eğitim

Fakülteleri için öngörülen yeni yapının ana hatları şöyledir (YÖK, 1998a: 37-42).

- *Bölümler ve programlar yeniden düzenlenmiştir. Bu bağlamda, Eğitim Fakülteleri bünyesinde 10 bölüm ve 32 anabilim dalı ve 29 program öngörülmüştür. Yeni yapılanmada, ilköğretimle ilgili programlar İlköğretim Bölümü, yabancı dil öğretmenlikleri Yabancı Diller Eğitimi Bölümü çatısı altında toplanmıştır. Ortaöğretime yönelik öğretmenlik alanları ise Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi ve Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri olmak üzere iki bölümde toplanmıştır.*
- *Öte yandan, Eğitim Bilimleri alanında yer alan programlardan Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programının dışındaki (Program Geliştirme, Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Yönetimi, Halk Eğitimi vb.) Programlarının lisans programları kaldırılmıştır.*
- *Yeni yapılanmanın getirdiği önemli bir düzenleme de öğretim süreleri ve dereceleri ilgilidir. Buna göre, ilköğretime (okul öncesi dahil) ve hem ilköğretim hem de ortaöğretime öğretmen yetiştirmeye yönelik programların (örneğin; yabancı diller, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, beden*

eğitimi öğretmenliği vb.) lisans düzeyinde (dört yıl), ortaöğretime öğretmen yetiştirmeye yönelik programların (örneğin; matematik öğretmenliği, tarih öğretmenliği vb.) yüksek lisans düzeyinde (beş yıl veya beş buçuk yıl) yürütülmesi öngörülmüştür.

- *Yüksek lisans düzeyinde yürütülmesi öngörülen ortaöğretim alan öğretmenlikleri için iki seçenek öngörülmüştür: Birinci seçenek (3.5 yıl + 1.5 yıl = 5 yıl): Bu seçenek, Eğitim Fakülteleri ile alan fakültelerinin (Fen ve/veya edebiyat fakülteleri) ortaklaşa yürüttüğü tezsiz yüksek lisans programını ifade etmektedir. Buna göre, öğrenciler, eğitim fakültesinin öğrencisi olarak kayıt hakkı elde ederler, ancak öğrenimlerinin ilk yedi yarıyılı ilgili alan fakültesinde, son üç yarıyılı da kendi fakültelerinde (ve ilgili Enstitüde) yürütürler. Mezun olanlar yüksek lisans derecesi almaya hak kazanırlar. İkinci Seçenek (4 yıl + 1.5 yıl): Bu seçeneğe göre, Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilen, eğitim fakültesi dışındaki fakültelerin lisans programlarından mezun olan öğrencilerin ortaöğretim alanında öğretmen olarak yetiştirilmeleri amacıyla üç yarıyılık programlar düzenlenebilir. Bu programları tamamlayan öğrenciler (tezsiz) yüksek lisans derecesi almaya hak kazanırlar.*
- *Eğitim Fakültelerindeki yeni bölüm ve anabilim dalı (program) yapılanması, ilköğretim ve ortaöğretimdeki yapılanmaya paralel hale getirilmiştir. Özellikle, geçmişte ihmal edilmiş olan ilköğretim altıncı-sekizinci sınıf alan öğretmenlikleriyle ilgili programlar oluşturulmuştur (fen bilgisi öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği vb.)*

- *Yeni düzenleme, hem Eğitim Fakültesindeki bölümler / programlar hem de Eğitim Fakülteleri ile alan fakülteleri arasındaki işbirliği ve eşgüdümü zorunlu kılmaktadır.Örneğin; tüm programların öğretmenlik meslek derslerinin eğitim bilimleri bölümü tarafından yürütülmesi, yan dal uygulamaları, alan derslerinin alan fakültelerinden alınması,ortaöğretime öğretmen yetiştiren programların son iki veya üç yarıyılının enstitüler bünyesinde yürütülmesi vb. uygulamalar bu ortaklıkları zorunlu kılmaktadır.*

Öğretim programlarına yönelik geliştirilen düzenlemeler geçmişte kullanılan programlara göre önemli değişiklikler öne sürmüştür, bunlar:

- *Program geliştirme çalışmalarında, okullarımızda uygulanan ders programları Milli Eğitim Bakanlığı'ndan temin edilerek gözden geçirilmiş, ilgili öğrenci grubunun eğitim ve öğrenme ihtiyaçları dikkate alınmış ve buna göre geliştirilen programlarla ilgili okul düzeyindeki ders programları ve eğitim-öğretim süreci arasında paralellik kurulmaya çalışılmıştır. Programlardaki bu paralellik boyutunu desteklemek amacıyla gerek okullardaki ders programlarını ve kitaplarını gerekse bunların çeşitli yönleriyle incelenmesi ve uygulanmasını içeren derslere ve uygulamalara yer verilmiştir.Yukarıda tartışıldığı gibi geçmişteki “Öğretmenlik Formasyonu Programı”nı oluşturan derslerin nitelikli öğretmen yetiştirmede yetersiz kalışından yola çıkarak, öğretmenlik formasyonu dersleri yeniden geliştirilmiştir. Geçmişte kullanılan öğretmenlik formasyonu dersleri daha çok, eğitim bilimleri alanındaki teorik bilgilerden oluşmuş ve öğretmene meslekte ihtiyaç duyacağı uygulamaya dönük bilgi, beceri ve bakış*

açılarını kazandırmakta yetersiz kalmıştır. Bu nedenle yeni öğretmenlik formasyonu dersleri teorik bilgiler yanında gerçek okul ortamına ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerileri ön plana alarak hazırlanmıştır. Bu formasyon dersleri lisans programlarına dengeli bir biçimde, aşamalılık ve bütünlük ilkeleri doğrultusunda dağıtılmıştır. Bu şekilde öğretmen adaylarının bir taraftan kendi konu alanlarındaki dersleri öğrenirken diğer taraftan öğretmenlik formasyonu dersleri ile öğretmenlik mesleğine ve anlayışına hazırlanmaları amaçlanmıştır. Bu kapsamda;

- a. Bu derslerin sayısı ve kredi miktarı, geçmişteki “Öğretmenlik Formasyonu” derslerine göre önemli ölçüde arttırılmıştır. Bu şekilde öğretmen eğitiminde oldukça önemli bir yer tutan bilgi, beceri ve uygulamalar için yeterli zaman ayrılmıştır.*
- b. Bu derslerin, alan dersleri ile paralellik göstermesine ve özellikle alan derslerinde öğrenilen bilgi ve becerilerin öğrenme-öğretme sürecinde uygulanmasına yönelik olarak düzenlenmesine özen gösterilmiştir. Bu şekilde, öğretmenlik formasyonu derslerinin alan dersleriyle ilişkili ve bu dersleri destekler nitelikte olması sağlanmıştır.*
- c. Gerek mesleğe giriş niteliğindeki dersler gerekse uygulama dersleri yoluyla öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğinin temel özelliklerini, gerçeklerini, güçlüklerini, zevkli yanlarını çeşitli boyutlarıyla anlamaları ve tartışmaları öngörülmüştür. Bunun için öğretmen adaylarının okullarda yaptıkları uygulamalar mümkün olduğu ölçüde erken başlatılmış ve bu şekilde öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamına alışmasın ve öğretmenlik*

mesleğini yakından tanımalarına yardımcı olacak okul deneyimleri sağlanmaya çalışılmıştır.

ç. Öğretimin planlı yürütülmesi, çeşitli düzeylerde yapılan program geliştirme etkinliklerinin sınıf içi öğretim ve değerlendirme ile ilişkilendirilmesi ilkelerinden yola çıkarak öğretimde planlama ve değerlendirmeye ilişkin bir ders programa yerleştirilmiştir.

Bu şekilde, geçmiş “Öğretmenlik Sertifikası Programında” ayrı derslerde verilmeye çalışılan öğretim programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesine ilişkin bilgi ve becerilerin birbirleriyle ilişkili ve uygulamalı olarak belirli bir bütünlük içinde verilmesi amaçlanmıştır.

d. Okullarda yapılan uygulamaların öğretmenlik eğitiminin merkezini oluşturduğu anlayışından hareketle programda yer alan formasyon derslerinin çoğuna uygulama saatleri konulmuş ve bu şekilde öğretmen adaylarının derslerde öğrendiği bilgi ve becerileri gerçek okul ortamı ve eğitim-öğretim süreci ile ilişkilendirmesinin ve uygulamaya aktarmasının sağlanması amaçlanmıştır.

e. Gelişen bilgi teknolojilerinin okulda kullanımını ve öğretimde gerekli olan çeşitli materyallerin geliştirilmesini ön plana alan dersler yoluyla öğretmen adaylarının bilgisayar, internet, çoklu ortam, televizyon, video, projektör makineleri gibi çeşitli teknolojileri tanımaları ve öğretimde kullanmaları amaçlanmıştır. Bu şekilde geleceğin öğretmeninin, teknolojiyi tanıyan ve öğretimde etkili ve verimli bir şekilde işe koşabilen nitelikte olması

öngör÷lmüştür.

f. İyi öğretmen sınıfını etkili ve verimli bir biçimde yönetmesi ve sınıfta öğrenmeye uygun bir ortam oluşturması gerektiği anlayışından hareketle, sınıf yönetimi ve disiplini ön plana alan bir ders yeni formasyon programına yerleştirilmiştir. Hızla değişen bir toplumda çok farklı kesimlerden gelen ve değişik özelliklere sahip öğrencilerin bir arada ortak bir amaca yönelik olarak eğitilmeleri ve yönlendirilmeleri için öğretmenlerin sınıf kontrolü ve disiplini anlamında bu derste öğrenecekleri bilgi ve becerilerin önemli olacağı düşünülmüştür.

g. Konu alanının öğretime ayrılan saatler arttırılmış ve uygulamalı olarak öğretmen adaylarının konu alanına özgü çeşitli öğretim yöntem ve stratejilerini, öğrenme öğretme süreçlerini, materyallerini, planlama ve değerlendirme etkinliklerini öğrenmeleri ve denemeleri amaçlanmıştır. Geçmişte, öğretmen yetiştirme programlarında en fazla ihmal edilen boyutlardan biri olan “konu alanı öğretim yöntemlerine” bu şekilde yeterli zamanın ayrılmasının ve öğretmen adaylarının kendi branşlarında uzman öğretmenler olma yönünde etkili bir başlangıç yapmasının önemli olduğu öngör÷lmüştür.

ğ. Öğretmen adaylarına, çeşitli konu alanı ve formasyon derslerinde öğrendikleri bilgi ve becerileri, okul ve sınıf ortamında uygulamaya aktarma ve sonuçlarını görme fırsatı tanımak amacıyla uygulama derslerinin sayısı ve saatleri arttırılmış ve bu dersler birbirleriyle ilişkilendirilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının öncelikle küçük kapsamlı uygulamalar yaparak çeşitli

öğretmenlik becerilerini geliştirmeleri (çeşitli yöntemlerle öğretim, soru sorma, grup çalışması, materyal kullanma, sınav yazma, değerlendirme, toplantılara katılma, öğrencilere bireysel yardım, sınıf gözlemleri gibi), daha sonra da bir sınıfın sorumluluğunu alarak bizzat öğretmenlik yapmaları ve değişik öğretim tekniklerini uygulamaları mümkün olacaktır. Bu şekilde öğretmen adaylarının okullarda yapacakları uygulamalarda başarılı olmalarına yönelik bir düzenlemenin getirildiği düşünülmektedir.

h. Gerek günümüzün değişen okul yapısı gerekse öğrencilerin farklı özellikleri öğretmenlerin öğretmenlik becerileri yanında rehberlik ve farklı kapasitelere sahip öğrencilerle birlikte çalışma becerilerine de sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle ilköğretim düzeyinde öğretmenlik yapacak öğretmenlerden artık öğrencileri kendi ilgi ve becerilerine göre yönlendirmeleri ve özel eğitim ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaları beklenmektedir. Bu kapsamda öğretmenlere, rehberlik ve özel eğitim alanlarına ilişkin giriş düzeyinde de olsa belirli bilgi ve becerilerin kazandırılması zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle yeni öğretmenlik formasyonu dersleri arasına rehberlikle ilgili bir ders yerleştirilmiş ve yukarıda sözü edilen amaçlar doğrultusunda ders tanımı yapılmıştır.

ı. Sonuç olarak yeni öğretmenlik formasyonu dersleri, öğretmen eğitimi alanındaki çağdaş gelişmeler ve yönelimler, okullarımızda öğretmenlik yapacak öğretmen adaylarının öncelikle ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriler ön plana alınarak yeniden belirlenmiştir. Ancak gerek bu derslere ayrılan

zamanın sınırlı olması gerekse öğretmen eğitiminin süreklilik arz eden bir niteliğe sahip olması nedeniyle sadece en kritik olan derslere bu programda yer verilebilmiştir. Profesyonel bir meslek olarak öğretmenlikte meslekî gelişim sonsuzdur ve bu kapsamda gerek hizmet içi eğitim çalışmaları gerekse bireysel öğrenmeler yoluyla eğitimin değişik alanlarında bu öğrenmenin sürekli olması beklenmektedir. Bu nedenle “Öğretmenlik Formasyonu Dersleri” belirlenirken, öğretmen adaylarının her şeyi hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğrenmesi anlayışı yerine, en kritik olan bilgi ve becerileri öncelikle öğrenmesi ve geri kalan bilgi ve becerileri ise hizmet içinde ortaya çıkan ihtiyaca göre öğrenmesine yönelik bir anlayış benimsenmiştir.

- *Yeni programlarda zorunlu Türkçe dersleri kredili olarak yer almış ve ders tanımları ayrıntılı bir biçimde yapılmıştır. Türkçe I: Yazılı Anlatım ve Türkçe II: Sözlü Anlatım dersleri ile tüm programlardaki öğretmen adaylarının kendi dillerinde etkili bir iletişim becerisine sahip olmaları amaçlanmıştır. Etkili iletişim becerisi her öğretmen için vazgeçilmez öneme sahiptir. Gerek yazılı gerekse sözlü iletişimde öğretmenin okul ve sınıf ortamına iyi bir model olması beklenir. Bu beceriye sahip öğretmenin sınıf içi öğretimde daha etkili olacağı açıktır. Dili kullanma becerisinin aynı zamanda etkili düşünmeyi ve öğrenmeyi önemli ölçüde belirlediği dikkate alınır, öğretmenlikte anadilin düzgün, doğru, akıcı ve etkili kullanımının ne derece önemli olduğu ortaya çıkar. Bu nedenle yukarıda sözü edilen bu iki dersin, geleceğin öğretmenlerini yetiştirmede kritik bir aşama oluşturduğu unutulmamalı ve bu derslere gereken önem verilmelidir. Dili kullanma becerisinin önemi, sadece yukarıda sözü edilen*

derslerde değil, öğretmen yetiştirme programlarında yer alan diğer derslerde de vurgulanmalıdır.

Öğrencilerin yapacağı sunular, grup çalışmaları, yazılı ödevler, sınavlar gibi etkinlikler yoluyla yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin geliştirilebileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle etkili iletişimin önemi tüm derslerde vurgulanmalıdır ve dersin asıl amacını ihmal etmemek kaydıyla dilin yazılı ve sözlü kullanımı konusunda duyarlı olunmalıdır.

- *Yeni programların bir kısmında yan alan uygulamasına yer verilmiştir.*

Örneğin İlköğretim II. kademeye öğretmen yetiştirecek olan Türkçe Öğretmenliği için Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği için Türkçe, Fen Bilgisi Öğretmenliği için Matematik ve Matematik Öğretmenliği için Fen Bilgisi yan alan olarak belirlenmiştir. Benzer şekilde Özel Eğitim Bölümü lisans programlarında da yan alan uygulaması yer almıştır. Yan alan uygulamasına göre, öğretmen adaylarının kendi ana branşları yanında ek bir branşta yetişmeleri öngörülmektedir. Bu şekilde ihtiyaç duyulduğunda bir öğretmen iki ayrı branş derslerini öğretebilecektir. Özellikle kırsal kesimdeki ilköğretim kurumlarının II. kademesinde bu ihtiyaç Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açık olarak belirlenmiştir. Bu nedenle öğretmen açığının giderilmesinde önemli bir önlem olarak düşünölen yan alan uygulamasının başarılı olması eğitim sistemimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Programlarda yan alan için 6-8 ders ayrılmıştır ve bu dersler programlarda açık olarak belirtilmiştir. Bu derslerin verilmesinde ilgili anabilim dallarının ve bölümlerin işbirliği ve

koordinasyonu gereklidir.

- *Yeni programlarda mümkün olduğu ölçüde seçmeli derslere yer verilmiş ve öğretmen adaylarının kendi ilgi, ihtiyaç ve becerileri doğrultusunda asıl alanları dışındaki dersleri alabilmeleri sağlanmıştır. Bu şekilde öğretmen adaylarının, sınırlı da olsa kendilerinin belirleyeceği bir veya birkaç alanda bilgi ve beceri sahibi olmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Seçmeli dersler yoluyla, modern üniversite anlayışında önemli bir yer tutan genel kültürün öğretmen adaylarında oluşturulmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.*
- *Yeni programlarda ders yüklerinin dönemlere göre dağılımlarında belirli bir denge gözetilmiştir. Sadece son dönemde öğrencilerin ders yükü bir derece hafifletilmeye çalışılmıştır. Bu şekilde öğrencilerin artan uygulama saatlerinin ve sınıf içi öğretmenlik uygulamasının getirdiği yükü daha etkili ve verimli bir biçimde kaldırabilecekleri düşünülmüştür. Ayrıca son yılın öğrencilikten öğretmenliğe geçişte bir ara dönem olması nedeniyle, bu dönemde öğretmen adaylarının çevresini ve okul sonrası yaşamı keşfetmeleri için zaman ve fırsat bulmaları önemlidir. Bu şekilde son yılda yapılan uygulamaların daha verimli ve etkili olacağı beklenmektedir.*
- *Tüm öğretmen yetiştirme programlarına olabildiğince erken bir dönemde zorunlu Bilgisayar dersi yerleştirilmiştir. Bu ders yoluyla öğretmen adaylarının temel bilgisayar kullanma becerilerini kazanmaları ve bilgi teknolojilerini yakından tanımaları amaçlanmıştır. Öğretmenlik formasyonu dersleri arasında yer alan Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi bu temel bilgisayar dersinin devamı niteliğindedir ve gelişen teknolojilerin öğretim ortamına çeşitli*

biçimlerde uygulanmasını kapsamaktadır.

Öğretmen yetiştirme üzerine 1997 yılı düzenlemesinin sonrasında 2006-2007 öğretim yılında mevcut düzenlemelerin güncellenmesi yapılmış ve tezsiz yüksek lisans uygulamasına yeni bir düzenleme getirilmiştir.

YÖK'ün 15.06.2006 tarih ve 1894-13191 sayılı yazı ve ekleri (26.05.2006 tarih ve 2006.5.2375 sayılı kararı ile (a), Eğitim Fakültelerimizde çağdaş eğitim öğretim ortamlarının oluşturulması amacına yönelik olarak yapılan çalışmalardan bahisle, yeni düzenlemeye ilişkin açıklama ve birinci aşamada güncellenen programların listesi verilmektedir. Bu bağlamda, ilk aşamadaki düzenlemelerin ağırlıklı olarak ilköğretime öğretmen yetiştiren lisans programlarında yapıldığı gözlenmektedir. Bunlar:

1. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı
2. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı
3. İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı
4. Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı
5. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı
6. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı
7. Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı

YÖK'ün 2006-2007 öğretim yılı düzenlemesine ilişkin yayınladığı 21.07.2006 tarih ve 2348-16273 sayılı yazı (21 Temmuz 2006 tarih ve 2006.9.3299 sayılı karar) ile (b); birinci aşamada düzenlenen programlara ilişkin olarak gelen dönütlerin ışığında bazı revizyonlar yapıldığına değinilmekte ve yeni düzenlenen programların listesi verilmektedir. Bunlar:

1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı
2. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı
3. Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı
4. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı
5. İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı
6. Almanca Öğretmenliği Lisans Programı
7. Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı
8. Japonca Öğretmenliği Lisans Programı
9. Arapça Öğretmenliği Lisans Programı
10. İşitme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı
11. Görme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı
12. Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Lisans Programı

YÖK'ün 20.09.2006 tarih ve 3124-22227 sayılı yazısı ile (c); bu yeni düzenlemenin, Eğitim Fakülteleri dışındaki öğretmen yetiştiren bölüm/programlarda da aynen uygulanacağı belirtilmektedir.

YÖK'ün 08.02.2007 tarih ve 422-3206 sayılı yazı (2 Şubat 2007 tarih ve 2007.1.306 sayılı karar) ile (d); daha önce düzenlenen programlar üzerinde fakültelerden gelen öneriler değerlendirilerek bazı derslerin isim, kod ve saatlerinde küçük düzeltmeler yapıldığına işaret edilmekte ve bu arada, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programının yeniden düzenlendiği belirtilmektedir. YÖK'ün açıklamalarına göre, 1997'deki düzenlemelerden 2006'ya kadar geçen sürede üniversiteler ve Millî Eğitim Bakanlığı düzenlenen çeşitli sempozyum, panel, çalıştay ve konferanslarda, mevcut

düzenlemenin nitelikli öğretmen yetiştirme üzerindeki yetersizlikleri bilimsel araştırma verileri ve uzman görüşleriyle yeniden ele alınmış ve sorunlara çözüm için öneriler ortaya konmuştur.

Öğretmen yetiştirmede eğitim fakültelerine 1982-1983 eğitim ve öğretim yılı ve 2006 yılı eğitim ve öğretim yılı verileri Türkiye genelindeki eğitim fakülteleri, öğrenci, mezun ve öğretim elemanı sayıları şekilde verilmektedir.

Tablo 20 : 1982-1983 ve 2005-2006 Eğitim ve Öğretim Yılı Fakülte, Öğrenci, Mezun ve Öğretim Elemanı Sayısı

Yıl	Fakülte (Y.O) Sayısı	Öğrenci Sayısı	Mezun Sayısı	Öğretim Elemanı
1983	28	39.684	7.940	1.591
2006	69	173.392	36.571	4.513

Kaynak: YÖK, 2006

Şekilde 1983 yılında 28 eğitim fakültesi, 39.684 öğrenci, 7.940 mezun ve 1.591 öğretim elemanı vardır. 2006 yılında mevcut sayıya 41 eğitim fakültesi eklenerek toplam 69 eğitim fakültesi, 173.392 öğrenci, 36.571 mezun ve 4.513 öğretim elemanı bulunmaktadır.

Öğretmen yetiştirme programlarındaki yeni düzenlemenin öngördüğü başlıca yenilikler şöyle sıralanmaktadır (YÖK, 2006:4-5):

1. Her programın özellikleri de dikkate alınarak, programların kompozisyonunda esnek bir düzenlemeye gidilmiş; alan ve alan eğitimi dersleri % 50-60, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri % 25-30 ve genel kültür dersleri % 15-20 oranlarında olacak biçimde belirlenmiştir.

2. Geçmiş dönemdeki gereksinimin ortadan kalkması gerekçesiyle “yan alan” uygulamasına son verilmiştir.

3. Öğretmen yetiştirme programlarındaki çakılı ders uygulaması esnetilerek, fakültelere, toplam kredilerinin yaklaşık % 25'e varan oranda derslerini belirleme yetkisi verilmiş ve seçmeli ders olanağı artırılmıştır.

4. Öğretmen adaylarına; birleştirilmiş sınıflarda, köylerde ve YİBO'larda öğretmenlik uygulaması yapabilme fırsatı verilmiştir.

5. Yeni programların en önemli özelliklerinden birisi olarak “genel kültür” derslerinin oranlarının arttırılması vurgulanmaktadır. Öğretmen adaylarının entelektüel becerilerini arttırmaya yönelik bu değişiklik kapsamında, programlara, bilim tarihi, bilimsel araştırma yöntemleri, etkili iletişim becerileri, Türk eğitim tarihi ve felsefeye giriş gibi dersler konulmuştur. Programın esnekliği çerçevesinde, fakülteler, farklı genel kültür dersleri de okutabilecekler ve bu dersleri zaman içinde değiştirilebileceklerdir.

6. Genel kültür dersleri kapsamında, “topluma hizmet uygulamaları” adlı yeni bir ders konulmuştur. Tüm programlar için zorunlu olan bu derste, öğrenciler, toplumun güncel sorunlarını inceleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlayacaklardır. Ayrıca, bu ders kapsamında; öğrencilerin, panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılması özendirilecektir.

7. Rehber öğretmen yetiştiren programların zaman içinde birbirlerinden farklılaşması ve farklı hedeflere yönelmesi nedeniyle, Rehberlik ve Psikolojik Danışma programı da yeniden gözden geçirilmiş ve MEB programları, sivil toplum örgütlerinin önerileri ve akademisyen görüşleri dikkate alınarak ortak bir program oluşturulmuştur.

Bu kapsamda 13 Nisan 2007 tarihli YÖK Genel Kurul kararı ile, Eğitim Bilimleri

bölümüne bağlı “Eğitimde Psikolojik Hizmetler” anabilim dalının adı, “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” olarak değiştirilmiştir.

8.Yeni programın önemli bir özelliğinin de AB ülkeleri öğretmen eğitimi programlarının boyutlarıyla örtüşmesidir. Bu bağlamda, yeni program, “kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten entelektüel öğretmen yetiştirmeyi” hedeflemektedir. Programlar incelendiğinde; öğretmenlik meslek dersleriyle ilgili olarak şu noktalar dikkati çekmektedir:

- Öğretmenlik meslek derslerinde bazı değişiklikler yapılmış, bazı derslerin de kredileri değiştirilmiştir. Genel olarak ders sayısı ve kredi miktarı aynı kalmakla birlikte, uygulama okulları bulmada yaşanan sorunlar nedeniyle, Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının talepleri doğrultusunda, okul deneyimi ders saatleri azaltılmıştır.
- Eğitimin temellerine ilişkin derslerden; eğitim psikolojisi ve eğitim tarihi dersleri zorunlu ders olarak konulmuş, eğitim felsefesi ve eğitim sosyolojisi dersleri de seçmeli dersler listesinde yer almıştır.
- Öğretmenlik mesleğine giriş, gelişim ve öğrenme, öğretimi planlama ve değerlendirme dersleri kaldırılmıştır.
- Eğitim bilimine giriş, eğitim psikolojisi, öğretim ilke ve yöntemleri, ölçme ve değerlendirme, Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi dersleri konulmuştur. Ayrıca, bir seçmeli ders eklenmiştir.
- Öğretmenlik meslek dersleri için programa göre bir veya iki seçmeli ders konulmuştur.

Tüm bu yeni düzenlemeler ışığında, yirmi birinci yüzyıl öğretmeni, öğrencilerinin bedensel ve zihinsel yönüne göre, çok yönlü öğretimi benimsemeli, öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesini sağlayacak bir ortam ve öğretim tekniği hazırlamalı; öğrenciyi kendisine en çok uygun olan ve onu topluma en çok yararlı kılacak mesleğe yönleltmelidir.

EK 1’ de sınıf öğretmenliği lisans programının genel kültür, meslek bilgisi ve alan bilgisi dersleri verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen genel kültür dersleri olarak Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk ilkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II, Bilgisayar I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Felsefe, Sosyoloji, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Topluma Hizmet Uygulamaları, Etkili İletişim, İlköğretimde Kaynaştırma derslerinin dönemlik toplam ders saati 32 saat teorik ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Bilgisayar I-II için 2şer saat uygulama dersi konulmuştur. Ayrıca, Topluma Hizmet Uygulamaları için de 2 saat uygulama dersi mevcuttur. Görüldüğü üzere genel kültür dersleri zengin bir içerikte sunulmaktadır.

Yeni Programa göre Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ölçme ve Değerlendirme, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi derslerinin dönemlik 14 saat teorik bilgisi üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilmektedir. Okul deneyimi dersi öğretmen adayına öğretmenlik mesleğini tanıtmak üzere konu içeriğinin hazırlanıp, planlandığı bir süreçtir. Öğretmen adayları bu süreçte, haftada bir gün gittikleri uygulama okulunda 15 etkinlik yaparak derslerde gözlem yaparlar ve haftada 1 ders saati de ilgili konuda 1 saat ders alırlar. Sonuçta, okulda her gün itibariyle yaptıkları etkinlikleri bir dosyada toplayarak, ders öğretmenine teslim ederler. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında görüldüğü gibi Okul deneyimi dersi haftada 1 saat teori, 4 saat uygulama derslerinden oluşmaktadır.

Öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini kazanmaları ve kendilerini geliştirmeleri için uygulama okulunda takip ettiği etkinlikler ile sınıf içi uygulamalarını kapsamaktadır. Öğretmenlik uygulaması I dersinde öğretmen adayları, her hafta 6 saat uygulama okulundaki derslere katılmakta, toplam 13 etkinlik yaparak staj dosyası hazırlamaktadır. Öğretmenlik uygulaması II dersinde öğretmen adayları haftanın bir günü 6 saat uygulama okulunda ders anlatmakta, dersle ilgili

dokümanlarla staj dosyası hazırlamaktadır. Öğretmenlik uygulaması derslerinde ilgili öğretim elemanları en az 2 kez öğrenciyi dinleyerek staj (uygulama) öğretmeni ile birlikte değerlendirmeyi yapmaktadır (YÖK/Dünya Bankası, 1998 Akt. Baysal, Şahenk 2008).

Öğretmenlik Uygulaması I-II dersi haftada 2şer saat nazari 6 şar saat uygulama derslerini içermektedir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik yaklaşık ders saati 72 saat teorik ve 18 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Sınıf öğretmeni adayları VII. ve VIII. dönemde yaklaşık 192 saat staj görmektedir.

Sınıf Öğretmenliği lisans programında %75 teorik, %25 uygulamalı dersler vardır

EK 2’de Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite

öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve

İnkılâp Tarihi I-II, Bilgisayar I-II, Yabancı Dil I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Eğitim

Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Tarihi, İstatistik, Etkili İletişim, Bilimsel

Araştırma Yöntemleri, Topluma Hizmet Uygulaması, Seçmeli genel kültür derslerinin

dönemlik toplam ders saati 36 saat teorik ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim

Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve

Materyal Tasarım, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Okul Deneyimi, Özel

Eğitim, Ölçme Değerlendirme, Rehberlik, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi

meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 30 saat teorik ve 20 saat

uygulamalı ders şeklindedir. Öğretmenlik Uygulaması I-II dersi de meslek bilgisi dersi

olarak haftalık 2şer saat nazari, 6şar saat uygulama dersini içermektedir. Okul Öncesi

Öğretmenliği alan bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 61 saat teorik ve 12

saat uygulamalı ders şeklindedir.

Okul öncesi öğretmen adayları da bir dönem içersinde yaklaşık 96 saat staj görmektedir.

İki yarıyıl da yaklaşık toplam 192 saat staj programı yapılmaktadır.

Okul öncesi öğretmenliği programında nazari bilgilerinin yoğun olduğu toplamda (genel kültür/meslek bilgisi/alan bilgisi) %73 teorik ve %28 uygulamalı dersler vardır.

EK 3’ de İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite eğitimi boyunca farklı dönemlerde verilen, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Bilgisayar I-II, Yabancı Dil I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Seçmeli I, Bilim Tarihi, Türk Eğitim Tarihi, Topluma Hizmet Uygulamaları, Matematik Tarihi, Seçmeli II genel kültür derslerinin dönemlik ders saati 33 saat teorik ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Seçmeli I, Özel Öğretim Yöntemleri I, Ölçme ve Değerlendirme, Rehberlik, Okul Deneyimi, Sınıf Yönetimi, Özel Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Öğretmenlik Uygulaması, Seçmeli II meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 32 saat teorik ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 65 saat teorik ve 12 saat uygulamalı ders şeklindedir.

İlköğretim Matematik Öğretmen adayları VII. Dönemde 4 saat okul deneyimi, VIII.

Dönemde 6 saat öğretmenlik uygulaması dersi almaktadır. İlköğretim Matematik

Öğretmen adayları VIII. Dönemde yaklaşık 96 saat staj görmektedirler.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı %80 nazariyat, %20 uygulamalı derslerinden oluşmaktadır.

EK 4’te Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite eğitimi boyunca değişik dönemlerde verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Bilgisayar I-II, Yabancı Dil I-II,

Seçmeli I, Türk Eğitim Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Topluma Hizmet Uygulamaları, Seçmeli II genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 27 saat teorik ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Fen-Teknoloji Programı ve Planlama, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Eğitim, Rehberlik, Sınıf Yönetimi, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 31 saat teorik ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Bu derslere ek olarak Okul Deneyimi dersi haftada 1 saat nazari, 4 saat uygulamalı ve Öğretmenlik Uygulaması dersi ise haftada 2 saat nazari, 6 saat uygulamalı meslek bilgisi dersleridir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 74 saattir.

Fen Bilgisi Öğretmen adayları VII. Dönemde yaklaşık toplam 65 saat okul deneyimi, VIII. Dönemde yaklaşık toplam 96 saat staj uygulaması görmektedir.

EK 5'te İlköğretim Sosyal Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite eğitimi boyunca farklı dönemlerde verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II, Bilgisayar I-II, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Seçmeli I, Türk Eğitim Tarihi, Topluma Hizmet Uygulamaları, Seçmeli II, Seçmeli III genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 29 saat teorik ve 4 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Seçmeli I, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Öğretim Yöntemleri, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Program Geliştirme, Özel Eğitim, Okul Deneyimi, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması, Seçmeli II meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati ise 34 saat teorik ve 14 saat uygulamalı şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 79 saat teorik ve 10 saat uygulamalı ders şeklindedir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayının VII. Dönemde haftada aldığı 1 saat nazari ve 4 saat uygulamalı Okul Deneyimi dersi ve VIII. Dönemde haftada aldığı 2 saat nazariyat ve 6 saat uygulamalı Öğretmenlik Uygulaması dersi zorunlu derslerdir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı lisans eğitiminin son döneminde yaklaşık 96 saat staj görmektedir.

EK 6'da Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Bilgisayar I-II, Etkili İletişim, Topluma Hizmet Uygulamaları, Türk Eğitim Tarihi, Uygarlık Tarihi, Dil ve Kültür, Seçmeli I-II genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 30 saat teorik ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Okul Deneyimi, Rehberlik, Özel Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi ile Öğretmenlik Uygulaması meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 28 saat teorik ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Türkçe Öğretmenliği Alan Bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 70 saat teorik ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Öğretmenlik Uygulaması dersi VIII. dönemde haftada 6 saat olmak üzere bir dönem içerisinde toplam yaklaşık 90 saat uygulamalı ders olarak verilmektedir.

EK 7'de Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Yabancı Dil I-II, Bilgisayar I-II, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Bilim Tarihi, Topluma Hizmet Uygulamaları, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Seçmeli I genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 21 saat teorik ve 2 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Seçmeli, Ölçme ve Değerlendirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Özel Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması meslek bilgisi dersleri dönemlik toplam ders saati 26 saat teorik ve 12 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 66 saat teorik ve 44 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmen adayı VIII. Dönemde haftada 6 saat, dönem içinde yaklaşık 90 saat staj görmektedir.

EK 8'de Beden Eğitim Öğretmenliği lisans programı verilmiştir. Buna göre,

üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen Atatürk İlkeleri ve İnkılâp

Tarihi I-II, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Temel Müzik Eğitimi, Bilgisayar I-II, Yabancı Dil I-II, Seçmeli I, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Etkili İletişim Becerileri, Drama, Topluma Hizmet Uygulamaları, Seçmeli II genel kültür dersleri dönemlik toplam ders saati 33 saat teorik ders ve 10 saat uygulamalı ders şeklindedir . Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Seçmeli I, Özel Eğitim, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Öğretim Yöntemleri I, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi II, Özel Öğretim Yöntemleri II, Okul Deneyimi II, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 31 saat teorik ve 16 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan Bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 61 saat teorik ve 25 saat uygulamalı ders şeklindedir. Öğretmenlik Uygulaması dersi haftada 6 saat, bir dönem içerisinde yaklaşık 90 saat uygulamalı olarak yapılmaktadır. EK 9’da Müzik Öğretmenliği Lisans programı verilmiştir. Buna göre, üniversite eğitimi boyunca dönem dönem verilen Müzik Kültürü, Felsefe, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II, Genel Müzik Tarihi, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Bilgisayar I-II, Türk Müzik Tarihi, Güncel ve Popüler Müzikler, Topluma Hizmet Uygulamaları, Oyun, Dans, Müzik, Bilimsel Araştırma Yöntemleri genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 34 saat teorik bilgi ve 8 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I, Sınıf Yönetimi, Rehberlik, Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması, Türk Eğitim Tarihi ve Okul Yönetimi, Özel Eğitim meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam

ders saati ise 28 saat teorik bilgi ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Okul Deneyimi dersi VI. Dönemde haftada 4 saat olmak üzere bir dönem içerisinde yaklaşık 65 saat uygulamalı olarak verilmektedir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 63 saat teorik ve 54 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Müzik Öğretmen adayı, VIII. Dönemde haftada 6 saat olmak üzere bir dönem içerisinde yaklaşık 96 saat öğretmenlik uygulaması dersi görmektedir.

EK 10'da Almanca Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Bilgisayar I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Seçmeli I, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Etkili İletişim, Bilim Tarihi, Türk Eğitim Tarihi, Topluma Hizmet Uygulamaları, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Seçmeli II genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 26 saat teorik bilgi ve 6 saat uygulama şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Rehberlik, Okul Deneyimi, Özel Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 26 saat teorik bilgi ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi dersleri arasında Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi ve Karşılaştırmalı Dilbilgisi haftada 3er saat olarak verilmektedir.

Almanca Öğretmen Adayı haftada 6 saat olmak üzere bir dönem içerisinde yaklaşık 96 saat staj görmektedirler.

EK 11'de Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca Türkçe I: Yazılı Anlatım, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Antropoloji,

Türk Eğitim Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Bilgisayar I- II, Bilim Tarihi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Etkili İletişim, Seçmeli genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 24 saat teorik bilgi ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Okul Deneyimi, Rehberlik, Özel Eğitim, Öğretmenlik Uygulaması, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 28 saat teorik bilgi ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin üniversite öğretimi boyunca dönemlik toplam ders saati 93 saat teorik bilgi ve 4 saat uygulama şeklindedir.

Fransızca Öğretmen adayı VIII. Dönemde haftada 6 saat olmak üzere toplam yaklaşık 96 saat staj görmektedir.

EK 12’de İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Bilgisayar I-II, Etkili İletişim, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Türk Eğitim Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Drama, Topluma Hizmet Uygulamaları, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II genel kültür derslerinin toplam dönemlik ders saati 22 saat teorik ders ve 8 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Özel Öğretim Yöntemleri I, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Okul Deneyimi, Rehberlik, Özel Eğitim, Karşılaştırmalı Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Öğretmenlik Uygulaması meslek bilgisi derslerinin toplam dönemlik ders saati 30 saat teorik bilgi ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin üniversite öğretimi

boyunca toplam dönemlik ders saati 91 saat teorik bilgi , 10 saat uygulamalı ders şeklindedir. İngilizce Öğretmen adayı VIII. Yarıyıl da haftada 6 saat olmak üzere toplam yaklaşık 96 saat staj görmektedir.

EK 13'te Japonca Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca verilen Genel Japon Kültürü, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Genel Japon Tarihi, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Türkiye ve Doğu Asya İlişkileri, Bilgisayar I-II, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Etkili İletişim Becerileri, Topluma Hizmet Uygulamaları, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II genel kültür derslerinin dönemlik ders saati toplamı 28 saat teorik bilgi ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri I, Ölçme ve Değerlendirme, Rehberlik, Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Özel Eğitim meslek bilgisi dersleri üniversite öğretimi boyunca dönemlik ders saati toplamı 28 saat teorik bilgi ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin dönemlik ders saati toplamı 67 saat teorik bilgi ve 58 saat uygulamalı ders olarak verilmektedir. Japonca öğretmen adayı V. Yarıyıl da haftada 1 saat teorik ve 2 saat uygulamalı olmak üzere Karşılaştırmalı Dilbilgisi dersini almaktadır. Japonca öğretmen adayı haftada 6 saat olmak üzere bir dönem içerisinde toplam yaklaşık 96 saat staj görmektedir.

EK 14'de Arapça Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca Türkçe I: Yazılı Anlatım, Bilgisayar I-II, Türk Eğitim Tarihi, Bilimsel

Araştırma Yöntemleri, Etkili İletişim Becerileri, Çağdaş Arap Toplumu, Topluma Hizmet Uygulamaları, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Atasözü ve Deyim İncelemesi genel kültür derslerinin dönemlik ders saati toplamı 24 saat teorik bilgi ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Özel Öğretim Yöntemleri I, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, rehberlik, Okul Deneyimi, Özel Eğitim, Öğretmenlik Uygulaması, Karşılaştırmalı Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi meslek bilgisinin dersleri üniversite öğretimi boyunca dönemlik ders saati toplamı 27 saat teorik bilgi ve 14 saat uygulamalı ders şeklindedir. Alan bilgisi derslerinin üniversite öğretimi boyunca dönemlik ders saati toplamı 96 saat teorik bilgi ve 4 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Arapça öğretmen adayı VIII. Yarıyılta haftada 6 saat olmak üzere toplam yaklaşık 96 saat staj görmektedir.

EK 15’de Görme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite eğitimi boyunca verilen Türkçe I: Yazılı Anlatım, Bilgisayar I-II, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II, Çocuk Hukuku, Çağdaş Türk Edebiyatı, Temel Mantık, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Bilim Felsefesi, Topluma Hizmet Uygulamaları genel kültür dersleri dönemlik ders saatleri toplamı 30 saat teorik bilgi ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi, Eğitsel-Davranışsal Ölçme ve Değerlendirme, Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Sınıf Yönetimi, Uygulamalı Davranış Analizi, Seçmeli, Öğretmenlik Uygulaması I, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Yasa ve Yönetmeliklerle Sorun Çözme, Öğretmenlik Uygulaması II, Aile Eğitimi ve Rehberliği meslek bilgisi dersleri üniversite öğretimi boyunca dönemlik ders saatleri toplamı 39 saat teorik bilgi ve 22 saat şeklindedir. Alan bilgisi dersleri üniversite öğretimi boyunca dönemlik ders saatleri toplamı 70 saat teorik bilgi şeklinde olup, buna karşılık dönemlik uygulamalı alan bilgisi dersleri toplamı 10 saattir.

Görme engelliler öğretmen adayı VII. Ve VII. Yarıyıllarda haftada 2’şer saat teorik bilgi

ile 8'er saat staj görmektedir. Buna göre, öğretmen adayı iki yarıyıl da yaklaşık toplam 64 saat teorik bilgi ile 256 saat uygulamalı ders görmektedir.

EK 16'da İşitme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 25 saat teorik ve 6 saat uygulamalı ders şeklindedir. Meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 21 saat teorik ve 16 saat uygulamalı ders şeklindedir.

İşitme Engelliler öğretmen adayı , VII. ve VIII. Dönemde haftada 2'şer saat teorik ve 8'şer saat uygulamalı ders görmektedir.

EK 17'de Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Lisans Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca farklı dönemlerde verilen genel kültür derslerinin dönemlik toplam ders saati 29 saat teorik ve 4 saat uygulamalı ders şeklindedir. Meslek bilgisi derslerinin dönemlik toplam ders saati 31 saat teorik ve 22 saat uygulamalı ders şeklindedir.

Üstün Zekâlılar Öğretmen adayı, VII. ve VIII. Dönemde haftada 2'şer saat teorik ve 8'er saat uygulamalı ders görmektedir. Buna göre, öğretmen adayı iki yarıyıl boyunca toplam yaklaşık 256 saat staj görmektedir.

EK 18'de Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Programı verilmiştir. Buna göre, üniversite öğretimi boyunca Psikoloji, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II, Sosyoloji, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Felsefeye Giriş, Antropoloji, Bilgisayar I-II, Müzik, Etkili İletişim, Türk Eğitim Tarihi, Topluma Hizmet Uygulamaları, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Seçmeli genel kültür dersleri olarak okutulmaktadır. Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Seçmeli, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Ölçme ve Değerlendirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri I, Okul Deneyimi

Rehberlik, Özel Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Öğretmenlik Uygulaması dersleri ise meslek bilgisi dersleri olarak verilmektedir. VII. Yarıyıl da haftada 4 saat okul deneyimi dersi uygulaması verilmektedir. VIII. Yarıyıl da ise haftada 6 saat öğretmenlik uygulaması dersi uygulama okulunda yürütülmektedir. Buna göre, VII. Yarıyıl da toplam yaklaşık 60 saat okul deneyimi dersi uygulaması verilirken, VIII. Yarıyıl da toplam yaklaşık 90 saat öğretmenlik uygulaması dersi sürdürülmektedir.

Öğretmen adayları üniversite eğitimlerini tamamladıktan sonra, kamu sektöründe öğretmen olarak atanmak için KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) de istenilen öğretmenlik puanına göre başarılı olmak durumundadırlar. Sınav, eğitim bilimleri alanında yapılmakta olup, iki oturum şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Ek 19'da ilköğretim I. Kademesine öğretmen yetiştiren kurumların alanlar açısından kredi dağılımları verilmiştir. Buna göre, alan dersleri bakımından en çok kediye % 69 oranıyla ilk öğretmen okulları sahipken, alan derslerinde en düşük kredi % 29 ile eğitim enstitülerine aittir. Öğretmen formasyonu dersleri bakımından en yüksek kediye % 27'lik oranla eğitim yüksekokulları (4 yıllık) sahipken, öğretmenlik formasyon derslerinde en düşük kredi % 13'lük oranla ilk öğretmen okullarınıdır. Genel kültür derslerinde en yüksek kredi % 34'lük oranla köy enstitülerinin iken, genel kültür derslerinde en düşük kredi % 9'luk oranla eğitim fakültelerine (1998 sonrası yeniden yapılanma) aittir. Seçmeli ve yan alan dersleri eğitim yüksekokulları (2 yıllık), ilk öğretmen okulları ve köy enstitülerinde verilmemekte, eğitim enstitüleri % 36'luk oranda iken, eğitim fakülteleri (2006-2007) % 3'lük oranla bu alanda en düşük dağılıma sahip öğretmen yetiştirme kurumudur.

Ek 19'da Fransa'da bulunan öğretmen yetiştirme enstitüleri verilmiştir. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri 26'sı Fransa'da olmak üzere toplam 31 tanedir.

Ek 20'de Türkiye'de bulunan eğitim fakülteleri verilmiştir. Türkiye genelinde toplam 69 tane Eğitim Fakültesi vardır.

6.10. Fransa'da Öğretmen Yetiştirme

6.10.1. Fransa'da Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi

Fransa'da öğretmen yetiştirme sistemi 1989'da onaylanan Eğitimi Yönlendirme Yasası ile yeniden ele alınmıştır.

Fransa'da öğretmen yetiştirme sistemi 1800'lü yıllara kadar dayanmaktadır. Üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri kurulmadan önce öğretmen yetiştirme görevini Öğretmen Okulları (Ecoles normales d'instituteurs (EN)), Ulusal Öğretim Okulları (Ecoles normales nationales d'apprentissage (ENNA)) ve Bölgesel Eğitim Merkezleri (Centres pédagogiques régionaux (CPR)) yerine getiriyordu. Daha önceden öğretmenlerin ilk formasyonu ve yarışma tipi sınavlara hazırlık eğitimi Millî Eğitim Bakanlığı Teftişi

bünyesinde gerçekleştiriliyorken, ilkökul, ortaokul ve meslekî öğretim öğretmenlerinin eğitiminin birleştirilmesi dolayısıyla söz konusu bu öğretmenlik eğitimi üniversiteye bağılı olarak hizmet vermeye başlamıştır. Fransa’da EN’ler çok uzun bir dönem boyunca psikopedagoji üzerine pedagojik eğitim vererek, öğretmenlere sağlam temelli meslekî kimlik kazandırmıştır. Birçok sayıda öğretmen ENNA’larda yetişmiştir. Ancak CRP’lerde verilen eğitim, başarılı geri bildirimlere rağmen birçok sayıda genç ortaokul öğretmenine göre yarışma tipi sınavlara hazırlanmak için yeterli değildi (Pastiaux, 2006). Öğretmen yetiştiren kurumların eğitim kalitesinin yükselmesi amacıyla, 1991’de IUFM (Les Instituts Universitaires de Formation des Maîtres) kurulmuş ve öğretmen yetiştirme eğitim bilimlerinin konusu dahilinde ele alınmaya başlanmıştır.

Üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri, iki yıllık bir sürede okul, kolej veya lise öğretmen ve eğitim danışmanlarına temel eğitimi verme görevini üstlenmektedirler.

Bu enstitüler, ayrıca akademik makamlarla işbirliği içerisinde kariyerleri boyunca öğretmenlerin sürekli eğitimlerini ön planda tutarlar. (<http://www.iufm.fr/devenirens/formation.html>). Bu kurumlar, bir ya da birden fazla üniversiteye bağılı devlet yüksek öğrenim kurumlarıdır

(Kıran, 1995).Üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri, öğretmen adaylarına genel, teknolojik, meslekî ve uzmanlık dallarında öğrenim imkânı sunmaktadırlar. Fransa’da, akademi başına bir enstitünün olduğu 26’sının Fransa sınırları içinde 5’inin de Fransa’ya bağılı yerleşim bölgelerinde (Pacifique, Guadeloupe, Martinique, Guyane) yapılandırıldığı toplam 31 tane üniversite öğretmen yetiştirme enstitüsü vardır. Üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinden her biri, özellikle her bölgenin eski yüksekokullarında olmak üzere birçok yerleşkede hizmet vermektedir. Bu enstitüler, kamu eğitimi idaresi (Etablissement Public Administratif (EPA) şeklinde üniversite akademisine sağlam pedagojik bağlarla bağılı olarak çalışmalarını sürdürmektedir (Eurybase/eurydice.org 2008). Öğretmen eğitimiyle ilgili olarak AB ülkeleri tarafından yapılan ortak değişiklikler öğretmen eğitiminde sürenin uzatılması ve öğretmen eğitiminin yükseköğretime bağlanması olarak belirtilebilir (YÖK,2006). Bu husus Fransa’da 2005 yılı geleceğin okulu programı ve yönlendirme yasasını müteakip, üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinin daha önceden bağılı oldukları

üniversitelerin kendi bünyesindeki enstitüleri olarak konumlanmaya başlamasıyla uygulamaya konulmuştur.

Söz konusu entegrasyon süreci, 2008 yılı itibariyle tüm üniversite yetiştirme enstitüleri bünyesinde tamamlanacaktır. Her üniversite öğretmen yetiştirme enstitüsü, akademik kürsü ve bölgesel birimlerden oluşmaktadır. Bununla birlikte, tüm enstitüler her dalda öğretmen yetiştirmemektedirler. Enstitüler, bulundukları şehrin üniversitelerinin uzmanlık alanlarına göre öğretmen adaylarını yarışma düzeyinde olan sınavlara hazırlamaktadırlar. Böylelikle öğretmen adayları öğretmen olmak istedikleri branşlara göre eğitim veren üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerini tercih etmeye yönelmektedirler.

Üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri uzun yıllardan beri doğrudan araştırma ve yüksek öğretim millî eğitim bakanlığına bağlı olmakla beraber, her enstitü kendi öğretmen yetiştirme programını millî eğitim bakanlığının belirlediği esaslara göre hazırlamaktadır. Üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerini tercih eden öğrenciler okul öncesi ve ilkokul öğretmenliği ile ortaokul ve lise öğretmenliği dallarından her hangi ikisine kayıt yaptırabilmektedirler.

Ancak, öğrenciler, yetenek, ilgi ve kabiliyetleri noktasında eğitim geçmişlerini ve geleceğe yönelik tasarılarını içeren dosyanın incelenmesinden sonra, seçtikleri iki alana girebilmekte ya da girememektedir.

Bu enstitüler toplamda, 130 formasyon noktasında hizmet vermektedir. Her sene 70 000'den fazla öğrenci ve stajyeri bünyesine alan üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinde 4 500 formatör tam zamanlı olarak eğitim vermektedir.

6.10.1.1. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Hazırlanılan Yarışma Türü Sınavlar :

Bakalorya ve üç yıllık üniversite eğitimi neticesinde, üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinde öğretmen adaylarının hazırlandıkları yarışma türü sınavlar:

- Geleceğin sınıf öğretmenleri için öğretmenlerin (CRPE) işe alınmasına olanak sağlayan yarışma türü sınav (concours externe),
- İkinci kademe eğitim alanındaki öğretmenlerin yetkinliğini kazandırmaya yönelik yetenek belgesi: CAPES
- İkinci kademe spor ve beden eğitimi alanındaki öğretmenler için yetkinlik belgesi: CAPEPS
- Meslek lisesi öğretmenleri için yetkinlik belgesi: CAPLP
- Teknolojik lise eğitimi alanındaki öğretmenler için yetkinlik belgesi: CAPET
- Genel eğitim danışmanlarının işe alınmaları için düzenlenen yarışma türü sınav: CPE (Eurybase/eurydice.org 2008)

Üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinde öğrenciler iki yıl boyunca, ilgi, yetenek, kabiliyetleri ve gereksinimlerine göre değişik kurumlarda istekleri doğrultusunda ders seçtikleri bireyselleştirilmiş ders programını izleyerek, birinci yılın sonundaki öğretmen sınavlarına hazırlanmaktadır. Birinci yıl öğretmen adayları aday olunan dalın öğretmenlik bilgilerini kapsayan kuramsal nitelikte öğretmenlik mesleğine yönelik dersler ile uygulamalı dersleri izlenmekte olup, yıl sonunda öğretmen adaylarından bir yüksek lisans tezi hazırlamaları beklenmektedir. Sınıf Öğretmenlerinin işe alınmasında gerçekleşecek yarışma tipi sınav 2009 eğitim ve öğretim yılı itibariyle yeniden yapılandırılmaktadır. Buna göre, bakanlığa diplomasına sahip olan öğretmen adayları kendileri için açılan bir yüksek lisans programını tamamlayarak toplam 5 yıllık bir eğitim sürecine tabi tutulacaklardır. Bu yüksek lisans programları sadece Millî Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği mesleklere hazırlanmak için değil, üniversite derslerine devam etmek için yarışma türü sınavda başarılı olamayan öğrencilerin de değerlendirebileceği bir fırsattır (http://www.lyon.iufm.fr/initial/formati_initiale.html). Bu yeni yarışma türü sınavlar, 23 Nisan 2005 Geleceğin Okulu yasasında belirtildiği gibi üç temel düşünce etrafında oluşturulacaktır ve öğretmen eğitimindeki üstlenilecek sorumlulukların tamamlayıcısı olacaktır: Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi (Sınıf Seviyesine Uygun Eğitimi Planlama ve Organize Etme Yeteneği), Eğitimdeki Kamu Hizmetleri Hakkında Bilgiye Sahip Olmak. Yeni öğretmen atama sistemindeki amaç, öğretmenlerin gereksinimlerine göre hareket ederek, sınıf öğretmen adayları arasından bu mesleğe en yatkın olanı

seçmek, liselere branş öğretmeni yetiştirmenin dışında farklı branştan öğretmen adayları için aynı yarışma türü sınavı, aynı içerikte uygulamaktır. Fransızca ve Sosyal Kültür yazılı sınavında öğretmen adayından üniversite öğretmen yetiştirme enstitüsünde gördüğü dersler olan tarih, coğrafya, sanat tarihi, vatandaşlık ve ahlak eğitimi konularında yazılmış bir metin üzerinde yorum yapması istenecek, metnin yazım ve dilbilgisi yönünden incelenmesi için sorular sorulacaktır. Ayrıca, öğretmen adayına, epistemoloji veya istenen bir dalın tarihi hakkında bir soru da yöneltilecektir.

Matematik ve Teknolojik, Bilimsel Kültür yazılı sınavında iki aşama söz konusu olacaktır. İlk aşamada, öğretmen adayı, iki ya da üç problem çözecek, ikinci aşamada ise, öğretmen adayı en fazla iki sayfa olan bilimsel bir yazıyı analiz edip, konuyla ilgili soru üretecektir.

Sözlü sınavda ise öğretmen adayından jüri tarafından hazırlanmış bir dosya çerçevesinde kamu hizmeti gerekleri ve değerleri, genel bir ifadeyle sınıf öğretmenlerini ilgilendiren eğitim sistemi ve eğitim kurumları hakkında sunum yapması istenecektir.

6.10.1.2. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Sınıf Öğretmenliği Programı Dersleri

Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde, sınıf öğretmeni adayına alan, genel kültür ve meslek bilgisi dersleri olmak üzere toplam 3 farklı kategoride yer alan dersleri okutulmaktadır.

Tablo 21 : Fransa’da Sınıf Öğretmenliği Programı Alan Dersleri

1. Sınıf		2. Sınıf
Fransızca	A	Fransızca
Tarih	A	Tarih
Coğrafya	A	Coğrafya
Eğitim Felsefesi	A	Matematik
Gelişim Psikolojisi	A	Teknoloji/Bilgisayar
Matematik	A	Biyoloji/Jeoloji
Teknoloji/Bilgisayar		
Biyoloji/Jeoloji		

Kaynak: http://www.lorraine.iufm.fr/formation/prof_ecole/plan/livret_pe0708.pdf

Fransa’da Sınıf Öğretmenliği Programının Alan Dersleri Tablo 21’de görülmektedir. Buna göre, öğretmen adayları 1. sınıfta yoğun olarak alan derslerini almaktadır.

Tablo 22: Fransa’da Sınıf Öğretmenliği Programı Genel Kültür Dersleri

1. Sınıf		2. Sınıf
Yabancı Diller	GK	Yabancı Diller
Müzik	GK	Müzik
Beden Eğitimi	GK	Beden Eğitimi
El Sanatları	GK	El Sanatları

Kaynak: http://www.lorraine.iufm.fr/formation/prof_ecole/plan/livret_pe0708.pdf

Fransa’da Sınıf Öğretmenliği Programının Genel Kültür Dersleri Tablo 22’de görülmektedir.

Buna göre, 1. ve 2. sınıfta her yıl 4’er tane genel kültür dersi verilmektedir.

Tablo 23 : Fransa’da Sınıf Öğretmenliği Programı Meslek Bilgisi Dersleri

1. Sınıf		2. Sınıf
Çocuk/Sınıf Hakkında Bilgi	MB	Çocuk/Sınıf Hakkında Bilgi
Eğitsel Kaynaklar	MB	Eğitsel Kaynaklar
Epistemoloji ve Bilim Tarihi	MB	Kurum ve Etik
Genel Formasyon	MB	Genel Formasyon
Mesleki Uygulamalar	MB	Mesleki Uygulamalar

Kaynak: http://www.lorraine.iufm.fr/formation/prof_ecole/plan/livret_pe0708.pdf

Fransa’da Sınıf Öğretmenliği Programının Meslek Bilgisi Dersleri Tablo 23’de görülmektedir. Buna göre, 1. ve 2. sınıfta meslek bilgisi dersleri olarak her yıl 5 ders okutulmaktadır.

6.10.1.3. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Ortaokul (Kolej) ve Lise Öğretmenliği Programı Dersleri

Ortaokul ve lise öğretmenliğine aday olan öğretmenler 300 ü staj olmak üzere yılda 1200-1600 saat ders izlerler. (Kıran, 1995).

Kolej ve liselere öğretmen ataması için düzenlenecek olan yazılı ve sözlü sınavda öğretmen adayının formasyonu sırasında edindiği ortaöğretim programına dair alan bilgisi, epistemoloji, branşının tarihi konularında bilgi sahibi olması beklenmektedir. Sınav programı, belirlenen dal/dallarda kolej , lise, bakalorya öncesi eğitim kademeleri programını içermektedir. Sınıf öğretmenlerinin atamasında olduğu gibi kolej, lise öğretmenlerinin atamasında da iki yazılı , iki sözlü sınav uygulanmaktadır. Sözlü sınavda öğretmen adayından kolej/lise programından bir konuyu sınıf seviyesine uygun bir şekilde sunması istenmektedir. Jüri ile yapılan sözlü sınavda ise jürinin hazırladığı somut eğitim sistemi verilerini içeren dosyadan kolej/lise sınıf seviyesine uygun bir yaklaşımla sunum yapması istenmektedir.

6.10.1.4. Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Staj Programı ve Öğretmenin Nitelikleri

İkinci sınıfa geçmiş öğretmen adayı bilimsel anlamda önemli bir aşama kaydetmiş olup, staj yapmaya hak kazanmış olmaktadır. Bu dönemde, adaylar hem kuramsal olarak derslere katılmakta, hem de kendi meslektaşlarını gözlemleyerek uygulamalı olarak meslek yaşantısına adım atmaktadırlar. Edindikleri bilgiler doğrultusunda bir tez hazırlayarak, sınava tabi tutulan öğretmen adayları sınavı verince öğretmen olmaya hak kazanmaktadırlar. Üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinde üç tür staj yapılmaktadır. Eşitlik stajı- sorumluluklar stajı- duyarlık stajı.

Eşitlik stajı: 40 saat sürelidir. Pedagojik danışmanın etkinliklerine katılım söz konusudur.

Sorumluluk stajı: 216 saat sürelidir. Bu süre içerisinde öğrenciler, formatör öğretmen tarafından en az iki kez denetlenir. Bu staj süresince aday, karşılaştığı zorluklar hakkında 30 sayfayı aşmayacak meslekî tez hazırlamalıdır. Bu tez komisyon önünde sunuma (10-15 dakika) ve mülakata (10-15 dakika) süre ayrılarak savunulur.

Duyarlılık stajı: 5-12 yarım gün sürelidir. Her günün 3 saatinde sınıf gözlemi yapılır, 2 saatinde pedagojik danışman ve adaylar görüşme yapar. Adaylar, gruplar halinde çalışırlar (Altınok, 2006, Akt. Şahenk, 2009).

1982’de kurulan Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Formasyonu için akademik öncelikler (Les Missions académiques à la formation des personnels de l’Education Nationale (MAFPEN)) eğitim pratiklerinin gelişimini sağlayan bir araç olarak görülmektedir. Bu kurumlar, formasyon almamış ya da alanında yetersiz olan öğretmen adaylarına istekleri doğrultusunda bilgilerini tazelemelerini öngörerek onları meslekî uygulamalar üzerine düşündürmeyi amaç edinmekteydi. 1998 yılından beri bu amaçları yerine getiren IUFM’ler tüm öğretmenler için sürekli formasyon hizmeti veren eğitim kurumlarıdır. Fransız eğitim sisteminde sürekli formasyon, öğretmen adayının üniversite öğretmen yetiştirme enstitülerinde ilk yıllarda almış olduğu eğitimle aynı değerde ele alınmaktadır. Buna göre, Fransa’da üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri öğretmen adaylarını hazırladıkları yarışma tipi sınavlar ve verdikleri eğitimin kalitesini göz önüne

olarak, iyi bir meslekî yaşamın öğretmenlerin sürekli eğitiminden geçtiğini vurgulamakta, hizmet-içi eğitimi desteklemektedir.

19 Aralık 2006 tarihinde üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri öğrencilerinin ilk eğitim yaşantılarını tanımlayan “ görevler defteri”ni bir kararname ile yayımlanmıştır.

2007-045 sayılı genelge, ilk ve sürekli eğitimin üç prensibini ortaya koyarak, öğretmenlerin uygulamaya devam ettikleri noktaları şöyle sıralamaktadır:

- Yeteneklerin bütünlüğü

- Eğitim bağlamında ulus yönlendirmeleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmalarını ve akademik yaklaşımın öğretmen adaylarına bildirdiği aşağıda belirtilen 10 meslekî yeteneği kazandırmayı hedefler:

1. Sorumlu ve etik bir anlayışla devlete hizmet etmek,
2. İletişim kurmak ve eğitim vermek amacıyla Fransızca eğitim almak
3. Dersleri öğrenmek ve genel kültür sahibi olmak
4. Eğitimi ortaya koymak ve kavramak
5. Sınıf çalışmalarını organize etmek
6. Öğrencilerin farklılığını göz önünde bulundurmak
7. Öğrencileri değerlendirmek
8. İletişim ve bilgi teknolojileri üzerine eğitim almak
9. Ekip çalışması yapmak ve veli- okul aile birliği üyeleriyle ortak çalışmak
10. Yetişmek ve yenilenmek (<http://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr>).

- İlk ve sürekli eğitimi gelişmeler ışığında kullanma

- İlk eğitim çalışmaları için (üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri)

üniversitenin önerisiyle bakanlık, sürekli eğitim için (üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri sonrasında), rektör eğitim planlamalarının düzenlenmesinde söz sahibi olan makamlar olarak belirtilir. Bu eğitim planlamaları pratik yaşamda meslekî tecrübelerin teorik yaklaşımlar ile karşılıklı olarak kullanımı üzerine yerleştirilmiştir. Üniversite öğretmen yetiştirme enstitüleri, eğitim programı geliştirme esaslarının olanaklı kıldığı sürece, mantık ve tamamlanmış bir görev bilincinde geleceğin öğretmenlerine verilmek üzere stajlar düzenler.

- Kurumdaki karşılama kalitesi

-Tüm eğitim camiasını ilgilendiren ve enstitü bünyesinde yapılan kurum karşılaması durumu stajyerlere ya da yeni öğretmene meslekî yardım bağlamında açıkça pekiştirilerek, kurumun işleyişi hakkında onlara gerekli bilgiler verilmekte, (özellikle okul, kurum veya merkez projesi kapsamında) kamu eğitimi düzenlemeleri anlatılmaktadır.

Kurum şefi statüsünde görev yapan okul müdürü bu alandaki personelini harekete geçirme ve onların meslekî duyarlılığını arttırma gibi önemli bir misyonu üstlenir.

- Stajyer ve yeni öğretmenler, onları yetenekleri bağlamında harekete geçiren, konu hakkındaki düşüncelerini pratiğe döktürten onlara yardımcı bir öğretmenin önderliğinde gözlemlenirler (Eurybase/eurydice.org. 2008).

Fransa’da öğretmen yetiştirme alanında belirtilen tüm bu esaslar dahilinde, öğretmen adaylarının sıkı bir öğrenme ve/veya öğretme disiplinleri bağlamında teorik ve pratik bilgiler edindikleri vurgulanmaktadır. Buna göre, öğretmen adayları eğitimleri sonunda ders başarıları ve meslekî yatkınlıkları bağlamında eşit açılardan değerlendirilerek sürekli bir formasyonun getirilerini kullanmak konusunda da teşvik edilmektedir.

BÖLÜM 7

7. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

7.1. Türk ve Fransız Eğitim Sisteminde Yükseköğretim Sistemlerinin Karşılaştırılması

Her iki ülke de yükseköğretimin amaçlarını benzer bir temelde ortaya koymuştur. Fransız eğitim sisteminde bölge esasına dayalı bir eğitim yönetimi söz konusudur. Fransız eğitim sisteminde bölgelerin başına rektör atanmıştır. Bölge sistemini idare eden rektör üniversitelerin işleyişinden de sorumludur. Rektörler, bölge millî eğitim müdürü konumunda yetki sahibidir. Türk yükseköğretim sisteminde rektörler, sadece üniversitelerin yönetimiyle ilgilenmektedir. Türk eğitim sisteminde, Fransız eğitim sisteminde olduğu gibi rektör cumhurbaşkanı tarafından atanır. Fransız eğitim sisteminde üniversitelere girmeye hak kazanmak bakalorya diplomasına ya da bu diplomaya eş değer bir belgeye (D.A.E.U) sahip olmayı gerektirir. Türk yükseköğretim sisteminde üniversiteye girmek için ortaöğretim kurumlarından mezun olurken yeterli düzeyde alan bilgisine sahip olarak (Ortaöğretim Ağırlıklı Başarı Ortalaması Puanı) öğrencilerden ÖSYM tarafından düzenlenen ÖSS’de (Öğrenci Seçme Sınavı) başarılı olmaları beklenmektedir.

Tablo 24 : Eğitimde Toplam Kamu Harcamaları

ÜLKELER	GSYİH'nin Bir Yüzdesi Olarak Eğitimde Kamu Harcamaları (2001)		
	İlk Ortaöğretim %	Yükseköğretim %	Eğitimin Tüm Kademeleri %
FRANSA	4.0	1.0	5.7
TÜRKİYE	2.5	1.2	3.7

Kaynak: Tablo B4.1: OECD, 2004.

Tablo 24’te görüldüğü gibi 2001 yılında Fransa tüm düzeylerde eğitime Türkiye’den daha çok kaynak ayırmaktadır. 2001 yılında Fransa’nın GSYİH’nin bir yüzdesi olarak eğitimde kamu harcamalarına bakıldığında ilk ve ortaöğretimde ortalama % 4.0’ünü , yükseköğretimde ortalama % 1.0’ini ve eğitimin tüm kademelerinde ortalama % 5.7’sini eğitime ayırdığı görülmektedir. Diğer yandan Türkiye’nin GSYİH’nin bir yüzdesi olarak eğitimde kamu harcamaları incelendiğinde ilk ve ortaöğretim için ortalama % 2.5’ini, yükseköğretim için ortalama %1.2’sini ve eğitimin tüm kademeleri için ortalama %3.7’sini eğitime harcadığı görülmektedir. Bir ülkede nitelikli eğitimin toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması, eğitime ayrılan kaynaklarla ilişkili olduğu için Türkiye, AB ülkelerinde olduğu gibi GSYİH’den eğitime en az % 5 pay ayırmalıdır (Yıldırım, 2003, Akt. Maya, 2006). Bununla birlikte, eğitime ayrılan kaynakların eğitimin tüm kademelerine eşit ve planlı olarak dağılımı gerçekleştirildiği ölçüde, o ülkede yapılan

eğitim harcamalarından somut bir sonuç alınır.

Tablo 25 : Eğitim Düzeylerine Göre, Eğitim Kurumlarında Öğrenci Başına ve Ulusal Gelire Dayalı Harcamalar (2001)

ÜLKELER	Öğrenci Başına Harcama		GSYİH'den Öğrenci Başına Düşen (USD)
	İlk ve Ortaöğretim (USD)	Yükseköğretim (USD)	
Fransa	6783	8837	26.818
Türkiye	-----	-----	6.046

Kaynak: Tablo B1.6 : OECD, 2004

Tablo 25'te 2001 yılında Fransa'da ilk ve ortaöğretimde öğrenci başına yapılan harcama 6783 dolar, yükseköğretime öğrenci başına yapılan harcama 8837 dolar ve GSYİH'den öğrenci başına yapılan harcama 26.818 dolardır. Diğer yandan Türkiye'nin GSYİH'den öğrenci başına 6.046 dolar harcama yaptığı görülmektedir. Bu tablodaki veriler de göz önüne alındığında Türkiye'nin AB ülkelerine göre GSYİH'den öğrenci başına eğitime çok düşük bir harcama yapmaktadır.

Tablo 26 : Kamu ve Özel Eğitim Kurumlarında Yaşa Göre Okullaşma Oranları
(2002)

ÜLKELER	Zorunlu eğitimin sona erme yaşı	Öğrenci Yaşları					
		4 Yaşın Altındaki Nüfus	05-14 Yaş Nüfusu	15-19 Yaş Nüfusu	20-29 Yaş Nüfusu	30-39 Yaş Nüfusu	40 ve Üzeri Yaş Nüfusu
Fransa	16	119.7	101.1	86.7	19.6	1.8	---
Türkiye	14	---	---	---	---	---	---

Kaynak: Tablo B1.2 : OECD, 2004.

Tablo 26’da görüldüğü gibi Fransa okullaşma oranları bakımından Türkiye’den daha iyi bir görünümde. Fransa’da zorunlu eğitimin sona erme yaşı 16 iken, Türkiye’de zorunlu eğitimin sona erme yaşı 14’tür. Bu noktada Türkiye eğitim süresi yönünden zayıf kalmaktadır. Öte yandan 16. Eğitim Şûrasında (1999) zorunlu eğitim çağının 12 yıla çıkarılması gerektiği dile getirilmiş olsa da uygulamaya dönük bir sonuç alınamamıştır.

Fransa’da 4 yaşın altındaki nüfusa bakıldığında okullaşma oranının % 100’ü aştığı görülmektedir. Fransa’da ilköğretim ve Ortaöğretim okullaşma oranları da ortalama % 90’dır. Buna karşın Türkiye’ye ait okullaşma oranları verilerine ulaşamamıştır.

Tablo 27 : Eğitim Kademesine Göre Brüt Okullaşma Oranı 1996

ÜLKELER	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Fransa	105	111	51
Türkiye	97	53	19

Kaynak: Tablo 1.2 : DİE, 2004.

Tablo 27’de görüldüğü gibi Fransa’da 1996 yılı ilköğretim brüt okullaşma oranı %105, ortaöğretim brüt okullaşma oranı %111, yükseköğretim okullaşma oranı % 51’dir. Türkiye’nin tüm eğitim kademelerindeki brüt okullaşma oranı Fransa’nın altındadır.

Tablo 28 : Kamu Ortaöğretim Kurumlarında Alınan Kararların Yüzdeleri (2003)

ÜLKELER	Merkezi	Devlet	Bölgesel	Alt Bölgesel	Yerel	Okul Düzeyinde	Toplam
Fransa	24	---	10	35	---	31	100
Türkiye	49	---	27	---	---	24	100

Kaynak: Tablo D6.6: OECD, 2004.

Tablo 28’de görüldüğü gibi, 2003 yılı itibariyle Fransa’da kamu ortaöğretim kurumlarında alınan kararlarda merkezî yönetim % 24 etkili iken, bölgesel yönetim %10, alt bölgesel yönetim % 35, okul düzeyinde alınan kararlar % 31 etkilidir. Buna karşın Türkiye’de kamu ortaöğretim kurumlarında alınan kararlarda merkezi yönetimin etkinliği % 49 iken, bölgesel yönetim % 27, okul düzeyinde ise % 24 etkilidir. Bu veriler, Türkiye’de güçlü bir merkezîyetçilik olgusunun olduğunu göstermektedir.

7.2. Türk ve Fransız Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

Ülkemizde Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet döneminde öğretmen eğitiminde önemli gelişme ve yenilikler görülmüştür. Cumhuriyet’in kuruluşundan 1982 yılına kadar, öğretmen yetiştirme Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı bulunan öğretmen okulları, köy enstitüleri, eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulları gibi kurumlar ile üniversitelerin ilgili bölümleriyle yürütülmüştür.

Fransa’da öğretmen yetiştirme ise, 30 Ekim 1794 tarihli kararname ile 20 Ocak 1795’te Yüksek Öğretmen Okulları’nın Paris’te açılmasıyla ilk olarak gündeme gelmiştir. Bu tarihten sonra, 1832’de Charleville Öğretmen Okulu 13 Temmuz 1880’de Fontenay Kız Yüksek Öğretmen Okulu, ve 30 Aralık 1882’de Saint-Cloud Erkek Yüksek Öğretmen Okulu açılmış, 1960 yılı sonrası özellikle öğretmen yetiştirmeye önem verilmiştir. Bu yıllarda öğretmen eğitimi Öğretmen Okulları (Ecoles normales d’instituteurs (EN)),

Ulusal Öğretim Okulları (Ecoles normales nationales d'apprentissage (ENNA)) ve Bölgesel Eğitim Merkezleri (Centres pédagogiques régionaux (CPR)) tarafından veriliyordu. Fransa'da dönemin öğretmen yetiştirme kurumları olan EN'ler, öğretmen adaylarına psikopedagoji temelli pedagojik eğitim vererek, onların sağlam temelli meslekî kimlik kazanmalarına imkân sağlamıştır. Birçok sayıda öğretmen ENNA'larda yetişmiştir. Bununla birlikte CRP'lerde verilen eğitim, başarılı geri bildirimlere rağmen birçok sayıda genç ortaokul öğretmenine göre yarışma tipi sınavlara hazırlanmak için yeterli değildi (Pastiaux, 2006).

Ülkemizde 1982'de yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası, öğretmen yetiştiren kurumlar için yepyeni bir dönemin başlangıcı olmuş, öğretmen yetiştirme sistemi yapısı yenilenmiştir. Bu yasa ile öğretmen yetiştiren kurumların tamamı üniversite bünyesinde yer almıştır (MEB,2006). 1989'da Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları ile yaptığı işbirliği ile, nitelikli ve sayıca yeterli öğretmen yetiştirilmesi hususunda karar almıştır.

Fransa'da da 1989'da yürürlüğe giren Eğitim Yönlendirme Kanunu ile 1991'de IUFM (Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri) açılmıştır.

Türkiye'de T.C Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 1990'da yapılan ikaz anlaşması çerçevesinde Millî Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu iş birliğinde sürdürülen çalışmalar neticesinde 1998-1999 eğitim ve öğretim yılı itibariyle öğretmen yetiştiren öğretim kurumlarında yeniden bir yapılanma söz konusu olmuştur.

Bu yapılanmaya göre,

-İlköğretim alanlarında sınıf ve branş öğretmeni yetiştiren programlar 4 (dört) yıllık lisans,

-İlköğretim ve orta öğretime ortak branş öğretmeni yetiştiren programlar (Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi, Yabancı Dil) ile meslekî ve teknik eğitim kurumları meslek dersleri öğretmenliği programları dört yıllık lisans,

-Eğitim fakülteleri bünyesindeki orta öğretim alan öğretmenliği ile ilgili programlar 3,5+1,5= 5 yıllık tezsiz yüksek lisans,

-Orta öğretim kurumlarına alan öğretmeni yetiştiren Edebiyat, Fen, Fen-Edebiyat, İlahiyat Fakülteleri ile Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi programları ise

4+1,5=5,5 yıllık tezsiz yüksek lisans düzeyine getirilmiştir.

İlköğretime öğretmen yetiştiren 21 Öğretmenlik programı yenilendi. Yan dal uygulamasına son verildi. Genel kültür derslerinin oranları ve çeşitliliği artırıldı. Çakılı ders uygulaması esnetildi. Köy ve YİBO stajı getirildi. Tüm eğitim fakültesi lisans programlarına “Topluma Hizmet Uygulamaları” adlı yeni bir ders konuldu (Eşme, 2007).

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Programı Eğitim Fakültelerine alındı. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Program içeriği bakımından da geliştirilerek, “Din olgusuna ve dinin ana kaynaklarına “Sosyal Bilim ilke ve yöntemleriyle” yaklaşabilen, ufkü geniş din kültürü öğretmeni yetiştirilmesi hedeflendi.

Ancak, öğretmen sisteminde yeniden yapılanma ile eğitim fakülteleri programlarında etkili bir içerik düzenlemesi ortaya çıkarılamamıştır. Her alanda karşılaşılan değişimler bu açıdan ele alındığında ekonominin küreselleşmesi, iş örgütleri, yeni bilgi ve iletişim teknolojileri gibi önemli değişimlerin genelde eğitim – öğretime dolayısıyla da öğretmen eğitiminde etki ettiği gözlemlenmektedir. Nüfusun artışı ve mobilitesi küreselleşme, teknoloji ve bilgi üretimini, bilginin yayılmasını ve toplumun yararına kullanılmasını derinden etkilemekte ve üniversiteleri değişime zorlamaktadır (The Economist,2005).

Kalite güvence sistemlerinin geliştirilmesi ile birlikte eğitim programlarının akreditasyonu konusu yükseköğretimin öncelikli gündemi olmuştur. Öğrencilerin mevcut programlarda kaliteyi arıyor olması nedeniyle üniversitelere kaynak sağlayan devlet, özel sektör , diğer kurum ve kuruluşların kaynakları verimli kullanmak konusunda bilinçli davranmasını sürekli hale getirmek için uygulamalarında şeffaflığa önem vermek durumundadır.

Yeni öğretmen yetiştirme sisteminin uygulamaya girmesiyle birlikte, 21 kredilik Pedagojik Formasyon programına son verilmiştir. Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarının

öğretmen olabilmesi için, öğrencilere üniversiteler bünyesinde açılan 1,5 yıllık Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programını bitirmeleri şartı getirilmiştir. Bu uygulama hâlâ devam etmektedir (MEB, 2006).

Türkiye’de hizmet içi eğitim plânı, Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet içi Eğitim Yönetmeliğinin 8 inci maddesinde geçen “Eğitim Kurulu”nun prensipleri doğrultusunda merkez ve taşra teşkilatı ile Hizmet içi Eğitim Dairesi Başkanlığı Plânlama Kurulu yönetiminde hazırlanmaktadır.

Hizmet içi eğitimde Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı, üniversiteler, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği söz konusudur. Eğitim faaliyetleri, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı hizmet içi eğitim enstitüleri, öğretmen evleri, pansiyonlu okullar, üniversiteler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında “Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet içi Eğitim Yönetmeliği’ne göre yapılarak, hizmet içi eğitime katılmak eğitim faaliyetinin içeriğine göre isteğe bağlı veya zorunlu olarak gerçekleştirilmektedir.

Fransa’da hizmet içi eğitim, öğretmen yetiştirilmesinde önemli bir basamaktır. Fransa’da hizmet-içi eğitim programları, okul yöneticileri ve müfettişlerinin de önerileri dikkate alınmak suretiyle, 29 akademi (Bölge Millî Eğitim Müdürlüğü) tarafından yapılmakta ve bir kitapçıkta ilgililere duyurulmaktadır (MEB, 2006). Bununla birlikte, hizmet içi programları kişisel ve meslekî beklentiler dahilinde ele alınmakta, problem çözüm odaklı çalışmaktadır.

Programlar;

Fransız dilinin öğretimi ve öğretim yöntemlerine ağırlık veren programlar,

Öğrenci başarısına yönelik yöntemlere ağırlık veren programlar,

Vatandaşlık eğitimine ağırlık veren programlar,

Bilim ve teknoloji öğretimine ağırlık veren programlar,

Bilgisayar teknolojisinin okulda kullanımına ağırlık veren programlar,

Anaokullarında eğitime ağırlık veren programlar,

Yabancı dil programları, göçmen çocuklarının eğitimine yönelik programlar,

Engelli çocukların eğitiminde görev alan öğretmenlere yönelik programlar,

Meslekî eğitime yönelik programlar,

Okul idarecilerine yönelik programlar,

Okullarda görevli ATOSS (sağlık hizmet birimleri vb.) personeline yönelik programlar,

Kültür ve sanat alanlarındaki programlar **olmak üzere sıralanmaktadır.**

Her bir Bölge Millî Eğitim Müdürlükleri, kendilerine göre belirlemiş oldukları sayı ve çeşitlilik bakımından göreceli alanlarda hizmet-içi eğitim programı planlaması yapmaktadır. Örneğin, 2001-2002 eğitim ve öğretim yılı çerçevesinde Paris Bölge Millî Eğitim Müdürlüğü hizmet-içi eğitim programında, 1. kademe eğitim personelinin (anaokulu ve ilkokul) yönlendirdiği 157 kursunun yapılmasını ön görmüştür. Bu kurslarda öğretmen kontenjanı sınırlı olarak saptanmıştır. Fransa'da okul yöneticilerinin de aynı bilgi, beceri ve disiplinle hareket etmelerini sağlamak için, uzun süreli formel eğitime tabi tutulmaları gerekmektedir. Buna göre, Fransa'da okul yöneticiliğine atanan öğretmenlerin 3 ay süreli hizmet içi eğitimden geçirilmeleri söz konusudur. Okula yeni atanan bir müdürün, yeni açılan bir okulun tüm personeline de olduğu gibi, alanlarında açılan hizmet içi eğitimine katılımı zorunludur. Bunun haricinde, hizmet içi kurslar isteğe bağlı/zorunlu olmak üzere iki şekilde verilmektedir. Hizmet içi eğitim programları Bölge Millî Eğitim Müdürlüklerinin bulunduğu merkezde kurulmuş olup, IUFM binalarında verilmektedir. Aynı zamanda konu bağlamında üniversite gibi kuruluşlarda da hizmet içi eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir.

Türkiye'de bakanlığa bağlı okullarda okul ile aile arasındaki bilgi alış verişini sağlamak, veli ile öğretmen arasındaki ortak çalışmalarını desteklemek üzere okul aile birliği vardır. Öğrencilerin kişisel gelişimleri, okula devamlılıkları, derslerdeki başarıları okul aile birliği ile kurulan veli-okul yönetimi ve öğretmen dayanışmasında ele alınmaktadır.

Fransa'da veliler eğitim ve öğretiminin amaçlarını yerine getirmede söz sahibi olabilmek için okul yönetimi ile iletişim halindedirler. Bu konuda okul yönetiminin velilere sunduğu iletişim defterleri (Carnet de Correspondance) mevcuttur. Böylece eğitim-öğretim yılı etkinlik takvimi, okul saatleri gibi bilgiler bu defterlere kaydedilirler. Veli, okul yönetimi ve öğretmen öğrenci ile ilgili her türlü mesajı bu defterler aracılığı ile birbirlerine ulaştırırlar. Mesajı alan kişi mesajı okuduğuna dair mesajın altına imzasını atar. Ayrıca veli, konu hakkındaki görüşünü de bu mesajla dile getirebilir.

Tablo 29 : Kurum Türüne (Kamu-Özel) Göre Sınıf Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2002)

ÜLKELER	İlköğretim	Düşük Düzeyde Ortaöğretim
	Kamu ve Özel Kurumlar	Kamu ve Özel Kurumlar
Fransa	22.6	24.3
Türkiye	29.4	---

Kaynak: Tablo D2.1: OECD, 2004.

Tablo 29’da Fransa’da 2002 yılı itibariyle ilköğretimde sınıf başına düşen öğrenci sayısı 22.6, ve ortaöğretimde sınıf başına düşen öğrenci sayısı 24.3’tür. Türkiye’de ilköğretimde 29.4 öğrenci düşmekte, ortaöğretime ilişkin veri bulunamamıştır. Türkiye’de sınıf başına düşen öğrenci sayısı Fransa’ya göre fazladır. Türkiye’de kalabalık sınıf sorunu yaşanmaktadır. Bu durumu, eğitime ayrılan kaynaklardaki yetersizlik, öğretmen ve derslik sayısının az olması dolayısıyla araç-gereç sorunu gibi birden çok nedene bağlamak mümkündür.

Tablo 30 : Eğitim Kurumlarında (Okulöncesi, İlköğretim, Ortaöğretim) Öğrencilerin Öğretim Kadrosuna Oranı (2002)

Ülkeler	Okul Öncesi Eğitim	İlköğretim	Ortaöğretim
Fransa	19.0	19.4	12.2
Türkiye	14.9	27.5	17.7

Kaynak: Tablo D2.2: OECD, 2004.

Tablo 30’da 2002 yılı itibariyle Fransa’da okul öncesi eğitimde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı % 19.0, ilköğretimde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı %19.4, ortaöğretimde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı % 12.22’dir. Türkiye’de okul öncesi eğitimde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı % 14.9, ilköğretimde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı %27.5 ve ortaöğretimde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı % 17.7’dir. Türkiye’de bazı alanlarda (İngilizce,Türkçe, Bilgisayar, Okul öncesi, Rehberlik) öğretmen eksikliği ve bazı alanlarda (Almanca, Fransızca, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tarih, Coğrafya, Beden Eğitimi) öğretmen fazlalığı (DPT, 2004) eğitimdeki sorunlardan biridir. Kalkınma planlarında belirlenen sayılarda öğretmen yetiştirilmemekte ve bununla birlikte eğitim planlamaları sistemli yapılmamaktadır.

BÖLÜM 8

8.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ve araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

8.1. Sonuç

Türk ve Fransız Yükseköğretim sistemlerinin karşılaştırılması bağlamında eğitim fakülteleri ile öğretmen yetiştirme enstitülerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda bazı sonuçlar öne sürülmüştür.

Türk Yükseköğretim sistemi 1863'te Darülfünun'un açılmasından Cumhuriyet'in ilanı ve sonrasında birçok kez kapsam/amaçlarındaki değişikliklerle gündeme gelen ve 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile amaçlarını ortaya koyan bir tarihsel süreç izlemiştir. Fransız Yükseköğretim sistemi ise 12. yüzyılda üniversite oluşumlarıyla karşımıza çıkmakta ve 12 Kasım 1968 tarihi itibarıyla Yükseköğretim Yöneltilme Yasası'nı takip eden bir tarihsel süreçte gelişim göstermektedir. Türk yükseköğretim sistemi YÖK tarafından yönetilmektedir. YÖK, YÖDK'ün bünyesinde bulunan 5 üyesi ile birlikte yükseköğretimin denetlemesini üstlenmektedir. Fransız yükseköğretim sistemi ise millî eğitim bakanlığı ile koordineli yönetilmektedir. İlköğretim-ortaöğretim-lise eğitim kademelerinin idare ve işleyişinden sorumlu yerel yönetimler yükseköğretimde söz sahibi değildir.

Fransa'da yükseköğretim yöneltme yasasıyla yönetilen üniversiteler devlet tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca, yükseköğretim ve araştırma ulusal konseyi bünyesindeki 61 üyesi ile yükseköğretimde reform ve eğitim kuruluşları arasındaki kaynak dağılımı konularıyla ilgilenmektedir.

Türkiye'de Cumhuriyetin kurulmasından 1974-1975 öğretim yılına kadar eğitim vermeye devam eden ilk öğretmen okullarının kaldırılışı, 1973 yılında yürürlüğe giren 1939 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunun "... Hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmeleri esastır" diyen 43. maddesi gereğince yapılmıştır. İlk öğretmen okullarının kaldırılmasıyla öğrencilerin öğretmenlik mesleğine

yönlendirilmelerinin üniversite çağına (17-18 yaş) çekilmiş olması önem verilmesi gereken bir durumdur. 1981’de kabul edilen Yüksek Öğretim Kanunu ile eğitim fakülteleri dört yıllık lisans düzeyindeki çalışmalarıyla öğretmen yetiştirme görevini sürdürülmektedir. Öğretmenler, her yıl okullar açılmadan önce seminer programına tâbi tutulmaktadır. Bu seminer programı, eğitim ve öğretim yılında takip edilecek esasları öğretmenlere kazandırmak ve yeni teknoloji ve bilgileri sunmak amacıyla hizmet vermektedir. Bu eğitim, gerek süreç gerekse içerik bakımından yeterli görülmemekte, öğretmenlere eğitim ve öğretim yılı içerisinde bu eğitim programının periyodik olarak verilmesi ve öğretmenlerin sahip oldukları deneyimlerin bir bütün halinde kontrol ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yapılan araştırmada Türkiye’de 1997 yılını müteakip ilköğretim 6-8. sınıfa öğretmen yetiştirmeye yönelik yeni programların açılıp hızla yaygınlaştığı görülmüştür. (Fen bilgisi öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği gibi).

Türkiye’nin 2006-2007 yılı öğretmen yetiştirme sistemi düzenlemesine göre Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi derslerinin yıl içerisindeki ağırlıkları da göz önüne alınmıştır. Alan eğitimi dersleri toplam ders yükünün %50-60’ını, meslek bilgisi dersleri %25-30’unu, genel kültür dersleri ise %15-20’sini oluşturmaktadır.

Fransa’da 1989 yasasıyla yürürlüğe geçen IUFM’ler öğretmen yetiştirme görevini üstlenmektedir. IUFM’lerde Millî Eğitim Bakanlığı’nın atadığı bir müdür bulunmaktadır. Fransa’da öğretmenlik mesleğine çok önem verilmektedir. Bu nedenle, öğretmenlik eğitimi veren okullara girme şartları oldukça zordur. Öğretmenlik mesleğine girişte öğretmen adayları hazırladıkları dosyaları çerçevesinde, seçime tâbi tutulurlar. Okula girmeye hak kazanan öğretmen adayları, okuldaki bir yıl süresince gerek ders içi başarıları gerekse öğretmenlik mesleğine yatkınlıkları bağlamında gözlemlenirler. Bu gözlem süreci sonucunda, başarılı olan öğretmen adayları asil öğretmen olarak atanırlar.

Fransa’da öğretmen adayları ağırlıklı olarak meslek bilgisi derslerini almaktadırlar. Fransa’da öğretmen yetiştirme enstitülerine devam eden öğretmen adayları birinci ve ikinci yıl toplam 1200 saat yarışma türü sınava hazırlık, 1600 saat staj görmektedirler. Fransa’da hizmet içi eğitim de önemli bir yer tutmaktadır. Bu noktada, Türkiye’deki eğitim fakülteleri, Fransa’daki IUFM’lerdeki öğretmen yetiştirilmesine dair belirlenen prensipleri karşılaştırmalı olarak incelemelidir. Uygulamalı derslerin sayısı arttırılmalıdır ve öğretmen adayları mesleğe yatkınlıkları doğrultusunda değerlendirilmelidir. Geleceğin başarılı öğrencilerini yetiştirecek ve ülkesini kalkındıracak öğretmenlerin yetişmesi için Türk millî eğitimi esaslarına uygun hareket edilmelidir. Tüm öğretmenleri, aynı amaç birliğinde yetiştirecek önlemler alınmalı, öğretmen eğitimine değeri verilmelidir.

8.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma ile ilgili öneriler ve araştırmacılar için öneriler yer almaktadır.

8.2.1. Araştırma İle İlgili Öneriler

- 1.Türkiye’de Öğretmen yetiştiren kurumlar olan eğitim fakülteleri 1982’den bu yana yaptıkları yeni düzenlemelerle her yıl büyük gelişmeler kaydetmektedirler. 2006-2007 düzenlemesine göre eğitim fakültelerine ders yükünde getirilen esneklik öğrenci gereksinimlerine göre eğitim anlayışını da beraberinde getirmiştir. Gelecek dönemlerde de aynı öğretmen yetiştirme sistemi üzerinden öğretmen yetiştirme programı ile ilgili yeni politikalar geliştirilmesi programda bir istikrar sağlayacaktır.
- 2.Fransa’da Üniversite Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri (IUFM) her bölgede söz konusu bölgenin ilgili alan/branşlarda öğretmen ihtiyacına göre eğitim vermektedir. Bu durum, öğretmen yetiştirme sisteminde planlı ve sistematik bir yönelimi desteklemektedir. Öğretmen adayları alan tercihlerini öğrenim görmek istedikleri bölgenin öğretmen ihtiyacına göre analitik bir düşünce etrafında yapmaktadırlar. Bu sistem yaklaşımının, Türkiye’de de yaygın olarak uygulaması desteklenmelidir.

3.Türkiye’de 14-15 yaş arası ortaöğretim öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine “öğretmen okullarında” adım atması sağlanmalıdır. Bu öğrenciler için iki alternatif eğitim söz konusu olmalıdır; öğrenciler öğretmen okulunun son sınıfında ya da eğitim fakültelerinin birinci sınıfının sonunda ilköğretim okullarının birinci/ikinci kademe öğretmenliklerine yönlendirilebilecekleri gibi branş öğretmenliklerine de yönlendirilebilecekleri ortam yaratılmalıdır.

8.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

1.Türkiye’de eğitim fakültelerinde eğitim gören öğretmen adayları disiplinler arası eğitim üzerine araştırma yapmalıdırlar. Eğitim fakülteleri kütüphanelerinde yer alan süreli/süresiz yayınları takip ederek, pedagoji üzerine yazılmış kaynakları inceleyerek öğretmenlik mesleğiyle ilgili olan alt dalların çalışma konuları hakkında da bilgi sahibi olmalıdırlar.

2.Devletin Millî Eğitim Politikası ile ilgili gelişmeleri yakından takip ederek (basından, internetten, resmî gazeteden v.b.) dünyada bu konudaki uygulamalarla mukayeseli olarak değerlendirme yapmalıdırlar.

KAYNAKÇA

- A.F.A.E. (1999). *Le syst me Educatif Français et Son Administration*. Paris : A.F.A.E. yayınları.
- Ada, S. (2009). *Türkiye Eēitim Sistemi: Eēitim Yapıları ve Yönetimleri Açısından çeşitli ülkelere Bir Bakış*, (Editör: Sefer Ada, Z. Nurdan Baysal). Ankara: PegemA Akademi.
- Akçamete, G. (2007). *Eēitim Fakülteleri ve  ēretmen Eēitimi*. IV.  ēretmen Eēitimi Sempozyumu s. 190-203. Antalya: Neta Matbaacılık ve Reklam Hizmetleri.
- Akyüz, Y. (2001). *Türk Eēitim Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Akyüz, Y. (2006). *Türkiye’de Eēitim Bilimleri: Bir Bilanço Denemesi* (Editör: Muhsin Hesapioēlu ve Alparslan Durmuş). Ankara: Nobel Yayın Daēıtım.
- Akyüz, Y. (2007). *Türk Eēitim Tarihi*. Ankara: PegemA Yayıncılık
- Arıbaş, S. (1995). *Bir Y ksek ēretim Kurumu Olarak Darülfünûn’un Modernleşme  zerine Etkileri*. *Millî Eēitim Dergisi*, 128, Temmuz, s.20-24.
- Atalay, ř. (2006). *Bologna Sürecinin Türkiye’de Uygulanması Projesi*. Muēla.
- Auduc, J.L. (2003). *Le syst me Educatif Français*. Cr teil: CRDP.
- Aytaç, K. (1985). *Avrupa Okul Sistemlerinin Demokratlaştırılması* (3. Basım). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Ballantine, J.H. (1989). *The sociology of education*. Englewood Clifts, N. J., Prentice Hall.
- Başaran, İ.E. (1996). *Türkiye Eēitim Sistemi* (3. Basım). Ankara: Yargıcı Matbaası

- Bayrakçı, M., (2005). *Avrupa Birliği ve Türkiye Eğitim Politikalarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Mevcut Bilgiler*. Ankara: T.C Millî Eğitim Bakanlığı Dergisi Özel Sayısı.
- Baysal, N. ve Şahenk, S. S.(2006). Türkiye ve Fransa 'da Sınıf Öğretmeni Yetiştirme ve Atama Sistemlerinin Karşılaştırılması. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (s. 75-89), Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Chevallier, J-J, Conac G. (1991). *Histoire des institutions et des régimes politiques de la France de 1789 à nos jours*. Paris : Editions Dalloz
- Çağlar, A (1999). *75. Yılda Eğitim, Bilanço '98 : 75. Yılında Cumhuriyet'in İlköğretim Birikimi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları
- Çeçen, A. (1999). *İnsan Hakları Rehberi*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları
- Demirel, Ö. (2005). *Avrupa Konseyi Dil Projesi ve Türkiye Uygulaması*. Millî Eğitim.
- Demirel, Ö. (2008). *Yapılandırmacı Eğitim*, Eğitim ve Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu s. 15-32. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.
- Dewey, J. (1952). *Türkiye Maarifi Hakkında Rapor*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Education Council. (2001). *Report from the Education Council to the European Council The Concrete Future Objectives of Education and Training Systems*.
- Outcome of Proceedings. 5980/01, LIMITE, EDUC 23.
- Eratalay, N. Kartal, E. (2006). *Yabancı Dil Öğretmenleri için Hizmet İçi Eğitim Uygulamaları*

ve Fransa Örneği. Ankara: Sosyal Bilimler Dergisi 2.

Erden, A. (2007). *Fransa Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. (Editör: Ali Balcı), Ankara: PegemA Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2003). *Çağdaş Eğitim Sistemleri* (5. Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ergun, D. (2005). *Sosyoloji ve Eğitim* (3. Baskı). İstanbul: İmge Kitabevi.

Ergün, M. (1985). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erişti, B. (2004). *Avrupa Kalite Ödülü Vakfı Mükemmellik Modelinin Eğitim Fakülteleri İçin*

Uyarlanması. Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eşme, İ. (2007). *Öğretmen Yetiştirme Sisteminde Yeni Arayışlar*, VI. Öğretmen Eğitimi Sempozyumu s.157-176. Antalya: Neta Matbaacılık ve Reklam Hizmetleri.

Eurich, N.P. (1981). *Systems of higher education in twelve countries*. A comparative view,

New York: Praeger Publisher.

(Eziler) Kıran, A. (1995). *Fransa Öğretim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, s.164-165.

Gunten de, B.-Martin, A.- Niogret, M. (1998). *Les Institutions de la France. Reperès Pratiques*. France: Nathan

Gülcan, M.G. (2005). *AB ve Eğitim Süreci*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Gülmez, M. (1991). (çev.). *Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi (1966 ILO ve UNESCO Ortak*

Belgesi). Ankara: Eğitim İş Sendikası Yayını.

- Gürüz, K. (2001). Dünya'da ve Türkiye'de Yükseköğretim: Tarihçe ve Bugünkü Sevk ve İdare Sistemleri. Ankara: ÖSYM Yayınları, 2001-4
- Hatipoğlu, T. (2000a). *Yükseköğretim Kurulu Nedir?*. abece, 168, Ağustos, 8-9.
- İbrahimova, S. (2002). *Azerbaycan ve Türkiye'de Uygulanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Karşılaştırılması*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kara, M. (2001). *Türk ve Fransız Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- King, E. (1979). *Other Schools and Ours Comparative Studies for Today*. London : Holt.
- Korkmaz, T. (2005). *Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçükahmet, L. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lauwerys, J.A., Neff, K. ve Varış, F. (1979). *Mukayeseli Eğitim*. Ankara : Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No : 84.
- (Maya) Çalışkan, İ. (2006). *AB Sürecinde Türkiye ile AB Ülkeleri Eğitim İstatistiklerinin Karşılaştırılması* 4 (4) s. 375-394. Ankara: Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.
- Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2006). *Ülkelerin Öğretmen Yetiştirme Sistemleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Okçabol, R. (2005). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Okçabol, R. (2007). *Yükseköğretim Sistemimiz*. Ankara: Ütopya Yayınları.

- Öztürk, C. (1996). *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*. Ankara: TTK Yayınları
- Pastiaux, J. Et G. (2006). *La pédagogie. Repères pratiques*. France: Nathan
- Peker, D. (1999). *Azerbaycan, Kazakistan ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak*
İncelenmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Robbins, L. (1969). *Çeşitli Ülkelerde Yükseköğretim*. (A. Ferhan Oğuzkan, Dr. T. Oğuzkan Çev.), İstanbul: Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları 8, Tercüme Serisi 3, Millî Eğitim Basımevi.
- Sağlam, M. (1999). *Avrupa Ülkelerinin Eğitim Sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Sağlamer, G. (2008). Avrupa Birliği ve Akreditasyon, Eğitim ve Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu s.67-82. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.
- Sezgin, S.İ. (2001). *Avrupa Birliği'nin Eğitim, Öğretim ve Gençlik Politikaları*, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Sempozyumu s. 240-241. Ankara: Ankara Ofset.
- Şahenk, S.S. (2009). *Fransa Eğitim Sistemi: Eğitim Yapıları ve Yönetimleri Açısından Çeşitli*
Ülkelere Bir Bakış, (Editör: Sefer Ada, Z. Nurdan Baysal). Ankara: PegemA Akademi.
- TDK (1974). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Bilgi Basımevi.
- Topbaş, E. (2001). *Türkiye ve Fransa'da Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Kurum Programlarının*
Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Türk, E. (2002). *Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Türkoğlu, A. (1985). *Fransa, İsveç ve Romanya Eğitim Sistemleri*. Doçentlik Tezi, Ankara:

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No : 121.

UNESCO (1982), *Declaration of rights and duties inherent in academic freedom*.

http://www.cepes.ro/information_services/sources/on_line/sienna.pdf.(10.08.2008)

UNESCO, (1996). *Stratégie à moyen terme*. 1996-2001.

Ültanır, G. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi*. Ankara: Eylül Kitabevi.

Wallon, H. (1951). *Sociologie et Education*. Cahiers Internationaux de Sociologie, Sayı 10.

Paris.

Wexliard, A. (1967). *La pédagogie Comparée: "Méthodes et problèmes."* P.U.F. Paris,

Debesse M., Mialaret G. S.

YÖK (1998a). *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*. Ankara: YÖK çoğalması.

YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: 2007.

<http://www.iufm.fr/devenir-ens/formation.html> (27.03.2009)

<http://www.education.gouv.fr> (28.01.2009)

<http://www.eurydice.org> (21.08.2008)

Fransa'da Yıllara Göre Okullaşma Oranları (2006) :

<http://www.insee.fr/fr/ffc/figure/NATTEF07116.XLS> (27.08.2008)

MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı (2008): <http://tkb.meb.gov.tr/> (01.09.2008)

MEB Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü (2008): <http://ooegm.meb.gov.tr/> (01.09.2008)

MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü (2008): <http://iogm.meb.gov.tr/> (01.09.2008)

MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (2008): <http://ogm.meb.gov.tr/> (01.09.2008)

Halk Eğitim Merkezleri Yönetmeliği, (2008) :

http://www.ogretmenimiz.com/menu_dosya/0010.htm . (12.09.2008)

http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/c_298/c_29820061208en00030006.pdf (27.09.2008)

(http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm.) (27.09.2008)

<http://digm.meb.gov.tr/uaorgutler/AB/compendium.doc> (27.09.2008)

CYGM (çıraklık ve yaygın eğitim genel müdürlüğü), (2008) Halk Eğitim Kursları.

<http://cygm.meb.gov.tr/halkegitim/kurslar.html> (12.09.2008)

Mevzuat, (1999): Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği,

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20442.html> (12.09.2008)

Euractiv. (2005b): **eLearning**. <http://www.euractiv.com/en/education/elearning/article-117475>

(20.09.2008)

MEB, (2002): Türk Eğitim Sistemi. www.meb.gov.tr/istatistik (20.09.2008)

MEB, (2005) Millî Eğitim İstatistikleri 2004-2005, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi. (21.09.2008)

MEB Ticaret ve Turizm Genel Müdürlüğü (2008) <http://ttogm.meb.gov.tr/> (01.09.2008)

MEB Din Öğretimi Genel Müdürlüğü (2008) <http://dogm.meb.gov.tr/> (01.09.2008)

MEB, (2006): Türkiye Eğitim İstatistikleri. <http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/index.htm>

TURKIYE_EGITIM_ISTATISTIKLERI_2005_2006.pdf.

http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/s23_4.jpg (22.09.2008)

www.ogretmenlik .com (10.10.2008)

Türkiye Dış İşleri Bakanlığı (2008):

http://digm.meb.gov.tr/belge/BM_SofyaKonfrns.htm. (15.10.2008)

ÖRGM, (2006a): Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (28.10.2008)

http://www.anadolu.edu.tr/arastirma/hakemli_dergiler/sosyal_bilimler/pdf/2006-2/sos_bil.6.pdf (10.09.2008)

<http://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/> (10.09.2008)

<http://education.gouv.fr/cid162/les-grands-principes.html> (27.03.2009)

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/index3-turkoglu.htm> (21.08.2008).

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/index3-gurcanultanir.htm> (27.08.2008)

<http://aef.marmara.edu.tr/dosya/so-derprgalt.pdf> (27.01.2009)

Eğitim Reformu Girişimi (2006). “Öğretim Programları İnceleme ve Değerlendirme I”,

http://su-erg.advancity.net/uploads/pdf/ogretim_programlari_inceleme_ozet.pdf
(27.03.2009)

http://www.lorraine.iufm.fr/formation/prof_ecole/plan/livret_pe0708.pdf (27.01.2009)

<http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=131>
(02.02.2009)

<http://www.oecd.org/edu/eag2004> (27.03.2009)

YÖK, (2008) :

http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/me_gelistirme_projesi_kitaplari.htm
(22.03.2009)

DPT, (2008) : <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan5.pdf> (22.03.2009)

DPT, (2008) : <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan6.pdf> (22.03.2009)

DPT, (2008) : <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan7.pdf> (22.03.2009)

DPT, (2008) : <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan8.pdf> (22.09.2009)

EKLER

EK 1 : Türkiye’de Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı

Sınıf Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I. Yazılı Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I. Yabancı Dil I. Bilgisayar I.	2s. 2s. 3s. 2s.	0 0 0 2s.	2 2 3 3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II. Türkçe II. Sözlü Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II. Yabancı Dil II.	2s. 2s. 2s. 3s.	2s. 0 0 0	3 2 2 3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Felsefe Sosyoloji	2s. 2s.	0 0	2 2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Etkili İletişim	3s.	0	3
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi İlköğretimde Kaynaştırma	2s. 2s.	0 0	2 2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3

III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme Sınıf Yönetimi	3s. 2s.	0 0	3 2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması I Rehberlik Özel Eğitim	2s. 3s. 2s.	6s. 0 0	5 3 2
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Seçmeli Öğretmenlik Uygulaması II. Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s. 2s. 2s.	0 6s. 0	2 5 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Temel Matematik Genel Biyoloji Uygarlık Tarihi	2s. 2s. 2s.	0 0 0	2 2 2
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Temel Matematik II. Genel Kimya Türk Tarihi ve Kültürü Genel Coğrafya	2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0	2 2 2 2
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi Genel Fizik Müzik Beden Eğitimi ve Spor Kültürü Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları I. Çevre Eğitimi	2s. 2s. 1s. 1s. 0 2s.	0 0 2s. 2s. 2s. 0	2 2 2 2 1 2
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi Çocuk Edebiyatı Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	2s. 2s. 3s.	0 0 2s.	2 2 3

	Sanat Eğitimi Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları II. Müzik Öğretimi Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi Güzel Yazı Teknikleri	1s. 0 1s. 1s. 1s.	2s. 2s. 2s. 2s. 0	2 1 2 2 2
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fen ve Teknoloji Öğretimi I. İlk okuma ve Yazma Öğretimi Hayat Bilgisi Öğretimi Matematik Öğretimi Drama	3s. 3s. 3s. 3s. 3s.	0 0 0 0 0	3 3 3 3 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fen ve Teknoloji Öğretimi II. Türkçe Öğretimi Sosyal Bilgiler Öğretimi Matematik Öğretimi Erken Çocukluk Eğitimi	3s. 3s. 3s. 3s. 3s.	0 0 0 0 0	3 3 3 3 2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Görsel Sanatlar Öğretimi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi Trafik ve İlk Yardım Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	1s. 2s. 2s. 2s.	2s. 0 0 0	2 2 2 2
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Birleşmiş Sınıflarda Öğretim Seçmeli	2s. 2s.	0 0	2 2
	%75 Teorik %25 Uygulama	Teori: 134	Uygulama:44	Kredi: 156
		Toplam: 178		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 2 : Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı

Okul Öncesi Öğretmenliği Genel Kültür,	Teorik ve Uygulamalı Dersler(*)	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi

Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri				
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I. Yazılı Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I. Yabancı Dil I Bilgisayar I.	2s. 2s. 3s. 2s.	0 0 0 2s.	2 2 3 3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II. Sözlü Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II.. Yabancı Dil II. Bilgisayar II. Eğitim Felsefesi	2s. 2s. 3s. 2s. 3s.	0 0 0 2s. 0	2 2 3 3 2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Eğitim Sosyolojisi	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	İstatistik	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Etkili İletişim Bilimsel Araştırma Yöntemleri Topluma Hizmet Uygulamaları	3s. 2s. 1s.	0 0 2s.	3 2 2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli	3s.	0	3
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3

Meslek Bilgisi Dersleri				
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s. 0	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi Özel Öğretim Yöntemleri Okul Deneyimi	2s. 2s. 1s.	0 2s. 4s.	2 3 3
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Eğitim Ölçme Değerlendirme	2s. 3s.	0 0	2 3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Öğretmenlik Uygulaması I.	3s. 2s.	0 6s.	3 5
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Öğretmenlik Uygulaması II.	2s. 2s.	0 6s.	2 5
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Anne- Çocuk Sağlığı ve İlk Yardım	3s.	0	3
III. Yarıyıl Alan Dersleri	Anne- Çocuk Beslenmesi Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I. Yaratıcılık ve Geliştirilmesi Çocukta Oyun Gelişimi Seçmeli I.	2s. 3s. 2s. 2s. 3s.	0 0 0 2s. 0	2 3 3 2 3
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II. Çocuk Edebiyatı Matematik Eğitimi Çocuk Ruh Sağlığı Drama	3s. 2s. 3s. 3s. 2s.	0 0 0 0 2s.	3 2 3 3 3

V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi Müzik Eğitimi I. Fen Eğitimi Görsel Sanatlar Eğitimi	2s. 1s. 2s. 2s.	2s. 2s. 2s. 2s.	3 2 3 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri II. Müzik Eğitimi II. Materyal Geliştirme	2s. 2s. 2s.	2s. 2s. 2s.	3 3 3
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Anne-Baba Eğitimi Araştırma Projesi I. Seçmeli II.	2s. 1s. 2s.	0 2s. 0	2 2 2
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları Araştırma Projesi II. Seçmeli III. Seçmeli IV.	2s. 1s. 3s. 2s.	0 2s. 0 0	2 2 3 2
		Teori: 127s.	Uygulama:48	Kredi:151
	%73 Teorik %28 Uygulama	Toplam: 175s.		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 3 : İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Genel Kültür Dersleri, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler(*)	Teorik Dersler (Saat)	Uygulamalı Dersler (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I. Yazılı Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi I. Bilgisayar I.	2s. 2s. 2s.	0 0 2s.	2 2 3

	Yabancı Dil I.	3s.	0	3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II. Sözlü Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II. Yabancı Dil II. Bilgisayar II.	2s. 2s. 3s. 2s.	0 0 0 2s.	2 2 3 3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli I.	3s.	0	3
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilim Tarihi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi Topluma Hizmet Uygulamaları	2s. 1s.	0 2s.	2 2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Matematik Tarihi	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli II.	3s.	0	3
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Seçmeli I. Özel Öğretim Yöntemleri	2s. 2s.	0 2s.	2 3
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Okul Deneyimi Sınıf Yönetimi Özel Eğitim	3s. 1s. 2s. 2s.	0 4s. 0 0	3 3 2 2

VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Öğretmenlik Uygulaması Seçmeli II.	2s. 2s. 3s.	0 6s. 0	2 5 3
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Matematik	4s.	2s.	5
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Soyut Matematik Geometri	3s. 3s.	0 0	3 3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Analiz I. Lineer Cebir I. Fizik I. Seçmeli I.	4s. 3s. 4s. 2s.	2s. 0 0 0	5 3 4 2
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Analiz II. Lineer Cebir II. Fizik II.	4s. 3s. 4s.	2s. 0 0	5 3 4
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Analiz III. Analitik Geometri I. İstatistik ve Olasılık I. Cebire Giriş	3s. 3s. 2s. 3s.	0 0 2s. 0	3 3 3 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Diferansiyel Denklemler Analitik Geometri II. İstatistik ve Olasılık II. Özel Öğretim Yöntemleri II.	4s. 3s. 2s. 2s.	0 0 2s. 2s.	4 3 3 3
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Elemanter Sayı Kuramı Seçmeli II.	3s. 3s.	0 0	3 3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Matematik Felsefesi	2s.	0	2
		Teorik: 130	Uygulama:32	Kredi:

				146
	% 80 Teori % 20Uygulama	Toplam: 162		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 4 : Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı

Fen Bilgisi Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler (*)	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi I Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s. 2s.	0 0	2 2
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi II Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s. 2s.	0 0	2 2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar I Yabancı Dil I	2s. 3s.	2s.	3 3
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II Yabancı Dil II Seçmeli I	2s. 3s. 2s.	2s. 0 0	3 3 2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s. 2s.	0 0	2 2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	-	-	-	-
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli II	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Fen-Teknoloji Programı ve Planlama	3s.	0	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3

VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I Ölçme ve Değerlendirme	2s. 3s.	2s. 0	3 3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Eğitim Okul Deneyimi Rehberlik Sınıf Yönetimi	2s. 1s. 3s. 2s.	0 4s. 0 0	2 3 2 3
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s. 2s.	6s. 0	5 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Fizik I Genel Fizik Lab.I Genel Kimya I Genel Kimya Lab. I Genel Matematik I	4s. 0 4s. 0 4s.	0 2s. 0 0 2s.	4 1 4 1 4
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Fizik II Genel Fizik Lab. II Genel Kimya II Genel Kimya Lab. II Genel Matematik II	4s. 0 4s. 0 4s.	0 2s. 0 2s. 0	4 1 4 1 4
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Biyoloji I Genel Biyoloji Lab. I. Genel Fizik III Genel Fizik Lab. III Genel Kimya III (Analitik Kimya)	4s. 0 2s. 0 2s.	0 2s. 0 2s. 2s.	4 1 2 1 3
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Biyoloji II Genel Biyoloji Lab. II Modern Fiziğe Giriş Genel Kimya IV (Organik Kimya)	4s. 0 2s. 2s.	0 2s. 0 0	4 1 2 2
V. Yarıyıl Alan	İnsan Anatomisi ve		0	2

Bilgisi Dersleri	Fizyolojisi Fizikte Özel Konular Kimyada Özel Konular İstatistik Fen Öğretimi Lab. Uygulamaları II	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 2s.	2 2 2 2 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genetik ve Biyoteknoloji Bilimin Doğası ve Bilim Tarihi Çevre Bilimi Yer Bilimi Fen Öğretimi Lab. Uygulamaları II	2s. 3s. 3s. 2s. 2s.	0 0 0 0 2s.	2 3 3 2 3
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Biyolojide Özel Konular Evrım Özel Öğretim Yöntemleri II	2s. 2s. 2s.	0 0 2s.	2 2 3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Astronomi Seçmeli I Seçmeli II	2s. 2s. 2s.	0 0 0	2 2 2
	%76 Teorik %24 Uygulama	Teorik:132	Uygulama: 42	Kredi: 153
		Toplam: 174		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 5 : İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Genel Kültür Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
	Yabancı Dil I	3s.	0	3
	Atatürk İlkeleri ve	2s.	0	2

	İnkılap Tarihi I			
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II: Sözlü	2s.	0	2
	Anlatım	2s.	0	3
	Bilgisayar II	3s.	0	2
	Yabancı Dil II	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II			
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma	2s.	0	2
	Yöntemleri	2s.	0	2
	Seçmeli I			
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet	1s.	2s.	2
	Uygulamaları	2s.		2
	Seçmeli II		0	
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli III	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	-	-	-	-
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	-	-	-	-
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	-	-	-	-
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
	Seçmeli I	2s.	0	2
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
	Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	2s.	3
	Özel Öğretim Yöntemleri I	2s.	0	3
	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Program Geliştirme	2s.	0	2
	Özel Eğitim	2s.	0	2
	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3

VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Öğretmenlik Uygulaması Seçmeli II	3s. 2s. 2s.	0 6s. 0	3 5 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Sosyal Bilgilerin Temelleri Sosyal Psikoloji Arkeoloji Sosyoloji	2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0	2 2 2 2
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Fiziki Coğrafya Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı Felsefe Ekonomi	4s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 0	4 2 2 2
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türkiye Fiziki Coğrafyası İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü Siyaset Bilimine Giriş Temel Hukuk Sanat ve Estetik Seçmeli I	2s. 2s. 2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 0 0 0	2 2 2 2 2 2 2
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Antropoloji Ortaçağ Tarihi Bilim, Teknoloji ve Sosyal Değişme Vatandaşlık Bilgisi Seçmeli I	4s. 2s. 4s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 0 0 0	4 2 4 2 2 2 2
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı I Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası Yeni ve Yakınçağ Tarihi İnsan Hakları ve Demokrasi	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 0	2 2 2 2 2

	Ülkeler Coğrafyası		0	2
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı II	2s.	0	2
	Sosyal Bilgiler Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemesi	2s.	0	2
	İnsan İlişkileri ve İletişim	2s.	0	2
	Çağdaş Dünya Tarihi	2s.	0	2
	Siyasi Coğrafya	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I	2s.	0	2
	Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemeleri	2s.	2s.	3
	Günümüz Dünya Sorunları	2s.	0	2
	Özel Öğretim Yöntemleri II	2s.	2s.	3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II	2s.	0	2
	Sosyal Proje Geliştirme	1s.	2s.	2
	Drama	2s.	2s.	3
	%83 Teori %17 Uygulama	Teorik: 142	Uygulama: 28	Kredi: 156
	Toplam: 170			

Kaynak: YÖK, 2007

EK 6 : Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı

Türkçe Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek ve	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi

Alan Bilgisi Dersleri				
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2s.	0	2
	Yabancı Dil I	3s.	0	3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2s.	0	2
	Yabancı Dil II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
	Etkili İletişim	3s.	0	3
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
	Uygarlık Tarihi	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli I	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Dil ve Kültür Seçmeli II	2s.	0	2
		2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl	Özel Öğretim	2s.	2s.	3

Meslek Bilgisi Dersleri	Yöntemleri I Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi Rehberlik Özel Eğitim	1s. 3s. 2s.	4s. 0 0	3 3 2
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Öğretmenlik Uygulaması	2s. 2s.	0 6s.	2 5
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Yazı Yazma Teknikleri Türk Dil Bilgisi I: Ses Bilgisi Edebiyat Bilgi ve Kuramları I Yazılı Anlatım I Sözlü Anlatım I Osmanlı Türkçesi I	1s. 2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 0 0	2 2 2 2 2 2
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türk Dil Bilgisi II: Şekil Bilgisi Edebiyat Bilgi ve Kuramları II Yazılı Anlatım II Sözlü Anlatım II Osmanlı Türkçesi II	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 0 0 0 0	2 2 2 2 2
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türk Dil Bilgisi III: Sözcük Bilgisi Türk Halk Edebiyatı I Eski Türk Edebiyatı I Yeni Türk Edebiyatı I Seçmeli I	2s. 2s. 2s. 2s. 3s.	0 0 0 0 0	2 2 2 2 2
IV. Yarıyıl	Türk Dil Bilgisi	3s.	0	3

Alan Bilgisi Dersleri	IV: Cümle Bilgisi Türk Halk Edebiyatı II Eski Türk Edebiyatı II Yeni Türk Edebiyatı II Genel Dilbilimi	2s. 2s. 2s. 3s.	0 0 0 0	2 2 2 3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Anlama Teknikleri I: Okuma Eğitimi Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi Çocuk Edebiyatı Dünya Edebiyatı	2s. 2s. 2s. 3s.	2s. 2s. 0 0	3 3 2 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Anlatma Teknikleri I: Konuşma Eğitimi Anlatma Teknikleri II: Yazma Eğitimi Yabancılarla Türkçe Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri II	2s. 2s. 2s. 2s.	2s. 2s. 0 2s.	3s. 3s. 2s. 3s.
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Tiyatro ve Drama Uygulamaları Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri	2s. 2s.	2s. 0	3 2
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Seçmeli I Seçmeli II	3s. 2s.	0 0	3 2
	%79 Teorik %21 Uygulama	Teorik: 128	Uygulama: 34	Kredi: 145
		Toplam: 162		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 7 : Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I. Yazılı Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I. Yabancı Dil I	2s. 2s. 3s.	0 0 0	2 2 3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II. Sözlü Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II.. Yabancı Dil II.	2s. 2s. 3s.	0 0 0	2 2 3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	-	-	-	-
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	-	-	-	-
V. Yarıyıl Genel Kültür	Bilim Tarihi	2s.	0	2

Dersleri				
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri Seçmeli I	2s. 2s.	0 0	2 2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri Seçmeli	3s. 3s.	0 0	3 3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi Özel Öğretim Yöntemleri Özel Eğitim	2s. 2s. 2s.	0 2s. 0	2 3 2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması	2s.	6s.	5

I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Eğitimde Bilişim Teknolojileri I Matematik I	3s. 2s.	2s. 2s.	4 3
II. Yarıyıl Alan Dersleri	Eğitimde Bilişim Teknolojileri II Matematik II	3s. 2s.	2s. 2s.	4 3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Programlama Dilleri I Eğitimde Materyal Tasarımı ve Kullanımı Bilgisayar Donanımı Fizik I	3s. 2s. 2s. 3s.	2s. 2s. 2s. 0 2s.	4 3 3 3
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Programlama Dilleri II Öğretim Tasarımı Eğitimde Grafik ve Canlandırma Seçmeli I	3s. 2s. 2s. 3s.	2s. 2s. 2s. 0	4 3 3 3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşletim Sistemleri ve Uygulamaları İnternet Tabanlı Programlama Uzaktan Eğitim	2s. 3s. 2s.	2s. 2s. 2s.	3 4 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Çoklu Ortam Tasarımı ve Üretimi Bilgisayar Ağları ve İletişim Veri Tabanı Yönetim Sistemleri Özel Öğretim Yöntemleri II Seçmeli II	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	3 3 3 3 3
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Proje Geliştirme ve Yönetimi I Web Tasarımı Seçmeli III	2s. 2s. 3s.	2s. 2s. 0	3 3 3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Proje Geliştirme ve Yönetimi II Seçmeli IV	2s. 2s.	2s. 2s.	3 3
	%66 Teori %34 Uygulama	Teorik: 113	Uygulama:	Kredi: 142

			58	
		Toplam: 171		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 8 : Beden Eğitimi Öğretmenliği Lisans Programı

Beden Eğitimi Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2s. 2s.	0 0	2 2
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II: Sözlü Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Temel Müzik Eğitimi	2s. 2s. 1s.	0 0 2s.	2 2 2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar I Yabancı Dil I Seçmeli I	2s. 3s. 2s.	2s.	3 3 2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II Yabancı Dil II	2s. 3s.	2s. 0	3 3
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0 .	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri Etkili İletişim Becerileri	2s. 3s.	0 0	2 3

VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Drama Topluma Hizmet Uygulamaları	2s. 1s.	2s. 2s..	3 2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli II	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri Seçmeli I	3s. 2s.	0 0	3 2
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Eğitim Ölçme ve Değerlendirme	2s. 3s.	0 0	2 3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s. 2s.	2s. 2s.	3 3
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi II Özel Öğretim Yöntemleri II	2s. 2s.	0 2s.	2 3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi II	1s. 3s. 2s.	4s. 0 6s.	3 3 5
VIII. Yarıyıl				

Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Öğretmenlik Uygulaması			
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Beden Eğitimi ve Sporun Temelleri Genel Jimnastik İnsan Anatomisi ve Kineziyoloji Basketbol Yüzme	2s. 1s. 4s. 2s. 2s.	 2s. 2s. 2s.	2 2 4 3 3
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım Artistik Jimnastik Atletizm Doğa Sporları	1s. 1s. 2s. 1s.	2s. 2s. 2s. 2s.	2 2 3 2
III. Yarıyıl Alan Dersleri	Egzersiz Fizyolojisi Ritm Eğitimi ve Dans Hentbol	2s. 1s. 2s.	2s. 2s. 2s.	3 2 3
IV. Yarıyıl Alan Dersleri	Antrenman Bilgisi Futbol Halk Oyunları Seçmeli I	2s. 2s. 2s. 2s.	2s. 2s. 2s. 2s.	3 3 3 3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi	Psikomotor Gelişim Fiziksel Uygunluk Voleybol Beden Eğitimi ve Spor Tarihi Seçmeli II	3s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 2s. 2s. 0 2s.	3 3 3 2 3
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Beceri Öğrenimi Egzersiz ve Beslenme Eğitsel Oyunlar	3s. 2s. 1s. 2s.	0 0 2s. 2s.	3 2 2 3

	Özel Öğretim Yöntemleri II			
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor Seçmeli III	1s. 3s.	2s. 0	3 3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Araştırma Projesi Beden Eğitimi ve Spor Yönetimi Seçmeli IV	2s. 3s. 2s.	2s. 0 0	3 3 2
	%65 Teorik %35Uygulama	Teorik: 125	Uygulama: 66	Kredi: 158
		Toplam: 191		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 9 : Müzik Öğretmenliği Lisans Programı

Müzik Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Müzik Kültürü	2s.	0	2
	Felsefe	2s.	0	2
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2s.	0	2

	Yabancı Dil I	3s.	0	3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Genel Müzik Tarihi	2s.	0	2
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2s.	0	2
	Yabancı Dil II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Müzik Tarihi	2s.		2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
IV. Yarıyıl Genel Kültür Tarihi	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
	Türk Eğitim Tarihi	3s.	0	3
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Güncel ve Popüler Müzikler	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	-----			
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
	Oyun, Dans ve Müzik	0	2s.	1
	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	---- ----			
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3

II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi Özel Öğretim Yöntemleri I	2s. 2s.	0 2s.	2 3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Okul Deneyimi	3s. 1s.	0 4s.	3 3
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Özel Eğitim	2s. 2s. 2s.	6s. 0 0	5 2 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Müziksel İşitme Okuma Yazma I Piyano I Bireysel Çalgı I Bireysel Ses Eğitimi I Okul Çalgıları (Gitar, Bağlama, Blokflüt)	2s. 1s. 1s. 1s. 0	2s. 0 0 0 2s.	3 1 1 1 1
II. Yarıyıl Alan Bilgisi	Müziksel İşitme Okuma	2s.	2s.	3

Dersleri	Yazma II Piyano II Bireysel Çalgı II Bireysel Ses Eğitimi II Okul Çalgıları II (Gitar, Bağlama, Blokflüt) Koro I	1s. 1s. 1s. 0 0	0 0 0 2s. 2s.	1 1 1 1 1
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Müziksel İşitme Okuma Yazma III Piyano III Bireysel Çalgı III Bireysel Ses Eğitimi III Koro II Armoni, Kontrpuan, Eşlik I Geleneksel Türk Halk Müziği Okul Çalgıları (Gitar, Bağlama, Blokflüt) III	2s. 1s. 1s. 1s. 2s. 2s. 2s. 0	2s. 0 0 0 2s. 0 0 2s.	3 1 1 1 3 2 2 1
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Müziksel İşitme Okuma Yazma IV Piyano IV Bireysel Çalgı IV Bireysel Ses Eğitimi IV Koro III Armoni, Kontrpuan, Eşlik II Geleneksel Türk Halk	2s. 1s. 1s. 1s. 2s. 2s. 0	2s. 0 0 0 2s. 0 2s.	3 1 1 1 3 2 1

	Müziği Uygulaması Elektronik Org Eğitimi	0	2s.	1
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Müzik İşitme Okuma Yazma V	2s.	0	2
	Piyano V	1s.	0	1
	Bireysel Çalgı V	1s.	0	1
	Armoni, Kontrpuan, Eşlik III	2s.	0	2
	Koro IV	1s.	2s.	2
	Orkestra/Oda	1s.	2s.	2
	Müziği I			
	Geleneksel Türk Sanat Müziği	2s	0	2
	Eşlik Çalma	0	2s.	1
	Eğitim Müziği	2s.	0	2
	Dağarı			
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Müziksel İşitme Okuma Yazma VI	2s.	0	2
	Piyano VI	1s.	0	1
	Bireysel Çalgı VI	1s.	0	1
	Armoni- Kontrpuan- Eşlik IV	2	0	2
	Koro V	1s.	2s.	2
	Orkestra/Oda	1s.	2s.	2
	Müziği II			
	Geleneksel Türk Müziği Uygulaması	0	2s.	1
	Çalgı Bakım Onarım Bilgisi	0	2s.	1
	Müzik Biçimleri	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi	Piyano VII	1s.	0	1
	Bireysel Çalgı	1s.	0	1

Dersleri	VII Koro VI Orkestra/Oda Müziği III Türk Müziği Çokseslendirme Özel Öğretim Yöntemleri II	2s. 1s. 0 2s.	2s. 2s. 2s. 2s.	3 2 1 3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Koro ve Yönetimi Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi Bireysel Çalgı ve Öğretimi Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar Eğitim Müziği Besteleme Piyano ve Öğretimi	0 1s. 1s. 0 2s. 1s.	2s. 2s. 0 2s. 2s. 0	1 2s. 1 1 3 1
	%62 Teorik %38 Uygulama	Teorik: 125	Uygulama: 76	Kredi: 163
		Toplam: 201		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 10 : Almanca Öğretmenliği Lisans Programı

Almanca	Teorik ve	Teori (Saat)	Uygulama	Kredi

Öğretmenliğ i Genel Kültür, Meslek ve Alan Bilgisi Dersleri	Uygulamalı Dersler		(Saat)	
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım Bilgisayar I	2s. 2s.	0 2s.	2 3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s. 2s.	2s. 0	3 2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli I	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Etkili İletişim Bilim Tarihi	3s. 2s.	0 0	3 2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi Topluma Hizmet Uygulamaları	2s. 1s.	0 2s.	2 2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II Seçmeli II	2s. 2s.	0 0	2 2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl	Eğitim	3s.	0	3

Meslek Bilgisi Dersleri	Psikolojisi			
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I Sınıf Yönetimi	2s. 2s.	2s. 0	3 2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Okul Deneyimi	3s. 1s.	0 4s.	3 3
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması Özel Eğitim Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s. 2s. 2s.	6s. 0 0	5 2 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Almanca Dilbilgisi I Sözlü İletişim Becerileri I Okuma Becerileri I Yazma Becerileri I	3s. 3s. 3s. 3s.	0 0 0 0	3 3 3 3
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Almanca Dilbilgisi II Sözlü İletişim	3s. 3s.	0 0	3 3

	Becerileri II	3s.	0	3
	Okuma			
	Becerileri II	3s.	0	3
	Yazma			
	Becerileri II	3s.	0	3
	Karşılaştırmalı			
	Ülke Bilgisi			
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Almanca	3s.	0	3
	Dilbilgisi III	3s.	0	3
	Dilbilim I	3s.	0	3
	Alman			
	Edebiyatı I	3s.	0	3
	İleri Okuma ve			
	Yazma			
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Becerileri I	3s.	0	3
	Almanca			
	Öğretiminde			
	Yaklaşımlar I			
	Karşılaştırmalı	3s.	0	3
	Dilbilgisi	3s.	0	3
	Dilbilim II	3s.	0	3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Almanca	3s.	0	3
	Öğretiminde			
	Yaklaşımlar II	3s.	0	3
	Alman			
	Edebiyatı II	3s.	0	3
	İleri Okuma ve			
	Yazma			
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Becerileri II			
	Dil Edinimi	3s.	0	3
	Edebi Metin	3s.	0	3
	İnceleme ve			
	Öğretimi I	2s.	0	2
	İkinci Yabancı	2s.	0	2
	Dil I			
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Seçmeli I			
	Çocuklara	2s.	2s.	3
	Yabancı Dil			
	Öğretimi	2s.	2s.	3
	Özel Öğretim			
	Yöntemleri II	3s.	0	3
	Edebi Metin			
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İnceleme ve			
	Öğretimi II			

	İkinci Yabancı Dil II Seçmeli II	2s.	0	2
		2s.	0	2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Almanca Ders Kitabı İncelemesi	2s.	2s.	3
	Materyal Geliştirme ve Uyarlama	2s.	0	2
	İkinci Yabancı Dil III Seçmeli III	2s.	0	2
	Seçmeli IV	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri				
	%83 Teorik %17 Uygulama	Teorik: 142	Uygulama: 28	Kredi: 156
		Toplam:170		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 11 : Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı

Fransızca Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek ve Alan Bilgisi Dersleri	Teori ve Uygulama Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	0	2
	Antropoloji	2s.	0	2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2

IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma ve Yöntemleri	2s.	0	2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar I Topluma Hizmet Uygulamaları	2s. 1s.	2s. 2s.	3 2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II Bilim Tarihi	2s. 2s.	2s. 0	3 2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I Etkili İletişim	2s. 3s.	0 0	2 3
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II Seçmeli	2s. 2s.	0 0	2 2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I Sınıf Yönetimi	2s. 2s.	2s. 0	3 2
VI. Yarıyıl	Ölçme ve	3s.	0	3

Meslek Bilgisi Dersleri	Değerlendirme			
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3
	Rehberlik	3s.	0	3
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Eğitim Öğretmenlik Uygulaması	2s. 2s.	0 6	2 5
	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fransızca Dilbilgisi I	3s.	0	3
	Fransızca Okuma I	3s.	0	3
	Fransızca Yazma I	3s.	0	3
	Fransızca Sözlü İletişim I	3s.	0	3
	Fransızca Ses Bilgisi ve Yazım Kuralları	3s.	0	3
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fransızca Dilbilgisi II	3s.	0	3
	Fransızca Okuma II	3s.	0	3
	Fransızca Yazma II	3s.	0	3
	Fransızca Sözlü İletişim II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fransız Edebiyatı I	3s.	0	3
	Dilbilimine Giriş I	3s.	0	3
	Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar I	2s.	0	2
	Fransızca	3s.	0	3

	Dilbilgisi III Fransızca Sözcük Bilgisi I	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fransız Edebiyatı II	3s.	0	3
	Dilbilimine Giriş II	3s.	0	3
	Fransızca Öğretiminde	2s.	0	2
	Yaklaşımlar II			
	Dil Edinimi	3s.	0	3
	Fransızca Sözcük Bilgisi II	3s.	0	3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	2s.	2s.	3
	Fransızca- Türkçe Çeviri	3s.	0	3
	Deneme- Eleştiri	3s.	0	3
	Çözümlemesi			
	İkinci Yabancı Dil I	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Fransız Kültürü	3s.	0	3
	Özel Öğretim Yöntemleri II	2s.	2s.	3
	Türkçe- Fransızca	3s.	0	3
	Çeviri			
	Roman- Öykü	3s.	0	3
	Çözümlemesi			
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İkinci Yabancı Dil II	2s.	0	2
	Özel Alan	3s.	0	3
	Fransızcası			
	İkinci Yabancı Dil III	2s.	0	2
	Seçmeli I	2s.	0	2

VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Seçmeli II Seçmeli III	3s. 3s.	0 0	3 3
	%86 Teorik %14 Uygulama	Teorik: 145	Uygulama: 24	Kredi: 157
		Toplam: 169		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 12 : İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı

İngilizce Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulama Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım Bilgisayar I Etkili İletişim	2s. 2s. 3s.	0 2s. 0	2 3 3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II: Sözlü Anlatım Bilgisayar II	2s. 2s.	0 2s.	2 3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Drama	2s.	2s.	3
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2s.	0	2

	I			
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I	2s.	2s.	3
	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3
	Rehberlik	3s.	0	3
	Özel Eğitim	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Karşılaştırmalı Eğitim	2s.	0	2
	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
	Öğretmenlik Uygulaması	2s.	6s.	5
I. Yarıyıl	Bağlamsal	3s.	0	3

Alan Bilgisi Dersleri	Dilbilgisi I	3s.	0	3
	İleri Okuma ve Yazma II	3s.	0	3
	Dinleme ve Sesletim I	3s.	0	3
	Sözlü İletişim Becerileri I			
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Bağlamsal Dilbilgisi II	3s.	0	3
	İleri Okuma ve Yazma II	3s.	0	3
	Dinleme ve Sesletim II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İngiliz Edebiyatı I	3s.	0	3
	Dilbilim I	3s.	0	3
	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I	3s.	0	3
	İngilizce-Türkçe Çeviri Anlatım	3s.	0	3
	Becerileri			
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İngiliz Edebiyatı II	3s.	0	3
	Dilbilim II	3s.	0	3
	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar II	3s.	0	3
	Dil Edinimi	3s.	0	3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	ÇocuklaraYabancı Dil Öğretimi I	2s.	2s.	3
	Özel Öğretim Yöntemleri II	2s.	2s.	3
	Dil Becerilerinin Öğretimi I	2s.	2s.	3
	Edebiyat ve Dil Öğretimi I	3s.	0	3
	İkinci Yabancı Dil I	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi	Çocuklara Yabancı Dil	2s.	2s.	3

Dersleri	Öğretimi II Türkçe- İngilizce Çeviri Dil Becerilerinin Öğretimi II Edebiyat ve Dil Öğretimi II İkinci Yabancı Dil II	3s. 2s. 3s. 2s.	0 2s. 0 0	3 3 3 2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme İkinci Yabancı Dil III Seçmeli I	3s. 2s. 2s.	0 0 0	3 2 2
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirm e Seçmeli II Seçmeli III	3s. 2s. 2s.	0 0 0	3 2 2
	%82 Teorik %18 Uygulama	Teori: 143 Toplam: 175	Uygulama: 32	Kredi: 159

Kaynak: YÖK, 2007

EK 13 : Japonca Öğretmenliği Lisans Öğretmenliği

Japonca Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Genel Japon Kültürü Türkçe I: Yazılı Anlatım	3s. 2s.	0 0	3 2

II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Genel Japon Tarihi	3s.	0	3
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	0	2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkiye ve Doğu Asya İlişkileri	2s.	0	2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Etkili İletişim Becerileri	3s.	0	3
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2s.
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım	2s.	2s.	3

V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi Özel Öğretim Yöntemleri I	2s. 2s.	0 2s.	2 3
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Okul Deneyimi	3s. 1s.	0 4s.	3 2
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Özel Eğitim	2s. 2s. 2s.	6s. 0 0	5 2 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Japonca Dilbilgisi I Sözlü İletişim Becerileri I Okuma Becerileri I Yazma Becerileri I Japon Yazı Sistemi (Kanji) I	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 2s. 4s. 0 2s.	2 3 4 2 3
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Japonca Dilbilgisi II Sözlü İletişim Becerileri II Okuma Becerileri II Yazma Becerileri II Japon Yazı Sistemi (Kanji) II	2s. 2s. 2s. 2s. 2s.	0 2s. 4s. 0 2s.	2 3 4 2 3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Japonca Dilbilgisi III Sözlü İletişim Becerileri III İleri Okuma	2s. 1s. 2s.	0 2s. 4s.	2 2 4

	Becerileri I İleri Yazma Becerileri I Japon Yazı Sistemi (Kanji) III	2s. 2s.	0 2s.	2 3
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Japonca Dilbilgisi IV Sözlü İletişim Becerileri IV İleri Okuma Becerileri II İleri Yazma Becerileri II Japon Yazı Sistemi (Kanji) IV	2s. 1s. 2s. 2s. 2s.	0 2s. 4s. 0 2s.	2 2 4 2 3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Japon Edebiyatı I Türkçe- Japonca Çeviri I Karşılaştırmalı Dilbilgisi Dilbilim İkinci Yabancı Dil I	2s. 1s. 1s. 3s. 2s.	2s. 2s. 2s. 0 0	3 2 2 3 2
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Japon Edebiyatı II Türkçe- Japonca Çeviri II Japon Toplumu Dil Edinimi Özel Öğretim Yöntemleri II İkinci Yabancı Dil II	2s. 1s. 1s. 3s. 2s. 2s.	2s. 2s. 2s. 0 2s. 0	3 2 2s. 3 3 2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Toplumsal Dil Becerileri I Japonca Ders	1s. 1s.	2s. 2s.	2 2

	Kitabı İncelemesi	2s.	0	2
	İkinci Yabancı Dil III	2s.	2s.	3
	Seçmeli I	1s.	2s.	2
	Seçmeli II			
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Toplumsal Dil	1s.	2s.	2
	Becerileri II			
	Seçmeli III	1s.	2s.	2
	%61 Teori	Teori:	Uygulama:78	Kredi:
	%39	123		162
	Uygulama			
		Toplam:		
		201		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 14 : Arapça Öğretmenliği Lisans Programı

Arapça Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori(Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	0	2
	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür	Bilimsel Araştırma	2s.	0	2

Dersleri	Yöntemleri			
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Etkili İletişim Becerileri	3s.	0	3
	Çağdaş Arap Toplumu	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2s.
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi I	2s.	0	2
	Atasözü ve Deyim İncelemesi	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi II	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi	Öğretim Teknolojileri ve	2s.	2s.	3

Dersleri	Materyal Tasarımı			
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I Sınıf Yönetimi	2s. 2s.	2s. 0	3 2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik Okul Deneyimi Özel Eğitim	3s. 1s. 2s.	0 4 0	3 3 2
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması Karşılaştırmalı Eğitim Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s. 2s. 2s.	6s. 0 0	5 2 2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Arapça Dilbilgisi I Okuma Becerisi I Yazma Becerisi I Sözlü İletişim Becerisi I	3s. 3s. 3s. 3s.	0 0 0 0	3 3 3 3
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Arapça Dilbilgisi II Okuma Becerisi	3s. 3s.	0 0	3 3

	II Yazma Becerisi	3s.	0	3
	II Sözlü İletişim Becerisi II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Arap Edebiyatı I	3s.	0	3
	İleri Dil Bilgisi I	3s.	0	3
	İleri Okuma Becerisi I	3s.	0	3
	İleri Yazma Becerisi	3s.	0	3
	Arapça-Türkçe Çeviri I	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Arap Edebiyatı	3s.	0	3
	II	3s.	0	3
	İleri Dil Bilgisi	3s.	0	3
	II			
	İleri Okuma	3s.	0	3
	Becerisi II	3s.	0	3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Dilbilimi			
	Arapça-Türkçe Çeviri II			
	Çocuklara	2s.	2s.	3
	Yabancı Dil Öğretimi			
	Türkçe-Arapça Çeviri I	3s.	0	3
	Edebi Metinler İncelemesi ve	3s.	0	3

	Öğretimi I İkinci Yabancı Dil I	2s.	0	2
VI. Yarıyıl	Sözcük Bilgisi	3s.	0	3
Alan Bilgisi	Özel Öğretim	2s.	2s.	3
Dersleri	Yöntemleri II			
	Türkçe-Arapça	3s.	0	3
	Çeviri II			
	Edebi Metinler	3s.	0	3
	İncelemesi ve			
	Öğretimi II			
	Dil Edinimi	3s.	0	3
	İkinci Yabancı	2s.	0	2
	Dil II			
VII. Yarıyıl	Yabancı Dil	3s.	0	3
Alan Bilgisi	Öğretiminde			
Dersleri	Ölçme ve			
	Değerlendirme			
	Seçmeli I	2s.	0	2
	Seçmeli II	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl	Arapçanın	3s.	0	3
Alan Bilgisi	Lehçeleri			
Dersleri	Seçmeli III	3s.	0	3
	%86 Teori	Teorik: 147	Uygulama: 24	Kredi: 159
	%14 Uygulama			
		Toplam: 171		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 15 : Görme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı

Görme Engelliler Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi

I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
	Çocuk Hukuku	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2s.	0	2
	Yabancı Dil I	3s.	0	3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2s.	0	2
	Yabancı Dil II	3s.	0	3
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	0	2
	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
	Çağdaş Türk Edebiyatı	2s.	0	2
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Temel Mantık	3s.	0	3
	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	_____	_____	_____	_____
			—	—
V. Yarıyıl Genel	Bilim Felsefesi	2s.	0	2

Kültür Dersleri				
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	_____	_____	_____	_____
		—		—
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	_____	_____	_____	_____
			—	—
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi	2s.	0	2
	Eğitsel- Davranışsal Ölçme ve	3s.	0	3

	Değerlendirme Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları	1s.	4s.	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Bireyselleştirilmi ş Eğitim Programları	3s.	0	3
	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Uygulamalı Davranış Analizi	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Seçmeli	3s.	0	3
	Öğretmenlik	2s.	8s.	6
	Uygulaması I			
	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
	Yasa ve Yönetmeliklerle	2s.	0	2

	Sorun Çözme			
VIII. Yarıyıl	Öğretmenlik	2s.	8s.	6
Meslek	Uygulaması II			
Bilgisi	Aile Eğitimi ve	3s.	0	3
Dersleri	Rehberliği			
I. Yarıyıl	Özel Eğitim	4s.	0	4
Alan Bilgisi				
Dersleri				
II. Yarıyıl	Görme	3s.	0	3
Alan Bilgisi	Engellilerin			
Dersleri	Eğitimi			
III. Yarıyıl	Öğrenme	3s.	0	3
Alan Bilgisi	Güçlükleri			
Dersleri	Braille Yazı, Fen	2s.	0	2
	ve Matematik			
	Sembollerinin			
	Öğretimi			
	Seçmeli	3s.	0	3
IV. Yarıyıl	Özel Gereksinimi	3s.	0	3
Alan Bilgisi	Olan Öğrenciler			
Dersleri	İçin Öğretimin			
	Desenlenmesi			
	Görme	3s.	0	3
	Engellilerde			
	Erken Çocukluk			
	Dönemi Eğitimi			
	Görme Engelliler	2s.	0	2
	İçin Destekleyici			
	Teknolojiler ve			

	Kullanımı Dil Gelişimi ve İletişim Becerilerini Kazandırma	3s.	0	3
	Görme ve İşitme Engellilerde İşaret Alfabesinin Öğretimi	3s.	0	3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Öğretimi	Beceri Öğretimi ve Görme Engellilere Öz bakım Becerilerinin Kazandırılması	3s.	0	3
	Görme Engelliler Bağımsız Hareket Becerilerinin Öğretimi I	2s.	0	2
	Okuma Yazma Öğretimi	3s.	0	3
	Fen Bilgisi Öğretimi	3s.	0	3
	Matematik Öğretimi I	3s.	0	3
	Birden Fazla Yetersizliği Olan Çocuklarda Eğitsel	3s.	0	3

	Değerlendirme ve Öğretim Stratejileri			
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Türkçe Öğretimi	3s.	0	3
	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	2s.	2s.	3
	Görme Engelliler Bağımsız Hareket Becerilerinin Öğretimi II	3s.	2s.	4
	Görme Engelliler Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2s.	0	2
	Matematik Öğretimi II	2s.	0	2
	Görme Engelliler Günlük Yaşam ve Sosyal Beceri Öğretimi	3s.	0	3
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Görme Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme I	2s.	2s.	3
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Görme Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal	2s.	2s.	3

	Geliştirme II Görme Engelli Çocuklara Bireysel Eğitim Uygulaması	2s.	2s.	3
	%78 Teorik %22 Uygulama	Teorik: 139	Uygulama: 38	Kredi: 158
		Toplam: 177		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 16 : İşitme Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı

İşitme Engelliler Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori (Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Psikolojiye Giriş	3s.	0	3
	Bilgisayar	2s.	2s.	3
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2s.	0	2
	Yabancı Dil I	3s.	0	3
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2

II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türkçe II: Sözlü Anlatım Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II Yabancı Dil II Sağlık Bilgisi ve İlkyardım			
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Sosyoloji	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar Destekli Eğitim Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s. 2s.	0 0	2 2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli I	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları Drama Seçmeli II	1s. 2s. 2s.	2s. 2s. 0	2 3 2
VII. Yarıyıl Genel Kültür	_____	_____	_____ —	_____ —

Dersleri				
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	_____	_____	_____	_____
		–		–
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Rehberlik	3s.	0	3
	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	_____	_____	_____	_____
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi	_____	_____	_____	_____

Dersleri				
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması I	2s.	8s.	6
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması II	2s.	8s.	6
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Özel Eğitim	4s.	0	4
	Yasalar ve Özel Eğitim	2s.	0	2
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşitme Engelliler ve Eğitimi	2s.	0	2
	Engelliler ve Toplum	2s.	0	2
	Dil Gelişimi ve İletişim	3s.	0	3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşitme Engelliler ve Dil	3s.	0	3
	Erken Çocuklukta Özel Eğitim	3.	0	3
	İşitmenin Doğası	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşitme Engellilerde İletişim	3s.	0	3
	Becerileri	3s.	0	3
	Bireyselleştirilmi			

	ş Eğitim Programları	3s.	0	3
	İşitme Engellilerde Özel Öğretim Yöntemleri	3s.	0	3
	Eğitsel-Davranışsal Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
	İşitme Engellilerde Erken Çocukluk Dönemi			
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Müzik Öğretimi	2s.	0	2
	İşitme Engellilerde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	3s.	0	3
	İşitme Engellilere Okuma Yazma Öğretimi	3s.	0	3
	İşitme Engellilere Matematik Öğretimi	2s.	0	2

	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi			
	Resim-iş Öğretimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşitme Cihazları I	2s.	0	2
	İşitme	3s.	0	3
	Engellilere Fen Bilgisi Öğretimi			
	İşitme	2s.	0	2
	Engellilerde Alternatif İletişim Yöntemleri	1s.	4s.	3
	Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları	3s.	0	3
	İşitme Engellilerde Türkçe Öğretimi			
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşitme	3s.	0	3
	Engellilerin Eğitiminde Ders Planı Geliştirme I			
	İşitme Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı II	3s.	0	3
	Koklear İmplant	3s.	0	3

	ve Dinleme Eğitimi			
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	İşitme Engellilerin Eğitiminde Ders Planı Geliştirme II	3s.	0	3
	İşitme Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	3s.	0	3
	Aile Eğitimi ve Rehberliği	3s.	0	3
	%83 Teorik %17 Uygulama	Teorik: 139	Uygulama: 28	Kredi: 153
		Toplam: 167		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 17 : Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Lisans Programı

Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori(Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi
I. Yarıyıl Genel	Türkçe I: Yazılı	2s.	0	2

Kültür Dersleri	Anlatım			
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2s.	0	2
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Yabancı Dil I	3s.	0	3
	Bilgisayar I			
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	2s.	3
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2s.	0	2
	Yabancı Dil II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	İstatistik	2s.	0	2
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Felsefe	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli I	2s.	0	2

VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli II	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
	Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Normal Sınıflarda Üstün Zekâlılar ve Yeteneklilerin Eğitimi	2s.	0	2
	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3
VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretmenlik Uygulaması I	2s.	8s.	6
	Rehberlik	3s.	0	3
VIII. Yarıyıl	Üstün Zekâlı ve	2s.	0	2

Meslek Bilgisi Dersleri	Yeteneklilere Rehberlik			
	Öğretmenlik Uygulaması II	2s.	8s.	6
	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Temel	2s.	0	2
	Matematik I			
	Genel Biyoloji	2s.	0	2
	Uygarlık Tarihi	2s.	0	2
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Üstün Zekâlılar ve Yetenekliler İçin Eğitim Programlarının Farklılaştırılması	2s.	2s.	3
	Genel Fizik	2s.	0	2
	Genel Kimya	2s.	0	2
	Fen ve Teknoloji Lab. Uyg. I	0	2s.	1
	Türk Dili I:Ses ve Şekil Bilgisi	2s.	0	2
	Trafik ve İlk Yardım	2s.	0	2
	Seçmeli	1s.	2s.	2
IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Yaratıcılık ve Geliştirilmesi	2s.	2s.	3
	Türkiye Coğrafyası ve	3s.	0	3

	Jeopolitiği			
	Fen ve Teknoloji	0	2s.	1
	Lab. Uyg. II			
	Çevre Eğitimi	2s.	0	2
	Sanat Eğitimi	1s.	2s.	2
	Türk Dili II:	2s.	0	2
	Cümle ve Metin			
	Bilgisi			
	Üstün Zekâlı ve	1s.	2s.	2
	Yeteneklilere			
	Müzik Öğretimi			
	Güzel Yazı	1s.	2s.	2
	Öğretimi			
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Eleştirel Düşünce	2s.	2s.	3
	Becerileri			
	Bireyselleştirilmiş	1s.	2s.	2
	Öğretim Planları			
	Geliştirme ve			
	Değerlendirme			
	Matematik	2s.	0	2
	Öğretimi I			
	Fen ve Teknoloji	2s.	0	2
	Öğretimi I			
	Üstün Zekâlı ve	1s.	2s.	2
	Yeteneklilere İlk			
	okuma ve Yazma			
	Öğretimi			
	Üstün Zekâlı ve	2s.	2s.	3
	Yeteneklilere			

	Hayat ve Sosyal Bilgisi Öğretimi			
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Öğretimi	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Sosyal Beceri Eğitimi	2s.	2s	3
	Matematik Öğretimi II	2s.	0.	2
	Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocuklar İçin Çocuk Edebiyatı	2s.	0	2
	Fen ve Teknoloji Öğretimi II	2s.	0	2
	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Türkçe Öğretimi	1s.	2s.	2
	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1s.	2s.	2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Duyuşsal Eğitim	2s.	2s.	3

	Drama	2s.	2s.	3
	Cumhuriyet Dönemi	2s.	0	2
	Türk Edebiyatı			
	Üstün Zekâlı ve			
	Yeteneklilere Görsel	2s.	0	2
	Sanat Öğretimi			
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Üstün Zekâlı ve	2s.	0	2
	Yeteneklilerde			
	Öğrenme Güçlüğü			
	Üstün Zekâlı ve			
	Yeteneklilere Beden	1s.	2s.	2
	Eğitimi ve Oyun			
	Öğretimi			
	Din Kültürü ve			
	Ahlak Bilgisi	2s.	0	2
	Öğretimi			
	%67 Teorik	Teorik: 132	Uygulama: 66	Kredi: 165
	%33 Uygulama			
		Toplam: 198		

Kaynak: YÖK, 2007

EK 18 : Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Genel Kültür, Meslek Bilgisi ve Alan Bilgisi Dersleri	Teorik ve Uygulamalı Dersler	Teori(Saat)	Uygulama (Saat)	Kredi

I. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Psikoloji	3s.	0	3
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi I	2s.	0	2
	Yabancı Dil I	3s.	0	3
II. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Sosyoloji	2s.	0	2
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2s.	0	2
	Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi II	2s.	0	2
	Yabancı Dil II	2s.	0	2
	Felsefeye Giriş	3s.	0	3
III. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Antropoloji	2s.	0	2
	Bilgisayar I	2s.	2s.	3
	Müzik	1s.	2s.	2
IV. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilgisayar II	2s.	2s.	3
	Etkili İletişim	3s.	0	3
V. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Türk Eğitim Tarihi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Topluma Hizmet Uygulamaları	1s.	2s.	2

Dersleri				
VII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Genel Kültür Dersleri	Seçmeli	2s.	0	2
I. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Bilimine Giriş	3s.	0	3
II. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Eğitim Psikolojisi	3s.	0	3
III. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3s.	0	3
	Seçmeli	3s.	0	3
IV. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2s.	2s.	3
V. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Ölçme ve Değerlendirme	3s.	0	3
	Sınıf Yönetimi	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri I	2s.	2s.	3

VII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Okul Deneyimi	1s.	4s.	3
	Rehberlik	3s.	0	3
	Özel Eğitim	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Meslek Bilgisi Dersleri	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2s.	0	2
	Öğretmenlik Uygulaması	2s.	6s.	5
I. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Temel Dini Bilgiler I	3s.	0	3
	Arapça I	3s.	0	3
II. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Temel Dini Bilgiler II	3s.	0	3
	Arapça II	3s.	0	3
III. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Din Psikolojisi	2s.	0	2
	Kuran Okuma Bilgi ve Becerisi I	1s.	2s.	2
	İslam Tarihi	3s.	0	3

IV. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Din Sosyolojisi	2s.	0	2
	Kuran Okuma Bilgi ve Becerisi II	1s.	2s.	2
	Din ve Kültür	3s.	0	3
	Dinler Tarihi	3s.	0	3
V. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Ahlâk Felsefesi	3s.	0	3
	Türk Din Müziği	1s.	2s.	2
	Türk İslam Edebiyatı	3s.	0	3
	Seçmeli I	2s.	0	2
	Seçmeli II	2s.	0	2
VI. Yarıyıl Alan Bilgisi Öğretimi	Dinlerde Ahlak	3s.	0	3
	Sanat Tarihi			
	Din Felsefesi	2s.	0.	2
	Dini Akımlar	3s.	0	3

	Kuran Yorum Bilimi	2s.	0	2
	Seçmeli III	2s.	0	2
	Seçmeli IV	2s.	0	2
VII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Özel Öğretim Yöntemleri II	2s.	2s.	3
	İslam İnanç Öğretisi	2s.	0	2
	Seçmeli V	2s.	0	2
VIII. Yarıyıl Alan Bilgisi Dersleri	Hazreti Muhammet'in Söz ve Öğretileri	2s.	0	2
	Kültürlerarası Din ve Ahlâk Öğretimi	3s.	0	3
	Din Öğretimi Bilimi	3s.	0	3
	% 82 Teorik % 18 Uygulama	Teorik: 137	Uygulama: 30	Kredi: 152
		Toplam: 167		

EK 19: İlköğretim I. Kademesine Öğretmen Yetiştiren Kurumların Alanlar Açısından Kredi Dağılımları

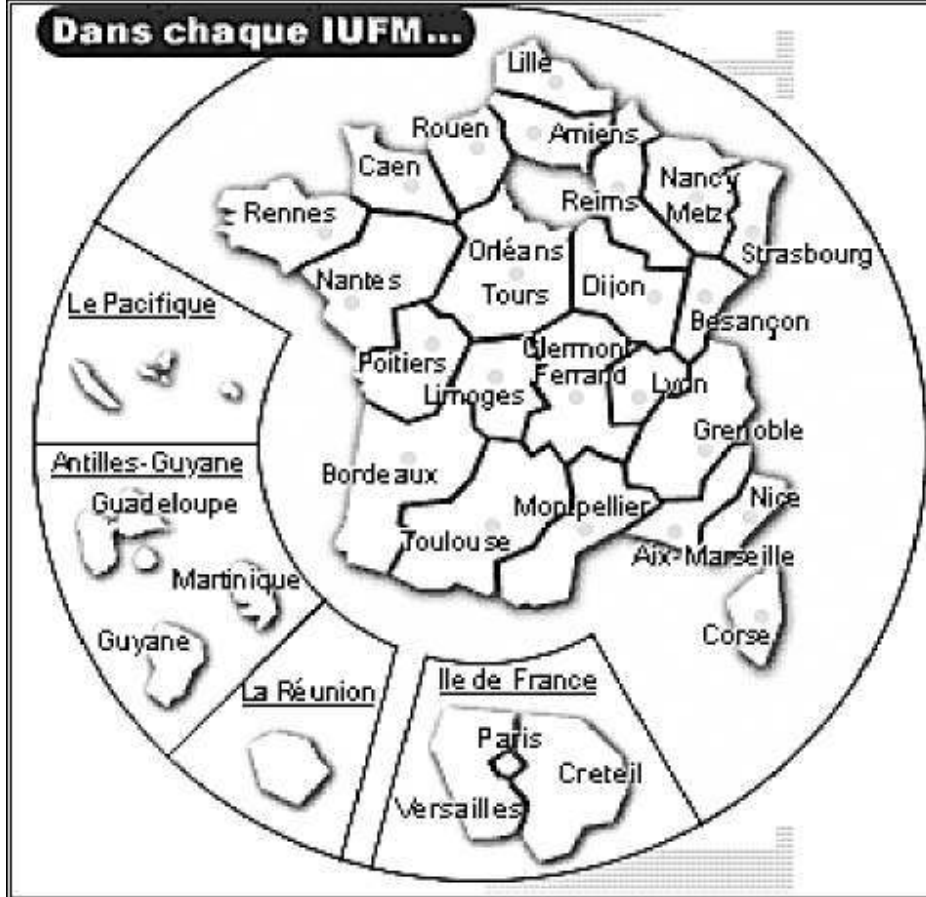
	ALAN DERSLERİ		ÖĞRETMENLİK FOR. DERSLERİ		GENEL KÜLTÜR		SEÇMELİ VE YAN ALAN DERSLERİ		TOPLAM	
	KREDİ	DAĞILIM	KREDİ	DAĞILIM	KREDİ	DAĞILIM	KREDİ	DAĞILIM	KREDİ	DAĞILIM
Eğitim Fakülteleri 2006-2007	80	%51	37	%24	35	%22	4	%3	156	% 100
Eğitim Fakülteleri (1988 sonrası yeniden yapılanma)	99	%65	32	%21	13	%9	8	%5	152	% 100
Eğitim Fakülteleri (1998 öncesi)	84	%54	39	%25	15	%10	18	%12	156	%100
Eğitim Enstitüleri	35	%29	20	%17	22	%18	43	%36	120	%100
Eğitim Yüksekokulları (2 yıllık)	84	%66	20	%16	24	%19	-	-	128	%100
Eğitim Yüksekokulları (4 yıllık)	93	%50	50	%27	28	%15	14	%8	185	%100
İlk Öğretmen Okulları	132	%69	25	%13	33	%17	-	-	190	%100
Köy Enstitüleri	*	%52	*	%14	*	%34	-	-	*	%100

*Köy enstitülerinde; kültür dersleri her sınıfa 22 saat (114 hafta); ziraat dersleri ve çalışmaları her sınıfa 11 saat (58 hafta) teknik dersler ve çalışmaları her sınıfa 11 saat (58 hafta) verilmekteydi. Not: Ekte yer alan kredilerin hesaplanmasında teorik derslerin

her saati bir kredi, uygulamalı derslerin her saati ise yarım kredi olarak hesaplanmıştır.

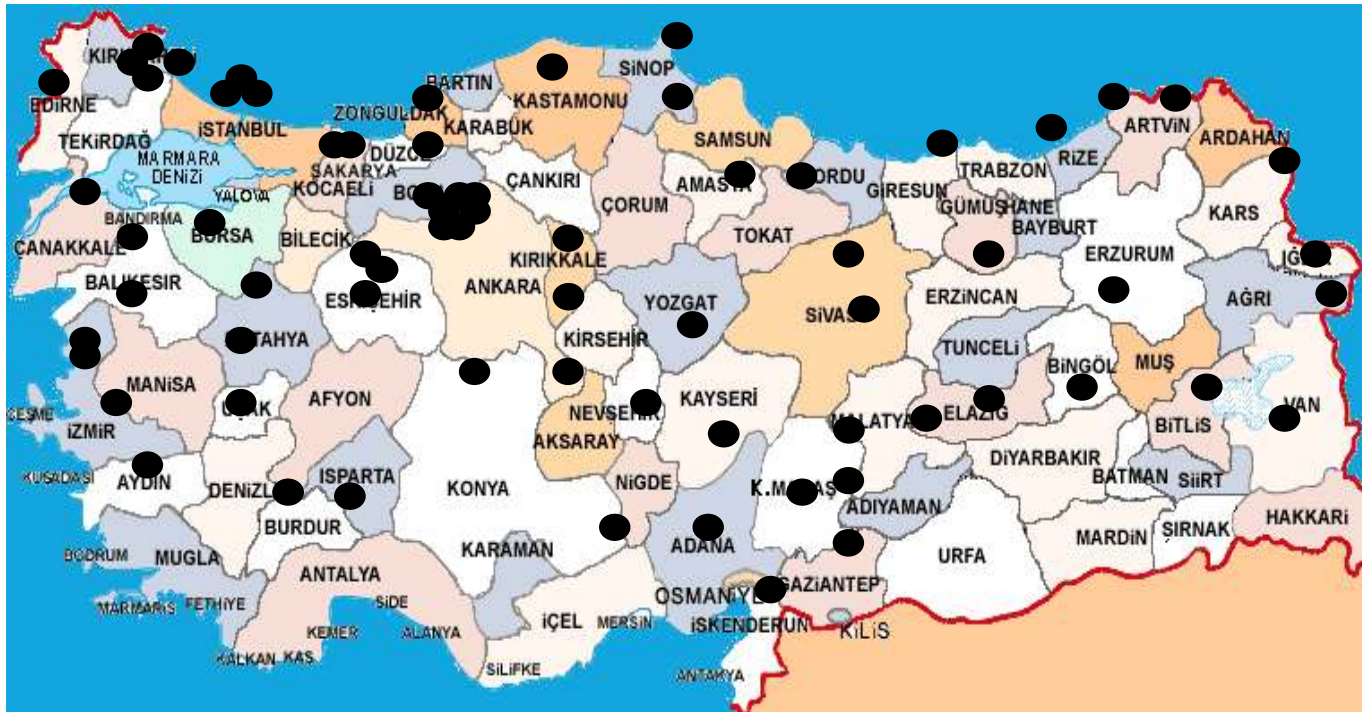
Kaynak: Ada, 2001, Akt. Ada, Baysal, 2009

Ek 20: Fransa'daki Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri

Kaynak:http://www.anadolu.edu.tr/arastirma/hakemli_dergiler/sosyal_bilimler/pdf/2006-2/sos_bil.6.pdf

Ek 20 : Türkiye’deki Eğitim Fakülteleri

Kaynak : Eşme, 2007

ÖZGEÇMİŞ

Pınar KALKANLI

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi : 27-01-1982

Doğum Yeri : Samsun

Medeni Durumu : Bekâr

EĞİTİM

Yüksek Lisans : Yeditepe Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü – Eğitim
Yönetimi Ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, 2006- 2009.

Lisans : Marmara Üniversitesi – Eğitim Fakültesi – Fransızca
Öğretmenliği Bölümü

Lise : Arnavutköy Korkmaz Yiğit Lisesi

Ortaokul : Kıbrıs Demokrasi Ortaokulu

İlkokul : Yenilevent 12 Eylül İlkokulu

İLETİŞİM

e-posta : pkalkanli@hotmail.com